

James P. Cannon
Den amerikanska trotskismens historia
1928-1938

Baserad på 12 föredrag i New York våren 1942

Första amerikanska utgåvan 1944 (den senaste 2002)
Boken finns utgiven på flera andra språk, bl a franska, spanska och portugisiska.

Den svenska översättningen baseras på en tidigare översättning (gjord 1979) av Anders R Johansson. Ombearbetad av Göran Källqvist, P-O Mattson och Martin Fahlgren.

För introduktionen och huvuddelen av noterna svarar Anders R Johansson.

Detta är en preliminär utgåva, dvs översättningen är inte färdigbearbetad, men vi anser att boken är så viktig att vi publicerar den i befintligt skick.

Innehåll

Introduktion till svenska upplagan	1
1. Den amerikanska kommunismens första tid	3
2. Fraktionsstriderna inom kommunistpartiet	12
3. Vänsteroppositionens uppkomst	21
4. Vänsteroppositionen under attack	30
5. Vänsteroppositionens hundår	39
6. Brytningen med Komintern.....	49
7. Vändningen mot massarbete	57
8. De stora strejkerna i Minneapolis.....	67
9. Sammanslagningen med Musteitearna.....	81
10. Kampen mot sekteristerna.....	90
11. Att smida medan järnet är varmt – den ”franska vändningen” i Amerika	102
12. Trotskisterna i Socialistpartiet.....	110
Noter.....	120

Introduktion till svenska upplagan

Med bakgrund i IWW och amerikanska Socialistpartiet blev James P Cannon (1890-1974) under 1920-talet en av det amerikanska kommunistpartiets främsta ledare. I samband med Kommunistiska Internationalens kongress 1928 fick han emellertid fatt i ett oppositionellt arbete av Leo Trotskij och började vid hemkomsten till New York att organisera en grupp i samklang med dennes programmatiska tankar. Till en början var det som hemlig fraktion inom partiet, men snart blev de uteslutna och fick sedan flera gånger även freda sig för direkta överfall. Den följande tiden som öppen fraktion till partiet skildras med många djupare aspekter till olika slags taktik inom arbetarrörelsen. Efter en rad skiftande öden tillsammans med strömningar med annat ursprung bildar de därpå år 1938 Socialist Workers Party, med några tusen medlemmar, och är samma år även med och bildar Fjärde Internationalen. Boken behandlar alltså främst rörelsens första tio år, ungefär som då en annan av Cannons böcker behandlar en lika lång tid med kommunistpartiet (*First Ten Years of American Communism*, Den amerikanska kommunismens första tio år), plus att båda böckerna förstås också har en rad tillbakablickar på rörelsens förhistoria.

Den amerikanska trotskismens historia bygger på en föredragsserie som Cannon höll för en grupp personer som till stor del inte varit med från början, och ger en såväl initierad, detaljerad som personlig bild av vad som skedde. Boken är i original tillägnad Vincent R Dunne (1889-1970) i Minneapolis vilken flera gånger nämns för viktiga insatser. Även en rad andra personer och omständigheter nämns, som i denna översättning belyses med kompletterande noter. Den moderne läsaren bör dock observera att vissa ordval delvis ändrat innebörd sedan detta skrevs – främst att det ofta använda ordet ”propaganda” har en djupare tänkt mening än idag då det ofta används även för enklare agitation. Och då han använder ordet ”vi” kan det ibland vara svårt att veta vad som syftar på partiet som helhet, ledningen som grupp eller främst honom själv som rörelsens drivande röst.

James P Cannon föddes 1890, och hade en far som var en av de aktiva i dåtidens amerikanska socialistiska rörelse (Knights of Labor). 1911 gick Cannon med i IWW, där han tidvis var resande organisatörer och tidvis redaktör. I samband med första världskriget går han som krigsmotståndare även med i Socialistpartiet och blir där ledare inom partiets vänsterflygel i landets mellanvästra del. 1917 stödde han ryska revolutionen och är sedan med och bildar det amerikanska kommunistpartiet. Där blev han en av de centrala ledarna och var vid upprepade tillfällen delegat till Kominterns kongresser och får på detta vis år 1928 den av partiledningen förvisade Trotskij's programkritik* i sina händer, vilket som ovan nämns är det första mer direkta steget till den senare framväxten av SWP, vilket parti han sedan blir trogen till sin död (1974). Dessutom är han ibland på olika partiresor i Europa samt vid Fjärde Internationalens internationella träffar. Han blir i början av 50-talet motståndare till tanken att den då i regel av små grupper bestående rörelsen av strategiska skäl ska gå in som enskilda medlemmar i främst de kommunistiska partierna, en tanke som vållar internationell splittring. 1963 är Cannon bland de som åstadkommer en återförening av de flesta trotskistiska grupperingarna, men nya förvecklingar följer, vilket dock ej behandlas här. Cannon var en av rörelsens viktigaste ledare fram till sin död år 1974. Amerikanska SWP existerar fortfarande, men går sedan ett tjugotal år skilda vägar från Fjärde Internationalen.

Kort innan de föredrag som återges i denna bok åtalas Cannon för sin allmänna agitation och sitter sedan fängslad 1944-45, vilket behandlas i boken *Letters from Prison* (Brev från fängelset) resp *Socialism inför rätta*† (amerikanskt original 1942, svensk översättning 1982),

* Denna skrift finns i svensk översättning på marxistarkivet: [Tredje internationalen efter Lenin](#)

† På marxistarkivet: [Socialism inför rätta](#)

vilken är skriven med utgångspunkt från den amerikanska statens angrepp mot sina opponenter, och där Cannon vidhåller sina revolutionära mål. Andra episoder behandlas i *Notebook of an agitator* (En agitators anteckningsbok), inklusive hur det kallakrigshysteriska amerikanska samhället även gör Charlie Chaplin till en icke önskvärd figur. I andra volymer har en rad artiklar samlats om tiden i kommunistpartiet, tiden som nybildad rörelse innan SWPs start, osv fram till 1960-talet.

Cannon har därmed en unikt rik inblick i USAs politiska historia, liksom han är en av dem som efter 1928 haft mest kontakt med Trotskij. Även om han i sina lovord till Trotskij här förbigår att Trotskij ibland även stödde åsikter hos vissa av Cannons motståndare i partiet, som Max Shachtman och Hugo Oehler samt att även andra nyanser kan utvecklas mera, så har hans bok en mycket hög relevans för den som verkligen vill få kunskap om historien och dra lärdomar ur denna. En särskilt intressant del av denna erfarenhet är även de olika sammanslagningarna med andra grupper samt den tid då de för en tid upplöser sitt parti för att individuellt gå med i Socialistpartiet men hösten 1937 tvingas ut och då bildar SWP, med krafter som är sådär 30 gånger talrikare än den organisation som Cannons grupp hade bildat år 1929. Samtidigt är Cannon hela tiden en övertygad leninist, men står till skillnad från stalinisterna för en i många avseenden god partidemokrati.

Cannons hållning skildras ibland dock mera kritiskt, såsom de glimtar vilka den nästan lika erfarna Ted Grant ger i sin bok om utvecklingen i England, *History of British Trotskyism* (som främst behandlar tiden från 1930-tal till 1950).*

Flera gånger nämns det amerikanska kommunistpartiet. Detta var under 30-talet en jätte jämfört med SWP, men kom under 50-talet att minska starkt och var under 60- och 70-talen närmast i samma storleksklass som SWP inom sådant som det amerikanska vietnamkrigs-motståndet och andra viktiga samhällsfält, inklusive presidentvalen, men där dessa partier ofta bara kan kandidera i ett fåtal stater och normalt bara samlar ett par hundratusen röster.

Ytterligare litteratur som behandlar samma tid och rörelse som denna bok är Farrel Dobbs *Teamster-revolten*, som 2008 utgavs i svensk översättning. Delar av motsvarande förlopp skildras även av Cannon, här i kapitel 8.

1939-40 leder en rad frågor som utgår från Sovjets attack på Finland till en schism inom partiet så att en mycket stor minoritet går ur. Dessa frågor antyds då och av Cannon under loppet av dessa föredrag, men behandlas mera utförligt i *Kampen för ett arbetarparti*[†] (1979. Första amerikanska utgåvan 1943, senare utgåvor kompletterade med fler dokument).

Det amerikanska bokförlaget Pathfinder (USA) har publicerat det mesta av Cannons hand. Åtskilliga av hans skrifter finns även översatta till flera andra språk (franska, tyska, spanska: portugisiska, italienska) – en del av dessa verk finns även i svensk översättning på webbplatsen *marxists.org*.

Anmärkning om noterna

Kortare förklaringar har lagts in som fotnoter på samma sida som texten, medan de längre förklarande noterna lagts i slutet av boken.

AJ

* En mycket läsvärd Cannon-biografi som täcker tiden fram till brytningen med kommunistpartiet är Bryan D. Palmer, *James P. Cannon and the Origins of the American Revolutionary Left 1908-1928*, University of Illinois Press, 2007. En fortsättning är utlovad.

† På marxistarkivet: [Kampen för ett arbetarparti](#)

1. Den amerikanska kommunismens första tid

Kamrater – det känns mycket passande att hålla denna serie föredrag om den amerikanska trotskismens historia här i Labor Temple. Det var just här, i den här salen, som jag höll mitt första offentliga tal till försvar för Trotskij¹ och den ryska Vänsteroppositionen² när vi började vår historiska kamp 1928. Fast inte utan vissa problem – stalinisterna försökte nämligen stoppa mötet med fysiskt våld. Men vi lyckades hålla mötet. Det var alltså här, i Labor Temple, som vi började vårt utåtriktade trotskistiska arbete för tretton, nästan fjorton år sedan.

När ni har läst vad som skrivits av vårt lands trotskistiska rörelse, har ni säkert ofta lagt märke rill de återkommande uttalandena om att vi inte kommer med något nytt budskap:

Trotskismen är ingen ny rörelse, ingen ny lära, utan ett återskapande av och en pånyttfödelse av den äkta marxismen, så som den utvecklades och praktiserades under den ryska revolutionen och under Kommunistiska Internationalens första tid.³

Också bolsjevikerna var en pånyttfödelse. Där återskapades den sanna marxism som hade fördärvats av opportunisterna i Andra Internationalen [se föregående not], vars förräderi mot proletariatet kulminerade i deras stöd till de imperialistiska regeringarna under första världskriget, 1914-1918. När man studerar den speciella historiska period som jag tänker ta upp i denna räkka av föredrag – de sista tretton åren – eller någon annan period efter Marx⁴ och Engels⁵ tid, så kan man lägga märke till en sak: Den revolutionära marxismens oavbrutna kontinuitet.

Marxismen har aldrig saknat autentiska företrädare: Trots de förvrängningar och förräderier som ibland har lett rörelsen vilse, har det alltid vuxit fram nya krafter, nya element som fört den tillbaka till den rätta kursen, dvs till den ortodoxa marxismen. Så var det också för oss.

Vi har våra rötter i det förflutna. Den rörelse som vi kallar den trotskistiska och som har bildat Socialist Workers Party⁶ [SWP, Socialistiska arbetarpartiet], den slog inte ut i full blom ur tomma intet. Den härstammar direkt från Förenta Staternas kommunistiska parti [CPUSA]. Och kommunistpartiet i sin tur härstammar från Socialistiska partiet⁷ [SP] och delvis från Industrial Workers of the World⁸ [IWW]. Partiet växte fram genom de revolutionära arbetarnas kamp, före och efter kriget.

Kommunistpartiet, som tog organisatorisk form år 1919, var till en början vänsterflygel i Socialistpartiet. Därifrån kom största delen av medlemskåren.

Det formella bildandet, i september 1919, var i själva verket den organisatoriska höjdpunkten på en lång kamp inom SP. Där arbetades programmet fram och där skapades den ursprungliga kadern. Denna interna strid ledde slutligen till att Socialistpartiet sprängdes och att en ny organisation bildades, det kommunistiska partiet.

Under de första åren, när den kommunistiska rörelsen konsoliderades – det vill säga ungefär från ryska revolutionen 1917 och fram till kommunistpartiets bildande i vårt land två år senare, samt ännu ett par år därefter, ägnades det mesta av arbetet åt fraktionskamp mot den opportunistiska socialismen, alltså mot Socialistpartiet. Så går det nästan alltid när en revolutionär organisation urartar och samtidigt föder en revolutionär flygel: Kampen om majoriteten, kampen om att konsolidera sina styrkor i partiet leder nästan alltid till att den nya rörelsen till en början begränsas till en strid inom partiet, men som inte upphör vid den formella brytningen. Det nya partiet fortsätter att söka proselyter, omvända medlemmar från det gamla. Det tar tid för det nya partiet att lära sig stå på egna ben.

Fraktionsstriden fortsatte alltså av bara farten – men också för att kampen egentligen inte var slut i och med den formella brytningen, 1919. Det fanns fortfarande de som tvekande dröjde sig kvar i SP, och som borde vara självklara kandidater till det nya partiet. Kommunistpartiet

koncentrerade sig, under något år eller så, på den teoretiska kampen och på att vinna över ytterligare krafter från Socialistpartiet.⁹

Naturligtvis övergick denna fraktionskamp till sist i praktiskt ingripande i klasskampen och till att vi rekryterade nya krafter – så är det ju nästan alltid i sådana här historiska processer – och till slut stod den nya organisationen på egna ben.

Socialistpartiets vänsterflygel, som senare skulle komma att bli kommunistpartiet, inspirerades direkt av bolsjevikrevolutionen 1917. Innan dess hade de amerikanska aktivisterna mycket små möjligheter att få någon egentlig marxistisk skolning. Socialistpartiets ledare var inga marxister. Den marxistiska litteratur som trycktes här i landet var påfallande torftig och så gott som helt begränsad till ekonomiska frågor.

Socialistpartiet var en mycket brokig samling – dess politiska arbete, agitation och propaganda var en fantastisk soppa på alla möjliga radikala, revolutionära och reformistiska idéer. De unga aktivister som på den tiden, före och under förra kriget, kom till partiet och ville ha en klar programmatisk vägledning, hade svårt att få någon sådan.

De kunde inte få det från den officiella partiledningen, som saknade ordentliga kunskaper i ämnet. Socialistpartiets mest prominenta ledare var amerikanska motsvarigheter till den europeiska socialdemokratins opportunistiska ledning, fast ännu mer okunniga och föraktfulla mot teorin. Därför fick det stora flertalet av de unga militanterna i den amerikanska rörelsen en dålig marxistisk skolning – trots sina revolutionära impulser och tankebanor. Och utan marxism är det omöjligt att upprätthålla en bestående revolutionär rörelse.

Den bolsjevikiska revolutionen i Ryssland ändrade snabbt på alltihop. Där visades i handling hur proletariatet erövrade makten. Här som i alla andra länder skakades vår rörelse i grunden av de starka impulserna från den proletära revolutionen. Partiets revolutionära flygel blev oerhört stärkt av denna inspirerande händelse. Arbetarna fick nytt hopp och det växte fram ett nytt intresse för revolutionens teoretiska frågor, en sak som man dessförinnan inte hade ägnat tillräcklig uppmärksamhet.

Vi fann snart att den ryska revolutionens ledare och organisatörer inte bara var revolutionära i handling. De var tvättäkta marxister även när det gällde teori. Från Ryssland, från Lenin,¹⁰ Trotskij och från andra ledare fick vi vår första ordentliga förklaring av marxismens revolutionära politik. Vi fick veta att det hade ägt rum en mångårig strid i den internationella arbetarrörelsen för att återskapa en oförfalskad marxism. Nu kunde de till slut få en publik i alla länder, tack vare sin stora seger i Ryssland och den väldiga auktoritet och prestige som detta gav. Alla verkliga militanter samlades kring dem och började studera deras skrifter med ett intresse och en iver som vi aldrig hade sett maken till. Deras lära fick en tiofaldig auktoritet då den bekräftades av praktiken. Än mera så visade de, månad för månad, år för år, en kapacitet att trots all den kraft som världskapitalismen mobiliserade emot dem utveckla den stora revolutionen, skapa Röda armén, behålla vad de hade, samt att vinna mer.¹¹ Naturligtvis blev bolsjevismen den auktoritativa teorin för all världens revolutionärer inom den politiska delen av arbetarrörelsen och då förstås även här hos oss.

Socialistpartiets vänsterflygel bildades mot denna bakgrund. Den hade sina egna publikationer, organisatörer, talare och skribenter. Våren 1919 – dvs fyra eller fem månader innan kommunistpartiet bildades formellt – höll vänstern sin första egna rikskonferens i New York. Jag var delegat på denna konferens och representerade Kansas City. Det var där som fraktionen blev ett parti inom partiet, som en förberedelse för den splittring som komma skulle. Vänsterflygelns officiella organ kallades för *The Revolutionary Age* [Revolutionens tid].¹² Det var den första tidskrift som presenterade riktiga förklaringar av Lenins och Trotskij's teorier för arbetarna i Amerika. Tidningens redaktör var den förste i vårt land som

förklarade och populariserade bolsjevikledarnas teorier. Historiskt måste han därför erkännas som den amerikanska kommunismens fader. Han hette Louis C Fraina¹³. Men han hade inte lika starka nerver som huvud. Han dukade under i kampen, och blev till slut proselyt för den borgerliga ”demokratin” under tiden för dess dödskamp. Men det var bara hans eget personliga olycksöde. Det han gjorde under den första tiden har sitt bestående värde. Varken han eller någon annan kan göra det ogjort.

En annan framstående person på den tiden var John Reed¹⁴. Han var inte ledare och inte politiker heller. Men hans moraliska inflytande var mycket stort. John Reed var den amerikanske socialistiske journalist som for till Ryssland, deltog i revolutionen, rapporterade om den på ett sanningsenligt sätt och därpå skrev en stor bok om alltihop, *Tio dagar som skakade världen*.*

Majoriteten av dem som var med i Socialistpartiets vänster var immigranter. På den tiden, mera än tjugo år tillbaka, var en mycket stor del av det egentliga proletariatet i Amerika födda utomlands. Före kriget hade immigrationens portar stått på vid gavel, eftersom det tillgodosåg det amerikanska kapitalets behov av att bygga upp en stor arbetskraftsreserv. Många av dessa invandrare hade socialistiska uppfattningar med sig hemifrån då de kom till Amerika. Den ryska revolutionens inflytande gjorde att den socialistiska rörelsen fick en språngartad tillväxt bland invandrarna.

Rörelsen var organiserad i språkfederationer, ett slags nästan självstyrande enheter som knöts till Socialistpartiet. Det fanns så pass mycket som åtta eller niotusen medlemmar i den ryska federationen, fem eller sex tusen i den polska, tre eller fyra tusen ukrainare, ungefär tolv tusen finnar – osv. En oerhörd massa invandrade arbetare var med i partiet. De flesta anammade den ryska revolutionens paroller och när sedan Socialistpartiet rämnade, så utgjorde de merparten av det unga kommunistpartiets medlemskår.

Ledarna för dessa federationer gjorde anspråk på att kontrollera det nya partiet, och hade faktiskt kontrollen. I kraft av de block som dessa språkgrupper utgjorde, så hade ledarna ett oproportionerligt stort inflytande i den kommunistiska rörelsens barndom. Det var bra i vissa avseenden, då de oftast var seriösa kommunister, och det bidrog till att bolsjevismens tankar präntades in.

Men ur andra aspekter var denna deras dominans mycket osund. Deras tänkande utgick inte från USA utan från Ryssland. De gav rörelsen en slags onaturlig prägel och behäftade den till en början med en exotisk sekterism.

De dominerande partiledarna – dvs dominerande på så vis att hade den reella makten tack vare de medlemsgrupper som de hade bakom sig – var personer som inte visste något alls om den amerikanska ekonomiska och politiska scenen. De förstod inte de amerikanska arbetarnas psykologi och ägnade dem inte särskilt stor uppmärksamhet. Följden blev att den unga rörelsen led av verklighetsfrämmande överdrifter, att den till och med hade inslag av romantik som fick partiet att ägna sina insatser och tankar åt annat än den faktiska klasskampen i Amerika. Märkligt nog var många av invandrarfraktionens ledare övertygade om sin messianska mission – de var utsedda att kontrollera rörelsen så att denna behöll den rätta läran.

Den amerikanska kommunistiska rörelsen var, ända från början i Socialistpartiets vänster och därefter som parti, förhärjat av enorma fraktionsstrider, ”kampen för kontroll” som de kallades. De utlandsfödda ledarnas dominans skapade en paradoxal situation: I ett stort imperialistiskt land som detta intar vanligen, som ni vet, invandrade arbetare med utländska språk en position som nationell minoritet och måste därför hela tiden kämpa för jämlikhet och

* Finns på marxistarkivet: [Tio dagar som skakade världen](#).

sina rättigheter utan att någonsin uppnå detta fullt ut. Men i Socialistpartiets vänster och i kommunistpartiets ungdom var det alldeles tvärtom: Alla slaviska språk var representerade. Ryssar, litauer, polacker, letter och finnar osv var i majoritet. De utgjorde den överväldigande majoriteten och vi infödda amerikaner, som tyckte att vi hade vissa idéer om hur rörelsen skulle skötas, vi var i minoritet. Vi fick från första början föra den förföljda minoritetens kamp. Och hade till en början ingen större framgång

Jag var med i den fraktion, som först i Socialistpartiets vänsterflygel och sedan i den självständiga kommunistiska rörelsen ville ha en amerikansk ledning, att rörelsen skulle rikta in sig på Amerika. Vi var övertygade om att det inte gick att bygga en rörelse i detta land utan en ledning som var ordentligt insatt i och som utgick från rörelsen ibland inhemska amerikaner. De å sin sida, var lika övertygade om att det var omöjligt för en amerikan att vara tvättäkta bolsjevik. De ville ha oss med, och uppskattade oss – som sitt ”engelska uttryck” – men ansåg att de måste ha kontroll över rörelsen så att den inte blev opportunistisk och centristisk.¹⁵ Under flera år förbrukades massor med tid på denna kamp, som för invandrarledarna bara kunde sluta med deras nederlag. I det långa loppet var rörelsen tvungen att hitta en infödd ledning, annars skulle den inte kunna överleva.

Kampen för kontroll tog formen av stridigheter om hur vi skulle vara organiserade. Skulle invandrargrupperna organiseras i autonoma federationer? Eller skulle de organiseras i lokalavdelningarna, utan riksstruktur och autonoma rättigheter? Skulle vi ha ett centraliserat parti, eller ett federativt?

Naturligtvis var tanken på ett centraliserat parti en bolsjevikisk uppfattning. Men i ett centraliserat parti kan man inte lika lätt mobilisera invandrargrupperna till speciella block – medan man i ett federativt parti kan ställa partiet inför massiva block av röstberättigade anhängare på konvent osv.

Denna kamp sargade vänsterflygelns konferens i New York 1919. När vi kom till Chicago i september, dvs till det konvent där Socialistpartiet sprängdes, var vänstern redan inbördes splittrad. När kommunisterna bröt med socialisterna klarade de inte att bilda ett enat, eget parti. Ett par dagar senare tillkännagav man för världen att man hade bildat inte ett, utan två kommunistiska partier.¹⁶

Det ena, det större var Förenta Staternas Kommunistiska Parti, CPUSA, och detta dominerades av invandrarfederationerna. Det andra var Kommunistiska Arbetarpartiet. Det var den mindre fraktionen men hade en större andel amerikaniserade invandrare och infödda. Naturligtvis fanns det variationer och personliga undantag, men det var där som den huvudsakliga skiljelinjen gick.

Sådan var den kommunistiska rörelsens olycksbådande start. Två partier med identiska program, i bitter strid mot varandra. Och för att göra det hela ännu värre, så utsattes våra splittrade styrkor för en kolossal förföljelse. Detta år, 1919, svepte en kraftig reaktionär våg igenom landet – efterkrigsreaktionen. När herrarna hade avslutat det krig som skulle ”rädda världen åt demokratin”, beslöt man sig för att skriva ett kompletterande kapitel och göra USA säkert mot facklig organisering. De inledde ett rasande patriotiskt drev mot alla arbetarorganisationer. Tusentals arbetare arresterades över hela landet. Det var de nya kommunisterna som blev hårdast utsatta för denna attack. Nästan alla avdelningar hemsöktes, från kust till kust, under den ena eller andra förevändningen.* Massdeportationer av utlandsfödda militanter ägde rum. Rörelsen förföljdes till den grad att den tvingades gå under jord.

Bägge partiernas ledare ansåg att det var omöjligt att fortsätta att fungera öppet och legalt. Således fick vi under den amerikanska kommunismens allra första år inte bara skammen och

* De s k Palmer-räderna.

vanäran och den organisatoriska katastrofen av att få två separata och rivaliserande kommunistpartier, utan till råga på allt tvingades båda dessa efter ett par månader arbeta i form av underjordiska grupper och avdelningar.

Rörelsen blev kvar under jord från 1919 till början av 1922. När den första chocken över förföljelserna ebbat ut och grupperna och avdelningarna hade börjat vänja sig vid sin underjordiska tillvaro, då stärktes de element i ledningen som tenderade att vara orealistiska, särskilt som rörelsen då var fullständigt avskuren från offentlig verksamhet och landets arbetarorganisationer.

Tröttnen mellan de två partierna fortsatte att sluka en oerhörd massa tid. Det blev rena hobbyn att syssla med teoretiska spetsfundigheter och hårklyverier. Det var då som jag första gången själv insåg hur ytterst fördärlig ultravänstersjukan är. Det verkar vara en särskild lag, att ju mer isolerat ett parti är från den levande arbetarrörelsen, ju mindre kontakt det har med massrörelsen, och ju mindre det kan korrigeras via banden med en levande massrörelse, ju radikalare blir det i formuleringar och program etc. Den som tänker göra en grundlig studie av rörelsens historia bör gå igenom den partilitteratur som vi gav ut under denna tid. Som ni förstår, kostar det inget extra att vara väldigt radikal när ändå ingen lyssnar på en. Vi hade inga offentliga möten, vi behövde inte tala till arbetarna och se hur de reagerade på våra paroller. Så de som skrek högst på våra instängda möten blev allt mera dominerande i rörelsens ledning. ”Radikala” frasmakare hade gyllene dagar. Den kommunistiska rörelsen i vårt land ägnade sig under sina första år helt åt ultravänsterism.

Under presidentvalet 1920 var rörelsen underjordisk och kunde inte komma på något sätt att lansera en egen kandidat. Socialisternas kandidat var Eugene V Debs¹⁷, men vi låg i bitter fejd med detta parti och ansåg, helt felaktigt, att vi inte kunde stödja honom. Så rörelsen beslöt sig för en mycket radikal linje: Vi gav ut en klingande proklamation där vi manade arbetarna att bojkotta valet! Ni kanske tycker, att vi skulle ha sagt att ”Vi har ingen kandidat, vi kan inte göra något åt det”. Så var det t ex för SWP år 1940. På grund av tekniska, finansiella och organisatoriska svårigheter kunde vi inte ställa upp någon kandidat. Vi tyckte inte heller att vi kunde stödja någon av kandidaterna, så vi lät saken bero. På den tiden lät emellertid kommunistpartiet aldrig något bero utan att ge ut en proklamation. Att jag ofta visar mig likgiltig för sådana beror på att jag såg för många sådana under dessa dagar. Jag förlorade helt och hållet tron på att man ska ge ut proklamationer ständigt och jämt. Det är bättre att ge ut färre, men att göra det vid viktigare tillfällen. Då får de större verkan. 1920 gav vi alltså ut ett flygblad som manade till bojkott av valet, men uppnådde ingenting med detta.

Det växte fram en stark antiparlamentarisk tendens i rörelsen, en brist på intresse för val som det tog åratal att komma över. Under tiden läste vi Lenins *Radikalismen, kommunismens barnsjukdom*.¹⁸ Teoretiskt sett erkände alla nödvändigheten av att delta i val, men det fanns ingen beredskap att göra något åt det och det skulle ta flera år innan partiet utvecklade något seriöst valarbete.

En annan ultraradikal uppfattning fick överhanden i den unga underjordiska kommuniströrelsen: Övertygelsen om att det var en revolutionär princip att stanna kvar i den underjordiska tillvaron. De senaste tjugo åren har vi njutit legalitetens fördelar. Praktiskt taget ingen av SWPs medlemmar har upplevt annat än att partiet kunnat arbeta legalt. Det är fullt möjligt att det har vuxit fram en legalistisk grundsyn hos dessa. Sådana kamrater kan få en allvarlig chock i tider av förföljelse, för partiet måste kunna fortsätta sina aktiviteter oavsett den härskande klassens attityd. Ett revolutionärt parti måste också känna till hur man arbetar underjordiskt. Men detta ska man enbart göra för att man är tvungen, aldrig av fri vilja.

Den som varit med om både underjordiskt och öppet politiskt arbete kan lätt övertyga sig om att den öppna formen är den fördelaktigaste. Det är då man lättast får kontakt med arbetare

och lättast vinner nya kamrater. Därför försöker en bolsjevik alltid – även under de hårdaste förhållanden – att gripa tag i och utnyttja varje möjlighet till öppet arbete. Om man inte har rätt att säga allt, säger man så mycket som man kan. Och kompletterar den legala propagandan med andra medel.

Innan vi verkligen hade tillägnat oss de ryska revolutionära ledarnas skrifter och lärdomar, växte det i den kommunistiska rörelsens ungdom fram en tendens att betrakta det underjordiska partiet som en princip. Vartefter tiden gick och den reaktionära vågen ebbade ut, så blev det möjligt att arbeta legalt. Men det krävdes våldsamma fraktionsstrider innan partiet kunde ta minsta steg för att bli legalt. Faktiskt stod under 1921 och början av 1922 en majoritet av rörelsen för den helt otroliga tanken att partiet inte kunde vara revolutionärt om det inte också var illegalt.

”Radikalismen” dominerade också vår syn på fackföreningsrörelsen. Ultravänsterism är ett förfärligt virus. Bäst trivs det, och bäst växer det i isolerade rörelser. Det är alltid där man hittar det i dess värsta former – i rörelser som är isolerade från massorna och som inte får några korrektiv därifrån. Ni kan se samma sak i splittringarna från den trotskistiska rörelsen – vår egen ”tokvänster”. Ju mindre folk lyssnar på dem, ju mindre effekt deras ord har på vad som händer, desto mer extrema och hysteriska blir de i sina formuleringar.

Fackföreningsfrågan stod på dagordningen under den kommunistiska rörelsens första underjordiska partikonvent. Detta konvent såg både en splittring och en sammanslagning: En fraktion som leddes av Ruthenberg¹⁹ lämnade det kommunistparti som leddes av invandrar-grupperna. I maj 1920 höll Ruthenbergs fraktion ett konvent i Bridgeman, Michigan, tillsammans med Kommunistiska Arbetarpartiet och bildade en ny organisation som kallades United Communist Party [Förenade Kommunistpartiet]. (Detta konvent ska dock inte förväxlas med ett annat som hölls i Bridgeman augusti 1922, då polisen gjorde en razzia). Det Förenade Kommunistpartiet fick överhanden och ett år senare slog man sig samman med den återstående halvan av det ursprungliga kommunistpartiet.

Särskilt minns jag hur konventet 1920 tog en resolution i fackföreningsfrågan. I ljuset av vad vi lärt oss inom den trotskistiska rörelsen, skulle den få håret att resa sig på era huvuden. Resolutionen uppmanade till en ”bojkott” av AFL, American Federation of Labor²⁰ [Amerikanska arbetarefederationen]. Där slogs fast, att om en partimedlem ”var tvungen att på grund av sitt arbete” vara med i AFL, skulle denne arbeta i AFL på samma vis som en kommunist arbetar i en borgerlig riksdag – inte för att bygga upp den utan för att spränga den inifrån. Detta nonsens korrigerades senare, tillsammans med en massa annat. Många som då begick dessa dumheter lärde senare om, och gjorde bättre ifrån sig i den politiska rörelsen.

Under inverkan av den ryska revolutionen svalde ungdomen som revolterade mot socialdemokratins opportunistiska förräderier radikalismen i allt för stora doser. Vid Kominterns tredje världskongress 1921 ledde Lenin och Trotskij en – som de demonstrativt kallade sin tendens – ”högerflygel”. Lenin riktade sin pamflett ”Radikalismen” mot de tyska vänsteristerna, och tog upp frågan om parlamentarismen samt om fackföreningarna etc. Tillsammans med kongressbesluten gjorde denna pamflett mycket för att så småningom likvidera de vänsteristiska tendenserna inom det unga Komintern.

Jag vill på intet vis skildra den amerikanska kommunismens grundande som om det vore rena rama cirkusen, såsom brackorna på åskådarpåsar gör. Så var det absolut inte. Rörelsen hade positiva egenskaper, och de övervågde. Den bestod av tusentals modiga och hängivna revolutionärer, villiga till uppoffringar och till att ta risker för rörelsen. Trots alla sina misstag byggde de ett parti vars like landet aldrig skådat förr. Det vill säga, ett parti som vilade på ett marxistiskt program, ett parti som hade en professionell ledning och disciplinerade medlemmar. De som var med på partiets underjordiska tid tillägnade sig disciplinerade vanor och

lärde sig arbetsmetoder som skulle få stor betydelse för rörelsens kommande utveckling. Vi bygger på denna grund.

De lärde sig att ta programmet på allvar. De lärde sig för all framtid av med tanken på att en revolutionär rörelse som vill nå makten kan ledas av personer som har socialismen som hobby. Den typiska ledaren i det gamla Socialistpartiet var t ex en praktiserande advokat, en predikande präst, eller en författare eller någon akademiskt utbildad av annat slag, och som sedan nedlät sig till att då och då komma ut och hålla tal. Heltidsfunktionärerna var bara biträden som gjorde grovjobbet, och saknade vanligtvis inflytande på partiet. Det var ett oerhört gap mellan partiarbetarna med sina revolutionära önskningar och ideal respektive dessa småborgerliga dillettanter i toppen*. Det unga kommunistpartiet gjorde rent hus med allt sådant och kunde göra det med stor lätthet, eftersom ingen av den gamla ledartypen helhjärtat stödde ryska revolutionen. Partiet fick skrapa fram nya ledare ur sina egna led, och redan från början stadfästes teorin om att dessa ledare måste arbeta professionellt åt partiet, att de måste ställa hela sin tid och hela sina liv till partiets förfogande. Om man har för avsikt att skapa ett parti som ska duga till att leda arbetarna i en verklig strid om makten, då är det bara den sortens ledare som är värda att ta i beaktande.

Skolningsarbetet, tillägnandet av de ryska ledarnas skrifter, fortsatte under jord. Vi hade Lenin, Trotskij, Radek²¹ och Bucharin²² som lärare. Vi började få skolning i en helt annan anda än i det gamla, blaserade Socialistpartiet – i revolutionär anda där man tog teori och program på allvar. Rörelsen hade ett intensivt inre liv, särskilt som den var isolerad och hänvisad till sig själv. Fraktionsstriderna var våldsamma och långa.

Rörelsen började stagnera i sin underjordiska återvändsgränd. Några av oss i ledningen började söka en utväg, ett snabbt sätt att nå de amerikanska arbetarna med legala medel. Våra ansträngningar stötte på ett häftigt motstånd. Vi bildade en ny fraktion, där Lovestone²³ stod mycket nära mig i fraktionsledningen. När Ruthenberg sedan släpptes ur fängelse på våren 1922 förenade han sig med oss.

I ett och ett halvt, ja två år fortsatte denna kamp utan att bedarra, kampen för att legalisera rörelsen. Vi kämpade bestämt och målmedvetet. Den andra sidan kämpade lika övertygat emot – folk som var in i märgen övertygade om att detta skulle vara något slags förräderi. Till sist kunde vi i december 1921 börja ta de första stegen, med knapp majoritet i centralkommittén, och vi tog försiktigt det ena steget efter det andra fram mot legaliteten.

Vi kunde inte legalisera partiet som sådant, där var medlemmarnas motstånd alltför starkt. Men vi organiserade några legala grupper som höll föredrag. Vi kallade samman en kongress för att slå samman dessa grupper till ett centralt organ, kallat American Labor Alliance [Amerikanska arbetaralliansen] och den gjorde vi om till en propagandaorganisation. I december 1921 tog vi till knepet att bilda Workers Party²⁴ [Arbetarpartiet], en öppen och legal organisation vid sidan av det underjordiska kommunistpartiet. Vi kunde inte undvika detta. Det gick inte att få majoritet för en legalisering, men vi gjorde en kompromiss på så sätt att det underjordiska partiet stod kvar, samtidigt som vi bildade Arbetarpartiet, som legalt komplement. Två eller tre tusen stenhårda ”underjordare” revolterade även mot detta steg till legalitet och bröt sig ur för att bilda en egen organisation.

Vi fortsatte med ett legalt och ett illegalt parti. Arbetarpartiet hade ett mycket begränsat program, men blev det medium genom vilket vi utförde allt vårt lagliga arbete. Kontrollen låg kvar hos det underjordiska kommunistpartiet. Arbetarpartiet utsattes inte för några förföljelser. Den reaktionära vågen hade ebbat ut och det rådde en liberal politisk stämning i

* ”Småborgerlig” avser ursprungligen olika former av småföretagande, men används i sin amerikansk-engelska version ofta för att beskriva olika former av mellanskikt, oftast studerade.

Washington och resten av landet. Det blev möjligt för oss att hålla offentliga möten och föredrag, ge ut tidningar och vara med i valkampanjer etc. Då restes frågan om vi verkligen behövde ha det betungande systemet med två partier. Vi ville sluta med den underjordiska organisationen och koncentrera all vår verksamhet till det legala partiet, och ta risken av nya förföljelser. Vi mötte nytt motstånd.

Kampen fortsatte utan uppehåll, fram tills dess att vi slutligen tog upp frågan inför Kommunistiska Internationalens fjärde kongress 1922. Vid denna kongress representerade jag vad som kallades för den "likvidatoriska" fraktionen. Namnet är hämtat från bolsjevikpartiets historia. Vid ett tillfälle, efter det att 1905 års revolution lidit nederlag,²⁵ reste en grupp mensjeviker²⁶ förslaget att det underjordiska partiet i Ryssland skulle likvideras och att man skulle satsa allt arbete inom tsarens "legalitet". Lenin bekämpade våldsamt detta förslag och dess upphovsmän, då det innebar ett förnekande av det revolutionära arbetet och organisationen. Han brännmärkte dem som "likvidatorer". Våra vänsterister kallade oss förstas likadant när vi tog upp förslaget om att likvidera det underjordiska partiet, eftersom de med sina huvuden kvar i Ryssland mekaniskt överförde Lenins uttryck och brännmärkte oss som "likvidatorer".

Vi reste således till Moskva för att få saken avgjord. Det blev första gången jag fick möta kamrat Trotskij. Under kampens gång försökte vi få stöd hos olika personer i den ryska ledningen. Jag var i Ryssland flera månader, från sommaren och in på hösten. Längre var jag ett slags paria, då kampanjen mot "likvidatorerna" nått dit före oss och ryssarna inte ville ha något att göra med likvidatorer. Utan att vara insatta i den amerikanska situationen tenderade de att ha fördomar mot oss. De trodde att partiet faktiskt var olagligförklarat, och när vi tog upp frågan med dem sa de bara helt frankt: "Om ni inte kan arbeta legalt, så gör det illegalt, men gör ert jobb".

Men det var inte så saken låg till. Den politiska situationen i Förenta Staterna möjliggjorde ett legalt kommunistparti. Det var vår åsikt då, och all senare erfarenhet har bekräftat detta. Till slut träffade jag och ett par andra kamrater kamrat Trotskij och lade fram våra tankegångar i ungefär en timmes tid. Efter att ha ställt några frågor sedan vi slutat sa han: "Det räcker. Jag kommer att stödja 'likvidatorerna', och jag ska tala med Lenin. Jag är säker på att han kommer att stödja er. Alla ryssar kommer att stödja er. Det är bara frågan om att förstå den politiska situationen. Det är absurt att iklä sig en underjordisk tvångströja utan att man behöver det. Det är inte tu tal om det."

Vi undrade om han kunde ordna ett möte mellan Lenin och oss. Han svarade att Lenin var sjuk, men om det blev nödvändigt, ifall Lenin inte höll med honom, då skulle han se till att vi kunde träffa honom. Efter ett par dagar började knuten lösa upp sig. En kongresskommission tillsattes för den amerikanska frågan och vi gick dit för att diskutera saken. Det ryktades redan att Trotskij och Lenin stödde "likvidatorerna" och stämningen började vända till vår fördel.

Under diskussionerna i kommissionerna höll Zinovjev²⁷ ett lysande tal om legalt och illegalt arbete, mot bakgrund av de ryska bolsjevikernas erfarenheter. Det talet har jag aldrig glömt. Minnet därav är till stor nytta för vårt parti än idag och kommer att så vara även i framtiden, det är jag säker på. Radek och Bucharin höll liknande tal. De här tre var vid den tiden det ryska partiets representanter i Komintern. De andra partiernas delegater gav efter en omfattande och genomträngande debatt fullt stöd åt tanken på att legalisera det amerikanska kommunistpartiet.

Med auktoriteten hos Kominterns världskongress bakom beslutet bedarrade snart oppositionen i Förenta Staterna. Arbetarpartiet, som 1921 hade skapats som kommunistpartiets legala utväxt, höll ett andra konvent, antog ett klarare program och ersatte den underjordiska organisationen på alla plan. All erfarenhet efter 1923 har bekräftat att detta var

ett klokt beslut. Den politiska situationen rättfärdigade en legal organisering. Det skulle ha varit en stor olycka, ett slöseri och en katastrof för det revolutionära arbetet att vara kvar under jord när det inte var nödvändigt. Det är mycket viktigt att revolutionärer vågar ta oundvikliga risker. Men jag tror att det är lika viktigt att vara klok nog att inte offra något i onödan. Det viktigaste är att arbetet görs på det lättaste och det smidigaste sättet.

Bara ett par ord till om denna fråga: En liten grupp motsatte sig oförsonligt partiets legalisering. De skulle fortsätta sin underjordiska verksamhet utan oss. De skulle minsann inte förråda kommunismen. De hade sitt högkvarter i Boston och en avdelning i Cleveland. Då och då under årens lopp hörde vi av denna underjordiska grupp, när de gjorde ett uttalande i någon fråga.

Sju år senare, när vi hade uteslutits från kommunistpartiet och var i färd med att organisera den trotskistiska rörelsen hörde vi att Bostongruppen var tämligen positiv till de trotskistiska idéerna. Detta intresserade oss, eftersom vi var i trängande behov av allt stöd vi kunde få.

Vid ett av mina besök i Boston ordnade kamraterna där en konferens med dem. De var konspiratoriska och tog oss på det gamla underjordiska sättet till mötesplatsen. Vi möttes av en formell kommitté. Efter att vi bytt hälsningar sa deras ledare: ”Och nu kamrat Cook, kan Ni redogöra för hurudant förslag ni har”. ”Kamrat Cook” var den pseudonym som han kände mig under i det underjordiska partiet. Han tänkte inte blanda in mitt legala namn i ett underjordiskt möte.

Jag förklarade för honom varför vi hade uteslutits, vårt program osv. De sa att de var villiga att diskutera det trotskistiska programmet som grundval för enhet i ett nytt parti. Men först ville de nå en överenskommelse på en punkt. Det parti vi skulle organisera måste vara underjordiskt. Jag fick byta några lustigheter med dem och sedan for jag tillbaka till New York. Jag antar att de är underjordiska än.

Ja, kamrater, hela denna bakgrund är en sorts introduktion till vår trotskistiska rörelses historia. Nästa vecka ska jag redogöra för kommunistpartiets fortsatta utveckling, åren fram till dess att vi uteslöts och rörelsen började återupprättas under trotskismens banér.

2. Fraktionsstriderna inom kommunistpartiet

Förra veckan skissade jag den amerikanska kommunismens pionjärtid. Trots att jag utelämnade mycket och bara tog upp några få viktiga punkter, så kom vi inte längre än till 1922 och Kommunistiska Internationals fjärde kongress, den underjordiska rörelsens legalisering och det legala arbetets början. Jag talade om rörelsens negativa aspekter under denna tid och om de barnsjukdomar den härjades av, något som nästan alltid är fallet med unga rörelser, och särskilt då den elakartade barnsjukdomen ultravänsterism.

Men dessa negativa aspekter, att mycket av arbetet hade dålig verklighetsförankring, över-skuggades av den positiva sidan – för första gången hade det i Amerika skapats ett revolutionärt parti som grundades på bolsjevikiska tankar. Det var de kommunistiska pionjärerens stora insats. En samling människor organiserade ett nytt parti, de tillgodogjorde sig några av kommunismens grundläggande lärdomar, de vände sig vid ett disciplinerat arbetssätt, vilket är ett av de nödvändiga medlen för att bygga ett seriöst politiskt arbetarparti. Det hade inte hänt tidigare i USA. Och man skapade en professionell ledning, också det ett av de mest elementära verktygen för ett seriöst revolutionärt parti.

Den unga kommunistiska rörelsen visade på ett kraftfullt sätt hur idéerna har ett avgörande inflytande. Det visade sig på ett slående sätt när IWW och det unga kommunistpartiet tävlade om inflytandet. Under förkrigstiden var IWW en ganska stor, militant rörelse. I början av kriget hade de det odiskutabelt största antalet proletära aktivister i sina led. Ändå kom kommunistpartiets kärna istället från socialisterna. De var i hög grad av småborgerligt ursprung, en hög procent var ungdomar utan erfarenheter av klasskamp.²⁸ Tusentals var utlandsfödda arbetare som aldrig blivit ordentligt assimilerade i den amerikanska klasskampen.

Ifråga om människomaterial hade IWW alla fördelar. Dess militanter hade prövats i många strider. De fick hundratals militanter fångslade och brukade se med något som liknade förakt på den uppkomlingsrörelse som så storvulet svängde sig med revolutionära termer. IWW:arna inbillade sig att deras arbete och uppoffringar överglänste denna nya revolutionära rörelse – som bara hade sina teoretiserande anspråk – så mycket att de inte behövde frukta den som rival. Men de tog grundligt miste.

Inom ett par år – vid 1922 – stod det fullkomligt klart att kommunistpartiet hade distanserat IWW som ledande avantgardeorganisation. IWW – med sin underbara sammansättning av arbetarmilitanter och alla de heroiska strider man utkämpat – kunde inte hålla stand. De anpassade inte sin teori till krigets och den ryska revolutionens lärdomar. De hade inte skaffat sig tillräcklig respekt för lärosatserna, för teorin. Därför degenererade deras organisation samtidigt som den nya organisationen, med sitt fattigare material av oerfaren ungdom vilka hade gripits av bolsjevismens levande idéer, på ett par år totalt distanserade IWW och lämnade dem långt bakom sig.

Av detta kan vi lära, att det är en dårskap att ta lätt på idéernas kraft, eller tro att man kan hitta surrogat för korrekta idéer under uppbyggandet av en revolutionär rörelse.

Efter att ha avslutat den grundläggande striden mot ultravänstern om partiets legalisering trädde partiet fram i ljuset. Som jag förut sa, hade det redan vunnit full hegemoni inom landets proletära avantgarde. Partiet ansågs av alla parter – och det med rätta – som landets mest avancerade och revolutionära gruppering. Partiet började attrahera och få med sig några icke invandrade fackföreningsmän. William Z Foster²⁹, som då var berömd för sina insatser under stålstrejken, gick tillsammans med en rad andra fackföreningsmän – en rätt stor grupp – med i detta utländska, något exotiska men dynamiska kommunistparti. Partiets hela inriktning

började ändras. Från underjordiska käbber, verklighetsfrämmande gräl och teoretiska spetsfundigheter tog partiet steget över till massarbete. Kommunisterna började ägna sig åt klasskampens taktiska problem. Partiet blev gradvis allt mera ”fackligt” och tog sina första staplande steg i AFL, den dominerande och då praktiskt taget enda landsorganisationen.*

Medan vi stred om partiets legalisering kämpade vi också för att korrigera partiets fackliga politik. Också här nådde vi framgångar: Den ursprungliga, sekteristiska inställningen förkastades, de kommunistiska pionjärerna reviderade sina tidigare sekteristiska uttalanden där man pläderade för oberoende fackföreningar. Nu riktades hela kommunistpartiets dynamiska styrka in på de reaktionära fackföreningarna. Den huvudsakliga äran även för detta tillkommer Moskva, Lenin och Komintern. Lenins utmärkta pamflett *Radikalismen – kommunismens barnsjukdom* redde på ett helt avgörande sätt ut denna fråga. Efter 1922-23 var partiet på god väg att ta sig in i fackföreningsrörelsen och började snabbt få ett betydande inflytande i vissa fack på olika platser i landet. Särskilt beträffande kolgruvefacket och Konfektions, men partiet fick inflytande även på andra områden.

Men samtidigt med detta praktiska och helt igenom progressiva arbete störtade sig partiet in i vissa opportunistiska äventyr. Uppenbarligen kan inget parti någonsin korrigera en avvikelse utan att överkorrigera densamma. Sjukdomen blir den motsatta. Det parti som nyss varit upptaget med teoretiska raffinemang i underjordisk isolering och inte hade något alls att göra med fackföreningsrörelsen – för att nu inte tala om den politiska rörelsen, småborgarna och arbetarklassens falska företrädare [”labor fakers”] – samma parti störtade sig nu in i ett antal vilda äventyr inom arbetar- och jordbrukarpolitiken. Partiledningen försökte på nolltid skapa ett stort Arbetar- och Bondeparti³⁰ via en rad manövrer och kombinationer, utan tillräckligt stöd hos arbetarmassrörelsen, och utan att kommunisterna själva var tillräckligt starka. Partiet hamnade då i förvirring och inom kort blossade en ny intern strid upp.

De nya fraktionsstriderna började 1923, ungefär ett halvår efter att den gamla striden hade ebbat ut, och fortsatte sedan nästan oavbrutet fram tills dess att vi trotskister kastades ut ur partiet 1928 samt våren 1929 då Lovestone-ledningen – som uteslutit oss – själva uteslöts. Sedan satte det staliniserade Komintern ”p” för fraktionsstriderna genom att utesluta alla som hade en självständig hållning och genom att utse en ny ledning som alltid var redo att stå till tjänst. Med hjälp av byråkratiska medel skapade de en monolitisk frid i partiet. De fick den ideologiska stagnationens och förfallets frid.

De fraktionsstrider som skakade partiet under hela denna tid hindrade inte organisationen från att göra en del insatser i klasskampen och utveckla sitt arbete på många områden. Partiet grundade landets första revolutionära dagstidning. Det var en betydande bedrift för ett parti som inte hade mera än tio-femtontusen medlemmar. Det propagandistiska arbetet utvecklades starkt. Arbetarmilitanter som kommit i klämma hjälptes i en förut inte känd omfattning. Under denna tid introducerade kommunistpartiet många progressiva nyheter i arbetarrörelsen. Praktiskt taget alla strejker av betydelse leddes av partiet. Särskilt hade kommunisterna hela ledningen över den stora Passiacstrejken 1926, vilken väckte uppmärksamhet i landet.³¹

Kommunisterna blev mer och mer de oomstridda ledarna för alla progressiva och militanta tendenser inom den amerikanska arbetarklassen.

Åtskilliga kommentatorer och utomstående experter, som då och då kompletteras med ett par desillusionerade överlöpare, försöker ge sken av att denna tidiga historiska period, den amerikanska kommunismens första år, inte var något annat än en röra av dumheter, felsteg, bedrägerier och fördärv.

* När föredragen hölls var CIO (formellt bildat 1938) ungefär lika stort och betydligt tuffare, men 17 år senare gick de ihop till AFL-CIO. Öa.

Det är en fullständigt falsk och helt absurd bild av denna tid. Orsaken till fraktionsstriderna är av allvarligare slag än enstaka personers onda vilja. Jag tror att man här, vid en noggrann studie av utvecklingen och med någorlunda kunskap om saken, sedan kan få fram vissa lagar om hur fraktionsstrider utvecklas, vilket skulle kunna vara till hjälp för att förstå utbrott av fraktionism i andra politiska arbetarorganisationer, särskilt i nya sådana. Och naturligtvis måste det sägas att kommunistpartiet inte hade monopol på fraktionsstrider – men det säger ju aldrig dessa snusföruftiga kritiker. Allt sedan politikens första dagar har alla politiska organisationer härjats av fraktionsstrider. Fraktionsbråket i det unga kommunistpartiet har uppmärksamats och det skrivs och talas om vissa av dess negativa aspekter, den jakt på huvuden som ägde rum – som om sådant aldrig hänt någon annan stans. Historieförvrängning är en specialitet för utomstående besserwissrar i stil med Eugene Lyons³² och Max Eastman³³ och andra odågor, vilka aldrig har haft ett finger med i arbetarnas egentliga kamp. Nyligen har de fått sällskap av ångerfulla överlöpare som Benjamin Gitlow³⁴, vilken blev så fullständigt besegrad och desillusionerad att han sprang raka vägen in i armarna på just den amerikanska demokrati han bekämpade som ung rebell. Vad trist det är se någon omfamna de mäktigas lärur sedan han först blivit knäckt i anden.

De beskriver dessa fraktionsstrider som något ytterst förskräckligt. Särskilt entusiastiska blir de när de hittar något som är mindre lämpligt ur moralisk synvinkel. De stannar inte upp och – för att nu bara nämna detta – bedömer moralen hos Tammany Hall³⁵ eller det republikanska partiet, eller de ytterst oärliga, korrupta, hycklande och avskyvärda fraktionsstrider vi såg i Socialistpartiet. Först när de hittar något opassande i kommunistpartiets förflutna, höjer de sina händer i helig vrede.

De inser inte, att de därigenom hyllar kommunistpartiet på ett alldeles särskilt sätt, som om de menade att man till och med under denna första omogna tid hade rätt att vänta sig något bättre av kommunistpartiet än av borgerlighetens och småborgerlighetens politiska organisationer. Och i detta ligger mera än en kärna av sanning. Medlen måste tjäna ändamålet. Allt som gör våld på sanningen eller ett korrekt beteende i den proletärt revolutionära rörelsen står i motsättning till kommunismens stora mål. Det passar inte in, man blir klumpig och handikappad. Dessa kvaliteter – systematiska lögnar, bedrägerier, stölder och dubbelspel – är kännetecknen på borgerliga och småborgerliga organisationer och hela deras miljö.

De fraktionsstrider som kantade den kommunistiska rörelsens väg under de första tio åren hade flera orsaker. Det var inte som när ett gäng rövare först slår sig samman och sedan börjar slåss om bytet. Så var det inte alls. Det fanns inget byte. Det överväldigande flertalet av dem som kom till de kommunistiska pionjärerna hade seriösa syften och ärliga motiv, och ville organisera en rörelse med målet att frigöra all världens arbetare. De var redo att göra uppoffringar och ta risker för sin övertygelse, och de gjorde det. Det gäller för de som ställde upp under den ryska revolutionens fana 1917 och byggde upp den stora rörelse som vid tiden för Chicagokongressen hade femtio-sextiotusen medlemmar. Det gäller i all synnerhet de som stannade kvar i partiet under de oerhörda förföljelserna, trots arresteringar, deportationer, underjordiska umbäranden och svårigheter, inklusive ekonomiska svårigheter. Alla de gnällspikar som bara stod och såg på eftersom de inte kunde ta sådana risker och göra sådana uppoffringar och vilka nu försöker ge sken av att den kommunistiska rörelsen redan från början bestod av moraliskt korrupta element, de ställer allt på huvudet. De som kom till partiet under denna första tid var av bästa kvalitet. Än mer sållades sådana fram genom den underjordiska tidens förföljelser och svårigheter. Nej, det låg mera bakom fraktionsstriderna än vissa personers onda vilja. Det fanns enligt min mening ett par dåliga element, men det bevisar ingenting. Man hittar alltid ett eller ett par ruttna äpplen i varje tunna. De långdragna fraktionsstriderna hade mera grundläggande orsaker än så.

I mitt första föredrag förklarade jag den oerhörda motsättning som låg i partiets sammansättning. Dels hade vi de i huvudsak utlandsspråkiga medlemmarna, med sin orealistiska syn på hur man skulle bygga en rörelse i ett land där man ännu inte hade assimilerats, vilka hade en fanatisk övertygelse om att de var tvungna att kontrollera rörelsen – inte för personlig vinning, utan för att bevara de teorier som de ansåg sig ensamstående förstå. Dels hade vi den till antalet mindre gruppen amerikaner, som även om de inte förstod kommunismens lärosatser lika väl som invandrarna – och så var det – ändå var övertygade om att rörelsen måste få en amerikansk inriktning och ett infött ledarskap. Det var just denna motsättning som gav näring åt fraktionsstriderna.

Sedan fanns det ännu en faktor: Bristen på erfarna och ansedda ledare. Rörelsen växte fram nästan över en natt, direkt efter segern i Ryssland 1917. Alla Socialistpartiets gamla ansedda ledare förnekade bolsjevismen och fastnade i reformismens trygga banor. Hillquit³⁶ och Berger³⁷, ja alla partiets stora namn vände ryggen åt den ryska revolutionen och de unga revolutionärerna i rörelsen. Till och med Debs, som uttryckte sympatier, var kvar i Hillquits och Bergers parti när avgörandet kom.

Den nya rörelsen tvingades hitta nya ledare. De man fick fram var oftast okända män utan större erfarenhet och utan personlig ställning. Det fordrades en rad utdragna fraktionsstrider innan partiet såg vilka som var de mest kvalificerade ledarna och vilka som var tillfälliga figurer. Administrationer byttes snabbt, från den ena sammankomsten till den andra. Provisoriskt tillsatt folk föstes åt sidan och skuffades bort i dessa fraktionsstrider där man, om man inte stod ut med det, snabbt kördes bort och slogs ned. Många som valdes ena året för att de tycktes ha en ledarförmåga, sveptes nästa år undan och ersattes av nytt och tidigare okänt folk. Allt detta var en process för att få fram ledare som dög i kampen. Finns det något annat sätt? Jag känner i alla fall inte till något sådant. Att konsolidera ett auktoritativt ledarskap som duger till att befästa sin ställning och som har partiets fasta stöd – jag vet inte var eller hur man fått fram en sådan ledning utom genom intern kamp. Engels skrev en gång att inbördes konflikter är en utvecklingslag för varje politiskt parti. Det var förvisso en utvecklingslag för det amerikanska kommunistpartiet under dess tidiga år. Och inte bara för kommunistpartiet, utan också för dess autentiska arvtagare, den trotskistiska rörelsen.

När en rörelse genom sin praktik, sin kamp och sina interna konflikter har nått en punkt där man konsoliderat en ledning med brett anseende och vilken förmår att arbeta gemensamt, då tenderar fraktionsstriderna att försvinna. De kommer allt mer sällan och blir allt mindre destruktiva. De antar andra former, får ett klarare politiskt innehåll och blir mera belysande för medlemmarna. Att befästa en sådan ledning är en viktig faktor för att dämpa och ibland även att undvika fortsatta fraktionsstrider. Vi i den unga kommunistiska rörelsen konsoliderade till slut ett tämligen stabilt ledarskap, men det hade en säregen sammansättning – vilket återigen speglade motsättningarna i partiets struktur. Efter fyra-fem år av bråk stod det klart för alla vilka som var den amerikanska kommunismens ledare. Och det var inte samma personer som hade varit ledare 1919-20. Mycket få av dem som satt i ledningen under den första tiden överlevde dessa strider.

Den ledning som till slut konsoliderades – och detta är en mycket intressant aspekt på rörelsens historia – bestod inte av en enda homogen grupp. Partiet var ju inte heller självt homogent. Istället för ett enat ledarskap med auktoritet och inflytande över hela partiet, så var de dominerande ledarna fraktionsledare, och det speglade motsättningarna i partiet. Den nya fraktionsstrid som började 1923 i frågan om äventyrligheter i arbetar- och bonderörelsen, och som sedan vidgades till problemen i vårt praktiska arbete, vårt närmande till de amerikanska arbetarna och de fackliga arbetsmetoderna – denna utdragna kamp återspeglade tydligt och klart motsättningarna i partiets sociala struktur, liksom gruppernas olika ursprung och bakgrund.

Foster och jag organiserade en kamp mot den dåvarande majoriteten: Ruthenberg, Lovestone, Pepper³⁸ m fl. Det visade sig snart att vår gruppering var en facklig och proletär fraktion. De som stödde oss var det stora flertalet fackligt aktiva – ja praktiskt taget alla – och erfarna amerikanska arbetare, militanter och de mer amerikaniserade invandrarna.

Pepper-Ruthenberg-Lovestone hade flertalet av de intellektuella och de minst assimilerade invandrade arbetarna. Den typiske ledaren i deras fraktion, även de typiska andrahandsledarna, var läroverkspojkar, unga intellektuella utan erfarenhet av klasskamp. Lovestone var det mest framträdande exemplet. Det var mycket smarta killar. De hade otvivelaktigt mera boklig lärdom än den andra fraktionens ledare, och de visste hur de skulle göra fullt bruk av sina fördelar. De var svåra att diskutera med. Men även vi visste ett och annat, inklusive sådant som inte står i böcker, och vi gav dem mycket besvär. Det var en vildsint kamp om kontrollen över partiet och båda sidor förde den oavbrutet, år efter år, utan hänsyn till vem som var i tillfällig majoritet.

Ibland blev det strid kring vad som verkade vara struntsaker. Till exempel: Var skulle vi ha partiets nationella högkvarter? Vår fraktion sa Chicago, de andra sa New York. Vi slogs om det. Men inte på grund av att vi var så korkade som våra kritiker påstår. Vi ansåg, att om vi flyttade högkvarteret till Chicago skulle partiet få en mera amerikansk inriktning, komma närmare gruvfälten, närmare den amerikanska arbetarrörelsens mitt. Vi ville proletarisera och amerikanisera partiet. Att de insisterade på New York hade också politiska skäl. I New York hade partiet ett starkt småborgerligt inslag, de intellektuella spelade en större roll där. De hade det bekvämare där – i politisk mening. Så kampen om var partihögkvarteret skulle ligga är faktiskt fullt begriplig om man undersöker frågan i grunden.

Sammantaget sett kan denna långa och utdragna kamp – och jag tror att ärliga och objektiva framtida historiker kommer att göra det – beskrivas som en kamp mellan småborgerliga och proletära tendenser i partiet. Men den proletära tendensen saknade tillräckligt med programmatisk klarhet för att kunna utveckla kampen fullt ut. Låt oss nu inte glömma att vi var grönköpingar, allihop. Vi hade just satt oss in i bolsjevismens teorier – och inte alltför grundligt. Vi hade ingen bakgrund med politisk erfarenhet, vi hade ingen som kunde undervisa oss, vi måste lära oss av erfarenhet – genom att få på skallen. Den fumliga proletära fraktionen gjorde åtskilliga misstag och även motsägelsefulla saker i stridens hetta. Men den huvudsakliga inriktningen var enligt min mening korrekt och progressiv.

Kampen mellan de två huvudfraktionerna (Foster/Cannon resp Ruthenberg/Lovestone/Pepper) ledde till ytterligare delning. Egentligen låg detta redan från början i luften, eftersom det ändå fanns skiktningar i Foster/Cannon-fraktionen. Den grupp som stod närmast mig var kommunistiska pionjärer, folk som hade varit med från början och som hade anammat kommunismens principer tidigare än Fosters flygel. Fosters flygel var mera proletärt erfaren men hade ett mera begränsat perspektiv, var mindre uppmärksam på politiska och teoretiska frågor. Under de ständiga fraktionsstridernas gång utvecklades detta till en formell uppdelning. Snart fick partiet tre fraktioner – Foster, Lovestone (Ruthenberg dog 1927) och Cannon. Denna uppdelning bestod tills de 1928 kastade ut oss ur partiet.

Dessa fraktioner kämpade i det oändliga om idéer som de inte fullt ut förstod. Som jag sa, så hade vi våra tankebanor, vi visste i huvudsak vad vi ville, men saknade tillräcklig politisk erfarenhet, grundläggande skolning och teoretisk kunskap för att kunna formulera vårt program tillräckligt klart och få fram en lösning som dög. Ni minns väl den stora strid som vi häromåret hade i SWP mot den småborgerliga oppositionen? Om ni studerar denna strid för att se hur den utvecklades, då kan ni se vilken nytta vi hade av våra erfarenheter från den mer primitiva kampen mellan de småborgerliga och proletära fraktionerna i det gamla kommunistpartiet. Sedan dess hade vi förvärvat mera erfarenheter, studerat vissa böcker och tillägnat oss

mera kunskaper om teori och politik. Med hjälp av detta kunde vi renodla frågeställningarna och förhindra att kampen mot Burnham³⁹, Shachtman⁴⁰ & Co⁴¹ förföll till principiösa rallarsvingar utan något hopp om framtiden, såsom fallet var på den gamla goda tiden.

Nu satt de fyra ledare jag nämnde – Ruthenberg, Lovestone, Cannon och Foster – hela tiden i partiets politiska kommitté. Dessa fyra var hela tiden partiets erkända, auktoritativa ledare. Det vill säga – de var ledare för fraktionerna, och därmed blev de även delar av partiledningen. och varje fraktion var så stark, vikten var så jämnt fördelad mellan fraktionerna att ingen av dem kunde krossas eller elimineras. Allt för många personer var knutna till var och en av dem, allt för många av partiets dugliga funktionärer.

Exempelvis kunde inte Lovestoneiterna göra som de ville när de med hjälp av Kominterns nedsablings fick majoriteten i partiet och sopa oss åt sidan, särskilt som de andra fraktionerna praktiskt taget hade monopol på fackförenings- och massarbetet. Många av partiets organisatörer, skribenter och funktionärer var intimt förknippade med mig och kunde inte ersättas. Fosters fraktion var ännu starkare, särskilt på det fackliga området. De kunde inte bli kvitt oss, det vill säga – inte utan att bryta sönder partiet.

Partiet delades så att säga i tre provinser. Varje fraktion fick armbågsutrymme nog för att arbeta på vissa områden med praktiskt taget obegränsad auktoritet och föga kontroll uppifrån. Fosterfraktionen ockuperade hela det fackliga området. Vi organiserade Internationella Arbetarhjälpen⁴² och bedrev i stort sett detta arbete efter eget huvud. Detta så länge som Lovestone bara hade en hårfin majoritet. Lovestones fraktion kontrollerade partiapparaten, men var inte stark nog för att komma någon vart med oss. Denna märkliga balansakt fortsatte år efter år. Naturligtvis var det inte ett verkligen centraliserat parti, i ordets bolsjevikiska mening. Det var en koalition mellan tre fraktioner och det var just vad partiet egentligen var.

Vi kunde inte lösa knuten på egen hand. Ingen fraktion kunde besegra de andra på ett avgörande sätt. Ingen fraktion tänkte lämna partiet. Ingen fraktion klarade av att formulera ett program som kunde vinna en rejäl partimajoritet. Det var ett dödläge, en utdragen demoraliserande fraktionsstrid utan slut, utan att det skymtade något framtida hopp om lösning. Det var en demoraliserande tid. För en normalt funtad revolutionär är det mycket motbjudande att uppleva inte bara veckor och månader, utan år efter år av fraktionsstrider. Det finns visserligen somliga som gillar fraktionsstrider – alla fraktionerna hade folk som piggnade till först då fraktionsstriderna började koka. Då vaknade de upp. När det gällde konstruktivt arbete – att demonstrera eller att gå strejkvakt eller att sälja mera av våra publikationer eller hjälpa klasskriget fångar – för sådana prosaiska rutiner saknade de intresse. Men man hann knappt annonsera ett fraktionsmöte förrän de var där, varenda gång – och då satt de på första parkett.

Det finns abnormalt typer i alla rörelser. Vi hade en hel del sådana. Jag skulle kunna hålla åtskilliga föredrag på temat ”professionella fraktionsmakare som jag kände”. Den sortens folk kan aldrig leda en politisk rörelse. När rörelsen till sist hämtar andan och stakar ut sin väg är dessa professionella fraktionsmakare till hinder i ledningen. Först som sist måste ledare vara konstruktiva.

Våra gamla fraktionsledare var inga änglar, det måste jag hålla med om. På intet sätt. De var i politisk mening sluggers. De slogs med näbbar och klor. Men de var inga självförhärligande skurkar, som de skildras av dilettanter som Eugene Lyons och Max Eastman och alla de känslösamma typer som stod vid sidan av och mätte rörelsen med abstrakt moraliska mått. Inte ens Gitlow, som ju till slut nått samma ståndpunkt även han, var någon skurk från början. Jag tror att det fanns en del som var rötägg från början, men den överväldigande majoriteten av fraktionernas ledande kadrer var sådana som gick med i rörelsen av ideella skäl och motiv.

Då räknar jag även in de som senare degenererade till stalinister och chauvinister. Deras förfall var en lång process med svårigheter, besvikelser, svek och förlorade illusioner osv. De som kom till rörelsen under den svåra tiden, 1919 och tiden därefter, de som fylkades runt ryska revolutionen under krigsåren och grundade partiet år 1919 och sedan höll butiken igång under förföljelserna och razziorna den tid vi var underjordiska – de stod ur moralisk synvinkel mycket högre än politikerna på Tammany Hall eller i det republikanska partiet, eller vilken annan borgerlig och småborgerliga rörelse ni än kan komma på.

Om vi hade fått den hjälp vi behövde hade vi kunnat lösa våra problem. Det vill säga hjälp från mer erfarna och auktoritativa människor. Problemet var för stort för oss. Det kan hända, och det händer i de mest avancerade politiska rörelser, att avdelningar som hamnar utanför händelsernas centrum börjar ett käbbel som leder till fraktionsstrider och klickbildningar, så att de inte längre kan lösa situationen med egna krafter och erfarenheter. Om man har en förständig ledning, ett ärligt och klokt ledarskap, som kan ingripa intelligent och varsamt, då kan dessa lokala dödlägen i nio fall av tio ordnas upp och kamraterna finna en grund att enas kring för det gemensamma arbetet. Om vi hade fått hjälp av Kommunistiska Internationalen, hjälp från de ryska ledarna såsom vi räknade med och sökte, då hade vi utan vidare kunnat lösa våra problem. Alla fraktioner satte dem högt. Alla fraktionerna hade begåvade medlemmar. Under normala förhållanden, med en korrekt ledning och med hjälp från Komintern hade det stora flertalet av fraktionsledarna kunnat ena sig och sedan befästas till en sammanhållen ledning. Om dessa tre fraktionsledningar hade förenats i ett gemensamt arbete under övervakning och ledning från mer erfarna, internationella ledare, det hade kunnat bli en mäktig kommunistisk kraft. Kommunistpartiet hade kunnat ta ett rejält kliv fram. Vi vände oss till Komintern och sökte hjälp, men det var där som roten till det onda fanns. Men det visste vi inte då. Komintern hade, utan att vi visste något, börjat sin degenerationsprocess. Den ärliga och dugliga hjälp som Lenin och Trotskij och hela Komintern gav oss 1921 och 1922 om fackföreningarna och om partiets underjordiska tillvaro respektive legalitet gjorde att vi kunde lösa problemen och få slut på de dåvarande fraktionsstriderna. Istället för att få en sådan hjälp ramlade vi åren därpå rakt i armarna på Kominterns degeneration, början till dess stalinisering. Kominterns ledning betraktade vårt parti som vilket slags parti som helst, inte i syfte att reda ut problemen utan istället för att hålla grytan kokande. De höll redan på med att planera för hur de skulle bli kvitt alla självständiga typer, de uppstudsiga och styvnackade, så att de skulle kunna skapa ett fogligt stalinistiskt parti av smeten. De var redan i färd med att försöka skapa sådana partier överallt de kunde och hade ingen större användning för någon av dessa stridande ledare. Vi brukade resa till Moskva varje år. Den amerikanska frågan stod alltid på dagordningen. Komintern hade hela tiden en ”amerikansk kommission”. De såg oss gå holmgång inför kommissionerna och blev rätt snart övertygade om att det skulle bli mycket svårt att använda dessa killar för de planer man rövade på. Sannolikt höll de redan på med att planera för hur de skulle bli av med de mest framstående fraktionsledarna och koka ihop en ny fraktion som skulle bli ett verktyg i händerna på Stalin.⁴³

Varje gång vi for till Moskva var vi fullt förvissade om att den här gången skulle vi få en viss hjälp, ett visst stöd, vi ju var på rätt väg, våra förslag var ju korrekta. Och varje gång blev vi besvikna, grymt besvikna. Komintern stödde hela tiden den småborgerliga fraktionen gentemot oss. Så ofta de kunde slog de mot den proletära fraktionen, vilken till en början hade varit i majoritet. Första striden hade stått konventet 1923, då vi fick två tredjedels majoritet. Det var mycket uppenbart att majoriteten av partiets medlemmar ville att den proletära fraktionen skulle vara ledare. Senare, efter den formella delningen av Fosters och Cannons fraktion, arbetade vi fortfarande som regel i block mot Lovestoneiterna. Varje gång partiets medlemmar fick möjlighet att uttrycka sig visade de att de ville att detta block skulle dominera partiledningen. Men Komintern sade Nej. De ville bryta upp detta block. Av en eller annan anledning var de dessutom särskilt ivriga att bryta upp vår grupp – Cannon-

gruppen. De måste ha misstänkt något. De tog till speciella åtgärder för att klämma åt mig. Så långt tillbaka som vid Kominterns femte kongress 1924 fördömde de plötsligt – jag var inte ens närvarande – mig i en resolution för något litet misstag som jag hade gjort. Alla i partiledningen hade gjort sådana misstag eller värre, men Komintern använde sig av detta ovanliga drag, återopade mitt felsteg i syfte att försvaga min prestige.

Åren därpå utvecklades kampanjen mot Trotskij. Kravet på partiledningarna, det kriterium efter vilket Moskva bedömde ledarna var: – *Vem skrek högst mot Trotskij och trotskismen?* Vi fick ingen ordentlig information om stridsfrågorna i det ryska partiet. Vi belamrades med officiella dokument och alla slags anklagelser och förtal: Men inget eller näst intill inget kom från andra sidan. De missbrukade partimedlemmarnas förtroende. På samma sätt missbrukade de gång på gång partiledarnas förtroende för Komintern. För var gång vi reste till Moskva kom vi sedan hem, inte med en lösning utan med en resolution vilken skenbart formats för att skapa ”fred” i partiet, men som i själva verket hyvlats till så att fraktionsstriderna sen blev etter värre.

Det fanns inget sådant som en förlikning i kampen. I samma ögonblick som någon slags enhetsdeklaration hade undertecknats, så bröt fraktionsstriderna ut på nytt. Det blev en regel att undertecknandet av en ”fredsöverenskommelse” innebar att ”nu blir fraktionsstriderna verkligen svåra”. Det hela gick dithän att man måste vara tillknäppt och på sin vakt vid varje steg man tog, eftersom man arbetade i en fientlig atmosfär. Det blev nödvändigt att göra reservationer var gång man gjorde någon slags överenskommelse. Partiet började svepas in i en dimma av riktigt usel moralisk atmosfär.⁴⁴

Många som är ytliga tar det faktum att Kominterns degeneration fick ett avgörande inflytande över vårt parti som bevis för att den amerikanska rörelsen var orealistisk och saknade förmåga att lösa sina problem etc. Sådana gnällspikar visar bara att de inte har den blekaste aning om vad en internationell revolutionär organisation är och måste vara. Moskvans inflytande var en fullkomligt naturlig sak. Det förtroende och de förväntningar som det unga amerikanska partiet satte till den ryska ledningen var fullt berättigat, eftersom ryssarna hade gjort revolution. Det var självklart att det ryska partiet hade större inflytande och auktoritet än övriga partier i den revolutionära rörelsen. De klokare och mera erfarna leder de nyvunna. Så är det och så måste det vara i varje internationell organisation.

De olika partierna i en international utvecklas aldrig i jämn takt. Vi har sett det i Fjärde Internationalen under kamrat Trotskij's levnad. Han förkroppsligade erfarenheterna från den ryska revolutionen och kampen mot Stalin. Trotskij's auktoritet och prestige stod i en särskild klass för sig inom Fjärde Internationalen. Hans ord var inte en byråkratisk order, men hade en oerhörd moralisk styrka. Och inte bara det. Gång på gång visade det sig i alla dispyter och svårigheter att hans klokhets, tålmod och kunskap var inriktade på ett konstruktivt och ärligt arbete, och han hjälpte alltid varje parti och grupp som bad om hans ingripande.

Våra erfarenheter från kommunistpartiet har varit till ovärderlig hjälp i vårt dagliga arbete och i alla kommunikationer och förbindelser med mindre erfarna grupper inom Fjärde Internationalen. Det är naturligt att vårt parti, just för att det har en större politisk erfarenhet, får ett större inflytande i den internationella rörelsen än de andra partierna, nu när kamrat Trotskij inte längre är med oss. Om någon sektion av Fjärde Internationalen i en nära framtid står inför en revolutionär situation och visar sig ha en ledning med tillräcklig kaliber för att genomföra en framgångsrik revolution, då kommer naturligtvis detta parti att få störst auktoritet och inflytande. Genom allas samtycke skulle detta parti bli Fjärde Internationalens ledande parti. Detta är de enkla, naturliga och oundvikliga konsekvenserna av den internationella politiska rörelsens ojämna utveckling.

Under Kominterntiden var det vår olycka och tragedi att de stora ledare som de facto förkroppsligade marxismens läror och som faktiskt hade genomfört revolutionen, hade svepts åt sidan av reaktionen mot Oktoberrevolutionen och av det ryska partiets förfall. Liksom de andra ländernas partier misslyckades Förenta staternas kommunistiska parti att förstå den stora kampens komplicerade frågor. Vi kämpade i ett dunkel och tänkte bara på de problem vi hade i vårt eget land. Det var det som förgiftade våra fraktionsstrider. Det var det som fick dem att till sist degenerera till principiösa gräl och en kamp om kontrollen. Bara ett internationellt program som var aktualiserat och anpassat till tidens frågor kunde ha räddat det unga amerikanska kommunistpartiet från att degenerera. Vi fattade inte detta förrän 1928. Då var det för sent för att rädda mera än en liten del av partiet åt dess ursprungliga revolutionära mål.

De tre fraktioner som fanns i partiet från 1923 till 1928 utvecklades på var sitt sätt. De kadrer som grundade den amerikanska trotskistiska rörelsen kom alla från Cannonfraktionen. Hela ledningen för Vänsteroppositionen och praktiskt taget alla dess medlemmar kom från vår fraktion. Som ni vet kastades Lovestone ut ur partiet med sin fraktion genom en brutal ukas från Stalin 1929. Lovestones grupp levde vidare på egen hand mellan 1929 och 1939 och upplöstes sedan, gick över till bourgeoisin som anhängare till det ”demokratiska” kriget.⁴⁵ Fosterfraktionen och de andra fraktionernas andraplansledare samlades i ett mischmasch kring frågan om lojalitet gentemot Stalin, och ett totalt uppgivande av all självständighet. De var andra och tredje linjens män. De måste vänta i skuggorna tills de riktiga kämparna hade kastats ut och det blev dags för eftersägarna att inta deras positioner. De blev partiets officiella ledning – fabricerade ledare. Sedan genomgick även de sin naturliga utveckling tills de idag har blivit den socialchauvinistiska rörelsens avantgarde.

Vad som är viktigt att minnas är att vår moderna trotskistiska rörelse härstammar från kommunistpartiet – och inte från något annat håll. Trots partiets alla negativa aspekter under dessa tidiga år – och jag har tagit upp dem utan förbehåll – trots svagheten, ofullgångenheten, barnsjukdomarna och misstagen: Vad som än sägs i efterhand om partiets fraktionsstrider – måste det erkännas att de styrkor som gav nytt liv åt den revolutionära rörelsen kom från kommunistpartiet. Därför bör vi säga att den kommunistiska rörelsens första tid i detta land är vår. Att vi har oupplösliga band till den, att det finns en obruten kontinuitet från den kommunistiska rörelsens första tid, dess tappra kamp mot förföljelserna, dess uppoffringar, misstag, fraktionsstrider och förfall fram till rörelsens slutliga återkomst under trotskismens fana. Vi får inte ge upp, och kan inte med sanning och rätt frånsäga oss traditionerna från den amerikanska kommunismens första år. De tillhör oss och det är på dem som vi har byggt.

3. Vänsteroppositionens uppkomst

Med det förra föredraget nådde vi år 1927 och hur läget då var inom Förenta staternas Kommunistiska Parti. Striden mellan marxism och stalinism hade då redan pågått i flera år inom det ryska kommunistpartiet. Den hade också pågått i andra Kominternsektioner, men det kände vi faktiskt inte till.

De stora stridsfrågorna i det ryska partiet begränsades inledningsvis till oerhört besvärliga ryska frågor. Många av dessa var nya och okända för oss amerikaner som inte visste så mycket om de ryska problemen. Vi hade mycket svårt att förstå dem på grund av deras mycket djupa teoretiska karaktär – fram tills dess hade vi trots allt inte haft någon riktigt seriös teoretisk skolning, och svårigheterna förvärrades av det faktum att vi inte fick fullständig information. Vi fick inte tillgång till den ryska vänsteroppositionens dokument. Deras argument doldes för oss. Man berättade inte sanningen för oss. Tvärtom så matades vi systematiskt med vanställd, förvrängd och ensidig dokumentation.

Jag säger detta med tanke på alla de som tänker fråga: ”Varför reste du inte genast trotskismens fana? Om förhållandena är uppenbara nu, för den som studerar rörelsen seriöst, varför inte då förstå det på en gång?”

De som betraktade dessa stora dispyter avskilda från och vid sidan av partilivets mekanismer kan inte tänka sig de förklaringar som jag har givit. De som inte tar ansvar för någonting, de som bara iakttar och kommenterar, eller som tittar på från åskådarplats, de behöver inte vara försiktiga eller återhållsamma. Om de hyser tvivel eller är osäkra, då har de full frihet att ge uttryck för detta. Detta gäller inte en partirevolutionär.

Den som tar på sig ansvaret att uppmana arbetarna att gå med i ett parti på programmatiska grunder, ett parti som de ska ägna sin tid och energi, sina resurser och liv, måste ha en mycket seriös hållning till partiet. Man kan inte med gott samvete kräva att ett program ska förkastas innan man har fått fram ett nytt.

Missnöje och tvivel är inget program. Man kan inte organisera folk på en sådan grund. En av de kraftigaste förkastelsedomar som Trotskij riktade mot Shachtman 1939, i början av vår konflikt över den ryska frågan, var att Shachtman, som hade börjat tvivla på riktigheten i vårt gamla program, hemsökte partiet med ansvarslösa uttryck för sina tvivel utan att ha en klar bild av något nytt program till hands. Trotskij sa att ett parti inte kan stå stilla. Man bygger inte ett program på tvivel. En seriös och ansvarsfull revolutionär får inte förstöra ett parti bara för att han blivit missnöjd med ett och annat. Man måste vänta tills man konkret kan föreslå ett annat program, eller ett annat parti.

Detta var min inställning under dessa första år i kommunistpartiet. Jag var för egen del mycket missnöjd. Jag entusiasmerades aldrig av kampen i det ryska partiet. Jag kunde inte förstå den. Och när kampen intensifierades och det kom till ökade förföljelser mot den ryska vänsteroppositionen och dess stora revolutionsledare, som Trotskij, Zinovjev, Radek och Bucharin, då började jag fyllas av tvivel och missnöje. Det var till men för min och för vår fraktions ställning i partiets oupphörliga inre konflikter. Vi försökte ännu lösa problemen på amerikansk nivå – ett vanligt fel. Jag menar att en av de viktigaste lärdomar som Fjärde Internationalen har lärt oss, är att man inte längre kan bygga ett revolutionärt politiskt parti enbart på nationell grund. Man måste börja med ett internationellt program och med det som grund bygger man sedan nationella sektioner till den internationella rörelsen.

Detta var, för att göra en utvikning, en av de viktigaste motsättningarna mellan trotskisterna och Brandleriterna⁴⁶, folket i Londonbyrån⁴⁷, Pivert⁴⁸ osv, vilka menade att man inte kunde tala om någon ny international förrän man redan byggt upp starka partier land för land. Enligt

dem är det först sedan man skapat stora masspartier i respektive land som man kan förena dessa till en internationell organisation. Trotskij gjorde precis tvärtom. När han hade deporterats från Ryssland 1929 och kunde ta sig an det internationella arbetet med fria händer, då föreslog han att man skulle *börja* med ett internationellt program. Oavsett hur få man är i respektive land, så organiserar man folk utifrån det internationella programmet och bygger sen stegvis upp de nationella sektionerna. Och i denna fråga har historien redan sagt sin dom: De partier som tog utgångspunkt i inrikes frågor och ville skjuta den internationella organiseringsproblematik åt sidan, de gick alla i kvav. Dessa partier kunde inte slå rot, eftersom det inte längre finns plats för snävt nationella program i vår internationella epok. Enbart Fjärde Internationalen, som i varje land började utifrån ett internationellt program, har överlevt.⁴⁹

I det unga kommunistpartiet förstod vi inte denna princip. Vi hade fullt upp med den egna kampen i Amerika. Vi vände oss till Kommunistiska internationalen för att få hjälp med våra nationella problem. Vi ville inte befatta oss med de problem som man hade i andra kominternsektioner, eller de problem Komintern hade som helhet. Det var detta fatala fel, denna nationella trångsynthet, som drev oss in i fraktionskampens återvändsgränd.

Vi började få en mycket besvärlig situation. Ingen av fraktionerna ville splittra partiet eller lämna det. Alla var lojala, ja fanatiskt lojala mot Komintern, ingen ens tänkte på att bryta med denna. Men det deprimerande interna läget blev värre, verkade hopplöst. Det blev uppenbart att vi antingen måste komma på ett sätt att slå samman fraktionerna eller låta en fraktion få dominera. Några av de klokare, eller snarare några av de mest slipade, och de som hade bäst informationskällor i Moskva, började inse att vägen till Kominterns gunst och därmed deras tunga auktoritet på den egna fraktionens sida, denna väg gick genom att bli ivrig och aggressiv i kampen mot trotskismen. Från Moskva beordrade man kampanjer mot ”trotskismen” i alla världens partier. Uteslutningarna av Trotskij och Zinovjev på hösten 1927 följdes av krav på att alla partier genast skulle ta ställning i frågan, med ett underförstått hot om repressalier från Moskva mot alla personer och grupper som inte intog en ”korrekt” politisk ståndpunkt – dvs till förmån för uteslutningarna. Man genomförde ”skolningskampanjer”. Lovestoneiterna var bland de främsta i kampen mot trotskismen. Därigenom skaffade de sig Kominterns stöd, och behöll detta under hela denna period. De organiserade ”skolningskampanjer”. Det hölls medlemsmöten, avdelningsmöten och sektionsmöten i hela partiet, dit det kom representanter från centralkommittén för att skola medlemskåren i nödvändigheten av att utesluta Röda Arméns organisatör respektive Kominterns ordförande.⁵⁰

Fosteriterna, som inte var lika snabba och sluga som Lovestoneiterna, men som hade en god portion av samma vilja, följde tätt i spåren. De formligen tävlade med Lovestoneiterna i konsten att vara de bästa antitrotskisterna. De tävlade i att hålla tal i ämnet.

När man nu ser tillbaka på detta så är det en intressant omständighet, som nästan förebådar vad som sedan skulle komma att hända, att jag aldrig ställde upp på någon av dessa kampanjer. Jag röstade beklagligtvis för de stereotypa resolutionerna, men jag höll aldrig några tal eller skrev några artiklar mot trotskismen. Det berodde inte på att jag var trotskist. Jag ville inte komma på kant med majoriteten i det ryska partiet och Komintern. Jag vägrade ställa upp på kampanjerna eftersom jag inte förstod frågorna. Bertram D Wolfe⁵¹, Lovestones främsta vapendragare, var en av de främsta Trotskijhetsarna. Vid minsta anledning kunde han hålla ett två timmar långt tal och förklara hur fel Trotskij hade om det ryska jordbruket. Jag kunde inte göra det, för jag förstod inte frågan. Det gjorde inte han heller, men i hans fall var det ändå inte till något större hinder. Det egentliga skälet till att Lovestoneiterna och Fosteriterna höll dessa tal och genomförde dessa kampanjer, det var att ställa sig in hos makthavarna i Moskva.

Någon kanske undrar: ”Varför höll du inget tal till Trotskijs försvar?” Jag kunde inte göra det heller, för jag förstod inte programmet. Det jag kände var tvivel och missnöje. Naturligtvis

kan man lägga fram sina tvivel på ett ohämmat sätt och nöja sig med det, om man inte tar ansvar för partiet, om man bara är kommentator och observatör. Men man kan inte göra så i ett seriöst politiskt parti. Om man inte vet vad man ska säga, då säger man inget. Det bästa är att förbli tyst.

Kommunistpartiets centralkommitté höll ett plenum i februari, det omtalade februariplenomet 1928, ett par månader efter det att Trotskij och Zinovjev hade uteslutits tillsammans med den ryska oppositionens alla ledare. Det var redan en stor kampanj igång för att mobilisera partierna världen runt till stöd för Stalins byråkrati. På detta plenum slogs vi och grälade över partiets fraktionsfrågor, bedömningen av det politiska läget, fackföreningsrörelsen, organisationsfrågan – vi slogs ursinnigt om alltihop. Det var vad vi verkligen var intresserade av. Sedan kom sista punkten på dagordningen – den ryska frågan. Bertram D Wolfe ”redogjorde” mycket långrandigt för frågan under cirka två timmar. Han var rapportör för Lovestonemajoriteten. Sedan var frågan fri för debatt. En efter en tog alla medlemmar av Lovestones och Fosters fraktioner till orda och beskrev hur överens han var med rapporten samt lade till någon synpunkt för att visa att han förstod att uteslutningarna var nödvändiga och stödde dem.

Jag sade ingenting. Naturligtvis kände sig de övriga i fraktionen därför hindrade från att tala. De gillade inte situationen, och organiserade till slut en slags påtryckningskampanj. Jag minns än idag hur jag satt där längst bak i salen, tjugig, bitter och förvirrad och säker på att det var något skumt med frågan – men utan att veta vad det var. Bill Dunne⁵², familjen Dunnes svarta får, som då satt med i politiska kommittén och var min närmaste förtrogne, kom ner tillsammans med ett par andra. ”Jim, du måste säga något i den här frågan, den ryska frågan. De gör hackmat av vår fraktion om du inte säger något om rapporten. Gå upp och lägg några ord till protokollet.”

Jag vägrade. De envisades, men jag var orubblig. ”Jag tänker inte göra det”, sa jag, ”jag tänker inte hålla något tal om det här”. Det var inte fråga om någon ”förnuftig politik” från min sida, fast det så här i efterhand kan verka så. Det var ingen föraning om vad som komma skulle. Det var bara en känsla, en envis känsla jag hade. Vi saknade ordentlig information. Vi visste inte hur det verkligen var. Motsättningarna i det ryska partiet hade nu, 1927, börjat gälla två internationella frågor – den kinesiska revolutionen⁵³ och anglo-ryska kommittén.⁵⁴ Nästan varenda medlem i vårt parti kan idag redogöra för den kinesiska revolutionens problem, eftersom det sedan dess publicerats ett omfattande material. Men 1927 visste vi provinssiella amerikaner ingenting om detta. Kina låg långt borta. Vi såg aldrig någon av den ryska oppositionens teser. Vi förstod inte den koloniala frågan särskilt bra. Vi förstod inte de grundläggande teoretiska frågorna i den kinesiska frågan, och den konflikt som följde. Så vi kunde inte ta ställning på något ärligt vis. Frågan om anglo-ryska kommittén verkade lite klarare för mig. Det rörde sig om en stor strid mellan den ryska oppositionen och stalinisterna kring skapandet av anglo-ryska kommittén, en kommitté av ryska och engelska fackföreningsmän som kom att bli substitut för ett självständigt kommunistiskt arbete i England. På detta sätt stryptes det engelska kommunistpartiets arbete under den engelska generalstrejkens avgörande dagar 1926. Samma vår hade jag av en slump råkat få tag på ett av den ryska oppositionens dokument i denna fråga, och det hade gjort ett djupt intryck på mig. Jag kände att åtminstone i den här frågan, frågan om anglo-ryska kommittén, var oppositionen på rätt spår. Jag var säker på att de inte var sådana kontrarevolutionärer som de utmålades för att vara.

Efter februariplenomet 1928 gjorde jag en av mina mer eller mindre vanliga resor landet runt. Jag hade för vana att göra åtminstone en resa från kust till kust, vart eller vartannat år, för att skaffa mig en doft av det verkliga Amerika, och få grepp om vad som var på tapeten. När man ser tillbaka på det nu, då går det att spåra många av de verklighetsfrämmande idéer och misstag och mycket av den trångsynthet som fanns hos några av partiets ledare i New York från

det faktum att de hela sitt liv hade levt på Manhattan, och inte hade någon egentlig kontakt med detta stora mångfacetterade land.

Jag reste för Internationella arbetarhjälpen, och resan tog fyra månader. Jag ville ta ett bad i massrörelsens böljor, fjärran från de ständiga fraktionsstridernas kvävande atmosfär. Jag ville få möjlighet att tänka igenom några saker i den ryska frågan, en fråga som bekymrade mig mer än något annat. Vincent Dunne⁵⁵ har mer än en gång påmint mig om att han och kamrat Skoglund⁵⁶, då jag under min återresa från stillahavskusten stannade till i Minneapolis, bland annat frågade mig om vad jag tyckte om uteslutningarna av Trotskij och Zinovjev, och att jag svarat dem: ”Vem är jag att fördöma den ryska revolutionens ledare?”, och därmed antytt för dem att jag inte var särskilt förtjust över att man uteslutit Trotskij och Zinovjev. De kom ihåg saken när det ett par månader senare kom till öppen strid.

Senvåren-försommaren 1928 sammankallade Komintern sin sjätte världskongress i Moskva. Som alltid vid sådana tillfällen sände vi en stor delegation till Moskva med representanter för varje fraktion. Jag måste nog tyvärr säga, att vi inte for dit för att lösa den internationella rörelsens problem, vilka vi såsom representanter för en sektion måhända skulle kunna bidra till att lösa. Nej, i första hand var vi upptagna med vår egen lilla kamp i det amerikanska partiet. Vi for till världskongressen för att se vilken hjälp vi kunde få med att flytta fram positionerna på hemmaplan. Tyvärr hade vi samma attityd, praktiskt taget allihop. Då jag for hade jag inget hopp om att få något klarläggande i den ryska frågan, striden med oppositionen. Det såg ut som om oppositionen helt och hållet hade sopats undan. Ledarna var uteslutna. Trotskij var i exil i Alma Ata. Allt vad de hade av sympatisörer hade kastats ut ur partierna, världen runt. Det verkade utsiktslöst att ta upp frågan. Men ändå bekymrade den mig. Och det så pass mycket att jag inte kunde ta någon särskilt effektiv del i vår fraktionskamp i Moskva.

Naturligtvis fortsatte vi fraktionsstriden då vi kom fram. Vi delade genast upp delegationen gruppvis och började se vad vi kunde göra för att klubba ner varandra. Vi slängde fram ömsesidiga anklagelser och debatterade i det oändliga inför kommissionen där. Jag tog mer eller mindre buttert del i affärerna. Ungefär då började man tillsätta kommissionerna, dvs de ledande i de olika delegationerna förordnades till diverse kongresskommissioner, några till organisationskommissionen, andra till den politiska eller också den fackliga. Dessutom fanns det en programkommission. Sjätte kongressen skulle anta ett program, Kominterns första färdiga program. Komintern bildades 1919, och hade ännu 1928, efter nio år, inget färdigt program. Det betyder inte att man saknade intresse för och insikt i frågan under de första åren. Det var bara ett bevis på hur seriöst de bästa marxisterna tog frågan om programmet, och hur omsorgsfullt de arbetade på det. Man började med några grundläggande resolutioner 1919. Andra antogs 1920, 1921 och 1922. Under fjärde kongressen började man diskutera programmet. Frågan fullföljdes inte vid femte kongressen. Således kom vi till den sjätte kongressen 1928 och skulle ta ställning till ett programförslag vilket hade skrivits av Stalin och Bucharin.⁵⁷

Jag sattes i programkommissionen, delvis därför att de andra fraktionsledarna inte var särskilt intresserade av frågan. ”Lämna det åt Bucharin. Vi vill inte bry oss om sådant. Vi vill vara med i den politiska kommission där man ska fatta beslut om vår fraktionsstrid, i fackföreningskommissionen, eller i någon annan praktisk kommission där man ska fatta beslut om någon facklig detaljfråga [”two-by-four”] som bekymrar oss”. Sådan var den allmänna stämningen i den amerikanska delegationen. Jag föstes över till programkommissionen, som ett slags ärebetygelse utan innehåll. Och för att säga som det verkligen var, var inte heller jag särskilt intresserad av att vara där.

Men, det visade sig vara ett stort misstag – att sätta mig i programkommissionen. Det kom att ge Stalin mera än en huvudvärk, för att nu inte tala om Foster, Lovestone och de andra. Det blev så därför att Trotskij, som var i exil i Alma Ata och utesluten från det ryska kommunistpartiet samt från Kommunistiska Internationalen, vädjade till kongressen. Trotskij tog inte helt sonika sitt pick och pack och försvann från partiet. Han kom igen, direkt efter sin uteslutning, så fort det gick, när Kominterns sjätte kongress samlades. Inte bara med ett dokument där han överklagade sin dom, utan med ett förträffligt teoretiskt bidrag, där han kritiserade Bucharins och Stalins programförslag. Trotskijs dokument bar namnet ”Kommunistiska internationals programförslag – en kritik av grunderna.”⁵⁸

Detta dokument letade sig fram till Kominterns översättarrum genom något kryphål i den apparat som var avsedd att vara byråkratiskt vattentät. Det åkte med i ruljangsen och där satt ett dussintal översättare och stenografer som bara sysslade med sådant arbete. De tog Trotskijs dokument, översatte det och distribuerade det till delegationernas ledare samt till medlemmarna av programkommissionen. Så det hamnade – kan man tänka! – översatt till engelska i mitt knä! Också Maurice Spector⁵⁹, delegat för det kanadensiska partiet och med funderingar som liknade mina, var med i kommissionen, och fick en kopia även han. Vi lät alla sammanträden och kongressessioner flyga och fara medan vi läste och studerade dokumentet. Sedan visste både han och jag vad som måste göras. Våra tvivel hade skingrats. Det stod helt klart den marxistiska sanningen var på Trotskijs sida. Vi gjorde på stående fot en överenskommelse om att vi – Spector och jag – skulle fara hem och börja kämpa under trotskismens fana.

Vi började inte kampen på kongressen i Moskva, trots att vi redan var helt övertygade. Från den dag jag läst dokumentet uppfattade jag mig, utan att någonsin ha tvekat sedan dess, som en av Trotskijs lärjungar. Kanske någon puritansk åhörare åter igen undrar varför vi inte tog upp kampen i Moskva? ”Varför ställde du dig inte upp i kongressens talarstol och försvarade Trotskij?” Svaret är, att det inte skulle ha varit bästa sättet att tjäna våra politiska syften. Och man sysslar med politik för att uppnå bestämda syften. Komintern var redan rejält staliniserat. Kongressen var uppgjord på förhand. Att visa upp våra ståndpunkter för kongressen skulle troligtvis resultera i att vi hade hållits kvar i Moskva tills vi hade bultats sönder och samman och blivit isolerade på hemmaplan. Lovestone fångades i denna fälla när hans tur kom. Som jag såg det var det min plikt och politiska uppgift att organisera en bas till stöd för den ryska oppositionen i mitt eget parti. Om jag skulle göra det måste jag först komma hem. Därför teg jag på denna staliniserade kongress. Mellan vänner är ärlighet en dygd, men när man umgås med skrupulösa fiender är det en dårskap.

Ändå var vi inte försiktiga nog att hålla vår inställning dold. Särskilt jag ansågs mer eller mindre mixtra med trotskismen. I sin patetiskt spökskrivna och botgörelsebok har Gitlow berättat att GPU⁶⁰ undersökte vad jag hade för mig i Moskva, och rapporterade till Komintern att ”Cannon hade i samtal med ryssar avslöjat att han hade starka trotskistiska böjelser.” De misstänkte mig, men tvekade att gå alltför bryskt tillväga mot mig. De tänkte att de kanske skulle kunna reda upp problemet med mig, och att det skulle vara mycket bättre än en öppen skandal. De hade goda skäl att anta att jag skulle ställa till med skandal om det kom till öppen strid.

Till slut kom vi äntligen hem – jag tror det var i september – men utan något hade blivit löst vad gäller fraktionsstriden i det amerikanska partiet. Lovestoneiterna hade vunnit några tumsbreddar mark i Moskva, men samtidigt hade Stalin inkluderat några förutsättningar i resolutionen som lade grunden till att göra sig av med Lovestoneiterna senare. Jag smugglade med mig Trotskijs programkritik ut ur Ryssland och förde den med mig hem. Vi kom tillbaka hem och jag tog genast itu med min föresats att rekrytera en fraktion för Trotskij.

Ni kanske tror att det gick lätt. Men så här stod det till: Trotskij hade fördömts av alla Kommunistiska Internationals partier och sedan åter fördömts av sjätte kongressen som kontrarevolutionär. Det fanns inte en enda partimedlem som var känd för att vara Trotskij-sympatisör. Hela partiet var grupperat mot det. Partiet var inte längre det slags demokratiska organisation där man kan ta upp en fråga och få en ärlig diskussion. Att förklara sig vara trotskist och att stödja den ryska oppositionen var liktydigt med att utsätta sig för anklagelser om att vara en kontrarevolutionär förrädare, och genast bli utesluten, utan något snack. Under sådana omständigheter gällde det att rekrytera en ny fraktion i hemlighet, innan den ofrånkomliga smällen kom, i förvisning om att fraktionen oavsett hur stor eller liten den var snabbt skulle uteslutas och sedan tvingas slåss mot stalinisterna och hela världen för att skapa en ny rörelse.

Jag tvivlade inte det minsta på uppgifternas storleksordning när vi började. Om vi hade tillåtit oss några illusioner skulle vi ha blivit så besvikna över resultatet att det kanske skulle ha knäckt oss. Jag började i all stillhet leta fram personer och tala konspiratoriskt med dem. Rose Karsner⁶¹ blev min första bundsförvant. Hon har inte vacklat en enda dag sedan dess. Shachtman och Abern⁶², som arbetade med mig i Internationella Arbetarhjälpen och som båda var med i centralkommittén, fast inte politiska kommittén, förenade sig med mig i denna nya stora strävan. Några till gick med. Vi lyckades rätt bra, vann ett litet framsteg här och ett där, och arbetade hela tiden mycket försiktigt. Ett rykte gick att Cannon var trotskist, men jag sade aldrig öppet att det var så, och ingen visste vad de skulle göra med ryktet.

Dessutom fanns det en liten komplikation i partisituationen som verkade till vår förmån.

Partiet var som sagt delat i tre fraktioner, men Foster- och Cannonfraktionerna arbetade i block och hade vid denna tid en gemensam kommitté. Det satte Fosteriterna mellan två eldar, mellan Belsebub och avgrunden. Om de inte avslöjade den dolda trotskismen och bekämpade den med frenesi så skulle de mista Stalins stöd och sympati. Men, om de å andra sidan tog itu med oss och förlorade vårt stöd, då kunde de inte längre hoppas på att få majoritet vid nästa kongress. De plågades av vändor och vi drog hänsynslös nytta av deras motsägelsefulla position.

Vår uppgift var svår. Vi hade *en* enda kopia av Trotskij's dokument, och saknade möjlighet att flerfaldiga detsamma: Vi hade ingen stenograf, ingen skrivmaskin, ingen stencilapparat, inga pengar. Det enda sätt vi kunde arbeta på var att kontakta omsorgsfullt utvalda personer, väcka tillräckligt med intresse och sedan övertala dem att komma hem och läsa dokumentet. En lång och arbetsam process. Vi samlade några stycken, och de hjälpte oss att sprida budskapet till allt vidare kretsar.

Efter en månad eller så, kom man till slut på oss genom en liten indiskretion från en av kamraterna, och vi tvingades snabbt att svara för oss i den gemensamma Foster-Cannon-kommittén. Fosteriterna tog upp saken i form av en förfrågan. De hade hört si och så, och önskade en förklaring. Det var uppenbart att de var mycket bekymrade och att de fortfarande var villrådiga. Vi blev offensiva. Jag sa: ”Jag anser det som en förolämpning att bli korsförhörd. Min ställning i partiet är tämligen väletablerad sedan tio år, och jag harmas över att bli ifrågasatt.”

Därmed lyckades vi bluffa dem en vecka till, och under den veckan lyckades vi omvända några få på olika håll. Men så kallade de till ännu ett kommittémöte för att åter ta upp frågan. Nu hade Hathaway⁶³ återkommit från Moskva, där han varit på den så kallade Lenin-skolan⁶⁴ – i själva verket var det en skola i stalinism. Där hade han fått lära sig smarta metoder och visste bättre än de lokala småhandlarna hur man skulle ta itu med ”trotskismen”. Han sa, att den rätta vägen var att föreslå en motion: ”Denna kommitté fördömer trotskismen som kontrarevolutionär” – och sedan se hur de olika deltagarna ställde sig. Vi protesterade –

formalistiskt hycklande, men det är vad som behövs när man ska handskas med en student från Stalins polisskola – med hänvisning till att frågan om ”trotskismen” hade avgjorts för länge sedan, att det var helt meningslöst att ta upp frågan en gång till. Vi sa att vi alldeles vägrade vara med om något sådant strunt.

Vi debatterade saken i fyra-fem timmar och de visste fortfarande inte vad de skulle göra med oss. De stod inför dilemmat att om de solkades ner med ”trotskism”, då skulle de förlora sympati i Moskva – men å andra sidan, ifall de förlorade oss, då skulle de aldrig kunna hoppas på att uppnå majoritet. De ville väldigt gärna få sin majoritet och de hoppades – och oj, vad de hoppades – på att en smart typ som Cannon till slut skulle ta sitt förnuft till fånga och inte börja någon fruktlös kamp för Trotskij när det redan hade gått så här långt. Utan att säga så direkt gav vi dem en liten vink som stärkte dem i tron på att det kunde vara så. Och än en gång sköts avgörandet upp.

På så vis vann vi ungefär två veckor. Men till slut bestämde sig Fosteriterna för att frågan började bli alltför het. De hörde allt flera rykten om att Cannon, Shachtman och Abern vann partimedlemmar som proselyter för trotskismen. Fosteriterna var livrädda för att Love-stoneiterna skulle få nys om saken och anklaga dem för att vara medbrottslingar. I panik uteslöt de oss från den gemensamma kommittén och reste anklagelser mot oss inför politiska kommittén, PK. Det blev rättegång vid ett gemensamt möte för PK och den centrala kontrollkommissionen. Vi skildrade denna rättegång i de första numren av *The Militant*.⁶⁵ Naturligtvis var domstolen partisk, men vi fick full frihet att hålla en mängd tal och att korsförhöra Foster-sidans vittnen. Inte på grund av någon partidemokrati – vi gavs våra ”rättigheter” för att Love-stoneiterna, vilka hade majoritet i PK, var angelägna om att kompromettera Fosteriterna. I syfte att tjäna sina egna syften gav de oss en tillfällig respit, och där gjorde vi allt vi kunde. Rättegången upptog den ena dagen efter den andra, allt flera av partiets ledare och funktionärer bjöds in att vara med – och till slut hade vi en publik på något hundratal. Hittills hade vi inte erkänt något alls. Vi hade begränsat oss till att korsförhöra deras vittnen, till att svärta ner och kompromettera Fosteriterna, det ena med det andra. Till slut tröttnade vi på alltihopa, och då rapporter gick ut i partiet om vad som var på gång så bestämde vi oss för att slå till. För en tyst och smått skräckslagen publik läste jag upp ett uttalande om att vi till 100 procent var för Trotskij och den ryska oppositionen i alla principfrågor, och tillkännagav vårt beslut att kämpa efter dessa linjer fullt ut. Så vi uteslöts av detta gemensamma möte för centrala kontrollkommissionen och politiska kommittén.

Redan nästa dag hade vi fått ut ett hektograferat⁶⁶ cirkulär i partiet. Vi hade förutsett uteslutningarna. Vi var beredda och vi slog tillbaka. Ungefär en vecka senare drabbade vi dem, till deras stora häpnad, med det första numret av *The Militant*. Medan rättegången pågick hade vi förberett tryckningen och slutit avtal med ett tryckeri. Vi blev uteslutna 27 oktober 1928. Följande vecka kom *The Militant* med ett novembernummer där vi firade Oktoberrevolutionens årsdag samt beskrev vårt program, etc. Därmed började den öppna kampen för den amerikanska trotskismen.

Våra utsikter var förvisso inte de bästa. Men de första veckorna gick vi framåt med stadiga kliv, och vi byggde på en stabil grund eftersom vi hade startat på rätt sätt. Med en enda laddning sprängde vi dödläget, som om vi hade gjort det med dynamit. Genom att grunda oss på internationalismens principfasta program gjorde vi oss med ett enda hugg fria från de amerikanska partifraktionernas alla gamla fel och misstag. Vi var säkra på vad vi kämpade för. Alla de små organisatoriska ränker som de gamla grälen hade tornat upp till sådan storlek, de kastades nu bort som en sliten överrock. Vi startade den verkliga bolsjevikrörelsen i detta land, födde den amerikanska kommunismen på nytt.

I antal räknat var det inte en alltför lovande start. De tre av oss som undertecknat deklARATIONEN – Abern, Shachtman och jag själv – kände oss tämligen ensamma då vi gick hem till mig för att planera bygget av ett nytt parti som skulle ta makten i Förenta Staterna. Alla tre hade vi arbetat för Internationella Arbetarhjälpen. Vi blev genast utslängda därifrån utan att få ut våra sista löner. Vi hade inga pengar över huvud taget och visste inte var vi skulle få tag på några. Vi planerade första numret av *The Militant* innan vi visste hur vi skulle kunna betala för det. Men vi hade ordnat ett avtal med tryckeriet som gav oss ett nummers kredit. Vi skrev till några vänner i Chicago som sände oss en del pengar, och vi fick ut tidningen. Vi meddelade stolt att den skulle publiceras två gånger per månad. Så blev det.

Mycket snart efter det att vi hade kastats ut ur partiet fann vi en grupp ungerska kamrater som blivit uteslutna ur partiet av diverse skäl under fraktionsstriderna ett par år förut. Oberoende av oss, okända för oss hade de fått kontakt med några ur den ryska oppositionen vilka arbetade på Amtorg – den sovjetiska handelsagenturen i New York – och som hade blivit övertygade trotskister. I våra ögon verkade de som en armé på miljoner man. Vi hittade en liten italiensk oppositionsgrupp i New York vilken var på Bordigas linje⁶⁷, inte några egentliga trotskister, men för en tid arbetade de med oss. Vi drev en mycket energisk kamp. Anklagelser bemöttes med kraft. Genom *The Militant* började vi sprida nytt material från den ryska oppositionen – Trotskij's kritik mot programutkastet, m m. Snart kunde man se hur en fraktion växte fram vilken hade framtiden för sig eftersom den hade ett klart, principiellt program.

Även om det under lång tid var en liten fraktion, var det en mycket övertygad, fanatisk och beslutsam fraktion. Vi började vinna rekryter landet runt. Vår viktigaste stora rekrytering kom i Minneapolis. Minneapolis har inte bara spelat en stor roll under transportarbetarstrejkerna utan även i uppbyggandet av den amerikanska trotskismen. Vi vann anhängare i Chicago.

På många sätt var vi svårt handikappade. Innan uteslutningen hade vi inte i någon högre grad haft tid att samarbeta med partimedlemmar utanför New York. Det första som de flesta kamrater i kommunistpartiet fick höra om vår ståndpunkt var att vi hade blivit uteslutna. Partiledningens råa taktik hjälpte oss en hel del. Deras metod var att åka runt i landet och förelägga varje grupp och avdelning en motion som godkände uteslutningarna av Cannon, Shachtman och Abern. Och alla som ville ställa frågor eller ville ha mera information anklagades för att vara trotskister och uteslöts direkt. Det gav oss en hel del hjälp, det satte många kamrater i en sådan situation att vi åtminstone kunde komma på talefot med dem. I Minnesota, där vi sedan länge hade goda vänner, kallade Lovestonegängets kommissarie samman ett möte och krävde ett omedelbart godkännande av att vi hade blivit uteslutna. De vägrade: ”Vi vill veta vad det handlar om, vi vill höra vad dessa kamrater har att säga.” De uteslöts direkt. De tog kontakt med oss. Vi skickade dem material, *The Militant* etc. Till slut blev praktiskt taget alla som uteslutits för att de hade tvekat att rösta för ett godkännande av vår uteslutning sympatisörer till oss och de flesta gick även med.

Vi betonade från första början att det inte bara var en fråga om demokrati. Här handlade det om marxismens program. Om vi hade nöjt oss med att organisera folk utifrån missnöje med byråkratin, då skulle vi ha fått fler medlemmar. Men det är ingen tillräcklig grund. Vi använde demokratifrågan för att få positivt inställda åhörare och sedan började vi dundra på om hur rätt trotskismen stod i alla politiska frågor.

Ni kan säkert tänka er vilken oerhörd chock vårt ställningstagande och vår uteslutning var för alla partimedlemmar. I flera år hade de fått höra att Trotskij var mensjevnik. Han hade uteslutits som ”kontrarevolutionär”. Allt hade vänts bak och fram. De arma medlemmarna hade proppats fulla med fördomar mot Trotskij och den ryska oppositionen. Sedan förklarade tre partimedlemmar, som en blixtnedslag från en klar himmel, att de var trotskister. De utesluts och går omedelbart ut till alla partimedlemmar de kan få tag på och säger: ”Trotskij har rätt i alla

principfrågor, och vi kan bevisa det för er”. Det var den situation som åtskilliga kamrater ställdes inför. Många av de som uteslöts för sin tvekan att rösta mot oss ville inte lämna partiet. På den tiden visste de ingenting om trotskismen, och var mer eller mindre övertygade om att den var kontrarevolutionär. Men byråkratins dumhet att slänga ut dem gav oss en chans att tala med dem, överlägga med dem, förse dem med litteratur m m. Det skapade grunden till en första konsolidering av fraktionen.

Vid den tiden var varje individ av oerhörd betydelse. Har man bara fyra personer vid fraktionens start och man sedan finner en femte – ja då har man ökat med 25 procent. Exempelvis sägs det ju att Socialist Labor Party, SLP⁶⁸ en gång i tidernas begynnelse sände ut ett jublande tillkännagivande att man hade fördubblat sitt röstetal i Texas – vilket visade sig vara att man istället för att som vanligt ha fått en röst nu nått två.

Jag kommer aldrig att glömma den dag då vi fick vår första rekryt i Philadelphia. Kort efter det att vi hade uteslutits och partiet ännu ekade av vrålen mot oss så knackade det en dag på min dörr, och där stod Morgenstern⁶⁹ från Philadelphia. En ung man, men i fraktionsstriderna en gammal ”cannonit”. Han sa: ”Vi hörde om er uteslutning för trotskism, men vi trodde inte på det. Vad är det egentligen som står på?” På den tiden tog man inget för äkta vara om man inte fick det från sin egen fraktion. Jag kan än i denna dag minnas hur jag då gick in i det bakre rummet och tog fram det värdefulla Trotskijdokumentet från sitt gömställe och räckte över det till Morgie. Han satte sig ner på sängen och läste den långa ”Kritiken” – det är en hel bok – från pärm till pärm, utan uppehåll, utan att titta upp. När han var klar hade han bestämt sig och vi började göra planer för att bilda en kärna i Philadelphia.

Vi rekryterade andra personer på samma sätt. Trotskijs tankar var våra vapen. Vi lät ”kritiken” gå som följetong i *The Militant*. Vi hade bara ett enda exemplar, och det tog tid innan vi fick möjlighet att publicera den som pamflett. På grund av dess omfattning kunde vi inte få den duplicerad. Vi hade ingen egen stencilapparat, ingen maskinskrivare, inga pengar. Pengar var ett stort problem. Vi hade alla blivit av med våra poster i partiet och hade inga andra inkomster av något slag. Vi var alldeles för upptagna av vår fraktionskamp för att söka andra jobb i syfte att ordna vår försörjning. Och dessutom skulle vi klara att finansiera en politisk rörelse. Vi hade inte råd med något kontor. Först efter ett år lyckades vi till slut hyra ett ruckligt kontor på Tredje avenyn, med ”Högbanan”⁷⁰ dånande i fönstret. När vi fyllt två år lyckades vi skaffa vår första stencilapparat och sedan började vi få vind i seglen.

4. Vänsteroppositionen under attack

Förra veckan nådde vi fram till den situation där vi till slut åkte ut ur det staliniserade kommunistpartiet och grundade den trotskistiska fraktionen, började vår stora historiska kamp för den amerikanska kommunismens pånyttfödelse. Vår aktion innebar en grundlig förändring av den amerikanska rörelsens situation: En praktiskt taget omedelbar omvandling, från en demoraliserande, degenererande nationell fraktionsstrid till en stor historisk principiell kamp med internationella syften. I denna plötsliga omvandling kan man se tankens oerhörda kraft, i detta fall den oförfalskade marxismens tankar.

Dessa tankar banade sig väg genom dubbla hinder. Den långa, utdragna fraktionsstrid, som jag kortfattat beskrivit i de tidigare föredragen, hade lett oss in i en återvändsgränd. Vi var förlorade i organisatoriska detaljer och demoraliserade av vårt nationella synfält. Situationen verkade olöslig. I det avlägsna Ryssland krossades dessutom den bolsjevik-leninistiska oppositionen fullständigt i organisatoriskt avseende. Ledarna var uteslutna ur partiet, förvisade, fredlösa och rättsligt förföljda. Trotskij var i exil i det fjärran Alma-Ata, och överallt i världen var hans anhängare skingrade och desorganiserade. Och på detta sätt – genom tillfälligheternas spel rätades situationen upp och allt började falla på sin rätta plats. Ett enda marxistiskt dokument sändes av Trotskij från Alma Ata till Kominterns sjätte världskongress. Det fann sin väg genom en spricka i sekretariatet, hamnade i händerna på några delegater – och särskilt då en enda delegat i det amerikanska partiet och en enda delegat i det kanadensiska partiet. Detta dokument, som gav röst åt marxismens oövervinneliga idéer, föll i rätt händer vid rätt tillfälle och det räckte för att åstadkomma den snabba och grundläggande omvandling som vi skildrade förra veckan..

Den rörelse som då började i Amerika fick återverkningar världen över. Över en natt ändrades hela bilden, hela kampens perspektiv. Trotskismen, som var officiellt dödförklarad, återuppstod på den internationella scenen, inspirerad av nytt hopp, ny entusiasm och ny energi. Fördömanden mot oss infördes i den amerikanska partipressen och återgavs världen över, och då även i *Pravda*.⁷¹ Och därmed uppmärksammades även de ryska oppositionella, i fängelse eller i exil, där *Pravda* förr eller senare nådde dem, på vår aktion, vår revolt i Amerika. När det såg som mörkast ut för oppositionens kamp, fick de höra att friska förstärkningar hade gett sig in i striden, på andra sidan oceanen, i Förenta Staterna, ett land vars blotta styrka och tyngd gav betydelse och tyngd åt det som gjordes av de amerikanska kommunisterna.

Som jag tidigare anmärkte var Leo Trotskij isolerad i det lilla asiatiska samhället Alma Ata. Världsrörelsen var på nedgång, utan ledare, undertryckt, isolerad, existerade praktiskt taget inte. Men med den inspirerande nyheten om att isen hade brutits i det fjärran Amerika vaknade oppositionens små tidningar och bulletiner till nytt liv. Det mest inspirerande av allt för oss var vår vetskap om att våra hårt pressade ryska kamrater hade hört vår röst. Jag har alltid haft den åsikten att det var en av de mest tillfredsställande aspekterna på den hårda kamp som vi inledde 1928 – att nyheten om vår kamp nådde de ryska kamraterna i alla hörn av deras fängelser och förvisningsläger, gav dem nytt hopp och ny energi till att härda ut i kampen.

Vi hade, som jag sa, en ganska klar uppfattning om vad vi stod inför då vi började vår kamp. Vi tog inte detta steg lätt eller utan eftertanke och förberedelser. Vi föreställde oss från första stund en lång och utdragen kamp mot svåra odds. Därför hade vi inte heller några optimistiska förhoppningar om en snabb seger. I varje nummer av vår tidning och i varje uttalande betonade vi kampens grundläggande karaktär: Vi betonade vikten av att arbeta på lång sikt, vara uthålliga och att ha tålamod, att avvakta hur den fortsatta händelseutvecklingen skulle visa riktigheten av vårt program.

Den första punkten på dagordningen var förstås att lansera vår tidning, *The Militant*. Det var ingen stencilerad bulletin som spreds i smyg, utan en tryckt tidning i helformat. Så började vi vårt arbete – Abern, Shachtman och Cannon, föraktfullt kallade för ”tre generaler utan armé”. Det blev en populär beskrivning, och jag måste medge att det låg en viss sanning i den. Vi måste medge att vi saknade en armé, men det rubbade inte vår tillförsikt. Vi hade ett program och vi var säkra på att detta skulle göra att vi kunde rekrytera armén.

Vi inledde en energisk korrespondens. Överallt där vi kände till någon, eller hörde talas om någon som var intresserad, skrev vi långa brev till honom.⁷² Därför ändrades också formen på vårt agitatoriska och propagandistiska arbete. Förut hade vi, och särskilt jag, varit vana vid att tala till en ganska stor publik – strax innan vår uteslutning hade jag gjort min landsomfattande rundresa, där jag talat inför hundratals och tusentals. Nu var vi tvungna att rikta oss till en och en. Vårt propagandistiska arbete bestod i huvudsak av att finna namnen på enstaka personer inom kommunistpartiet, eller i partiets närhet, vilka kunde vara intresserade, arrangera en överläggning, ägna timme in och timme ut åt samtal med en enstaka individ, skriva långa brev och förklara alla våra principståndpunkter och allt detta i försök att vinna en enda individ. Och på detta sätt rekryterade vi folk – inte i tiotal, inte i hundratal utan en och en.

Knappt hade explosionen briserat i den amerikanska rörelsen, dvs i Förenta Staterna, förrän Spector genomförde sin del av överenskommelsen i Kanada. Samma saker hände där, en solid grupp bildades och började samarbeta med oss. Kamrater som vi hade varit i kontakt kom och slöt sig till vår fana i Chicago, Minneapolis, Kansas City och Philadelphia. Inga stora grupper som regel. I Chicago har jag för mig att vi började med ett par dussin. Samma antal i Minneapolis. Tre eller fyra i Kansas City, två i Philadelphia – de formidabla Morgenstern och Goodman. På några ställen tog enstaka individer ensamma upp vår kamp. I New York vann vi någon enstaka här och där – en och en. Cleveland, St Louis och gruvfälten i södra Illinois. Det var ungefär så långt som våra organisatoriska kontakter sträckte sig den första tiden.⁷³

Medan vi var i färd med vår ”single-Jack-agitation” som vi brukade kalla det i IWW – dvs att vinna folk en och en – så brassade den relativt stort spridda *Daily Worker*⁷⁴ dag efter dag på mot oss, helsidor och ibland även tvåsidesartiklar. Där förklarade de, spaltmeter efter spaltmeter, att vi hade sålt oss till den amerikanska imperialismen, att vi var kontrarevolutionärer som stod i förbund med arbetarnas fiender och de imperialistmakter som planerade att krossa Sovjetunionen, att vi hade blivit ”den kontrarevolutionära bourgeoisins avantgarde”. Detta trycktes dag efter dag i en kampanj av politisk terror och förtal mot oss, i avsikt att göra det omöjligt för oss att komma i kontakt med vanliga partimedlemmar. Det gjordes till ett brott som kunde straffas med uteslutning att tala med oss på gatan, att besöka oss, att ha några förbindelser med oss. Folk hamnade inför partidomstol, anklagade för att ha besökt något möte där vi hade talat, för att ha köpt någon tidning av oss på gatorna framför högkvarteren vid Union Square,⁷⁵ eller för att ha haft kontakt med oss i det förgångna – de tvingades att bevisa att de inte hade fortsatt hålla kontakt. En mur av bannlysning skiljde oss från partimedlemmarna. Folk som vi hade känt och samarbetat med i årtal blev främlingar för oss över en natt. Vi hade, som ni måste komma ihåg ägnat hela våra liv åt den kommunistiska rörelsen och dess periferi. Vi var professionella partiarbetare. Vi hade inga intressen och inga sociala kontakter utanför partiet och dess periferi. Alla våra vänner och bekanta, alla som vi dagligen hade samarbetat med, fanns i denna miljö. Och så stängdes vi med ens av därifrån. Vi isolerades fullständigt från dem. Det är något som ofta händer när man byter sin lojalitet från en organisation till en annan. Som regel är det inte så allvarligt, ty när man lämnar en uppsättning av politiskt, personligt och socialt bekanta så kommer man genast in i en ny miljö. Man får nya vänner, nya kontakter, etc. Men vi fick bara uppleva den ena sidan av processen. Vi skars av från våra gamla kontakter utan att ha några nya att vända oss till. Det fanns ingen organisation för oss att gå med i, där vi kunde finna nya vänner och medarbetare. Vi var

tvungna att skapa en ny organisation utan hjälp av något annat än vårt program och våra bara händer.

Under denna första tid levde vi under ett tryck som på många vis är det värsta som en människa kan uppleva – social bannlysning från folk av ens egen sort. På sätt och vis hade jag förberetts för en sådan behandling av mina tidigare erfarenheter. Under första världskriget levde jag som en paria i min hemstad, bland folk som jag hade känt i hela mitt liv. Därför var kanske denna andra omgång inte lika hård för mig som för vissa av de andra. Många kamrater som personligen sympatiserade med oss, som hade varit våra vänner, och som åtminstone delvis sympatiserade med våra tankar, avskräcktes från att gå med eller att ha kontakt med oss på grund av detta hemska bannlysningsstraff. Det var ingen lätt erfarenhet för vår lilla trupp av trotskister, men det var samtidigt en god skolning för oss. Tankar som är värda att ha är värda att ta strid för. Det förtal, de bannlysningar och den förföljelse som vår unga rörelse fick uthärda under Vänsteroppositionens första tid var en utmärkt träning som förberedelse för att klara det tryck och den isolering som kom att följa i samband med Andra världskriget, då det kapitalistiska samhällets fulla tyngd börjar pressa mot de styvnackade avvikarna och opponenterna.

Stalinisternas första vapen var förtal. Nästa vapen de använde mot oss var bannlysning. Det tredje var gangstermetoder.

Tänk er, här hade vi ett parti med ett medlemstal och en periferi på tiotusentals personer, med inte bara en utan inte mindre än tio dagstidningar i sin arsenal, med ett otal vecko- och månadstidningar, med pengar och en väldig apparat av anställda. Denna relativt formidabla makt gjorde front mot en handfull personer utan några medel och utan förbindelser – som inte hade något annat än sitt program och sin vilja att kämpa för detta. De baktalade oss och de bannlyste oss, och när det misslyckades försökte de slå ner oss fysiskt. De försökte undvika att behöva svara på några som helst argument genom att göra det omöjligt för oss att tala, skriva eller att existera.

Vår tidning var riktad direkt till kommunistpartiets medlemmar. Vi försökte inte omvända hela världen. Vi riktade främst vårt budskap till dem som vi ansåg vara avantgardet, de som borde vara mest intresserade av våra tankar. Vi visste att vi måste rekrytera åtminstone rörelsens första avdelningar ur deras led.

När vi hade fått vår lilla tidning tryckt, måste redaktörerna så väl som medlemmarna gå ut och sälja den. Först skrev vi tidningen. Sedan gick vi till tryckeriet och hängde över sättares typer tills sista fel hade korrigerats, och väntade oroligt på att få se den första kopian komma fram ur pressarna. Det var alltid lika spännande – en ny utgåva av *The Militant*, ett nytt vapen. Sedan gick vi, med tidningsbuntarna tryckta under armarna, ut för att sälja den i gathörnen runt Union Square. Naturligtvis var det inte världens mest effektiva sak, att förvandla tre redaktörer till tidningspojkar. Men vi hade ont om hjälp och var tvungna till det, inte alltid, men allt emellanåt. Fast det var inte allt. För att kunna sälja våra tidningar på Union Square var vi även tvungna att skydda oss mot fysiska attacker.

När jag idag bläddrade igenom den första årgången av *The Militant*, för att friska upp minnet kring ett par saker som då hände, läste jag den första artikeln om fysiska attacker mot oss, något som började ske ett par veckor efter att vi blivit uteslutna. Stalinisterna hade först tagits med överraskning. Innan de visste ordet av fick vi en tidning ur pressarna och våra kamrater stod där utanför kommunistpartiets högkvarter och sålde *The Militant* för en nickel per styck [5 cent]. Det skapade en oerhörd sensation. Det gick ett par veckor när de inte visste vad de skulle göra åt det. Sedan bestämde de sig för Stalins metod att använda fysisk styrka.

Den första rapporten i *The Militant* berättar att två kvinnliga kamrater ur den ungerska gruppen hade gått dit en kväll för att sälja. De angreps av ligister, knuffades, sparkades och kördes bort från allmän gata, och deras tidningar revs sönder. Detta beskrevs i *The Militant* som den första gangsterattacken mot oss.

Därpå blev detta något mer eller mindre vanligt. Vi stod på oss. Vi ställde till ett stort rabalder och drog vanära över dem allt vi kunde. Vi mobiliserade alla våra styrkor för att gå dit under lördagseftermiddagarna, bilda garde runt redaktörerna och trotsa de stalinistiska ligister som försökte köra bort oss.

Detta fyllde de första veckorna. Den 17 december höll kommunistpartiets centralkommitté plenum i New York City. Och här skulle jag än en gång vilja framhålla en av de viktigaste lärdomarna från vår taktik under denna strid. Den är att vi inte vände ryggen åt partiet, utan genast gick tillbaka till det. Efter att ha uteslutits den 27 oktober kom vi till plenumet den 17 december, knackade på dörren och sa: ”Vi har kommit för att överklaga vår uteslutning.”

De gav oss en tid och lät oss hålla vår appell inför uppskattningsvis 100-150 partiledare. Nu gjorde inte Lovestoneiterna detta på grund av några demokratiska överväganden eller för att vara stadgetrogna. De gjorde det av fraktionella skäl. För naturligtvis hade inte uteslutningen av oss gjort slut på fraktionskampen mellan fosteriter och lovestoneiter. Lovestoneiterna, som då var i majoritet, fick den sluga idén, att om vi fick rätt att tala skulle det hjälpa dem att kompromettera fosteriterna såsom ”försonliga mot trotskismen”. Genom detta kryphål tog vi oss in på plenumet. Vi hade inga illusioner. Vi hade inte ens tanken på att övertyga dem. Vi brydde oss inte om deras småaktiga strategi för att vinna fördelar mot fosteriterna. Vi tänkte hålla vår formella appell och trycka talet i *The Militant*, som propaganda.

”De tre generalerna utan armé” kom till decemberplenumet som representanter för alla de uteslutna. Jag höll ett ungefär två timmar långt tal. Sedan ledsagades vi ut. Nästa dag sattes talet på sättmaskinen för kommande nummer av *The Militant* under rubriken ”Vår appell till partiet”.

Jag nämnde att förtal, bannlysning och gangsterism var vapen som stalinisterna tog till mot oss. Det fjärde vapnet i de amerikanska stalinisternas arsenal var inbrott. De var så rädda för vår lilla grupp, som var utrustade med de stora tankarna från Trotskijs program att de med alla medel ville krossa den innan den kunde nå en publik. En söndagseftermiddag då jag kom hem från ett möte med vår första New York-avdelning – 12 eller 13 personer som högtidligen hade samlats för att bilda organisationen och lägga grunden till den amerikanska kapitalismens fall – upptäckte jag att lägenheten var genomsökt från tak till golv. Medan vi var borta hade någon dyrkat upp dörrlåset och brutit sig in i mitt hem. Allt var i oordning, alla mina privata papper, dokument, listor och korrespondens – allt de kunnat få tag på låg spritt på golvet. Tydligt hade vi överraskat dem innan de hade kunnat bära ut stöldgodset. När jag var ute på resa ett par veckor senare kom de tillbaka och avslutade jobbet. Den gången tog de alltihop.⁷⁶

Vi fortsatte att kämpa efter våra linjer. Vi drog vanära över dem allt vi vad vi förmådde, rörde upp himmel och jord, beskrev deras inbrott och gangsterism och fick dem att darra för våra avslöjanden. De kunde inte kväva oss eller tysta oss. Här hade vi naturligtvis den stora fördelen av våra tidigare erfarenheter. Vi var inga lammungar. Vi hade varit med om åtskilliga strider, och de kunde inte bluffa oss med ett par inbrott eller förtal. Vi visste hur vi med god effekt skulle utnyttja allt detta mot dem. Vi kämpade med politiska vapen, och sådana är starkare än gangsterbatonger och inbrottsdyrkar. Vi vädjade till partimedlemmarnas goda vilja och kommunistiska medvetande, och började rekrytera sådana som först kom till oss i protest mot de stalinistiska metoderna.

Ett par veckor senare, den 8 januari 1929, organiserade vi det första offentliga trotskistiska mötet i Amerika. Jag tittade igenom den första, inbundna årgången av *The Militant* idag och såg annonsen för detta möte på framsidan av numret från 1 januari 1929. Jag medger att jag kände en viss rörelse när jag mindes hur vi kastade in denna granat bland New Yorks radikaler. Här utanför Labor Temple tillkännagav ett stort anslag att jag skulle hålla ett tal över ”Sanningen om Trotskij och den ryska oppositionen.” Vi kom till mötet beredda på försvar. Vi fick hjälp av den italienska gruppen med bordigister och våra ungerska kamrater, ett par individuella anhängare av kommunismen som inte trodde på det var rätt att hindra yttrandefriheten samt våra egna tappra nyrekryterade krafter. De stod runt scenen i Labor Temple och vid dörren för att se till att mötet inte blev avbrutet. Och mötet kunde genomföras utan avbrott.

Salen var fylld, inte bara av sympatisörer och sådana som hade gått över till oss, utan även alla möjliga andra som kom av olika skäl – intresse, nyfikenhet, etc. Föredraget blev också mycket framgångsrikt, stärkte våra anhängare och vann ett par nya rekryter. Det vållade också ökad oro i stalinisternas läger och fick dem att tillgripa ännu mera våld mot oss.

Därefter planerade vi en turné landet runt på samma tema. Jag försökte tala i New Haven, men där hamnade vi i total minoritet. Stalinisterna omringade oss och mötet kunde över huvud taget inte genomföras. Jag talade i Boston – och där hade vi förberett oss bättre. Jag kom ett par dagar i förväg och kontaktade ett par av mina gamla vänner i IWW för att se om de inte kunde ordna med några killar från stadens hamnkvarter att ställa upp och hjälpa oss att klara yttrandefriheten. Vi hade ett tiotal grabbar av den sorten uppradade runt estraden. Ett gäng stalinistbusar var också där, i avsikt att bryta upp mötet, men de övertygades tydligen om att de skulle få stryk ifall de försökte. Bostonmötet gick utmärkt, och det behöver väl inte nämnas att ordföranden vid detta historiska tillfälle var Antoinette Konikow.⁷⁷ En grupp med åtta till tio kamrater konsoliderades i Boston runt Trotskijs program.

I Cleveland blev det bråk. Där var den välkände Amter⁷⁸ distriktsorganisatör, och han tog med ett helt gäng till mötet för att få det uppbrutet. Vi hade också några grabbar där, som hade gått över till oss, och de radade upp ett antal sympatisörer, radikaler och andra som ville ha rent spel och yttrandefrihet. Efter erfarenheterna från New Haven grupperades våra styrkor runt talaren som en skvadron.⁷⁹ Jag började mitt föredrag och använde, så vitt jag minns, efter ett par meningar formuleringen, ”jag skulle för er vilja förklara den revolutionära innebörden av denna kamp”.

Då reste sig Amter upp och sade: ”Du menar dess kontrarevolutionära innebörd”.

Detta var uppenbart signalen. Stalinistgänget började skrika och busvissla. ”Sitt ner, kontra-revolutionär”, ”förrädare”, ”amerikanske imperialistagent” och en massa sådant. Detta pågick i ungefär femton minuter, ett helvetes larm. Avsikten var att jag omöjligen skulle kunna göra mig hörd över detta tumult. Det var så de tänkte klargöra frågan, helt enkelt hindra mig från att tala. Men så tänkte inte vi. Det var uppenbart att Amteriterna avsåg att väsnas hela kvällen ifall det behövdes. Till slut sa jag: ”Okej, sätt igång”. Därpå gick de fram till Amter och hans gäng, tog dem en och en och kastade dem utför trapporna, rensade salen och atmosfären från stalinister. Sedan gick allt som smort och mötet fortsatte utan fler störningar. Vi hade den underbaraste frid och ro.

Ett par kvällar senare hade stalinisterna ett litet gäng i Chicago, men de kunde inte bestämma sig för om de ville börja slåss eller inte. Jag genomförde föredraget.

Under resans gång kom en rad stalinistfunktionärer för att träffa mig på kvällen som den Nikodemus i Bibeln.⁸⁰ En av dem var B K Gebert,⁸¹ vilken senare blev en viktig figur i kommunistpartiet och distriktsorganisatör i Detroit. Han kom och besökte mig på hotellet i

Chicago, en förtvivlad man. Han föraktade de metoder som användes mot oss. Gebert var en samvetsgrann kommunist och sympatiserade med vår kamp, men kunde inte lämna partiet. Han kunde inte förmå sig själv att bryta med vad han hade gjort under sitt liv och börja om på nytt. Så var det för många. Folk sitter där med olika måsten. Somliga är rädda för kroppsskador, somliga räds skvaller, andra bannlysning. Stalinisterna använde hela listan. Den samlade effekten var att terrorisera hundratals och tusentals personer, vilka i en öppen atmosfär annars skulle ha sympatiserat med oss eller ha stött oss, ibland mera, ibland mindre.

På mitt möte i Minneapolis lät vi, som jag flera år senare fick vittna om inför North Minnesota District Federal Court, överrumpla oss. I Minneapolis var vi ganska starka. Alla stadens erkänt ledande kommunister, V. R. Dunne, Carl Skoglund och en rad andra hade ställt sig på vår sida. De var också rätt starka fysiskt sett och blev oförsiktiga. Mötet ordnades i tron att busarna inte skulle försöka några tråkigheter på denna plats, så inga speciella planer gjordes upp till mötets försvar. Det var ett misstag. Vårt folk kom sent till mötet. Stalinisterna kom först, överföll Oscar Coover⁸² vid dörren med batonger, tvingade sig in och lade beslag på platserna längst fram. När jag reste mig upp för att tala väsnades de på samma sätt som Amter och hans gäng i Cleveland. Efter ett par minuter började vi gå på dem. Det blev allmänt slagsmål, varpå bylingen stormade in och upplöste mötet. Det var en rejäl skandal och demoraliserande för Minnesota. Vi beslöt att jag skulle stanna kvar och försöka med ett möte till. Vi stack över till IWWs lokal med ett förslag om enhetsfront till yttrandefrihetens försvar. Tillsammans med dem, några sympatisörer och enskilda personer bildade vi Arbetarnas Försvarsgarde. Ett möte bestämdes till IWWs lokal, och affischen upplyste om att mötet skulle hållas under beskydd av Arbetarnas Försvarsgarde. Gardet kom och var rustade med klubbor, jättestora släggskäft som man smidigt och lätt hade köpt i en järnhandel. Vakterna ställde upp sig längs väggarna och framför talaren. Andra ställde sig vid dörren. Mötesordföranden upplyste lugnt att frågor och diskussion var tillåtet, men att ingen fick störa under talet. Mötet gick som smort och utan tecken till att störas. Organiseringen av vår grupp i Minneapolis fullföljdes i god ordning.

När vi började hålla mera regelbundna möten i New York intensifierade stalinisterna sina försök att stoppa oss. Ett möte just här i Labor Temple stoppades. Deras stående plan var att komma så många att de kunde köra bort talaren från estraden och göra om mötet till en anti-trotskistisk demonstration. De lyckades aldrig, eftersom vi alltid hade vårt garde på scen, försedda med nödiga attiraljer. Stalinisterna nådde aldrig fram till estraden men startade ett så våldsamt allmänt slagsmål att bylingen tog sig in och mötet upplöstes i full oordning. Stalinisterna försökte samma sak en gång till men slogs tillbaka och kastades ut. Och allra värst var det när stalinisterna gjorde sitt sista försök att bryta upp vårt möte i en lokal på övre East Side där den ungerska gruppen brukade ha sina möten. Vi var där och höll vårt 1 maj-möte 1929 – våren efter vår uteslutning. När jag idag ögnade igenom *The Militant* så såg jag annonsen om detta majmöte i ungrarnas lokal samt tillägget att mötet stod under skydd av Arbetarnas Försvarsgarde. Det var välbevakat och vår strategi var att bråkmakarna inte skulle få komma in. Bara våra egna kamrater, sympatisörer och alla som uppenbart kom för att fira Första Maj fick komma in. När stalinisterna försökte tvinga sig in möttes de av vårt garde på trappkrönet, och fick på nöten tills de insåg att de inte kunde storma trappan. Vi höll mötet i fred.

Följande fredag, tror jag, beslöt stalinisterna att hämnas på den ungerska gruppen, för sin oförmåga att stoppa majmötet. De ungerska kamraterna höll ett internmöte, åtta eller tio personer som i lugn och ro gick igenom avdelningens normala ärenden. Bland de närvarande var kommunistveteranen Louis Basky,⁸³ en man på runt de femtio och hans åldrige far, på ungefär åttio, en militant stridskamrat till sin son och den trotskistiska rörelsen. Plötsligt stormades lokalen av ett gäng stalinistiska ligister. De rände rakt in och började slå såväl

kvinnor som män, och då även den gamle Basky. Våra kamrater grabbade tag på stolar eller stolsben och försvarade sig så gott de kunde. En av dem, en snickare som hade ett av sina verktyg i fickan, såg under den blodiga kampens gång hur ett par av ligisterna slog den gamle. Då blev han alldeles ursinnig, gick bärsärkagång och började puckla på den ene av dem. De fick bära stalinistbanditen till sjukhus. Han låg kvar där i tre veckor, och läkarna var osäkra på ifall han skulle lämna in eller inte.

Detta satte P för attackerna mot våra möten. Stalinisterna hade drivit saken till randen av en förfärlig tragedi och skandal för hela den kommunistiska rörelsen. De insåg att vi inte tänkte ge upp vår mötes- och yttrandefrihet, att vi skulle stå upp och slåss, att de inte kunde besegra oss med våld. Därefter var det bara i enstaka fall som det kom till våld mot oss. Vi vann inte vår yttrandefrihet genom att de stalinistiska gangstrarna ändrade sinneslag utan genom vårt beslutsamma och resoluta försvar av våra rättigheter.

Samtidigt vann vi nya medlemmar och sympatisörer genom denna vår kamp. Vi var bara en handfull, och man satte in såväl förtal, som bannlysning och våld mot oss. Men vi höll ställningarna. På ett eller annat vis fick vi regelbundet ut vår tidning. För varje strid kom vi starkare tillbaka, och det lockade stöd och sympati. Många av New Yorks radikaler, sympatisörer till kommunistpartiet och till och med vissa medlemmar kom till våra möten för att bidra till yttrandefrihetens försvar. De drogs till oss av vår kamp och vårt kurage, och revolterade emot stalinisternas metoder. Därpå började de läsa vårt material och studera vårt program. Vi började vinna över dem en efter en, omvände dem till trotskismen. Så, vi kan säga att den allra första kärnan till den amerikanska trotskismen rekryterades i en larmande strid. Vecka för vecka, månad för månad, stad efter stad byggde vi upp dessa små grupper och snart hade vi skelettet till en riksorganisation.

The Militant gavs ut varannan vecka, men jag kan knappast säga hur och skulle inte vilja ha till uppdrag att göra det ekonomiskt möjligt en gång till. Vi klarade det med hjälp av lojala vänner. Vi gjorde det på diverse olika sätt och det kostade åtskilligt med uppoffringar. Men dessa uppoffringar var ett intet jämfört med den intellektuella och moraliska kompensation det gav att få ut vår tidning, sprida vårt budskap och känna att vi på ett värdigt sätt genomförde det stora uppdrag som fallit på oss.

Under denna tid hade vi ingen som helst kontakt med kamrat Trotskij. Vi visste inte om han var vid liv eller ej. Det fanns rapporter om att han blivit sjuk. Vi tordes inte hoppas på att någonsin kunna träffa honom eller ens att få kontakt. Vår enda kontaktpunkt var det dokument jag hade fört med tillbaka från Moskva, och andra dokument som vi senare fick från de europeiska grupperna. Allt efter hand publicerade vi, i nummer efter nummer av *The Militant*, den ryska Vänsteroppositionens olika dokument och teser, från hela perioden 1924-29. Vi bröt blockaden mot Trotskijs och hans ryska medarbetares tankar.

Så, i början av våren 1929, inte fullt fyra månader efter vår uteslutning, skakades världspressen av meddelandet att Trotskij skulle deporteras från Ryssland. Meddelandet sa inget om vart han skulle sändas. Dag efter dag var pressen full av alla möjliga spekulationer, men utan fakta kring hur det faktiskt var. På detta sätt fortsatte det under mer än en vecka. Vi svävade i ovisshet, visste inte om Trotskij var levande eller död, förrän slutligen nyheten kom om att han hade anlänt till Turkiet.⁸⁴ Vi upprättade vår första kontakt med honom våren 1929, fyra eller fem månader efter att vi hade startat rörelsen i hans namn, med hans tankar som grund. Jag skrev honom ett brev, och snart fick vi svar. Sedan var vi, med undantag för den tid han var internerad i Norge, fram till dagen för hans död, aldrig utan den mest intima kontakt med vår rörelses grundare och inspiratör.

Samtidigt som kommunistpartiet förberedde sin rikskongress publicerade vi den 15 februari, inte fullt fyra månader efter vår uteslutning, vår fraktions "Plattform" – en fullständig

framställning av våra principer och ståndpunkter i de aktuella frågorna, nationellt och internationellt. Om man jämför denna plattform med de resolutioner och teser som vi och de andra fraktionerna brukat skriva i de interna fraktionsstriderna, kan man se vilken avgrund som skiljer folk som har skaffat sig en internationell teoretisk åskådning från provinsiella fraktionister som strider med begränsat perspektiv. Vår plattform började med vår principdeklaration i internationella frågor, vår syn på den ryska frågan, på den viktiga teoretiska frågan som låg bakom kampen i det ryska partiet – frågan om socialismen i ett land.⁸⁵ Därefter tog vår plattform upp de frågor som var aktuella i vårt land, frågan om fackföreningarna i USA, partibyggets detaljproblem etc. För första gången i det amerikanska kommunistpartiets långa utdragna fraktionsstrid kastades nu ett helgjutet internationalistiskt marxistiskt dokument fram på arenan. Det var resultatet av anslutningen till ryska vänsteroppositionen och dess program.

Vi tryckte denna plattform i *The Militant* – som förslag till kommunistpartiets konvent, då vi trots vår uteslutning vidhöll att vi var en fraktion. Vi sprang inte bort från partiet. Vi startade inte något nytt. Vi vände oss till partimedlemmarna och sade: ”Vi tillhör detta parti och detta är vårt program för konventet, vår plattform.” Naturligtvis väntade vi oss inte att byråkraterna skulle tillåta oss att försvara dokumentet på konventet. Vi väntade oss inte att de skulle anta det. Vi riktade oss till det kommunistiska fotfolket. Det var den linje, den teknik som gav oss tillträde till kommunistpartiets medlemskår. När Lovestone, Foster & Co sa till dem, att ”De där typerna, de där trotskisterna är fiender till den Kommunistiska Internationalen, de vill bryta sönder partiet”, då kunde vi visa dem att det inte var så. Vårt svar var att ”Nej vi är fortfarande med i partiet, och vi föreslår en plattform som kommer att ge det en klarare principiell ståndpunkt och bättre inriktning”. Så höll vi fortsatt kontakt med de bästa elementen i partiet. Vi tillbakavisade förtalet om att vi var fiender till kommunismen och övertygade dem om att vi, just vi, var dess lojala försvarare. På så vis vann vi först deras uppmärksamhet och rekryterade efter hand många av dem, en efter en, till vår grupp.

Jag ser i mina anteckningar, att vi höll ett möte här i Labor Temple den 17 mars för att protestera mot Trotskij's deportation från Sovjetunionen. Vid höjdpunkten av den världssensation som denna nyhet skapade, kallade vi till ett massmöte här i Labor Temple, med Cannon, Shachtman och Abern som talare. Vi protesterade mot denna skändlighet och deklarerade återigen vår solidaritet med Trotskij.

Den 17 maj 1929 hade *The Militant* ett upprop för Vänsteroppositionens första rikskonferens i Förenta staterna. Konferensens huvuduppgift var, som det tillkännagavs i uppropet och påföljande förkonferensartiklar, att anta en plattform. Den plattform som Cannon, Abern och Shachtman hade satt ihop samt föreslagit kommunistpartiet blev nu förslag till plattform för vår egen organisation och underställdes vår första rikskonferens.

En andra uppgift för konferensen var att ytterligare klargöra våra ståndpunkter i den ryska frågan. Om man studerar den amerikanska bolsjevismens historia från 1917 och fram till denna dag, finner man att vid varje sammandrabbning, vid varje kritiskt läge och varenda vändpunkt, var det den ryska frågan som dominerade dispyten. Det var den ryska frågan som avgjorde folks lojaliteter, om de var revolutionärer eller reformister, alltifrån 1917 till dess att Socialistpartiets sprack år 1919. Och när trotskisterna uteslöts år 1928 och under de otaliga strider vi haft med den småborgerliga oppositionen inom SWP 1939-40 – var den springande punkten alltid den ryska frågan. Den var alltid avgörande, därför att den ryska frågan handlar om den proletära revolutionen. Det är inte ett abstrakt problem, frågan om en kommande revolution, utan frågan om en revolution som faktiskt har inträffat och som ännu lever. Inställningen till denna revolution är – idag, precis som den var i går och i frågans början – den avgörande frågan för att bestämma en politisk grupps karaktär.

Vi behövde få klarhet i denna fråga vid vår första konferens, eftersom vi knappt hade uteslutits och börjat kampen mot den stalinistiska byråkratin, förrän alla möjliga slags människor kom och ville gå med – men på ett litet villkor, att vi vände Sovjetunionen och kommunistpartiet ryggen och byggde en antikommunistisk organisation. Om vi hade accepterat detta villkor hade vi genast därefter kunnat rekrytera folk i hundratal.

Andra ville överge tanken på att fungera som fraktion till kommunistpartiet och istället proklamera en helt självständig kommunistisk rörelse. Också detta hade vår konferens till uppgift att klara ut: Skulle vi starta ett nytt oberoende parti och avvisa varje framtida arbete i kommunistpartiet, eller skulle vi fortsätta att förklara oss vara en fraktion? Den frågan måste få ett avgörande svar.

Ett annat problem som den första rikskonferensen hade att klara av var arten av och formen för vår riksorganisation, samt val av förbundets ledare. Fram tills nu hade ”de tre generalerna” fungerat som ledning, helt enkelt därför att de hade startat kampen. Inledningsvis var detta ett tillräckligt gott certifikat, de som tar initiativ till en aktion blir dess ledare genom en lag högre än omröstningar. Men så kunde det inte fortsätta i oändlighet. Vi insåg att det behövdes en konferens och val av ledande kommitté. Vi hade turen att få kamrat Trotskijs svar på denna fråga i tid för konferensen. Som alla hans brev och artiklar så var hans svar genomsyrat av politisk klokhet. Hans vänliga råd till oss hjälpte oss att lösa våra problem.

The Militant rapporterade att 31 delegater och 17 suppleanter från 12 städer kom till de amerikanska trotskisternas första konferens, och att de representerade en summa på omkring 100 medlemmar från landet som helhet. Konferensen hölls i Chicago, maj 1929. Som ni kan se av de siffror som jag citerar, så kom nära hälften av medlemmarna i vår unga organisation som delegater eller suppleanter för att genomföra denna historiska konferens. Den möttes i en anda av samstämmighet, entusiasm och oförfärad tillförsikt inför vår stora framtid.

Det allra första vi gjorde, vår första praktiska åtgärd, var att skydda konferensen mot de stalinistiska ligisterna. Hela delegationen på totalt 48 personer enrollerades i självförsvarets armé. Om stalinisterna hade försökt stoppa konferensen skulle de ha fått sig en minnesbeta. Men de beslöt att låta oss vara i fred, och vi fick ha vår sammankomst utan störningar.

Låt mig repetera. 31 delegater och 17 suppleanter från 12 städer, representerande ungefär 100 medlemmar i vår organisation. Vi kallade oss för *Communist League of America, Left Opposition of the Communist Party* [CLA, Amerikas kommunistiska förbund, Kommunistpartiets vänsteropposition]. Vi var säkra på att vi hade rätt. Vi var säkra på att vårt program var korrekt. Vi reste hem från konferensen i god förvisning om att den återfödda amerikanska rörelsens hela framtida utveckling, fram till den dag där proletariatet tar makten och börjar organisera det socialistiska samhället, skulle räkna sitt ursprung till denna de amerikanska trotskisternas första konferens, i Chicago maj 1929.

5. Vänsteroppositionens hundår

Vårt förra föredrag förde oss fram till Vänsteroppositionens första rikskonferens, i maj 1929. Vi hade överlevt de första sex svåra månadernas kamp, hållit våra styrkor intakta och rekryterat en del nya. På den första konferensen konsoliderade vi våra styrkor till en nationell organisation, valde ledning och definierade programmet mera precist. Våra led var fasta och beslutsamma. Vi hade knappa resurser och var bara en handfull, men vi var säkra på att vi satt inne med sanningen och att vi på grund av detta till slut skulle segra. Vi återvände till New York för att påbörja kapitel två i kampen för att få nytt liv i den amerikanska kommunismen.

Det som avgör alla politiska gruppers öde – om de ska leva och växa, eller degenerera och dö – är hur de i sin första praktik svarar på två avgörande frågor.

Den första är den om att anta ett korrekt politiskt program. Men ensamt garanterar inte detta någon seger. Den andra är att gruppen utifrån sin storlek och kapacitet, utifrån klasskampens utveckling och de politiska styrkeförhållandena, etc, fattar ett korrekt beslut om vilka slags aktiviteter man ska ägna sig åt, vilka uppgifter man ska ta sig an.

Om en grupp har ett felaktigt program, och detta gäller särskilt en liten grupp, så kan den inte klara sig i det långa loppet. Det är lika omöjligt att bluffa i politik som i krig. Enda skillnaden är att sakerna under ett krig ställs på sin spets, så att alla avgörande svagheter visar sig nästan genast, såsom man kan se i varje nytt stadium av det nuvarande imperialistiska kriget. Den politiska kampens lagar är lika hänsynslösa. Det går inte att bluffa. Som mest kan man vilseleda folk för en tid, men till slut blir bluffmakaren själv offer för knepen. Man måste ha äkta varor, dvs, man måste ha ett korrekt program för att kunna överleva och tjäna arbetarklassens sak.

Ett exempel på hur ödesdiger en lättsinnig bluffarattityd i programfrågan är, visade sig i den notoriska Lovestonegruppens öde. Några av er som är nya i den revolutionära rörelsen, kanske aldrig har hört talas om denna fraktion, som en gång spelade en så framträdande roll. Nu har den nämligen helt försvunnit från scenen. Men en gång var de personer som utgjorde Lovegruppen ledare för det amerikanska kommunistpartiet. Det var de som genomförde vår uteslutning. När de sedan själva uteslöts, ungefär sex månader senare, då hade de mycket större styrkor och resurser än vi. Till en början hade de en mycket mera imponerande framstrålning. Men de hade inte rätt program och de försökte inte utveckla något. De trodde att de kunde lura historien, att de kunde ta lätt på teorin och hålla större styrkor samlade genom kompromisser i programfrågan. Och för en tid gick det. Men till slut blev denna grupp, med alla sina resurser och förmågor och alla de begåvade personer som den rymde, fullständigt förintad under den politiska kampens gång, vanärande upplöst.⁸⁶ Idag far de flesta av dess ledare, och vad jag vet faktiskt allihopa, fram på det imperialistiska krigets pansarvagn, och tjänar syften som är absolut motsatta de som de ursprungligen satte som mål för sitt politiska arbete. Programmet är avgörande.

Om gruppen å andra sidan missförstår vilka uppgifter som tidens villkor ställer, om de inte förstår hur de ska svara på den viktigaste av alla politikens frågor – dvs frågan om vad som ska göras nu – då kan gruppen bara, oavsett övriga meriter – trötta ut sig med missriktade ansträngningar och gagnlöst arbete samt gå överstyr.

Som jag inledningsvis nämnde, så avgjordes vårt öde under denna första tid av hur vi besvarade programfrågan och hur vi analyserade våra aktuella uppgifter. Vårt värde som nyskapad politisk kraft i den amerikanska arbetarrörelsen – den merit som garanterade framsteg, stabilitet och fortsatt utveckling för vår grupp – bestod i att vi gav ett korrekt svar på båda dessa frågor.

Konferensen behandlade inte alla de frågor som dåtidens politiska läge kunde ställa. Den behandlade bara de viktigaste, dvs de som måste besvaras först. Och den första av dessa var den om ryska revolutionen, frågan om den existerande revolutionen. Som jag anmärkte i mitt förra föredrag har det alltsedan 1917, om och om igen visat sig att den ryska frågan är prövsstenen för varje politisk rörelse inom arbetarrörelsen. De som intog en felaktig attityd till denna fråga lämnade också förr eller senare den revolutionära stigen.

Den ryska frågan har belysts i otaliga artiklar, pamfletter och böcker. Men den dyker upp på nytt vid varje viktigt tillfälle. Så sent som 1939-40 måste vi ta strid på den ryska frågan igen, med en småborgerlig opposition i vår egen rörelse. De som vill studera den ryska frågan i dess fulla djup, i all dess vikt och angelägenhet kan finna ett rikhaltigt material i Fjärde Internationalens litteratur. Därför behöver jag inte belysa detta i detalj nu ikväll, utan tar bara upp frågan i dess mest grundläggande form, och säger att den fråga som vi stod inför på vårt första konvent var huruvida vi skulle fortsätta att stödja sovjetstaten, Sovjetunionen, trots den omständigheten att ledningen hade fallit i händerna på en konservativ och byråkratisk kast. På den tiden fanns det människor som kallade sig och ansåg sig vara revolutionärer, som hade brutit med eller uteslutits från kommunistpartiet och som helt ville vända ryggen åt Sovjetstaten och vad som återstod av ryska revolutionen samt starta på nytt, ett ”oskrivet blad” som antisovjetiskt parti. Vi avvisade detta program och alla de som ville pressa det på oss. På den tiden skulle vi ha fått många medlemmar om vi hade kompromissat i denna fråga. Vi tog klar ställning till stöd för Sovjetunionen, för att inte kasta det över ända, utan istället försöka reformera det med hjälp av partiet och Komintern.

Utvecklingens gång har visat att alla de som, oavsett om det var av otålighet, okunnighet eller subjektivitet, alldeles för tidigt tillkännagav att den ryska revolutionen var död, i själva verket annonserade sitt eget frångående som revolutionärer. Alla dessa grupper och tendenser degenererade, föll sönder i sina grundvalar, drog sig ur leken och gick i många fall över till borgerlighetens läger. Vår politiska hälsa och revolutionära vitalitet skyddades främst av allt genom vår korrekta inställning till Sovjetunionen, oavsett de brott som hade begåtts, inklusive de som riktades mot oss, och som hade utförts av de personer som kontrollerade Sovjetunionens administration.

Fackföreningsfrågan var då som alltid särskilt viktig. Vid detta tillfälle var den särskilt akut. Kommunistiska Internationalen och de kommunistiska partier som stod under dess ledning och kontroll, hade efter ett långt experiment med högeropportunistisk politik tagit ett stort kliv åt vänster och blivit ultravänsteristiska – ett typiskt tecken på stalinfraktionens byråkratiska centrism.⁸⁷ När de blev av med sin marxistiska kompass utmärktes de av en tendens att svänga från extrem höger till vänster och tvärtom. De hade gjort ett långt experiment med högerpolitik i Sovjetunionen, försonats med kulaker och NEP-are tills både Sovjetunionen och byråkratin stod på randen till en katastrof.⁸⁸ På den internationella arenan gav en likartad politik ett likartat resultat. Som en reaktion mot detta, och under obarmhärtig kritik från Vänsteroppositionen, så införde de en ultravänsteristisk överkorrigering på alla områden. I fackföreningsfrågan svängde de till en ståndpunkt att lämna den etablerade fackföreningarna, inklusive AFL, och starta en ny, skräddarsydd fackföreningsrörelse under kommunistpartiets kontroll. Denna vanvettiga politik, bygget av ”Röda fackföreningar” blev dagens bud.

Vår första rikskonferens tog klar ställning mot denna politik och uttalade sig för att man skulle arbeta inom den existerande rörelsen, och hänvisade arbete i fristående fackföreningar till branscher där facklig organisering saknades. Vi attackerade obarmhärtigt den återfödda sekticism som denna period innebar, en teori om en ny ”kommunistisk” fackföreningsrörelse, skapad med artificiella medel. Med hjälp av denna linje, vår korrekta fackliga politik, försäkrade vi oss om att vi när det blev dags att vinna fäste i massrörelsen, då skulle vi hitta kortaste

vägen dit. Den senare utvecklingen har bekräftat att det var en riktig politik som vi antog på vår första konferens och sedan dess städse följt.

Den tredje stora viktiga fråga vi måste besvara var, ifall vi skulle skapa ett nytt oberoende parti, eller om vi skulle fortsätta att betrakta oss som en fraktion inom det existerande kommunistpartiet och Komintern. Åter ansattes vi av folk som ansåg sig vara radikala: Förbittrade före detta medlemmar av kommunistpartiet som ville slänga ut barnet med badvattnet, syndikalister och ultravänsteristiska element som i sin antagonism visavi kommunistpartiet var redo att slå sig ihop med vem som helst som ville skapa ett parti som stod i opposition mot detta. Och utom det så fanns det några i våra led några som reagerade subjektivt på de byråkratiska uteslutningarna, det förtal, våld och de bannlysningar som hade tillgripits mot oss. Också de ville ge upp kommunistpartiet och starta ett nytt. Förslaget hade en ytlig lockelse. Men vi var emot, vi avvisade tanken.

Folk som överförenklade frågan brukade fråga oss: ”Hur kan ni vara en fraktion av partiet när ni är uteslutna därifrån?”

Vi förklarade, att det var frågan om att ha en korrekt attityd till kommunistpartiets medlemskår, och att hitta rätt taktisk attityd gentemot dem. Om kommunistpartiet och dess medlemmar förföll bortom all förbättring, eller om det fanns en annan mer progressiv arbetargrupp (som antingen redan var det eller hade möjlighet att bli det genom den utveckling som gruppen genomgick) med vilken vi skulle kunna skapa ett nytt och bättre parti – då var argumentet för ett nytt parti riktigt och rätt. Men, sa vi – vi ser ingen sådan grupp någonstans. Vi ser ingen verklig progressivitet, ingen militans, ingen verklig politisk intelligens bland alla dessa spridda oppositioner, individer eller tendenser. Nästan varenda en av dem är utanförstående kritiker och sekterister. Proletariatets egentliga avantgarde består av de tiotusentals arbetare som väcktes av den ryska revolutionen. De är ännu lojala mot Komintern och kommunistpartiet. De har inte uppmärksammat följt den gradvisa degenerationsprocessen. De har inte insett de teoretiska frågor som bildar grund för denna degeneration. De kommer inte att lyssna ifall vi inte ställer oss på partiets grund, ifall vi strävar efter att förgöra det istället för att reformera det, ifall vi inte kräver att åter få komma med i partiet på demokratiska villkor.

Vi löste problemet på ett korrekt sätt genom att förklara oss vara en fraktion av partiet och Komintern. Vi kallade vår organisation *Communist League of America (Opposition)* [CLA, Amerikas kommunistiska förbund (oppositionen)] för att markera att vi inte var ett nytt parti utan helt enkelt en oppositionell fraktion av det gamla.

Erfarenheterna har rikligen visat riktigheten av detta beslut. Genom att kvarstå som anhängare till kommunistpartiet och Kommunistiska Internationalen, genom att opponera mot byråkratiens ledare upptill men värdera medlemskåren för vad den dåför tiden verkligen var, samt söka kontakt med dem, så fortsatte vi att vinna nya rekryter bland de kommunistiska arbetarna. Det överväldigande flertalet av våra medlemmar kom under de första fem åren från kommunistpartiet. Det var så vi lade grunden till en pånyttfödd kommunistisk rörelse. Vad beträffar de som var antisovjetiska och emot det gamla partiet, åstadkom de aldrig något annat än förvirring.

Ur vårt beslut att i dåvarande läge forma en fraktion och inte ett nytt parti följde en annan viktig och besvärlig fråga som vållade stor debatt och omfattande stridigheter i vår rörelse från 1928 till 1933, fem hela år. Och det var: – Vilken konkret uppgift ska vi ta itu med, en liten grupp på hundra personer, glest spridda över hela detta vida land?

Om vi bildade ett eget parti, måste vi rikta oss direkt till arbetarklassen, vända det degenererade kommunistpartiet ryggen och ge oss in på en rad kraftprov och aktiviteter i massrörelsen. Om vi å andra sidan inte försökte vara ett självständigt parti, utan en fraktion,

då följde av detta att vi inte kunde rikta våra huvudsakliga strävanden, appeller och aktiviteter visavi de 40 miljonerna amerikanska arbetarna, utan till det avantgarde inom klassen som var organiserade i och kring kommunistpartiet.

Som ni ser hänger dessa frågor ihop. I politiken – och inte bara där – gäller att om man har sagt ”A” då måste man även säga ”B”. Antingen skulle vi rikta vår uppmärksamhet mot kommunistpartiet eller i riktning mot de utvecklade, oorganiserade och oskolade massorna. Man kan inte både äta kakan och ha den kvar.

Problemet var hur man skulle förstå rörelsens dåläge, dess aktuella utvecklingssituation. Givetvis måste man finna vägen till massorna för att kunna skapa ett parti som kan leda en revolution. Men vägen till massorna går via avantgardet och inte över dess huvud. Några förstod inte detta. De trodde att man kunde sidsteppa de kommunistiska arbetarna och hoppa rätt ut i massrörelsen för att på så vis finna de bästa kandidaterna till den mest avancerade rörelsen, världens teoretiskt mest utvecklade grupp, dvs Vänsteroppositionen, avantgardets avantgarde. Modellen var fel, en produkt av otålighet och oförmåga att tänka igenom saker och ting. Istället gjorde vi *propaganda* till vår huvuduppgift och inte *agitation*.⁸⁹

Vi sa: Vår främsta uppgift är att göra Vänsteroppositionens principer kända för avantgardet. Låt oss inte lura oss själva med tanken att kunna vända oss till de stora massorna nu. Vi måste först nå så långt det går att nå inom detta avantgarde, bestående av några tiotusen medlemmar i och sympatisörer till kommunistpartiet, och ur detta forma en tillräcklig kader för att antingen reformera partiet, eller om detta inte gick – samt att misslyckandet var tydligt och klart – bygga ett nytt, med de krafter som hade rekryterats under arbetets gång. Det var enbart på detta sätt som vi i ordets egentliga betydelse skulle kunna rekonstruera partiet.

Vid denna tid dök det upp en figur vid horisonten som kanske är okänd för er nu, men som då vållade en massa rabalder. Albert Weisbord⁹⁰ hade varit med i kommunistpartiet och blivit utesluten under 1929 på grund av sin kritik eller vad det nu var – det blev aldrig tydligt. Efter sin uteslutning beslöt sig Weisbord för att bedriva studier. Som ni vet händer det ofta, att folk som får en ordentlig snyting börjar fundera på vad som var orsaken. Weisbord poppade snart upp från sina studier för att tala om att han var trotskist. Inte femtio procents trotskist som vi, utan en tvättäkta genuin 100 % trotskist vilkens livsuppgift det var att få stil på oss.

Hans uppenbarelse var att trotskisterna inte fick vara en propagandagrupp, utan genast skulle ta itu med ”massarbetet”. Logiken i denna föreställning ledde honom till att det behövdes ett nytt parti – men det var inte så lätt eftersom han inte hade några medlemmar. Han fick tillgripa taktiken att först gå till avantgardet – det vill säga till oss. Med ett par av sina närmaste vänner samt några till började han en ihärdig kampanj för att ”holka ur oss” [”bore from within”, en term som bl a användes i det gamla IWW] och hamrade på mot den lilla gruppen på 25-30 personer som vi vid denna tid hade organiserat i New York stad. Medan vi hävdade att det var nödvändigt att propagera för kommunistpartiets medlemmar och sympatisörer för att komma in i massrörelsen, så proklamerade Weisbord ett massaktivitetsprogram, vilket till 99 % inte var riktat till massorna, eller ens kommunistpartiet, utan till vår lilla trotskistgrupp. Han höll inte med oss om någonting och menade att vi var falska representanter för trotskismen. När vi sade ”Ja” då sa han ”Absolut”. När vi sade ”75 %” då höjde han budet. När vi sa ”Amerikas kommunistiska förbund” då kallade han sin grupp för ”Kommunistiska kampförbundet”, för att det skulle låta starkare.

Den springande punkten i kampen mot Weisbord var frågan om vårt arbetes karaktär. I sin iver ville han hoppa in i massarbetet över huvudet på kommunistpartiet. Vi avvisade hans program och han brännmärkte och tillrättavisade oss i den ena tjocka stencilerade bulletinen efter den andra.

Några av er kanske har ambitioner att bli rörelsens historiker, eller åtminstone att studera rörelsens historia. Om så är fallet då kan de informella föredrag jag håller tjäna som hållpunkter för fortsatta studier kring de mest viktiga frågorna och vändpunkterna. Det råder ingen brist på litteratur. Om ni börjar gräva efter sådant då kommer ni att hitta hela balar av stencilerade bulletiner ägnade åt kritik och fördömler av vår rörelse – samt av något skäl, särskilt då av mig. Sådant har hänt så ofta att jag har lärt mig acceptera det som en del av jobbet. Så fort någon får en knäpp börjar han fördöma mig för full hals, och alldeles utan någon provokation från min sida. Så Weisbord brännmärkte oss och särskilt mig, men vi överlevde. Vi höll vår kurs.

Det fanns otåliga personer i våra led som menade att Weisbords recept kunde vara värt att pröva, ett sätt för en liten fattig grupp att snabbt bli rik. Det är mycket lätt för isolerade grupper som samlats i ett litet rum att snacka sig själva till de mest radikala förslag, ifall de inte behåller ett sinne för proportioner, förnuft och realism. I besvikelse över vår långsamma tillväxt, lockades några av våra kamrater av denna tanke: Att vi bara behövde ett program för massarbete för att gå ut och hösta in dessa massor. Denna känsla växte så mycket att Weisbord skapade en liten fraktion inuti vår organisation. Vi blev tvungna att hålla ett öppet diskussionsmöte. Vi lämnade Weisbord – som inte var formell medlem – tillstånd att komma dit och att få tala. Vi diskuterade frågan med kraft och intensitet [”hammer and tongs”]. Till slut isolerade vi Weisbord. Här i New York fick han aldrig med mer än 13 personer i sin grupp. Och denna lilla grupp genomled en rad uteslutningar och splittringar för att till slut helt försvinna från scenen.

Vi ägnade en oerhörd massa tid och energi åt att debattera igenom denna fråga. Inte bara med Weisbord. Under den här tiden härjades vi ständigt och jämt av otåligt folk inom våra egna led. Tidens svårigheter pressade oss tungt. Vecka för vecka, månad för månad gick utan att vi verkade komma framåt en enda tum. Modfällheten kom och därmed även krav på något sätt att fixa snabbare tillväxt, en magisk formel. Vi kämpade ner det, talade ner det och höll vår grupp på rätt linje, höll dess ansikte vänt mot den enda möjliga källan för en sund tillväxt: de kommunistiska arbetare som ännu stod under kommunistpartiets inflytande.

Den stalinistiska ”vänstersvängen” tornade upp nya svårigheter för oss. Denna vändning var till viss del skraddarsydd av Stalin för att dra mattan undan fötterna för Vänsteroppositionen: den fick stalinisterna att verka ännu mera radikala än Trotskijs vänsteropposition. De kastade ut Lovestoneiterna ur partiet som ”högerflygel” och lämnade över rodret till Foster & Co samt förkunnade en vänsterpolitik. Genom denna manöver fick vi ett förödande slag. De missnöjda grupper inom partiet som hade börjat luta över åt oss och motsatte sig Lovestonegruppens opportunist, de fick nytt förtroende för partiet. De brukade säga till oss ”Se där, ni har ju fel. Stalin korrigerar det hela. Han tar en radikal ståndpunkt, över hela linjen, i Ryssland, Amerika och överallt”. I Ryssland förklarade den stalinistiska byråkratin krig mot kulakerna. Världen över rycktes marken undan under fötterna på Vänsteroppositionen. Det kom en hel serie kapitulationer i Ryssland. Radek och flera andra gav upp kampen med ursäkten att Stalin hade antagit oppositionens politik. Det fanns, skulle jag säga, kanske flera hundra medlemmar i kommunistpartiet som hade lutat mot oss och nu fick samma känsla, och återvände till stalinismen under den ultravänsteristiska perioden.⁹¹

Detta blev till verkliga hundår för Vänsteroppositionen. Vi hade tagit oss igenom de första sex månaderna med rätt goda framgångar och vid konferensen skapat vår riksorganisation med rätt goda förhoppningar. Sedan stannade plötsligt rekryteringen av partimedlemmar upp. Efter uteslutningen av Lovestoneiterna svepte en våg av illusion igenom kommunistpartiet. Försoning med stalinismen blev dagens bud. Vi hamnade offside. Och därpå kom den första femårsplanen, med stora basuner. Kommunistpartiets medlemmar sken av entusiasm över den femårsplan som Vänsteroppositionen hade initierat och krävt. Paniken i Förenta staterna,

”depressionen”, gav upphov till en stor våg av besvikelser över kapitalismen. Kommunistpartiet framstod i denna situation som landets mest radikala och revolutionära kraft. Partiet började växa och vidga sina led och drog till sig drivor med sympatisörer.

Vi med vår kritik och våra teoretiska förklaringar verkade i allas ögon vara en grupp som krävde det omöjliga, hårklyvare och felsökare. Vi försökte ständigt få folk att förstå att i det långa loppet är teorin om socialismen i ett land ödesdiger för en revolutionär rörelse, att vi till varje pris måste klara upp den teoretiska frågan. Rustade med femårsplanens första framgångar brukade de se på oss och säga ”De där människorna är tokiga. De lever i en annan värld”. I en tid då tio- och hundratusentals nya personer började vända blicken åt Sovjetunionen, där man gick framåt med sin femårsplan samtidigt som kapitalismen var på fallrepet, då gick dessa trotskister där med sina dokument under armarna och krävde att man skulle läsa böcker, studera och diskutera osv. Ingen ville lyssna på oss.

Under dessa rörelsens hundår skärmades vi av från all kontakt. Vi hade inga vänner, inga sympatisörer, ingen periferi kring vår rörelse. Vi hade ingen som helst chans att vara med i massrörelsen. Överallt där vi försökte komma med i massrörelsen blev vi uteslutna som kontrarevolutionära trotskister. Vi försökte sända delegationer till de arbetslösas möten.⁹² Våra rekommendationsbrev avvisades med hänvisning till att vi var arbetarklassens fiender. Vi var ytterligt isolerade, hänvisade till oss själva. Vår rekrytering sjönk till nära noll. Kommunistpartiet och dess stora periferi verkade vara hermetiskt tillslutna för oss.

Sedan började vi, som det alltid sker med nya politiska rörelser, att rekrytera från källor som inte var alldeles sunda. Om ni någonsin igen reduceras till en liten handfull, såsom marxister kan bli under klasskampens växlingar, om allt blir svårt på nytt och ni behöver börja om från början, då kan jag ge er en förhandsbild av några av de huvudbryn som ni kommer att få. Varje ny rörelse drar till sig vissa element som med all rätt skulle kunna kallas fantaster och svärmare. Nyckfulla personer som alltid söker det mest extrema uttrycket för radikalitet, missanpassade, pratkvagnar, kroniska opponenter som kastats ut från ett dussin organisationer – den sortens folk började komma till oss i vår isolering, hojtande ”hejsan kamrater”. Jag var alltid emot att ta in sådant folk, men strömmen var för stark. Jag kämpade en bitter strid i CLAs New Yorkavdelning mot att ta in en karl av den enda anledningen av hur han uppträdde och klädde sig.

De frågade: ”Vad har du mot honom?”

Jag svarade: ”Han strosar runt i Greenwich Village⁹³ i en korderojkostym⁹⁴ med lösmustasch och långt hår. Det är något på tok med den killen.”

Och jag skojade inte. Jag sa att folk av denna sort inte duger till att närma sig den vanlige amerikanske arbetaren. De kommer att stämpla vår organisation som något nyckfullt, abnormt, exotiskt, något som inte har något som helst samband med en amerikansk arbetares vanliga liv. Jag hade alldeles rätt för det mesta och i synnerhet i detta fall. Efter att ha orsakat alla möjliga besvär i vår organisation, blev vår korderojgrabb till slut en Oehlerit.⁹⁵

Många som kom till oss hade inte revolterat mot kommunistpartiet på grund av dess dåliga sidor utan mot dess goda sidor, dvs dess partidisciplin och att individen i det löpande arbetet underordnades partiets beslut. En massa diletanter, småborgerligt sinnade personer som inte stod ut med någon form av disciplin, som antingen hade lämnat kommunistpartiet eller hade uteslutits, de ville eller rättare sagt trodde att de ville bli trotskister. Några av dem gick med i vår New York-avdelning och drog med sig samma fördomar mot disciplin till vår organisation. Många av nykomlingarna gjorde en fetisch av demokratin. De reagerade så starkt mot kommunistpartiets byråkratism att de ville ha en organisation utan någon som helst auktoritet, disciplin eller centralisering över huvud taget.

Folk av detta slag har ett drag gemensamt: De vill diskutera utan gräns och slut. Den trotskistiska rörelsens New Yorkavdelning var vid denna tid ett ständigt pågående långkok av diskussioner. Jag har aldrig någonsin sett en enda av de där typerna som inte kan snacka. Jag har letat, men inte hittat någon. De kan tala varenda en, och inte bara kan, de *ska*. I det oändliga, i varje fråga. De var bildstormare som inte kunde acceptera någonting som auktoritativt, ingenting i rörelsens historia som avgjort. Allt och alla måste provas på nytt från noll.

Avskärmade från det avantgarde som representerades av den kommunistiska rörelsen och utan kontakt med den levande arbetarmassrörelsen kastades vi i armarna på oss själva och prisgavs åt denna invasion. Det fanns inget sätt att komma undan. Vi var tvungna att ta oss igenom denna långt utdragna period av vändor och diskussioner. Jag var tvungen att lyssna, och det är en av orsakerna till allt mitt gråa hår. Jag var aldrig sekteristisk eller småsint. Jag stod bara inte ut med folk som förväxlar pratsjuka med politiska ledarskapskvaliteter. Men det gick inte att lämna denna lilla hårt ansatta grupp. Denna lilla bräckliga kärna till ett framtida revolutionärt parti måste hållas ihop. Den var tvungen stå pall för denna erfarenhet. På något sätt måste den överleva. Man måste ha tålamod för framtidens skull, och det var därför som vi lyssnade på pratkvartarna. Det var inte lätt. Jag har många gånger tänkt att om det trots min vantro ligger något i vad de säger om ett liv efter detta, då kommer jag att bli rikligen belönad – inte för vad jag har gjort, utan för allt jag som varit tvungen att lyssna på.

Det var den svåraste av tider. Och sedan gled rörelsen naturligtvis in i sin ofrånkomliga period av interna svårigheter, friktion och konflikt. Vi hade våldsamma käbbel och gräl, mycket ofta om rena småsaker. Det hade sina skäl. Ingen liten isolerad rörelse har någonsin kunnat undvika detta. En liten isolerad grupp, lämnad åt sig själv och med hela världens tyngd på sina axlar, utan kontakt med massrörelsen bland arbetarna och som inte får några tillnyktrande direktiv därifrån, den får i bästa fall en svår tid.

Våra svårigheter ökades genom det faktum att många som hade rekryterats inte var av bästa virke. Många av de som gick med i New York-avdelningen var inte där av rätt skäl. De var inte av den sort med vilken man kan bygga en revolutionär rörelse, utan dilettanter och småborgerliga element, helt utan disciplin.

Och så rörelsens ständiga fattigdom. Vi försökte ge ut en tidning och vi försökte publicera en hel rad pamfletter, utan att ha nödiga resurser. Varenda penny vi fick in slukades direkt av kostnaderna för tidningen. Vi hade inte en spottstyver i marginal. Det var verkligen en pressad tid, en hård tid av isolering, fattigdom och demoraliserande interna konflikter. Det varade inte bara i veckor och månader, utan årtal. Och under dessa bistra tider, vilka varade år efter år, pressades allt vad svagheter som fanns hos olika personer upp till ytan, allt småaktigt, själviskt och illojalt. Jag hade varit i kontakt med några av dem redan tidigare, under den tid då vädret var ganska vackert. Nu fick jag lära känna dem in i märgen. Men under denna hemska tid lärde jag även känna Ben Webster⁹⁶ och kamraterna i Minneapolis. De stödde mig alltid, de svek mig aldrig, de höll mig över ytan.

Den främsta av rörelser, med sitt magnifika program för hela mänsklighetens frigörelse, med de mest grandiosa historiska perspektiv – den översvämmades under denna tid av ett hav av bekymmer, avundsjuka, klickbildningar och interna konflikter. Det värsta var, att dessa fraktionsstrider inte var fullt gripbara för medlemskåren eftersom de stora politiska frågor som låg häri ännu inte hade brutit fram. Det var alltså egentligen inte fråga om några rent personliga gräl, fast det ofta kunde verka så, utan var – som det nu står helt klart för mig – en förtida repetition till 1939-40 års stora definitiva kamp mellan de proletära och småborgerliga tendenserna inom vår rörelse.

Det var den svåraste tid jag har upplevt under alla mina trettio år som aktivist – tiden från vår konferens i Chicago maj 1929 och fram till 1933 – år av hermetisk isolering, med allt svårt

som av detta följer. Isolering är en naturlig miljö för sekterister, men för en som har instinkt för massrörelsen är det den grymmaste pina.

Det var en svår tid, men trots allt genomförde vi våra propagandasatsningar och på det hela taget gjorde vi det mycket bra. Vid Chicagokonferensen beslöt vi att till varje pris publicera den ryska Vänsteroppositionens samlade budskap. Alla de dokument som hade undertryckts, och Trotskijs samlade skrifter, nu var de tillgängliga för oss. Vi beslöt, att det mest revolutionära vi då kunde göra – det var inte att proklamera revolutionen på Union Square, det var inte att försöka ställa oss i spetsen för de tiotusentals arbetare som ännu inte kände oss, det var inte att spänna vagnen före hästen.

Vår uppgift, vår revolutionära plikt var att trycka ordet, att föra ut *propaganda* i dess snävaste och mest koncentrerade betydelse, dvs att publicera och sprida teoretisk litteratur. Av detta skäl tömde vi våra kamraters plånböcker för att köpa en begagnad sättermaskin och starta eget tryckeri. Av alla affärsföretag som någonsin startats under kapitalismen, tror jag att detta var det bästa, jämfört med vilka resurser vi hade att ta till. Om vi inte hade varit intresserade av revolutionen, tror jag att vi på basen av detta enda företag hade kunnat få tjänst som utmärkt duktiga företagsexperter var som helst. Bland annat fick vi ta åtskilligt med genvägar för att hålla hjulen igång. Vi övertalade en ung kamrat som just hade blivit utbildad typograf att sköta sättermaskinen. Då var han ingen första klassens mekaniker – men nu är han inte bara mekaniker, utan även partiledare och föreläsare på New York School of Science. Under den tiden vilade den samlade tyngden av all partipropaganda på axlarna på denne ende kamrat som vi hade satt att sköta sättermaskinen. Det gick en historia om honom, jag vet inte om den är sann eller ej, men att han egentligen inte visste så mycket om maskinen. Det var ett gammalt nedslitet begagnat exemplar som vi hade prackats på. Den kunde lägga av när som helst, som en trött mula. Då justerade Charlie på några manicker, men hjälpte inte det, då tog han en hammare och bankade ett par gånger på maskinen för att knacka lite förstånd i den. Sedan fungerade den hyfsat igen, och ett nytt nummer av *The Militant* kunde komma ut.

Senare hade vi amatörtryckare. Runt hälften av alla i New Yorkavdelningen har någon gång arbetat i tryckeriet – målare, murare, sömnadsarbetare, bokhållare – alla gjorde sin tid som amatörtypografer. Med en mycket bristfällig och alldeles överbefolkad verkstad skrapade vi ihop en rad resultat med hjälp av obetalt arbete. Det var hela hemligheten med det trotskistiska tryckeriet. Det var inte funktionellt ur någon enda synpunkt annat än att det hölls igång med hjälp av den hemliga konst som alla slavdrivare har känt till sedan Faraos tid: Har man slavar behöver man inte ha så mycket pengar. Vi hade inga slavar, men vi hade ivriga och hängivna kamrater som dag och natt och för nästan inget alls arbetade med den mekaniska och redaktionella delen av tidningen. Vi led brist på kapital. Alla räkningar var ständigt överdragna och fordringsägarna pressade på för att få snabb betalning. Knappt hade pappersräkningen fått sitt förrän vi måste betala hyran under vräkningshot. Sedan behövde gasräkningen ordnas snabbt, för utan gas funkade inte sätteriet. Elräkningen måste betalas för firman kunde ju inte drivas utan ström och lyse. Alla räkningar måste betalas vare sig vi hade pengar eller inte. Det mesta vi någonsin kunde hoppas på var att klara hyran, papperskostnaden, avbetalningarna, sätteriets reparationer samt räkningarna på gas och el. Det fanns sällan något över för de ”anställda” – inte bara för de kamrater som skötte apparaturen, utan likaså även för de på kontoret, rörelsens officiella ledare.

Rörelsens medlemmar gjorde hela tiden stora uppoffringar, men de var aldrig större än de uppoffringar som våra ledare gjorde. Det var därför som rörelsens ledare alltid hade en stark moralisk auktoritet. Våra partiledare befann sig alltid i en position där de kunde kräva uppoffringar från medlemskåren – därför att de satte exempel, och det visste alla.

På ett eller annat sätt kom tidningen ut. Pamfletter trycktes, den ena efter den andra. Olika grupper av kamrater sponsrade var sin ny Trotskijpamflett genom att ordna pengar till pappret. I denna föråldrade verkstad tryckte vi en hel bok om den kinesiska revolutionens problem. Alla kamrater som vill förstå den kinesiska revolutionens problem måste läsa den bok som gavs ut under dessa ogynnsamma villkor på 84 East 10 Street, New York City.

Och trots allt detta – jag har här tagit upp en hel rad negativa sidor och svårigheter – trots allt tog vi oss framåt, tum för tum. Vi skolade rörelsen i bolsjevismens stora principer på en i landet tidigare aldrig upplevd nivå. Vi skolade en kader som är förutbestämd att spela en stor roll i den amerikanska arbetarrörelsen. Vi sållade bort en del som inte passade och rekryterade en del bra, en efter en. Vi vann en medlem här och en medlem där. Vi började etablera nya kontakter.

Vi fick hjälp från andra orter än New York. Minneapolis, till exempel. Våra kamrater där, som senare vann stor ryktbarhet som arbetarledare, de har inte alltid varit berömda arbetarledare. På den här tiden var de kolbärare och arbetade 10-12 timmar om dagen på kolgårdarna, skyfflande kol, ett kroppsarbete av tyngsta slag. Av sina löner brukade de ta så mycket som fem eller tio dollar i veckan och sända New York för att säkra utgivningen av *The Militant*. Många gånger saknade vi pengar till papper. Vi skickade ett telegram till Minneapolis och fick till svar en telegrafiavi på 25 dollar eller något sådant. Kamraterna i Chicago och på andra orter gjorde likadant. Det var genom att kombinera alla dessa medel och uppoffringar landet runt som vi överlevde och kunde hålla tidningen gående.

Det kom tillfälliga andrum. Ibland kunde en sympatisör skänka oss 25 dollar. Då var det rena julafton på vårt kontor. Vi hade en ”vandrande hyresfond” som sista utväg i våra desperata finansmanipulationer. En kamrat med en hyra på – låt oss säga 30 eller 40 dollar, vilket skulle betalas den femtonde – kunde den tionde samma månad låna oss pengarna så att en eller annan viktig räkning kunde klaras. Sedan hade vi fem dagar på oss att få någon annan kamrat att ställa upp med sina hyrespengar, så att vi kunde betala tillbaks till den förste och han därmed kunde hålla sin hyresvärd nöjd. Sedan fick den andre kamraten uppehålla sin hyresvärd, tills vi ordnat en ny överenskommelse med någon ny, lånat hyran av en tredje för att betala tillbaks till den andre. Så höll det på hela tiden. Det gav oss lite flytande kapital* att ta genvägar med.

Det var en svår och grym tid. Vi överlevde det hela därför att vi trodde på vårt program och för att vi fick hjälp av kamrat Trotskij och vår internationella organisation. Kamrat Trotskij började sitt stora arbete för tredje gången i exil. Hans skrifter och korrespondens inspirerade oss och öppnade ett fönster till en ny värld av teori och politisk förståelse. Internationella sekretariatets ingripanden var till avgörande hjälp för oss att lösa våra svårigheter. Vi sökte deras råd och var förnuftiga nog att ta dem i akt när de kom. Utan internationellt samarbete – det är vad ”internationalism” betyder – är det i vår tid omöjligt för en politisk grupp att överleva och utvecklas i revolutionär väg. Detta samarbete gav oss kraft att stå ut och överleva, att hålla rörelsen samman och stå redo då vår tid kom.⁹⁷

I mitt nästa föredrag ska jag visa er att vi var redo när möjligheten sedan kom. När första spricka uppstod i denna mur av isolering och stagnation, då var vi förmögna att ta oss in genom den och lämna vår sekteristiska situation. Vi började spela en roll i den politiska och i fackliga rörelsen. Betingelsen för detta var att vi höll programmet rent och modet uppe under den tid då man kapitulerade i Ryssland och arbetare överallt överväldigades av modfällighet. Det ena nederlaget efter det andra lades på axlarna på avantgardets avantgarde. Många började fråga: – Vad kan göras? Är något möjligt alls? Vore det inte bättre att låta vissa saker

* Blankningspengar skulle man kanske kunna säga idag.

bero? Trotskij skrev en artikel ”Håll ut! Håll ut! Håll ut!” Det var hans svar på den våg av modfällighet som följde på Radeks och de andras kapitulationer. Hålla ut och kämpa sig igenom – det är vad revolutionärer måste lära sig, oavsett hur få de är, oavsett hur isolerade de än kan vara. Hålla ut och kämpa på tills öppningen kommer och sedan ta vara på varje möjlighet. Vi höll ut till 1933 innan dagsljuset började synas. Då började trotskisterna hamna på landets politiska karta. Och det är vad nästa föredrag ska handla om.

6. Brytningen med Komintern

Vi har nu hållit fem föredrag i denna serie. Förra veckan beskrev vi, som ni minns vänsteroppositionens, CLAs första fyra år i Amerika, från 1928 till 1932. Det var som jag då framhöll en tid av den svåraste isolering och stora besvärligheter för den nya rörelsen.

Förra veckan betonade jag kanske allt för mycket rörelsens negativa sidor under denna tid: Stagnation, brist på såväl folk som materiella medel, alla de ofrånkomliga interna svårigheter som växer fram ur sådana omständigheter och så de fanatiker som vi härjades av, såsom de plågar varje slags ny rörelse. Denna isolering och allt vad galet som därmed följer, tvingades på oss genom objektiva omständigheter utanför vår kontroll. Vi kunde inte undvika det, hur vi än strävade och försökte. Det var tidens villkor.

Den viktigaste av de faktorer som gjorde vår isolering näst intill absolut var det uppsving för den stalinistiska rörelsen som kom sig av att de borgerliga staternas var i kris samtidigt som Sovjetunionen ångade på med första femårsplanen för industrialisering. Detta gav ökad prestige åt Sovjetunionen och åt stalinismen; vilken i okritiska personers ögon verkade vara dess legitima representant – och de stora massorna är okritiska – och detta fick vår oppositionsrörelse att te sig som bisarr och verklighetsfrämmande. Och dessutom präglades arbetarrörelsen av allmän stagnation. Inga strejker. Arbetarna höll sig tiggande. De var ointresserade av teoretiska diskussioner. På den tiden var de inte ens intresserade av några aktioner. Allt detta verkade mot vår lilla grupp och satte den i skymundan.

Under denna svåra tid var det vår uppgift att hålla ut, att klargöra de stora frågorna, skola vår kader som förberedelse för den tid då de objektiva omständigheterna skulle öppna möjligheter för rörelsen att expandera. Vår uppgift var också att till sista droppen prova alla möjligheter att reformera kommunistpartierna och Kommunistiska Internationalen, som fram tills dess omfattade praktiskt taget hela arbetaravantgardet, här i vårt land som i den övriga världen.

De händelser som började bryta ut över världen med början av 1933 visade att vi på ett förträffligt sätt hade lyckats med vår huvuduppgift. När det började röra på sig, när möjligheten kom för oss att bryta oss ut ur vår isolering, då var vi redo. Vi lät inget tillfälle glida oss ur händerna när det gällde att greppa de möjligheter som öppnade sig för oss i början av 1933 och än mer 1934.

Vår rörelse hade skolats i en framstående skola, ledd och inspirerad av kamrat Trotskij: Internationalismens skola. Vår kader hade svetsats samman genom djupa studier och diskussioner kring de viktigaste världsfrågorna.

Den amerikanska kommunistiska rörelsens stora svaghet var, som jag nämnt i tidigare föredrag dess nationella sinnelag – inte i teorin, utan i praktiken: dess okunnighet om internationella händelser och likgiltighet inför dem; avsaknaden av verkliga kunskaper i och ett seriöst intresse för teori. Dessa brister hade rättats till i vår unga rörelse. Vi skolade upp en grupp människor som grep sig an alla frågor utifrån grundliga teoretiska överväganden, ur internationella erfarenheter och som hade lärt sig att analysera internationella skeenden. Vår rörelse löste det ryska problemets mysterier. I artikel efter artikel, pamflett efter pamflett, bok efter bok öppnade kamrat Trotskij ett världsperspektiv för oss i alla frågor. Han gav oss en klar förståelse för hur komplicerad en av världskapitalismen omringad arbetarstat var, en arbetarstat som degenererade och frambringade en bakåtsträvande byråkrati, men som ändå hade kvar sina grundvalar.

Tyskland började redan då bli det centrala världsproblemet. Så tidigt som 1931 skrev Trotskij en pamflett kallad *Tyskland, nyckeln till internationella situationen*.⁹⁸ Före alla andra förstod han fascismens hotande framväxt och att det var oundvikligt med en kraftmätning mellan

fascism och kommunism. Innan någon annan, och klarare än någon annan analyserade han vad som höll på att hända i Tyskland. Han skolade oss till en förståelse av detta och försökte förbereda det tyska kommunistpartiet och de tyska arbetarna för detta ödesdigra prov.

Även den spanska revolution, som bröt ut i december 1930⁹⁹ studerades och sammanfattades av vår unga rörelse, och främst då med stöd av Trotskijs teoretiska skrifter och tolkningar.

Under denna isoleringens tid tog vi oss även tid att studera den kinesiska frågan. Förra veckan nämnde jag att vår rörelse trots sin fattigdom och svaghet under denna tid lyckades publicera en bok i fullt format, *Den kinesiska revolutionens problem*. Boken rymde undertryckta teser, artiklar och kommentarer från den ryska oppositionen, vilka hade skrivits under den kinesiska revolutionens avgörande år, 1925, 1926 och 1927. Man kan säga, att denna stora världshistoriska kamp utvecklades bakom ryggen på Kominterns medlemmar, som med sina förbundna ögon aldrig hade fått inhämta vad marxismens stora mästare inom den ryska vänsteroppositionen hade att säga om dessa tilldragelser. Vi publicerade de förbjudna dokumenten. Våra kamrater skolades i den kinesiska revolutionens problem. Det är en av de viktiga orsakerna – ja, det är faktiskt *det* viktigaste skälet – till varför vårt parti idag har en så klar och fast ståndpunkt i den koloniala frågan, varför vi inte tappar huvudet beträffande Kinas försvar eller Indiens kamp för självständighet.¹⁰⁰ Vårt parti förstår klart den stora betydelse de asiatiska folkens revolution kan få för den internationella proletära revolutionen. Det är en del av arvet från dessa år av isolering och studier.

I början av 1933 påbörjade vi ett mer aktivt ingripande i arbetarrörelsen i generell mening. Efter en lång propagandistisk förberedelse började vi gripa oss an massarbetet. Jag har redan berättat för er om den strid vi hade i vår organisation med en del otåliga personer som ville ta massarbetet först, som så att säga ville spanna vagnen före hästen och överlämna detta med vår kaders skolning, preciseringen av vårt program och vårt propagandistiska arbete, åt framtiden. Det var att vända allting bak och fram. Vi arbetade först fram vårt program, formade vår kader och genomförde vårt förberedande propagandistiska arbete. Sedan, när möjligheterna växte för att ingripa i arbetarrörelsen stod vi redo för ett målmedvetet ingripande. Vi engagerade oss inte i något bara för aktivismens egen skull, vilket en vis person en gång beskrev som bara rörelse och inget riktning. Vi var redo att äntra massrörelsen med ett klart definierat program och med metoder som var avsedda att kunna ge den revolutionära rörelsen största möjliga resultat med minsta nödvändiga insats.

Vid en genomläsning av de inbundna årgångarna av *The Militant* med sin kronologiska lista över våra aktiviteter, planer och förhoppningar, såg jag en artikel om att det hölls en arbetslöshetskonferens i New York 22 januari 1933. Den var naturligtvis utlyst på initiativ av den stalinistiska organisationen, men den var en smula annorlunda än vissa av deras tidigare konferenser där vi hade stängts ute. Nu började de, under sina vändningar och vandringar från höger till vänster, att laborera med enhetsfronter, att försöka intressera några icke-stalinistiska organisationer för en allmän arbetslöshetsrörelse. I detta syfte utfärdade de en kallelse där alla organisationer bjöds in till konferensen. Vi kommenterade då i vår tidning att detta var ett steg i rätt riktning mot enhetsfronten, åtminstone ett halvt steg. Jag skrev en artikel som påpekade att de genom att bjuda in ”alla” organisationer slutligen hade öppnat ett litet kryphål genom vilket Vänsteroppositionen skulle kunna komma med i denna rörelse, vi skulle kunna ta oss in genom kryphålet och göra det större. Vi kom till konferensen – Shachtman och Cannon, på ett strålande humör – redo att tala om för hela proletariatet hur kampen mot arbetslösheten skulle föras. Och det var inget skämt. Vårt program var korrekt och vi beskrev det utförligt. *The Militant* återgav hela innehållet i våra tal om en enhetsfront mellan de politiska partierna och fackföreningarna för att minska arbetslösheten.

Den 29 januari 1933 höll Progressive Miners Union¹⁰¹ och en rad andra fristående fackliga organisationer en konferens i Gillespie, Illinois, för att dryfta frågan om en ny landsorganisation. Jag var med på konferensen efter inbjudan från en grupp inom Progressive Miners, och talade där. Det var första gången på nära fem år som jag kunde komma iväg från New York. Det var också första gången en representant för den amerikanska Vänsteroppositionen fick tillfälle att tala till arbetare som sådana, utanför de små cirkelarna av intellektuella radikaler. Vi grep chansen. Jag sändes dit av vårt förbund, tillbringade ett par dagar tillsammans med gruvarbetarna och fick ett par viktiga kontakter. Det kändes mycket skönt att återigen vara i kontakt med den levande arbetarrörelsen, massrörelsen.

När bussen återvände från Gillespie till Chicago – och det här minns jag särskilt klart – läste jag pressens redogörelser om hur president Hindenburg¹⁰² hade utnämnt Hitler till kansler.¹⁰³ Där, precis just då, fick jag en känsla av att saker och ting nu började vända. Stagnationen, dödläget i världens arbetarrörelse förbyttes till öppet läge; snart skulle korten på bordet. Vi stod fullt redo att göra vårt i det nya läget. När jag nu häromdan gick igenom rapporterna som förberedelse till detta möte, tycktes det mig som om vårt förbunds aktion, vår beredskap att komma på vårt första arbetarmassmöte, i Gillespie Illinois, var symboliskt för hur vi var i fas med denna nya period. Utan att vi vetat det sammanföll vår aktion med förändringen i Tyskland. Vi reagerade mycket energiskt på denna nya utveckling; början till en ny fart på arbetarrörelsen här och i synnerhet allt det som skedde i Tyskland. Vi var som idrottare, tränade och beredda på start, men utsatta för yttre hinder och oförmögna att komma iväg. Men plötsligt ändrades läget helt och då for vi iväg.

Vår första reaktion på de tyska händelserna var att kalla till ett massmöte i New York. Under lång tid hade vi avstått från tanken på massmöten, eftersom massorna ändå inte kom. Det bästa vi kunde var att hålla små öppna möten, föredrag och cirkelträffar etc. Men nu försökte vi med ett massmöte på Stuyvesant Casino, 5 februari 1933: ”Innebörden av vad som händer i Tyskland”, med Shachtman och Cannon som talare. *The Militant* rapporterade att det kom 500 personer på vårt massmöte.

Vi slog alarm om det nära förestående styrkeprovet mellan fascism och kommunism i Tyskland. Då, när frågan var så akut, när varje dag i Tyskland vittnade om nya faser, då gjorde vi något som helt saknar motstycke för en så liten grupp som vår. Vi började ge ut vår veckotidning – som den då hade blivit – *The Militant* tre gånger i veckan. Och varje nummer brassade på med trotskisternas syn på händelserna i Tyskland. Om ni skulle fråga hur vi kunde klara av en sådan sak så har jag inget svar att ge. Men vi gjorde det. Det var inte vad som var möjligt, men det finns ett talesätt bland trotskisterna att när det är kris, då gör man inte vad som är möjligt, då gör man vad som är nödvändigt. Och vi ansåg det nödvändigt att bryta loss från vår rutinmässiga diskussion och kritik av stalinismen, att göra något som skakade om hela arbetarrörelsen så att den fattade hur hotande de tyska händelserna var för hela världen. Vi ville få alla arbetare, och särskilt då de som var kommunister att lystra. Vi ökade tempot. Vi började hojta och slå larm. Våra kamrater sprang på vartenda möte de kunde finna, till varenda samling arbetare de kunde finna hur liten grupp det än var, med buntar av *The Militant* under armen och skrek för full hals: ”Läs *The Militant!*” ”Läs sanningen om Tyskland!” ”Läs vad Trotskij säger!”

Vår paroll under de tyska händelserna var: *Bilda enhetsfront mellan arbetarorganisationerna och kämpa till siste man!* En kämpande enhetsfront mellan alla arbetarorganisationer mot fascismen! Stalinisterna och socialdemokraterna avvisade enhetsfronten i Tyskland. Efteråt låtsades båda annorlunda och försökte skylla på varandra, men båda ljuger. De splittrade arbetarna och ingen av dem hade någon vilja att ta strid. Genom denna splittring kom den monstros fascistiska pesten till makten i Tyskland och kastade sin mörka skugga över världen.

Under dessa ödesdigra veckor gjorde vi allt vi kunde för att väcka, få på fötter och skola Amerikas kommunistiska arbetare. Vi höll en hel serie massmöten – inte bara det som jag förut nämnde. Vi höll en serie på Manhattan, och för första gången grenade vi även ut oss till de andra stadsdelarna [the Boroughs]. De hade omringat och isolerat oss till den milda grad att vi till en början inte var förmögna att komma ut bortom Fyrtionde gatan. Vi hade bara en enda avdelning, eftersom vi inte var många nog att göra en uppdelning. Allt var koncentrerat till det lilla området kring Fyrtionde gatan och Union Square, som var de radikala arbetarnas mötesplats.

Men under den tyska krisen höll vi även möten i Brooklyn och Bronx. *The Militant* rapporterade om hur CLAs avdelningar höll massmöten landet runt. Hugo Oehler – som då var med i vår organisation – sändes på en mötesturné för att tala om Tyskland. Vi var extremt offensiva i våra försök att nå stalinisterna. Vi var beslutna om att till varje pris få ut vårt budskap till de som ville lyssna. Vi invaderade till och med ett stalinistiskt massmöte i Bronx, som tack för senast. Flankerade av ett par kamrater gick Shachtman och jag helt enkelt in på stalinisternas massmöte och begärde ordet. Kravets oförvägenhet verkade förvirra svindlarna i presidiet och rop började höras i från salen, ”Låt dem tala!” Vi talade och förde fram vårt budskap på stalinisternas möte.

Nu när arbetarrörelsen började sjuda av nytt liv missade vi ingen möjlighet att vara med på nya aktiviteter. I mars 1933 sponsrade stalinisterna en stor arbetslöshetskonferens i Albany* med ungefär 500 delegater. Samma bestämmelser som lät oss vara med på den lokala konferensen i New York lät oss även sända delegater till Albany. Jag kom dit och höll ett tal till de 500 delegaterna om den marxistiska synen på enhetsfront inom arbetslöshetsrörelsen. Talet trycktes i *The Militant*, 10 mars 1933. Vi samordnade nationella och internationella frågor. Samtidigt som vi ropade för allt vi orkade om Tyskland så tog vi oss tid att vara med på en arbetslöshetskonferens i staten New York.

Som ni vet beaktades inte Trotskij's råd, förklaringar och varningar. Det tyska kommunistpartiet, under ledning och kontrollerat av Stalin och hans gäng i Moskva, kapitulerade utan strid. Fascismen triumferade utan tillstymmelse till inbördeskrig, utan ens en skärmytsling på gatorna. Och detta är, som Trotskij många gånger har förklarat, och dessförinnan Engels, det värsta och mest demoraliserande av alla nederlag – nederlag utan strid. Ty de som har besegrats på detta vis, de förlorar sitt självförtroende för lång tid framåt. Ett kämpande parti kan besegras av överlägsna krafter. Men det lämnar en tradition efter sig, ett moraliskt föredöme som kan vara avgörande för att svetsa samman proletariatet så att det kan resa sig igen, vid ett gynnsammare tillfälle. En sådan betydelse i historien hade t ex Pariskommunen.¹⁰⁴ Den internationella socialiströrelsen växte upp med dess ärorika minne.

1905 års ryska revolution inspirerades av Pariskommunens heroiska kamp år 1871. På samma sätt blev 1905 års i strid besegrade ryska revolution en stor moralisk tillgång för det ryska proletariatet och hade kolossal betydelse för att utlösa den proletära revolution som triumferade år 1917. Bolsjevikerna talade alltid om 1905 som generalrepetition för 1917.

Men vilken historisk betydelse kan socialdemokraternas och stalinisternas eländiga kapitulationer i Tyskland få? Här hade vi Västeuropas mäktigaste proletariat. Socialdemokraterna och kommunisterna fick mer än 12 miljoner röster tillsammans, i sista valet. Hade de tyska arbetarna enats i handling kunde de ha skickat det fascistiska patrasket all världens väg med ett ordentligt slag. Detta starka proletariat – splittrat och förrått av sitt ledarskap – besegrades utan strid. Fascisterna påtvingade dem den mest hemska och barbariska regim. Innan det hände hade Trotskij sagt, att en oförmåga att slåss vore historiens värsta förräderi. Så var det.

* Delstaten New Yorks huvudstad

Tio misslyckade resningar, sade Trotskij, kunde inte demoralisera proletariatet en hundradel så mycket som en kapitulation utan strid, där de förlorade självförtroendet.

Efter denna kapitulation, den tragiska kulmen på läget i Tyskland, började många tänka på allt vad Trotskij hade sagt och gjort under försöken att hjälpa arbetarna undvika katastrofen. Det som slutligen hände verkade för många personer vara en fullständig bekräftelse – fast på negativt vis – på allt han sagt och förklarat. Trotskijs och den trotskistiska rörelsens prestige och auktoritet började växa enormt, även bland sådana som hade lurats att fördöma oss som sekterister och hårklyvare.

Däremot blev det ingen djupare reaktion inom kommunistpartiet, varken här eller i andra länder eller i Komintern som helhet. Därmed stod det klart att dessa partier nu hade blivit så byråkratiserade, förstörda och demoraliserade inifrån att inte ens historiens värsta förräderi kunde leda till en verklig resning i dess led. Det stod klart att Kommunistiska Internationalen var död för revolutionen, att den hade förstörts av stalinisterna.

Men, genom historiens fortsatta dialektik började då en speciell och motsatt utveckling att visa sig. Under 1914-18 förrådde den internationella socialdemokratin proletariatet och stödde det imperialistiska kriget. De socialdemokratiska partierna förnekade internationalismen och satte sig själva i den egna bourgeoisins tjänst. Det var detta förräderi som tvingade de revolutionära marxisterna att skapa den nya internationalen, den Kommunistiska Internationalen år 1919. Kommunistiska Internationalen restes i kamp mot förrädarna, med det återupplivade marxistiska programmet på sitt banér och med Lenin och Trotskij som sina ledare. Men från 1919 till 1933 – knappt 14 år – hade denna International förväntat sin raka motsats. Det hade blivit den internationella arbetarrörelsens största hinder och mest hämmande kraft. Stalins Kommunistiska international förrådde proletariatet än mer skamligt, än mer vanärande än vad socialdemokraternas Andra international hade gjort år 1914.

Den nya generationens revolutionära arbetare stöttes bort av stalinismen. Under utvecklingens fortsatta gång, under det oerhörda trycket från de internationella tilldragelserna och särskilt då den tyska fascismens uppgång, började nu de socialdemokratiska partierna visa upp alla möjliga slags vänsterister och centrister. Detta fenomen hade många orsaker. Kommunisterna var så avskärmade av byråkratin från varje slags självständigt tänkande och revolutionärt liv att de radikala arbetarna stöttes bort därifrån. I sökandet efter revolutionära uttryck fann många av dem sin väg in i de mera löst uppbyggda socialdemokratiska partierna. Dessutom blev de yngre socialdemokraterna, som inte bar på skammen från förräderierna 14 år tidigare och inte heller var en del av denna tradition och mentalitet, allt mera oroliga under de fruktansvärda händelsernas gång och började söka efter en mer radikal lösning. Därmed började det utvecklas vänstergrupperingar inom socialdemokratin, och särskilt då i ungdomsorganisationerna. Och denna världstrend reflekterades även i Förenta staterna som ett uppsving inuti Socialistpartiet.

Splittringen 1919 och den därpå följande splittringen 1921¹⁰⁵ hade lämnat det amerikanska Socialistpartiet i fullständig röra, där bara ett tomt skal var kvar. Den upproriska ungdomen, vital och levande i allt, strömmade in i kommunisternas unga organisation. En rad år förde Socialistpartiet sedan en tynande tillvaro med ett par tusen medlemmar, i huvudsak stödda av det trolösa gänget kring den judiska dagstidningen *Forward*¹⁰⁶ respektive arbetarförledarna [labor skates] i New Yorks beklädnadsfackföreningar, vilka behövde Socialistpartiet som pseudoradikalt alibi och värn emot sina vänsterinriktade arbetare.

Socialistpartiet var under flera år blott en eländig karikatyr till parti. Men när kommunistpartiet blev allt mera byråkratiserat och uteslöt fler och fler ärliga arbetare samt stängde dörren för andra, då började Socialistpartiet göra comeback. Dess lösliga och demokratiska struktur attraherade ett helt nytt skikt av arbetare som aldrig förut hade varit med i någon

politisk rörelse. Väckta till radikalitet av den ekonomiska krisen strömmade de i tusenden in i Socialistpartiet, vilket fick ett uppsving och växte så att de år 1933 hade inte mindre än 25 000 medlemmar i rullorna. Och till följd av detta nya blod samt utvecklingen bland de unga började partiet visa en viss vigör, det växte fram en vänsterorienterad centristisk tendens i dess led.

Och här, liksom i andra länder, växte det utanför kommunistpartiet fram en rad fristående grupperingar av arbetare vilka ännu inte hade knutits till några radikala partier utan hade radikaliserats av sina egna erfarenheter. En unik rörelse av detta slag var *The Conference for Progressive Labor Action*¹⁰⁷ [CPLA, Konferensen för progressiv arbetaraktion] under ledning av A J Muste.¹⁰⁸ CPLA uppstod som en progressiv rörelse inom fackföreningarna. Under krigens tryck utvecklades den alltmer i radikal riktning. Vid slutet av 1933 var Mustes rörelse som bäst i färd med att diskutera frågan om att transformera sig från en lös gruppering fackliga aktivister till ett politiskt parti.

Efter Kominterns kapitulation i Tyskland sände Trotskij en signal till världens revolutionära marxister: – ”Komintern är bankrutt. Vi måste skapa nya partier och en ny International.” Det långa försöket, de långa mödosamma åren att som fraktion försöka påverka kommunistpartiet, trots att vi var uteslutna därifrån, det hade nu nått vägs ände. Det var inte något dekret från vår sida som satte kommunistpartiet bortom all reform. Vi erkände helt enkelt fakta. Och därför ändrade vi fullständigt strategi och taktik.

Från att ha varit en fraktion inom Kommunistiska Internationalen framställde vi oss nu som förebådare till ett nytt parti och en ny international. Vi började rikta oss till de arbetare som höll på att vakna till radikalitet men saknade politisk anslutning och erfarenhet. Under långa och mödosamma år hade vi – genom att hävda vår ställning som fraktion till Komintern – rekryterat värdefulla kadrer åt den nya rörelsen ur det kommunistiska avantgardet. Nu började vi rikta vår uppmärksamhet mot Socialistpartierna och de oberoende grupperna samt vänster- och centristgrupperna däruti. Under denna tid tryckte *The Militant* åtskilliga rapporter och analyser kring vänsterflygelns utveckling inom Socialistpartiet. Där fanns även artiklar om CPLA och deras plan på att omvandla sig själva till politiskt parti. Där stod sympatiskt inställda artiklar om Young Peoples Socialist League¹⁰⁹ [YPSL, Socialistiska partiets ungdomsförbund]. Och internationellt gjorde man likadant som vi, i enlighet med Trotskijs linje. Överallt började grupper av trotskister etablera kontakt med de nyutvecklade och uppenbart livskraftiga socialdemokratiska vänsterflyglarna.

Nu hade tiden kommit att förändra hela vår verksamhet; att börja med massarbete. Precis som vi under våra första år hade avvisat det förtidiga kravet på att vi – en liten handfull – skulle släppa allt vi hade för händer och rusa rakt in i massrörelsen, antog vi nu fram emot slutet av 1933, sedan vi hade klarat av vårt förberedande arbete, parollen ”Övergå från propaganda-cirklar till massarbete!”

Förslaget utlöste en ny intern kris. ”Vändningen” drog frågan om sekterism i ljuset, och det kom att kräva en grundlig kamp. Politik är konsten att göra rätt drag vid rätt tillfälle. Ett antal personers otålighet att komma ut ur den isolering som orsakats av objektiva omständigheter ledde till kris och konflikt under organisationens första år. Nu var det tvärtom. De objektiva villkoren hade radikalt förändrats. En möjlighet öppnade sig att ta oss in i massrörelsen, nå kontakt med arbetare, tränga djupt in de jäsande vänstersocialistiska och fristående rörelserna. Det var nödvändigt att gripa denna möjlighet utan dröjsmål. Men vårt beslut att göra så mötte ett bestämt motstånd från kamrater som hade anpassat sig till isoleringen och vant sig vid den. I denna atmosfär hade vissa personer utvecklat en sekteristisk mentalitet. Försöket att vrida den trotskistiska rörelsen ur sin isolering och in i massrörelsens strida vatten gav kalla kårar längs deras rygg. Dessa rysningar rationaliserades till ”principer”. Det markerade början till

den första kampen mot sekterism inom vår rörelse, en kamp som på klassiskt sätt fick drivas till sin spets.

Vi började rekrytera snabbare. Vi drog mera uppmärksamhet genom vår propaganda om de tyska händelserna. Folk började komma till oss på oväntat vis, personer vi inte kände, för att få tag på vår litteratur. – ”Vad säger Trotskij?” ”Vad skriver han om Tyskland?”

Vi passerade en stor milstolpe: Mot slutet av vårt femte år hade vi byggt upp vår avdelning i New York till en storlek av 50 personer. Jag minns det eftersom en regel i vår organisation begränsade avdelningarnas storlek till femtio medlemmar. Om någon avdelning nådde denna storlek måste den delas upp i två. Vi skrev in detta i stadgarna vid vår första konferens 1929. På den tiden kunde vi ha fördelat samtliga medlemmar på två avdelningar, men vi tänkte på den dag då vi skulle ha börjat växa till. Jag minns hur frågan väcktes 1933, vilket var första gången. Vi skulle ju följa stadgarna och fick en tvist om hur uppdelningen skulle göras.

1 och 2 maj 1933 hölls den stora Mooneykongressen¹¹⁰ i Chicago, på initiativ av stalinisterna, och med många fackföreningar som deltagare. Vi sände en delegation och jag fick tillfälle att tala inför flera tusen personer. Det var en uppfriskande upplevelse efter den långa isoleringen inom den interna debattens begränsade ytor. Där kunde jag inleda det politiska samarbetet med Albert Goldman,¹¹¹ som fortfarande var med i kommunistpartiet, men var på väg att bryta med deras linje. Både hans och mitt tal på Mooneykongressen var direkta angrepp mot den stalinistiska politiken. Detta lade grunden till Goldmans uteslutning och hans senare anslutning till oss. Det var inledningen till ett oerhört fruktsamt arbete.

The Militant rapporterar att jag efter Chicago höll en turné med tal över två ämnen: ”Det tyska proletariats tragedi” resp ”Vägen till den amerikanska revolutionen”. I New York hade en grupp stalinistiska intellektuella, där några var med i partiet och andra arbetade i dess periferi, börjat reta upp sig på den som man kunde se av de tyska händelserna uppenbart oriktiga stalinistiska linjen. Till sist bröt de med KP och gick över till oss. Det var första gången som vi rekryterade i bulk. Innan dess hade folk anslutit sig en och en, men nu kom det en hel grupp, en grupp intellektuella. Det var betydelsefullt. Man måste studera vad som händer bland de intellektuella med särskild noggrannhet, som symptom. De rör sig lite snabbare i idéernas värld än arbetarna. Precis som löv i trädens toppar är det där man rör sig först. När vi såg en grupp av tämligen seriösa intellektuella i New York bryta med stalinismen måste vi förstå att detta var början till en rörelse som snart även skulle manifesteras sig i de djupare medlemsleden, och att ytterligare stalinistiska arbetare skulle komma över till oss.

Under de sista månaderna 1933 tog CPLA ett viktigt initiativ. Under intryck av den växande radikaliseringen bland de arbetare man hade rekryterat och i en uppenbar känsla av att kommunistpartiet började bli mindre attraktivt för radikala arbetare höll CPLA en konferens i Pittsburgh och tillkännagav det provisoriska bildandet av ett nytt parti. Provisoriskt, dvs man valde en politisk kommitté vars uppgift det var att organisera American Workers Party, AWP.¹¹²

Samtidigt med detta lämnade Benjamin Gitlow¹¹³ och hans lilla grupp Lovestoneiterna. Perioden såg även ett stort uppsving för Socialistpartiets centristiska vänsterflygel, och LPYS gjorde allt mer radikala ställningstaganden. Det jäste och förändrades inom alla arbetarorganisationer. Om man hade politisk blick kunde man se att det nu verkligen började hända saker, nu var det inte längre läge att sitta på bibliotek och gräva efter principer. Nu var det dags att visa principerna i handling, att ta initiativ och ställa sig i spetsen för saker, att dra fördel av varje möjlighet som yttrade sig i de andra organisationerna och rörelsernas nya utveckling.

Jag måste säga att vi inte missade någon. Vi väntade inte på inbjudningskort. Vi tog kontakterna. Vi publicerade ett manifest på första sidan av *The Militant*, vilket manade till bildande av ett nytt parti och en ny international. Vi bjöd in alla grupperingar, vara vem det månne vill, som var intresserade av att bilda ett nytt revolutionärt parti och en ny international att komma och diskutera dess grundprogram med oss. Vi sa, att vi har ett bra program, men att vi inte ställer det som något ultimatum. Det är vårt diskussionsinlägg. Om ni har andra uppfattningar om programmet, låt oss då lägga alla kort på bordet och diskutera saken på ett fredligt och kamratligt sätt. Låt oss försöka lösa programskillnaderna och slå samman styrkorna för att bilda ett nytt, förenat parti.

Vi drev en kampanj för detta nya parti. Vår stora fördel i förhållande till andra grupper – den fördel som säkrade vår hegemoni – var att vi visste vad vi ville. Vi hade ett klart definierat program och det gav oss ett särskilt bett. De andra vänsterelementen var inte tillräckligt säkra på sig själva för att ta initiativet. Det föll på oss. Varje vecka, ja ständigt och jämt trummade vi på för ett nytt parti, skrev brev till dem, skrev kritiska men välvilliga bedömningar av deras press och alla deras resolutioner. Våra kamrater var instruerade och drillade att ta kontakt med de andra organisationernas basmedlemmar, att intressera dem för diskussionen ur alla aspekter och på detta vis förbereda dem på den kommande sammanslagningen av de seriöst och ärligt revolutionära elementen till ett enda parti. Under tiden växte vår egen organisation, uppmärksammades mera och skaffade sig allt mera respekt och sympati. Det fanns hos alla dessa radikala grupper en respekt för trotskisterna såsom de ärligaste kommunisterna, och för Trotskij som den store tänkare vilken hade förstått de tyska händelserna när ingen annan gjorde det. Vi beundrades för det sätt på vilket vi hade stannat vid våra kanoner och hållit våra ställningar trots förföljelse och motigheter. Vår organisation respekterades i hela arbetarrörelsen. Det var ett viktigt kapital för oss då det blev dags att puffa för en sammanslagning av olika vänstergrupper till ett [gemensamt] parti.

Efter fem års kamp hade vi befast våra led på fast programmatisk grund. De var skolade i de stora grundläggande frågorna, hade lärt sig förklara dem på ett ledigt sätt samt tillämpa dem på dagens verklighet. Vi var redo, förberedda genom våra tidigare erfarenheter. I många avseenden hade dessa erfarenheter förvisso varit rätt sorgliga och negativa. Men det var just denna period av isolering, vedermöda, diskussion, studier och anammande av teori som förberedde vår unga rörelse för denna nya blomstringstid där vägar öppnade sig åt alla håll. *Nu* var vi redo för en mycket tvär taktisk sväng, våra led genomsyrades av nytt hopp och stora, höga ambitioner. Vid slutet av 1933 kände vi oss säkra på att vi var på väg att återskapa ett genuint kommunistparti i vårt land. Vi var säkra på att framtiden låg i våra händer. Ännu väntade oss många strider, men vi kände att vi hade kommit över kullens krön och att vi var på god väg. Historien har visat att vi hade rätt i dessa antaganden. Sedan hände allt mycket fort och hela tiden till vår favör. Från den tiden har våra framsteg gått praktiskt taget utan avbrott.

7. Vändningen mot massarbete

Jag har anmärkt att när en politisk grupp eller ett parti arbetat fram sitt program är deras viktigaste uppgift att ge svar på frågan: *Vad ska göras nu?* Svaret på denna fråga avgörs inte, och kan inte utan vidare avgöras av partiledningens önskemål och infall. Svaret avgörs av de objektiva omständigheterna och de möjligheter som ligger i dessa omständigheter.

Vi har diskuterat de första fem åren av vår existens som trotskistisk organisation i Förenta Staterna. På grund av vårt ringa antal, arbetarrörelsens allmänna stagnation och kommunistpartiets totala dominans över alla radikala rörelser, tvingades vi under dessa år att fungera som fraktion till kommunistpartiet. Likaledes tvingade dessa omständigheter vår primära verksamhet till att vara propaganda snarare än massagitation.

Som jag redan påpekat görs det i den marxistiska terminologin en mycket skarp åtskillnad mellan propaganda och agitation, en skillnad som suddas ut i dagligt tal. Folk beskriver vanligen propaganda som all slags publicering, agitation, skolning och propagerande av principer, etc. I den marxistiska rörelsens terminologi, och mera exakt som Plechanov¹⁴ definierade densamma, är agitation och propaganda två skilda former av aktivitet. Propaganda definierade han som att sprida många grundläggande idéer till ett fåtal personer, kanske vad vi i Amerika kallar för skolning. Agitation definierade han som att sprida några få idéer eller bara en enda, till många personer. Propaganda riktas till avantgardet, agitation till massorna.

Vid slutet av vårt förra föredrag kom vi till en vändpunkt i den objektiva situation där vårt parti arbetat. Komintern hade kvaddats av det tyska debaclet och den kommunistiska rörelsen förlorade auktoritet i sin periferi. Många som förut hade varit döva för allt vad vi sade vaknade till intresse för våra idéer och vår kritik. Dessutom hade de massor som varit slumrande och passiva under den ekonomiska krisens första fyra tunga år nu åter börjat röra sig. Roosevelt-administrationen var installerad.¹⁵ Industrins hjul hade börjat snurra så smått. Arbetarna strömmade tillbaka till fabriker och återfick det självförtroende som de till stor del hade mist under den förfärliga massarbetslösheten. Det var en stark trend till facklig organisering och det började utbryta strejker.

Denna viktiga förändring i det objektiva läget ställde helt nya krav på den trotskistiska rörelsen CLA [Amerikas Kommunistiska Förbund], Vänsteroppositionen som vi då kallade oss. Det tyska debaclet hade bekräftat att Komintern var bankrutt och inledde vad gäller de mest avancerade och kritiskt tänkande arbetarna en rörelse bort därifrån. Istället började den dödsmärkta socialdemokratin att få nytt liv i sin vänster, genom den revolutionära trenden bland ungdomen och de proletära delarna. Det växte fram oberoende rörelser med radikal tendens, bestående av arbetare och ett antal intellektuella som hade stängts av från kommunistpartiet på grund av dess byråkratiska liv, men som ännu inte attraherats av socialdemokratin. Den amerikanska arbetarrörelsen började vakna ur sin långa sömn, stagnationen ersattes av nytt liv och en ny rörelse. Den trotskistiska organisationen i vårt land ställdes inför en möjlighet och ett krav som låg i det objektiva läget: Att radikalt förändra sin inriktning och taktik. Och som jag sade, var vi helt redo då möjligheten kom.

Vi förlorade ingen tid på några omställningar till det nya läget. Vi lade helt om karaktären på vårt arbete och vad vi uppmärksammade. Vi ruskade om hela vår medlemskår med diskussioner om ledningens förslag att byta linje och bryta oss ut ur vår femåriga isolering. Med våra begränsade styrkor och resurser tog vi vara på varje chans till arbete i bredare sammanhang. Från och med då styrdes all vår verksamhet av en övergripande föresats, konkretiserad i parollen ”Övergå från en propagandakrets till massarbete” – och att göra så på båda fälten, politiken såväl som det ekonomiska.

Det är ett av de främsta bevisen på vår rörelses livskraft och dess fasta principiella grund att vi genomförde en enhetlig och samtidig vändning av vårt arbete på båda områdena. Vi kastade oss in i varje massrörelse vi kunde utan att gå ner oss i facklig fetischism. Vi ägnade oss åt vartenda tecken och varenda tendens till vänsterutveckling vi kunde se i andra politiska rörelser, men utan att förbise det fackliga arbetet. På det politiska fältet var vår huvudparoll kampanjen för ett nytt parti och en ny international. Vi kontaktade andra grupper som tidigare bara hade varit våra rivaler, med vilka vi förut inte haft någon närmare kontakt. Vi började studera dessa andra grupper mycket uppmärksamt, läste deras press, fick våra medlemmar att ta personlig kontakt med deras medlemskår för att sätta oss in i hur de tänkte. Vi försökte fatta varje nyans i hur dessa rörelser tänkte och vad de kände.

Vi sökte närmare kontakt och samarbete med dem i en rad olika gemensamma aktioner samt talade om sammanslagningar och fusioner som skulle leda till upprättandet av ett nytt revolutionärt arbetarparti. På det ekonomiska fältet området kunde vi skörda de första framgångarna genom vår korrekta fackliga politik, vilken vi hade knogat på med under fem års tid. Vi hade ställt denna politik som motpol till den sekteristiska fackliga politiken med dubbla fackföreningar, vilket var kommunisternas linje under deras fördärvliga ”tredje period”, ultravänsterismens period. På samma sätt motsatte vi oss socialdemokratins opportunistiska politik, att låta principer komma i andra hand mot att skaffa sig poster och på den vägen skaffa sig ett skenbart men inte verkligt inflytande. Vi hade givit en klar linje åt alla de fackliga aktivister som läste vår press. Vi hade ett påtagligt inflytande vad gäller att rikta in dem på den fackliga rörelsens huvudfåra, vilket på den tiden var American Federation of Labor, AFL.¹¹⁶

Trots AFL-ledningens stora konservatism, hantverkarinriktning och korrupcion insisterade vi alltid på att aktivisterna inte fick ställa sig utanför denna amerikanernas fackliga huvudström och inte fick sätta upp artificiella och ideala fackföreningar, som skulle bli isolerade från massorna. Som vi såg det var det de revolutionära militanternas uppgift att ta sig in i fackföreningsrörelsen sådan den var och försöka påverka den inifrån. AFL höll kongress oktober 1933. Där rapporterades för första gången på flera år om en kraftig ökning av medlemskåren, resultatet av arbetarnas uppvaknande, strejker och organiseringskampanjer; vilka i nio fall av tio organiserades underifrån. Arbetarna strömmade in i olika AFL-föreningar utan att få någon särskild uppmuntran eller ledning från den förstenade byråkratin.

När jag förberedde mina anteckningar inför detta föredrag tittade jag igenom några av de artiklar och ledare som vi skrev under denna tid. Vi ägnade oss inte bara åt kritik. Vi stod inte bara på åskådarplats och förklarade vilka svindlare och bedragare som AFLs ledning var, trots att detta var just precis vad de var. I en ledare vi skrev i samband med AFLs kongress sade vi att den stora strömmen in i fackföreningarna strängt taget bara kunde påverkas inifrån. ”Därav följer: Gå med i facket, stanna kvar, arbeta inifrån”. Denna centrala tanke genomsyrade alla våra kommentarer.

Vi breddade vår aktivitet på det politiska området. *The Militant* skrev under denna tid, oktober-november 1933 om en turné som gjordes av kamrat Webster, vilken då var organisationens rikssekreterare. Han hade återkommit från Europa, där han hade besökt kamrat Trotskij och varit med på en internationell konferens för Vänsteroppositionen, efter den tyska kollapsen. Hans resa förde honom så långt västerut som till Kansas City och Minneapolis, och han talade om den internationella konferensen, förkunnade det nya partiet och den nya internationalen och nådde en större publik än vad vi hade gjort förr, fick nya kontakter och vann ökad uppmärksamhet åt den pånyttfödda trotskistiska rörelsen.

I november höll vi enligt *The Militant* en bankett i Stuyvesant Casino för att fira den amerikanska trotskismens femårsjubileum. En av kommunistpartiets tidiga ledare, en av de som fem år förut varit drivande vid vår utslutning var gästtalare på denna bankett. Det var den

välkände Ben Gitlow, som efter att ha gjort uteslutningar till en trevlig vana själv föll offer för en sådan. Han uteslöts tillsammans med övriga Lovestoneiter. Fyra och ett halvt år senare kom han att bryta med Lovestoneiterna och cirklade kring som oberoende kommunist. Och som sådan var han med vid denna vår bankett på Stuyvesant Casino 4 november 1933.

Medan detta hände på det politiska fältet gick i oktober samma år silkesarbetarna vid Paterson ut i generalstrejk. Vår lilla organisation störtade sig in över denna strejk och försökte påverka den, vilket gav ett par nya kontakter. Vi ägnade ett helt nummer av *The Militant* åt Patersonstrejken, ett specialnummer. Jag nämner detta som ett av de typiska tecknen på vår inriktning under denna period. Vi sökte öppningar och tog varje möjlighet att föra ut trotskismens ståndpunkter från avantgardets slutna propagandakretsar och i agitatorisk form bringa dem till de amerikanska arbetarnas stora massa.

På den politiska fronten hade *The Militant* i november en ledare riktad till CPLA. Mustes organisation skulle just hålla ett konvent där de skulle omvandla CPLA från ett nät av fackliga kontakter till en politisk organisation. Vi var mitt uppe i den nya politiska vågens topp. Vi skrev en mycket vänligt formulerad ledare som rekommenderade dem att de på sin kongress skulle ta upp vår inbjudan till alla oberoende radikala politiska grupper om att diskutera frågan om att bilda ett gemensamt parti, och föreslog dem särskilt att de intresserade sig för frågan om internationalismen. CPLA var inte bara en strikt facklig grupp utan också rent nationell, utan internationella kontakter och utan större intresse för vad som hände i världen. I denna ledare betonade vi för dem att varje grupp som aspirerade på att organisera ett självständigt politiskt parti, även måste intressera sig för internationalismen som en grundfråga, och ta ställning i de avgörande internationella huvudfrågorna.

Jag ser att vi i november hade en ledare med rubriken ”Enhetsfront mot huliganismen”. Den skrevs i samband med ett möte i Chicago där kamrat Webster under sin resa skulle tala. Kommunistpartiet hade återgått till den huligantaktik de förut haft, och ett gäng stalinister försökte avbryta mötet. Lyckligtvis var vårt parti förberett och gav dem mera igen än vad de förorsakade. De lyckades inte med mera än att störa mötet fram tills dess att kamraterna i gardet fick fatt på dem.

I samband därmed hade vi en ledare som bjöd in alla arbetarorganisationer till samarbete med oss för att bilda en arbetargardets enhetsfront i syfte att, som ledaren uttryckte det, ”försvara det fria ordet inom arbetarrörelsen och lära dem som försöker hindra det en läxa”. Sporadiskt har stalinisterna under alla 13-14 år återvänt till sina huliganfasoner för att tysta oss. Men för varje gång inte bara försvarade vi oss, utan sökte andra grupperns stöd för att säkra våra rättigheter, och hittills har vi även lyckats med detta. Detta är mycket viktigt att komma ihåg ifall stalinisterna gör ett nytt försök någonstans i landet. Just nu rapporterar *The Militant* om ett sådant försök borta i Kalifornien, och ni kan se att vårt parti går på i samma spår som förr, bildar enhetsfront, söker stöd och skandaliserar deras beteende så mycket som vi kan, samt tvingar dem att dra sig tillbaka. Och vårt folk kan fortfarande distribuera vår press på de förbjudna ställena i Kalifornien.

I numret från 16 december 1933 läste jag ett meddelande till kommunistpartiet. En grupp på Brooklyn lät meddela att de bröt med kommunistpartiet, brännmärkte stalinisternas ligisttaktik och deras felaktiga politik samt deklarerade att de anslöt sig till CLA. Särskilt anmärkningsvärt med detta uttalande är att gruppens ledare själv förut hade lett ett av kommunistpartiets ligistgäng på Brooklyn. Han hade sänts ut tillsammans med andra för att stoppa Vänsteroppositionens gatumöten. Under striden såg han att våra kamrater inte bara höll sina ställningar och återgäldade slag för slag, utan att de också gav de okunniga och vilseledda busarna ett propagandatal och en broschyr för deras själars fromma. Han bytte ståndpunkt direkt på stridsplatsen. Sådant hände ideligen.

Många av de första årens mest aktiva kämpar hade tidigare varit okunniga ungstalinister. De började med att bekämpa oss och sedan slogs de likt Saulus på väg till Damaskus av ett bländande ljus,¹¹⁷ omvändes och blev goda kommunister, dvs trotskister. Detta är en viktig sak att komma ihåg om ni attackeras av stalinisterna framför fackets lokaler: Många av de okunniga ungstalinister som skickas ut för att attackera oss vet inte vad de gör. Om vi kan kombinera två sorters skolning kan vi efter hand omvända några av dem. Som ni vet har varenda välskött fackförening dels skolningskommittéer och dels ”skolningskommittéer”^{*} – och båda tjänar väl sina syften. Den ena ordnar skolande föredrag åt medlemskåren och den andra ombesörjer uppfostran av det slödder som inte lyssnar på föredrag.

Det går en legendarisk historia om hur frisörsfacket i Chicago en gång för länge sedan diskuterade skolningsarbetet. Även detta fack hade en ”skolningskommitté” och till deras uppgift hörde att ta hand om skyltfönstren på de ställen där man höll sig med strejkbrytare. De for runt per bil. Men på samma gång drog det fram en såväl ekonomisk som radikal våg genom facket, och en opraktisk radikal väckte förslag om att man skulle dra in på de bilar som ”skolningskommittén” hade; för att spara pengar. Han sa: ”Låt dem cykla!” Men då invände en äldre: ”Hur fan ska de då få med sig stenarna?” Så, ”skolningskommittén” fick behålla sina bilar och skolningskommittén ordnade ett fint föredragsprogram till fackets möten, och allt var väl med det.

Mot slutet av det händelserika år 1933 började en organisationsrörelse bland de hårt pressade hotellanställda i New York City. De hade stått utan fackligt stöd i flera år. Efter en serie misslyckade strejker samt stalinisternas splittringsverksamhet hade antalet organiserade gått ner, så att den fackliga organiseringen i stort sett hade krympt ner till en liten oberoende fackförening, en relik från gamla dar¹¹⁸ vilken kontrollerade ett par enstaka ställen, samt en speciell ”röd” fackförening, dvs stalinistisk. Denna nya organisationsrörelse gav oss vår första stora chans i massarbetet sedan 1928. Vi fick möjlighet att vara med i rörelsen redan från start samt forma dess utveckling och ledde till slut en stor generalstrejk bland New Yorks hotellanställda. Men, på grund av att ett par av våra medlemmar som hade hamnat på ett antal nyckelposter visade sig vara inkompetenta och svek, så slutade det hela med ett vanhedrande sammanbrott. Men erfarenheterna och lärdomarna från detta första försök gav oss en rik skörd som försäkrade oss om senare framgångar på det fackliga området. Och än idag drar vi nytta av dessa erfarenheter i det fackliga arbetet.

Hotellorganiseringskampanjen drog igång, och som det så ofta sker i sådana frågor grep slummen in. Av en tillfällighet var ett par av våra medlemmar med i den oberoende fackförening som blev kampanjens motor. När de hotellanställda började organisera sig en masse fann sig denna handfull trotskister stå mitt i en sjudande massrörelse. Vi hade en kamrat, en aktivist av det gamla slaget och efter flera års isolering fann han sig plötsligt vara en inflytelserik person. Och så hade vi en figur som hette B J Field¹¹⁹ med i partiet, en intellektuell. Han hade aldrig varit förr varit indragen i något fackligt arbete. Men han var rustad med många intellektuella gåvor och i vår övergripande vändning mot massarbete, vårt försök att nå kontakt med massrörelsen, utsågs Field att ta sig an hotellsituationen för att hjälpa vår fraktion och låta facket dra nytta av hans kunskaper som statistiker, ekonom och flerspråkig.

Det råkade sig så att den strategiskt viktigaste sektorn i denna hotellsituation var en grupp franska kockar. På grund av deras strategiska position i arbetet och deras prestige som särskilt skickliga yrkesmän, så spelade de, som alltid är fallet med de mest utbildade, en dominerande roll. Många av dessa kockar kunde inte tala eller diskutera saker på engelska. Men vår intellektuelle kunde tala franska med dem tills örönen ramlade av. I deras ögon gav det honom en extra stor betydelse. Den gamle sekreteraren skulle sluta, och innan någon visste

* En lek med det engelska ordet ”education” som kan betyda både skolning och uppfostran. – Öa.

ordet av insisterade de franska kockarna på att Field skulle bli sekreterare för denna lovande fackförening. Därför blev han också vald. Naturligtvis innebar detta inte bara att vi gavs en möjlighet, utan även att vi fick ökat ansvar. Organiseringskampanjen fortsatte för full maskin och vårt förbund gav hela tiden allt vad stöd vi kunde. Jag deltog själv mycket aktivt och talade på flera stora organiseringsmöten. Efter fem år av isolering nere på 10:e och 16:e gatorna, efter oräkneliga tal för små fora och på interna möten – och då inte bara att hålla tal utan även att lyssna på en oändlig massa andra – gladdes jag över möjligheten att få tala till flera hundra arbetare om elementära fackföreningsfrågor.

Hugo Oehler, som längre fram blev en tämligen berömd sekterist men som märkligt nog var en ypperlig fackföreningsman – och dessutom medlem i detta yrke – skickades in i detta fack som stöd. Utom det sattes även ett antal andra kamrater in till stöd för organiseringskampanjen. Vi gav publicitet åt kampanjen i *The Militant* och gav allt slags hjälp vi kunde, inklusive råd och anvisningar till våra kamrater, fram till rörelsens kulmen med att New Yorks hotellanställda 24 januari 1934 gick ut i strejk. På inbjudan av fackets kommitté höll jag den kväll som strejken proklamerades huvudtalet på de hotellanställdas massmöte. Sedan gav vårt förbunds nationella kommitté mig i uppdrag att ägna all min tid åt att bistå och samarbeta med Field och vår fraktion bland de hotellanställda. Många andra – minst ett dussin – ålades att hjälpa till på andra sätt, från att gå strejkvakt till att springa ärenden, från att skriva till att dela ut flygblad eller att hålla rent på högkvarteret, alla möjliga slags uppgifter som de kunde bidra med i en sådan situation.

Hela vårt förbund engagerade sig kring strejken, precis som vi agerade i samband med den tyska krisen i början av 1933. När den tyska situationen gick in i sitt avgörande läge gavs *The Militant* ut tre gånger per vecka för att skildra förloppet och för att öka vår slagkraft. Likadant gjorde vi under denna hotellstrejk i New York. Våra kamrater hade tidningar med sig till alla möten och då de gick strejkvakt. På så vis fick alla branschens arbetare se att *The Militant* populariserade strejken tre gånger i veckan och återgav vad de strejkande sade, avslöjade bossarnas lögnery och reste förslag till hur strejken skulle kunna bli framgångsrik. Landet runt, överallt hade vår organisation till främsta uppgift att mobilisera stöd åt de strejkande, hjälpa facket att vinna strejken och hjälpa våra kamrater att ge trotskismen inflytande och prestige i denna kamp. Det är ett av trotskismens kännetecken – trotskister gör ingenting till hälften. Trotskister handlar efter det gamla ordspråket att ”Vad som är värt att göras är värt att göras ordentligt”. Det var så vi agerade under hotellstrejken. Vi satsade allt vi hade på uppgiften att göra den framgångsrik. Hela New York-organisationen mobiliserades och tömde sina fickor till sista korvöre för att bekosta den väldiga utgiften av en varannandags-*Militant*. Kamrater landet över gjorde likadant. Vi ansträngde organisationen upp till bristningsgränsen för att ge strejken stöd.

Men vi var inga fackföreningsfetischister. Samtidigt med vår koncentration på hotellstrejken gjorde vi ett bestämt drag på den politiska fronten. I samma nummer av *The Militant* som hade den första rapporten om generalstrejken på hotellen, 27 januari, hade vi även ett öppet brev adresserat till Provisoriska Kommittén för American Workers Party, vilken ju CPLA hade tillsatt vid sin Pittsburghkonferens månaden innan. I detta öppna brev noterade vi deras konventsbeslut att förbereda bildandet av ett politiskt parti. Vi föreslog öppna diskussioner i syfte att komma överens i programfrågan, så att vi skulle kunna bilda ett gemensamt parti, förena deras och våra krafter till en [gemensam] organisation.

Det är kännetecknande och typiskt att initiativet kom från oss. Varje gång som det etablerats relationer mellan trotskister och andra politiska grupper är det trotskisterna som tagit initiativet. Det beror inte på någon personlig överlägsenhet eller att vi är mer framfusiga – vi har alltid varit modesta så det duger – utan på att vi hela tiden har vetat vad vi ville. Vi hade ett

klarare definierat program, och vi var alltid säkra på vad vi höll på med – i alla fall tyckte vi det. Det gav oss självförtroende och initiativförmåga.

Hotellstrejken fick en mycket lovande början. Det hölls en serie stora massmöten som kulminerade i ett massmöte i Annexet till Madison Square Garden, dit det kom inte mindre än 10 000 personer. Där hade jag förmånen att vara en av strejkkommitténs annonserade talare, tillsammans med Field och ett par andra. Våra kamrater hade redan från början en sådan position att de kunde få ett alldeles avgörande inflytande på strejkens politik, trots att vi aldrig försökte monopolisera strejkledningen. Det har alltid varit vår politik att skapa samarbete med alla ledande militanter och dela ansvaret med dem, i syfte att strejkens ledare ska vara verkligt representativa för medlemskåren och mottagliga för påverkan därifrån.

Självfallet råkade strejken ut för en rad svårigheter av det slag som sänkte så många andra strejker på den tiden, särskilt då intrigerna från Federal Labor Board.¹²⁰ Det krävde politisk medvetenhet för att inte dessa regeringsombuds skenbara ”hjälp” skulle bli till en snara för strejken. Vi hade tillräckligt med politisk erfarenhet och visste tillräckligt mycket om de statliga medlarnas roll för att ha vissa uppfattningar om hur man skulle handskas med dem – inte att sekteristiskt vända dem ryggen, utan istället utnyttja varenda möjlighet att få cheferna till förhandlingsbordet, men att göra det utan att ge dessa personer det ringaste förtroende, eller ge dem initiativet.

Allt detta försökte vi få vårt briljanta politiska underbarn Field att förstå. Men han hade under tiden genomgått en viss förvandling. Från att ha varit Ingen hade han plötsligt blivit Allt. Hans bild fanns i alla New York-tidningar. Han var ledare för en stor massrörelse.

Hur underligt det än kan låta kan ibland saker som är helt externa och inte har ett dugg att göra med det som finns inombords få en kraftig effekt på ens självuppfattning.

Oturligt nog var detta fallet med B J Field. Till sin läggning var han tämligen konservativ och på inget vis fri från småborgerligt tänkande eller från att låta sig imponeras av de statliga representanter, politiker och arbetarförledare i vilkas sällskap han plötsligt hamnat. Han började förhandla med dem och uppträda som om han i sina egna ögon vore en Napoleon – fast han egentligen bara var en skolgosse. Han sidsteppade sin partifraktion i det fackliga arbetet – vilket alltid är tecken på en som tappat huvudet. Men det händer ofta med parti-medlemmar som plötsligt hamnar på strategiskt viktiga poster i fackföreningarna. De grips av den ytterst irrationella tanken att de är större än partiet och att de inte längre behöver partiet.

Field började sidsteppa aktivisterna i sin egen partifraktion, vilka fanns där vid hans sida och som borde ha varit den apparat genom vilken han ordnade allt. Inte nog med det. Han började också sidsteppa förbundets nationella kommitté. Vi kunde ha varit honom till stor hjälp, eftersom vår kommitté förkroppsligade erfarenheterna från inte bara en utan många strejker, för att inte tala om de politiska erfarenheter som hade kunnat vara till nytta då det gällde att handskas med hajarna från Labor Board. Vi ville hjälpa honom eftersom vi var lika knutna till situationen som han. Hela stan, ja hela landet talade om trotskisternas strejk. Vår rörelse stod på prov inför landets arbetarrörelse. Alla våra fiender hoppades på katastrof, ingen ville hjälpa oss. Vi visste mycket väl att om strejken misslyckades skulle den trotskistiska organisationen få sig en blåtura. Oavsett hur långt Field avlägsnade sig från partiets politik, skulle det inte vara Field, utan den trotskistiska rörelsen, den trotskistiska organisationen, som skulle finnas kvar i minnet och klandras för misslyckandet.

Vår huvudlöse intellektuelle drog sig för var dag allt längre bort från oss. Vi försökte hårt, på det mest kamratliga sätt, på det mest ödmjuka sätt att övertyga denne tjockskalle om att han inte bara ledde sig själv utan hela strejken till undergång, och hotade att dra hela vår rörelse i vanära. Vi tiggde honom om att konsultera oss, att komma och tala med nationella kommittén

om strejkens politik, ty strejken hade börjat vackla på grund av att den var felaktigt ledd. Istället för att mobilisera massorna underifrån och därmed komma till förhandlingsbordet med råg i ryggen – det enda som gäller då korten ska synas – modererade han massornas handlingsmilitans och ägnade all tid åt att ränna runt från den ena överläggningen till den andra med dessa regeringshajar, politiker och arbetarförledare, vars enda mål var att sticka ner strejken.

Field blev mer och mer nedlåtande. Hur skulle han som inte hade någon tid över kunna komma ner och träffa oss? Okej, sa vi, vi har tid, vi kan träffa dig under matpaus på en restaurang några kvarter bort från fackets högkvarter. Han hade inte ens tid till det. Han började fälla nedsättande anmärkningar: Det fanns en liten politisk grupp nere på 16:e gatan och allt de hade var ett program och en handfull personer – och här var han, i ledning för 10 000 strejkande. Varför skulle han besvara sig med oss? Han sa: ”Jag kan ju inte komma i kontakt med er, ens ifall jag vill, för ni har ju inte ens någon telefon på ert kontor.” Det var sant, och vi spratt till inför anklagelsen. Vi hade ingen telefon. Denna brist var en rest av vår isolering, en rest från det förflutna, då vi inte hade behov av någon telefon eftersom ingen ändå skulle ringa oss och vi inte kunde ringa någon själva. Dessutom hade vi fram tills dess inte ens haft råd med någon.

Till slut beckade strejken ihop då de ersatte en militant, aktiv politik med en krypande förtröstan på Labor Board - där man avsåg att skjuta strejken i sank. Dagarna slösades bort i meningslösa förhandlingar med borgmästare La Guardia¹²¹ alltmedan strejken dog i brist på vettig ledning.

Samtidigt stod våra fiender bara och väntade på att få säga: ”Vi sa ju det. Trotskisterna är inget annat än sekteristiska bråkmakare. De klarar inget massarbete: De klarar inte att leda strejker.” Det var ett svårt problem för oss. Vi var kända som strejkens ledare men hade på grund av Fields opålitlighet inte inflytande nog för att forma dess politik. Vi löpte risk att få vår rörelse komprometterad. Om vi förlät det som Field och hans grupp gjorde skulle vi bara sprida demoralisering i våra egna led. Vår unga revolutionära grupp skulle ha förvandlats till en karikatyr av Socialistpartiet, som hade folk överallt i fackföreningsrörelsen men saknade egentligt inflytande som parti eftersom Socialistpartiets fackliga funktionärer aldrig kände någon förpliktelse mot partiet.

Vi stod inför ett grundläggande problem som är avgörande för varje revolutionärt politiskt parti: Ska fackföreningsfunktionärer avgöra partilinjens och läsa lagen för partiet, eller ska partiet avgöra linjen och läsa lagen för sina fackföreningsfunktionärer? Problemet blev akut under strejkens gång.

Vi slingrade oss inte bort från problemet. Det beslut vi då fattade skulle färga partiets hela framtida fackliga politik och ha stor betydelse för att forma partiets karaktär: Vi satte herr Field i partirättegång mitt under strejkens lopp. Hur stor han än var riktade vi våra anklagelser mot honom inför New York-organisationen – han bröt mot partidisciplinen. Vi hade en rejäl diskussion – jag vill minnas att den tog två söndagseftermiddagar – där alla förbundets medlemmar kunde tala. Den store herr Field försmådde dock att komma dit. Han hade inte tid. Så han dömdes i sin frånvaro. Han hade vid det här laget organiserat en egen liten fraktion av förbundsmedlemmar, vilka han hade misslett och som hade tappat balansen på grund av den omfattning massrörelsen hade i jämförelse med vår lilla politiska gruppering på 16:e gatan. De kom till förbundets möten som talesmän för Field, fulla av arrogans och oförskämdheter. De sade: ”Ni kan inte utesluta oss. Ni utesluter er själva från den fackliga massrörelsen.”

Som så många andra fackföreningsmän före dem kände de sig större än partiet. De trodde att de ostraffat kunde strunta i partiets politik och bryta partidisciplinen, eftersom partiet ändå inte skulle våga straffa dem. Så gick det till i Socialistpartiet och det är ett viktigt skäl till

varför de har hamnat i ett så pinsamt debacle på det fackliga området. Alla deras stora fackföreningsledare som nått sina poster med partiets hjälp har fortfarande sina poster kvar, men en gång tillsatta så bryr de sig inte längre om partiet eller dess politik. I Socialistpartiet stod arbetarnas ledare ovan disciplinen. Partiet samlade aldrig tillräckligt med mod för att utesluta någon av dem, för då skulle de ju förlora sin kontakt med massrörelsen. Vi tänkte inte så. Vi handlade resolut och uteslöt Field och alla de som i denna situation ställde sig solidariska med honom. Mitt under strejken kastade vi ut dem ur vår organisation. De medlemmar av Fields fraktion som inte ville bryta med partiet, och gick med på att acceptera partidisciplinen fick möjlighet att göra så och är fortfarande med i partiet. Några av de uteslutna blev i politisk isolering för flera år framåt. Till slut lärde de sig läxorna av denna erfarenhet och återvände till oss.

Det var, med tanke på en situation av pågående strejk, en mycket drastisk åtgärd och det fick vi den radikala arbetarrörelsen att hoppa till. Ingen utanför vår organisation hade någonsin drömt om att en liten politisk gruppering som vår skulle våga utesluta en medlem som ledde en rörelse på 10 000 arbetare mitt under hans stora ryktbarhet, då hans foto var i alla tidningar och han verkade vara tusen gånger större än vårt parti.

Det ledde till två slags reaktioner. En reaktion kan sammanfattas i de som sade: ”Nu är trotskisterna slut. De har förlorat sina fackliga styrkor och kontakter.” De tog miste. Den andra och viktigare reaktionen kan sammanfattas i de som sa: ”Trotskisterna menar allvar.”

De som spådde fatala konsekvenser av vanäran och fiaskot med hotellstrejken vederlades snart av den fortsatta utvecklingen. Många som såg denna lilla politiska grupp ta denna ståndpunkt mot en ”orörbar” fackföreningsledare, mitt i ledningen för en stor strejk, fick hälsosam respekt för trotskisterna.

Seriösa personer attraherades av förbundet och hela vår rörelse stärktes med en ny känsla av disciplin och ansvar för organisationen. Tätt i hälarerna på hotellkatastrofen kom sedan kolgårdsstrejken i Minneapolis. Innan hotellstrejkens lågor hade falnat ner gnistrade det till i Minneapolis och en strejk startades på kolgårdarna. Den leddes av den grupp trotskister från Minneapolis som ni alla känner väl, och blev ett skolexempel på organisering och militans. Våra kamraters partidisciplin i detta – 100 % effektiva – försök påverkades och stärktes avsevärt av de olycksaliga erfarenheterna från New York. Där de fackliga ledarna i New York tenderade att dra sig undan partiet kom kamraterna i Minneapolis att närma sig partiet och ledde strejken i den mest intima kontakt med partiet, både lokalt och nationellt.

Kolgårdsstrejken blev en slående seger. Den trotskistiska fackföreningspolitiken rättfärdigades på ett strålande sätt. Slaget om kolgårdarna leddes av kunniga och lojala män, och gjorde mycket för att förta det dåliga intrycket av hotellstrejken i New York.

Efter dessa händelser skickade vi ett nytt brev till AWP och föreslog att vi skulle sända en kommitté till dem för att diskutera sammanslagning. Det fanns element i deras led som absolut inte ville tala med oss. Vi vore de sista som de ville förena sig med. Men det fanns även de i AWP som var seriöst intresserade av att gå ihop med oss och bilda ett större parti. Och eftersom vi inte hemlighöll våra närmanden, utan alltid tryckte dem i tidningen så att AWP:s medlemmar kunde läsa förslagen, fann ledarna det förnuftigt att gå med på att träffa oss. De formella förhandlingarna om en sammanslagning mellan AWP och CLA började våren 1934.

Som ni vet, och som jag ska ta upp i ett kommande föredrag, ledde dessa förslag och förhandlingar till sist fram till en sammanslagning mellan AWP och CLA och att vi bildade ett gemensamt politiskt parti. Det kom inte till stånd utan en rad politiska ansträngningar och inte utan en rad svårigheter och hinder att ta sig över. Om ni erinrar er att AWP på den tiden hade sådana personer som Ludwig Lore¹²² i ledningen; Lore som nu är en av den demokra-

tiska frontens stora chauvinister samt att även J B Salutsky-Hardman¹²³ satt där; så kan ni förstå att vi inte hade någon lätt uppgift. Salutsky, som var skrivardräng åt Sidney Hillman¹²⁴ och redaktör för Amalgamated Clothing Workers [Konfektionsarbetareförbundet] officiella organ kände utmärkt till vad trotskisterna var för några och ville inte ha något med dem att göra. Hans roll i AWP var precis den att hindra detta från att utvecklas till något mera än en lekstuga, framför allt att hålla rent från alla kontakter med trotskisterna, vilka ju menade allvar då de talade om ett revolutionärt program. Trots dessa personer kom ändå förhandlingarna igång.

Vi var även aktiva i andra sektorer av den politiska fronten. 5 mars 1934 hölls en historisk debatt mellan Lovestone och mig på Irving Plaza. Efter fem år möttes åter de två stridande fraktionernas representanter för att ta en dust. Cirkeln började slutas. De hade börjat med att utesluta oss ur kommunistpartiet som trotskister, som ”kontrarevolutionärer”. Efter sin egen uteslutning behandlade de sedan oss som en liten sekt utan medlemmar och utan inflytande, medan de själva inledningsvis var en jämförelsevis stor rörelse. Men på dessa fem år hade vi efter hand kapat ner dem till vår storlek. Vi växte och blev starkare. De minskade. Det rådde ett ganska stort intresse för vårt förslag om ett nytt parti, och Lovestones organisation gick inte fri därifrån.

Som följd av det fann Lovestoneiterna det nödvändigt att acceptera vår inbjudan till en debatt om frågan. ”Sikta på ett nytt parti och en ny international” var mitt debattprogram och Lovestones var ”Reformera och förena Kommunistiska Internationalen”.

Detta hände nära ett år efter det tyska bakslaget. Lovestone ville fortfarande reformera den kommunistiska internationalen, inte bara reformera, utan även förena den. Hur? Genom att först Lovestoneiterna skulle få gå med i partiet igen. Sedan skulle också vi trotskister få gå med igen, som så bryskt hade sparkats ut. Samma sak internationellt. Men vid det laget hade vi vänt det bankrutta Komintern ryggen. För mycket vatten hade runnit under broarna, för många misstag hade begåtts, för många brott och förräderier, för mycket blod hade spillts av den stalinistiska internationalen. Vi manade till en ny international med obefläckad fana. Jag diskuterade utifrån denna utgångspunkt. Debatten blev en oerhörd seger för oss.

Intresset var omfattande och vi fick en stor publik. *The Militant* rapporterar att det var 1500 personer där, och jag tror att den siffran kommer mycket nära den verkliga. Det var den största publik vi någonsin talat till i en politisk fråga efter vår uteslutning. Det var som på den gamla goda tiden, att återigen få slåss mot en gammal antagonist inför ett rejält auditorium. Fast nu ägde kampen rum på en annan och högre nivå. Förutom medlemmar i, och närstående till de två debattörernas egna organisationer så fanns där också många från socialistvänstern och Yipsels, socialistungdomen, ett antal stalinister och inte så få oberoende radikaler respektive medlemmar av AWP. Det var ett avgörande tillfälle. Många som hade brutit med stalinisterna vacklade mellan Lovestones grupp och trotskisterna. Vår paroll om ett nytt parti och en ny international låg mer i fas med verkligheten och behoven och den vann förståelse hos de allra flesta som vände sig från stalinisterna. Vårt program var så mycket mera övertygande, så mycket mera realistiskt att vi fick praktiskt taget alla vacklande element på vår sida. Lovestoneiterna kom inte så långt med sitt urmodiga program om att ”förena” det bankrutta Komintern nu efter det tyska förräderiet.

Framgången i denna debatt lade grunden till en serie föredrag om Fjärde Internationalen. Betecknande för vår rörelses uppsving var att vi tvingades skaffa större en lokal för föredragen än den vi använt förut. Vi måste flytta till Irving Plaza. Publiken var tre till fyra gånger större än vad vi hade varit vana vid under de fem år då vår isolering var som värst.

Nu satte sig trotskismen på den politiska kartan, och slog hårt, fylld med tillförsikt. *The Militant* rapporterade mars-april 1934 om Shachtmans resa landet runt, en resa som för första

gången nådde ända bort till västkusten. Hans ämne var ”det nya partiet och den nya internationalen”. Den 31 mars 1934 ägnades hela framsidan på *The Militant* åt ett manifest från Internationella Kommunistiska Förbundet (som den världstrotskistiska organisationen då hette) som riktade sig till revolutionära socialistiska partier och grupper på båda halvkloten och manade dem att samlas under upproppet till en ny international istället för de bankrutta Andra och Tredje internationalerna.

Trotskismen var på marsch världen runt. Och vi i Förenta staterna gick i takt. Ja i själva verket gick vi i processionens tätt för vår internationella organisation, vi tog vara på varje möjlighet och gick med tillförsikt framåt på varje front. Och när vår verkligt stora chans kom i fackföreningsrörelsen, under de stora Minneapolisstrejkerna i juli och augusti 1934, då var vi fullt beredda på att visa vad vi förmådde. Och det visade vi.

8. De stora strejkerna i Minneapolis

Under den stora amerikanska krisens fjärde år, 1933 skedde ett enormt uppvaknande bland de amerikanska arbetarna; en rörelse till facklig organisering i en skala som den amerikanska historien aldrig skådat förr. Och den bildade bakgrund till all utveckling hos de politiska partierna, grupperna och tendenserna. Denna rörelse bland de amerikanska arbetarna tog form i en oerhörd kampanj för att bryta sig loss ur sitt atomära tillstånd och möta arbetsköparna med fackligt organiserad kraft.

Denna stora rörelse utvecklades i vågor. Den första strejkvågen av större betydelse, vilken kom under Rooseveltadministrationens första år, blev bara en mindre framgång i fråga om organisering, eftersom den varken hade tillräcklig slagkraft eller adekvat ledning. Oftast omintetgjordes arbetarnas ansträngningar, dels av regeringens ”medlare” och dels av brutala undertryckanden. Den andra stora strejk- och organiseringsvågen kom 1934. Den följdes av en ännu kraftigare rörelse 1936-37, där höjdpunkten var sittstrejkerna inom bil- och gummi-industrin samt det kolossala uppsvinget för CIO.¹²⁵

Kvällens föredrag handlar om 1934 års strejkvåg såsom den visade sig under strejkerna i Minneapolis.¹²⁶ Där visades för första gången hur en revolutionärt marxistisk organisation kunde ta effektiv del i ledningen för och organiseringen av en strejk. Bakgrunden till dessa strejkvågor och organiseringsrörelser var att industrin delvis hade återhämtat sig.

Det har sagts förut och måste upprepas om och om igen: Under den allra värsta depressionen, med dess oerhörda arbetslöshet, förlorade arbetarna sitt självförtroende och var rädda för att företa sig något på grund av det ständiga hotet om arbetslöshet. Men när industrin åter tog fart fick arbetarna nytt självförtroende och började en rörelse för att försöka vrida tillbaka en del av allt vad de förlorat under depressionen. Det var naturligtvis massornas egen aktivitet som lade grunden till den trotskistiska rörelsens massarbete i Amerika. På våren 1934 hade landet elektrifierats av Auto-Lite-strejken¹²⁷ i Toledo, där man lanserat en del nya grepp och metoder i den aktiva kampen. En politisk, eller åtminstone halvpolitisk gruppering i form av CPLA, vilken hade bildat en Provisorisk kommitté för bildandet av ett amerikanskt arbetareparti, hade lett denna oerhörd betydelsefulla strejk i Toledo med hjälp av det av sin förening för arbetslösa. Där visades för första gången hur stor betydelse en arbetslöshetsförening kan få för industriarbetarnas kamp, ifall den leds av militanta element. Arbetslöshetsföreningen i Toledo, som hade bildats av och leddes av A J Mustes grupp tog i praktiken över ledningen för Auto-Lite-strejken, och höjde den till en nivå med massiv strejkvakt och stridbarhet som låg långt över gränsen för vad den gamla fackföreningsbyråkratin kunde tänka sig.

Under Minneapolisstrejkerna nåddes en ännu högre nivå. Med alla mått mätt, inklusive den springande punkten om politisk ledning och maximalt utnyttjande av varje möjlighet som strejken gav, så måste vi säga att 1934 års höjdpunkt var chaufförernas, medhjälparnas och lagerarbetarnas strejk i Minneapolis i maj samt fortsättningen på en ännu högre nivå i juli och augusti. Dessa strejker satte de amerikanska trotskisterna på ett avgörande prov.

I fem års tid hade vi verkat vara en ylande röst i ödemarken som begränsat sig till att kritisera kommunistpartiet, samt att sätta ljus på vad som verkade vara mest abstrakta teoretiska frågor. Mer än en gång hade vi anklagats för inte vara annat än sekterister och hårklyvare. Nu när vi i Minneapolis fick möjlighet att vara med i massrörelsen, då sattes den amerikanska trotskismen på ett verkligt prov. Vi måste i handling visa om vi bara var en sekteristisk hårklyvare, oduglig till allt, eller en dynamisk politisk kraft som dög att ta effektiv del i arbetarnas massrörelse.

Våra kamrater i Minneapolis hade börjat arbeta på kolgårdarna och vidgade sedan sitt organiseringsarbete till lastbilsförarna och deras medhjälpare. Det var ingen plan som generalstaben i vår rörelse tänkt fram. Minneapolis chaufförer var inte på långa vägar det amerikanska proletariats mest avgörande del. Vi började helt enkelt vår egentliga aktivitet i den fackliga arbetarrörelsen där möjligheten öppnades för oss. Det går inte välja sådana tillfällen efter lust och läggning. Man får gå in i massrörelsen där öppningarna finns.

Det var flera omständigheter som gjorde Minneapolis till brännpunkt för vår första stora fackliga framgång. I Minneapolis hade vi en grupp gamla och beprövade kommunister vilka på samma gång var erfarna fackföreningsmän. De var väl kända och rotade i sin omgivning. Under depressionen arbetade de tillsammans på kolgårdarna. När det gavs en möjlighet att organisera kolgårdsarbetarna gjorde de det, och visade snabbt sin kapacitet i form av en tredagarsstrejk. Efter det blev utvidgningen av organiseringsarbetet till lastbilsförarna en naturlig sak.

Minneapolis var ingen lättknäckt nöt. Det var faktiskt en av landets hårdaste – Minneapolis var okänt fritt från fackföreningar. I femton-tjugo år hade en organisation av hårdkokta arbetsköpare, Medborgaralliansen, styrt staden med järnhand. Inte en enda strejk av betydelse hade lyckats under dessa år. Till och med byggnadsarbetarna, som nog var den stabilaste och effektivaste av de yrkesfackliga organisationerna, till och med de var fritt byte i Minneapolis och bortkörda från alla större byggen. Det var en stad av förlorade strejker, oorganiserade arbetare, usla löner, oändliga dagar samt en rad svaga och ineffektiva yrkesfack.

Den kolstrejk som vi nämnde i förra veckans diskussion var en inledande skärmytsling innan de stora striderna bröt ut. Den förkrossande segern, strejkens militans, dess goda organisering och snabba framgång stimulerade till en omfattande organisering bland lastbilsförarna och deras medhjälpare, vilka fram tills dess och tvärs genom hela depressionen hade varit grymt exploaterade och alldeles utan fackligt stöd. Det fanns visserligen en organisation inom deras bransch, men den höll knappt näsan över vattnet. Den hade bara en liten handfull medlemmar och ett eländigt avtal med en eller två transportbolag – ingen egentlig organisering av stadens stora massa av lastbilsförare och hjälpare.

Framgången under kolgårdsstrejken piggade upp de lastbilsanställda. De var som fnöske för gnistan. Deras löner var för låga och dagarna för långa. Efter att under en massa år helt ha sluppit att ta några som helst fackliga hänsyn hade de profithungriga företagen gått för långt – och det gör de alltid – och de nedtryckta arbetarna lyssnade villigt på fackets budskap.

Vårt fackliga arbete i Minneapolis var från början till slut en politiskt ledd kampanj. Taktiken vägledades av den allmänna linje som *The Militant* oupphörligt hamrade fram, att revolutionärerna borde gå med i fackföreningsrörelsens huvudfåra, det vill säga i AFL.

Det var vår fasta avsikt att följa samma organisatoriska väg som massorna valde att gå, att inte sätta upp några egna konstgjort skapade fackföreningar i motsättning till massornas impuls att gå med i den etablerade fackföreningsrörelsen. I fem års tid hade vi fört en bestämd kamp mot den ultravänsteristiska dogmen om ”röda fackföreningar”. När sådana fack sattes upp på ett konstgjort vis av kommunistpartiet, bojkottades de av arbetarna och därmed isolerades de avantgardistiska elementen. Merparten av alla arbetare som söker organisering hade en sund instinkt. De kände behov av hjälp. De ville vara i kontakt med och inte isolerade från andra organiserade arbetare, inte stå utanför ihop med några radikala gaphalsar. Det är ett osvikligt fenomen: Industrins hjälplösa, oorganiserade massor har en överdriven respekt för de etablerade fackföreningarna, oavsett hur konservativa och reaktionära dessa än är. Arbetarna fruktar isolering. I detta avseende är de klokare än alla sekterister och dogmatiker som försöker ge dem en exakt och detaljerad beskrivning av hur en perfekt förening ska vara. I Minneapolis fanns det, som överallt annars en stark tendens till att gå med i den officiella

rörelsen och hoppas på dess bistånd i kampen mot de bossar som gjorde deras liv besvärligt. När vi följde arbetarnas allmänna väg insåg vi även att bästa sättet att utnyttja våra möjligheter var att inte lägga onödiga hinder i vår väg. Vi fick inte slösa tid och energi på att söka sälja en ny organisationsmodell som ingen ville ha. Det var mycket bättre att följa deras trend och samtidigt göra vad som kundes för att få stöd från den existerande officiella fackföreningsrörelsen.

Det var inte särskilt lätt för vårt folk att komma med i AFL i Minneapolis. De var märkta män som hade blivit dubbelt uteslutna, dubbelt fördömda. På grund av sin kamp hade de inte bara kastats ut ur kommunistpartiet utan även ur AFL. Under jakten på de röda 1926-27, ”the Red Purge”, då reaktionens vågor gick som högst i den amerikanska fackföreningsrörelsen,¹²⁸ hade praktiskt taget varenda en av våra kamrater i Minneapolis blivit uteslutna. Och ett år senare fullföljdes deras isolering genom att de även uteslöts från kommunistpartiet.

Men arbetarnas vilja att organisera sig var starkare än fackföreningsbyråkraternas dekret. Det visade sig att arbetarna hade förtroende för våra kamrater samt såna planer att dessa kunde organisera sig. Fackföreningarnas jämmerliga svaghet i Minneapolis och känslan hos yrkesfackens medlemmar att något behövde göras verkade till vår förmån, så att vårt folk kunde komma tillbaka in i AFL genom Teamsters, transportarbetarfacket. Dessutom var det lyckligtvis så att ledare för Avd 574 respektive Teamsters förenade råd i Minneapolis var den militante fackföreningsmannen Bill Brown.¹²⁹ Han hade en sund klasskänsla och lockades starkt av möjligheten att få samarbeta med folk som visste hur man skulle organisera arbetarna och ge bossarna en dust. Det var en lycklig slump, men sånt händer ju då och då. Turen gynnar de som gör rätt. Om man lever på rätt sätt och uppför sig ordentligt får man då och då en chans. Och när det kommer ett tillfälle – ett bra tillfälle – då måste man ta det och göra mesta möjliga därav.

Vi gjorde förvisso mesta möjliga av den omständigheten att ordföranden för Teamsters Avd 574 var den fantastiske Bill Brown, som öppnade fackets dörr för de ”nya” män som visste hur man organiserar arbetare och leder dem i kamp. Men våra kamrater var nyintagna i facket – de hade inte varit med länge nog för att kunna få poster. De kom med först när kampen hade börjat bubbla upp. Så ingen enda av vårt folk – dvs medlemmarna av trotskistgruppen – hade någon officiell post under de tre strejkerna. Men likafullt var det de som ledde och organiserade strejkerna. De var ”organiseringskommitté”, ett slags extra-ordinarie grupp som hade bildats i syfte att leda organiseringskampanjen och strejkerna.

Organiseringskampanjen och strejkerna genomfördes mer eller mindre över huvudet på fackets officiella ledning. Den ende ordinarie styrelsemedlem som de facto var med i den verkliga strejkledningen, i organiseringskommittén var Bill Brown. Denna kommitté hade en förtjänst som syntes direkt – andra fördelar visade sig senare – och det var att de visste hur man organiserar arbetare. Det var något som de förstockade arbetarförledarna i Minneapolis inte kunde och uppenbart inte heller kunde lära sig – de visste bara hur man desorganiserar. Så är det överallt: De vet, i alla fall ibland, hur man släpper in arbetarna i facket då de börjar slå in dörren. Men att verkligen gå ut och organisera arbetarna, att sätta dem i rörelse och att inspirera dem med tillit och övertygelse – det är något som den traditionella yrkesfackliga byråkraten inte kan. Det är inte hans bord eller funktion. Inte ens hans ambition.

Den trotskistiska organiseringskommittén organiserade arbetarna i transportbranschen men nöjde sig inte med det, utan mobiliserade den övriga arbetarrörelsen till stöd för dem. De ledde inte ut dem i någon isolerad aktion. De började arbeta genom Central Labor Union [den lokalfackliga centralorganisationen; jfr dåvarande svenska FCO], ha möten med arbetarförledarna samtidigt som de pressade på underifrån för att få allt vad arbetarrörelse som staden att stödja dessa nyorganiserade lastbilsförare, arbetade outtröttligt på att dra in den fackliga

centralorganisationens officiella ledning i kampanjen, att få resolutioner antagna som stödde deras krav, att få dem till att ta officiellt ansvar. Då det blev dags för handling befann sig Minneapolis arbetarrörelse, i form av AFLs officiella ledning, i ett läge där de redan i förväg hade skrivit under på kraven och därför logiskt sett var tvungna att stödja strejken.

I maj flammade en generalstrejk upp. Arbetsköparna, som hade blivit styva i korken efter en lång och ohotad dominans blev väldigt överraskade. Lektionerna från kolstrejken hade ännu inte lärt dem att det hänt ”något nytt” i Minneapolis fackföreningsrörelse. De trodde fortfarande att de skulle kunna knipsa av knopparna och kväva det hela i sin linda. De försökte slingra sig och manövrera och få förhandlingarna att slira fast i medlingskommittén, där så många andra fack hade skurits i strimlor. Mitt under deras tricksanden, då de trodde att facket fångats i detta nät av oändliga förhandlingar, då skar sig våra mannar ut med ett rakt hugg. De slog dem på nosen med en generalstrejk. Lastbilarna togs ur trafik och ”förhandlingarna” fördes ut på gatan.

Den generalstrejk som bröt ut i maj skakade Minneapolis i sina grundvalar. Den skakade hela landet, för detta var ingen ”tam” strejk. Det var en strejk som började med en sådan smocka att hela landet hörde det och att trotskister stod i ledningen – bossarna skrek ut det överallt, hysteriskt. Då såg vi återigen samma reaktion hos de observanta radikala arbetarna som vid vårt resoluta ingripande mot Field under hotellstrejken i New York. Då de såg hur vi ledde majstrejken i Minneapolis uttrycktes återigen samma känsla: ”Trotskisterna menar allvar. När de tar itu med något gör de det ordentligt.” Skämten om ”trotskistiska sekterister” började smaka surt.

Det fanns ingen avgörande skillnad, ja jag tror faktiskt inte att det fanns någon viktig skillnad alls mellan de arbetare som strejkade i Minneapolis och de som var med i någon annan av det hundratal strejker som landet såg under samma period. Nästan varenda strejk fördes under största militans från arbetarna. Skillnaden låg hos ledningen och i politiken. I nästan alla andra stora strejker dämpades arbetarna uppifrån. Ledarna var skraja för regering, tidningar, prästerskap och allt möjligt annat. De försökte få undan konflikten från gatorna och strejkvakterna och in i förhandlingslokalerna. Men i Minneapolis begränsades inte arbetarnas militans ovanifrån – istället var det därifrån som den organiserades och leddes.

Alla moderna strejker behöver politisk ledning. Under denna period hamnade staten med sina agenter och institutioner i centrum för varenda strejk. En strejkledare utan någorlunda hum om en politisk linje var redan 1934 långt efter sin tid. Den gamla fackföreningstiden, då man förhandlade med företaget utan statliga ingripanden, den hör hemma på museum. Den moderna arbetarrörelsen måste vara politiskt ledd eftersom den ständigt konfronteras med stat och regering. Våra mannar var beredda på det eftersom de var politiska personer och fyllda av en politisk övertygelse. Det var klasskampens politik som vägledde våra kamrater. De kunde inte bedras eller manövreras bort som så många andra dåtida strejkledare, via den sabotage- och förstörelseapparat som kallades National Labor Board och alla dess utskott [jfr not 114]. De hade ingen som helst tilltro till Roosevelts Labor Board, de lät sig inte luras av några tankar om att den liberale ”arbetarvännen” Roosevelt skulle hjälpa lastbilsförarna i Minneapolis att få fem cent mer i timmen. De lät sig inte heller luras av det faktum att Minnesota då hade en Farmer-Labor-guvernör¹³⁰ vilken antogs vara på arbetarnas sida.

Vårt folk trodde inte på någon och något utom klasskampspolitiken och arbetarnas förmåga att segra genom massornas styrka och solidaritet. Följaktligen väntade de sig redan från början att föreningen skulle få kämpa för sin existens, att cheferna inte skulle ge dem något erkännande och inte gå med på några som helst löneökningar eller förkortningar av den skandalöst långa arbetsdagen, utan att de sattes under tryck. Därför förbereddes allt utifrån klasskrigets vinkel. De visste att det var makt och inte diplomati som skulle avgöra frågan.

Det går inte att bluffa i grundfrågor, bara i småsaker. När det handlar om konflikter mellan klassintressen måste man vara beredd på att slåss.

Trotskisterna i Minneapolis planerade kampens strategi och arbetarnas organisering mot denna generella bakgrund. Det hände något unikt i Minneapolis, något som aldrig hänt förut. En strejk som var genomorganiserad på förhand, en strejk som var förberedd med samma minutiösa omsorg som man brukar säga präglar den tyska armén: Ner till hur den sista knappen syddes fast i den siste enskilde soldatens uniform. När klockan slog och arbetsköparna ännu trodde sig kunna manövrera och bluffa, då hade våra kamrater byggt upp en befästning för aktionerna. Detta noterades först i sista stund av Minneapolis Tribune, arbetsköparnas megafon, en dag innan strejken. Tidningen skrev: ”Att döma av de aktionsförberedelser som deras fackförening har vidtagit kommer lastbilsförarnas strejk i Minneapolis att bli en utdragen historia... Redan innan strejken har inletts officiellt 11:30 på tisdag, arbetar den ’generalstab’ som de har satt upp på Chicago Avenue 1900 med en militär organisations fulla precision.”

Vårt folk hade redan fixat en färdig intendentur.* De väntade inte tills arbetarna var hungriga. Den var organiserad som del av strejkförberedelserna. De hade ordnat ett akutsjukhus i ett garage – strejkens högkvarter låg i ett garage – med egen läkare och egna sköterskor och det redan innan strejken kommit igång. Varför? De visste att arbetsköparna, deras poliser, deras busar och vicesheriffer skulle försöka slå ner strejken på samma sätt som de alltid gjorde. De var redo att ta hand om sitt folk, att inte låta dem sändas till stadens sjukhus ifall de skadades, ty där skulle de arresteras och åtalas. När en arbetskamrat skadades under uppdraget som strejkvakt förde honom till sitt högkvarter och skötte honom där.

De lånade en idé från Progressive Miners of America och organiserade Womens Auxilary, ett slags lottakår som bidrog till att göra livet surt för arbetsköparna. Och det kan jag säga er, att kvinnorna åstadkom en hel del: De for kring och protesterade, skandaliserade arbetsköparna och stans myndigheter – ett av de viktigaste politiska vapnen. Strejkvakterna organiserades massivt. Att utnämna eller anställa ett par man som räknar svartfötter och sedan rapporterar dem, det räcker inte i en verklig strid. De skickade iväg en grupp för att hindra strejkbrytare från att alls komma in. Jag nämnde att strejkens högkvarter låg i ett garage – så var det eftersom strejkvakten var mobil. Man organiserade inte bara strejkvakter utan mobiliserade en hel flotta, en eskader av strejkvaktsbilar. Alla strejkande arbetare, sympatisör och fackföreningsmedlemmar i staden anmodades att ställa upp med sina bilar och lastbilar. Därmed hade strejkkommittén en hel eskader till sitt förfogande. Över hela staden stationerades flygande strejkvaktsgrupper, på en rad strategiska punkter.

Närhelst det kom en rapport om arbete med en lastbil eller att man försökte köra någon så ropade ”speditören” genom garagets högtalare på ett tillräckligt antal strejkvakter för att åka dit och ge brytarförarna ett motargument.

”Speditör” under majstrejken var en ung man vid namn Farrell Dobbs.¹³¹ Han arbetade på en av kolgårdarna, där han kom med i facket och strejken och sedan även gick med i partiet. Vi lärde först känna honom som ”speditör”, då han kallade ut bilar och strejkvakter. Till en början for strejkvakten ut i obebäpnat skick, men kom tillbaka alldeles blåslagna med diverse skador. Till nästa resa skaffade de sig då ”irländska stavar” [shillalahs]. Det är som varje irländare vet en slånärspåk som man stöder sig på ifall man plötsligt blir halt – men naturligtvis kan den även användas till annat. Bossarnas och polisens försök att besegra strejken med våld kulminerade i det berömda ”Slaget om torget”. Flera tusen tillfälligt tillsatta

* Intendentur, militärt ordval: förplägnadsinrättning, dvs här främst en serveringsinrättning med gasspisar och full köksutrustning samt upprättad med stöd av stadens restaurangfack. Se Dobbs: *Teamster-revolten*, sid 101

vicesheriffer [deputies] mobiliserades för att tillsammans med hela poliskåren göra en överlägsen attack och öppna en strategisk del av staden, ”Grosshandelstorget”, för trafik.

Dessa vicesheriffer hade rekryterats inom stadens småborgar- och arbetsköparklasser, och kom till torget tillsammans med de ordinarie i något som verkade vara rena karnevalsyrar. De skulle få sig en lustiger stund genom att spöa strejkande. En av extrapoliserna hade en polomössa. Han skulle roa sig som fan med att klubba de strejkandes skallar som om det var polobollar. Denne missledde sportsman tog miste. Det blev ingen polomatch. Han och hela mobben av vicesheriffer och poliser sprang rakt i armarna på en massa övertygat beslutsamma strejkvakter från fackföreningen och en rad sympatiserande fack samt de arbetslösas förbund. Försöket att köra bort strejkvakten från torget misslyckades. Arbetarnas motattack drev dem på flykten. Slaget gick till historien som ”The Battle of Deputies Run” [vicesheriffernas flykt]. Två blev dödade, och båda två bland angripna. Det var en av de kvaliteter som höjde Minneapolisstrejkens anseende bland alla arbetare: Strejk efter strejk hade samma historia upprepats i pressen om och om igen – Två strejkande dödade, fyra strejkande skjutna, tjugo strejkande arresterade, etc. Här var en strejk som vände på steken och inte var alldeles ensidig. Tvärs genom hela arbetarrörelsen, från den ena sidan till den andra, kom en storm av applåder för militansen och beslutsamheten hos kämparna i Minneapolis. De hade vänt trenden och överallt hyllades deras namn av aktivt sinnade arbetare.¹³²

Vår nationella kommitté i New York hade hela tiden varit informerade om hur organiseringsarbetet gick och samarbetade så långt det gick per brev. När sen strejken bröt ut var vi fullt medvetna om att det var dags att lägga på ett kol och göra allt som stod i vår makt för att hjälpa till. Jag sändes till Minneapolis per flyg för att assistera kamraterna, särskilt då vid förhandlingarna om en uppgörelse. Detta hände i en tid då vi, som ni minns, var för fattiga att ens ha råd med telefon på vårt kontor. Vi saknade alldeles ekonomisk grund för en så extravagant utgift som en flygbiljett. Men medvetenheten hos vår rörelse uttrycks väldigt klart i att vi när behovet dök upp fick tag på de medel som krävdes för att klara en flygbiljett som sparade ett antal timmar. Med denna handling, som gick långt utanför vad vår budget normalt kunde klara, avsåg vi att ge våra kamrater allt stöd vi kunde, vilket var deras fulla rätt som medlemmar av förbundet. Men saken hade även en annan sida som var minst lika viktig: Genom att sända en representant från nationella kommittén till Minneapolis avsåg vårt förbund att ta ansvar för vad vi gjorde. Om allt gick åt pipan – och den risken finns ju alltid i en strejk – så tänkte vi ta ansvar för det och inte lämna våra lokala kamrater i sticket. Så har vi alltid arbetat. När någon del av rörelsen är indragen i en aktion utelämnar vi inte de lokala kamraterna åt att bara stå på egna ben. Den nationella ledningen måste bistå och ta det yttersta ansvaret.

Majstrejken varade bara sex dagar och en snabb uppgörelse ordnades. Arbetsköparna tappade greppet och hela landet krävde högljutt ett avgörande. Både Washington och guvernör Olson tryckte på. Uppgörelsen attackerades hårt av den dåförtiden väldigt radikala stalinistpressen. Det var ju ingen total seger utan bara en kompromiss; en delseger som erkände facket. Vi tog fullt ansvar för det avtal som våra kamrater hade slutit och besvarade stalinisternas utmaning. Vår press sopade golvet med dem. Vi försvarade uppgörelsen och fick deras kampanj för att diskreditera strejken och därmed även vårt fackliga arbete att komma till korta. Vi gav den radikala rörelsen en fullständig bild av strejken i ett specialnummer av *The Militant*, som i detalj beskrev hela strejken och alla dess förberedelser. Utgåvan skrevs nästan helt och hållet av de kamrater som ledde strejken.

Den huvudpunkt utifrån vilken vi förklarade kompromissuppgörelsen var: Vad är målet för en ny fackförening under denna period? Vi pekade på att den amerikanska arbetarklassen fortfarande var oorganiserad, uppsplittrad. Bara delar av de kvalificerade yrkesarbetarna var organiserade, i yrkesfack, och de var inte representativa för den stora massan av amerikanska

arbetare. De amerikanska arbetarna är en oorganiserad massa och deras första impuls och behov är att de ta det första, elementära steget innan de sedan kan gå vidare, det vill säga att bilda en fackförening och tvinga bossarna att erkänna den. Så formulerade vi problemet.

Vi vidhöll, och jag tror det är med rätta, att en grupp arbetare som vinner erkännande för sin fackförening under sin första strid, och således har en grund från vilken de kan bygga vidare och stärka sin ställning, den har uppnått det som för tillfället är möjligt och ska akta sig för att överskatta sin styrka och därmed löpa risk för demoralisering och nederlag. Uppgörelsen visade sig vara riktig då det var en tillräcklig grund för att bygga vidare. Fackföreningen blev stabil, den var inget luftslott. Den började expandera, rekrytera nya medlemmar och skola upp nya ledare. Allt eftersom veckorna gick blev det allt klarare för bossarna att deras planer på att beröva lastbilsförarna frukterna av sin kamp inte funkade så bra.

Arbetsköparna drog då slutsatsen att de hade gjort ett misstag, att de skulle ha kämpat längre och besekrat facket, så att Minneapolis arbetare lärde sig läxan att där inte skulle få finnas något fack, att Minneapolis var ett öppet slavläger och skulle så förbli. Någon gav dem ett dåligt råd. Medborgaralliansen, som var huvudorganisation för arbetsköparna och arbetarhatarna, eggade på och manade transportbolagens bossar att bryta uppgörelsen, att luras och slingra sig undan de medgivanden de hade gjort och tälja väck de framsteg som arbetarna hade nått.

Ledningen för facket fattade läget. Bossarna hade inte blivit tillräckligt övertygade av fackföreningens första styrkeprov, utan behövde ytterligare bevis. De började förbereda en ny strejk. Återigen förberedde de branschens arbetare på aktion. Återigen mobiliserades hela arbetarrörelsen i Minneapolis till deras stöd, och denna gång på det mest imponerande och dramatiska vis. Kampanjen för att den fackliga centralorganisationen och alla anslutna fack skulle anta uttalanden till stöd för Avdelning 574 riktades till en imponerande parad av organiserade arbetare. De olika fackens medlemmar gick man ur huse och marscherade i täta led till ett stort massmöte i stadshuset* för att backa upp lastbilsförarna och högtidligt lova dem sitt stöd i den förestående kampen. Det var en imponerande uppvisning av arbetarsolidaritets och den nya militans som hade gripit arbetarna.

Bossarna fortsatte med sin förstockade stil. De slog larm om den ”röda faran” och brännmärkte ”Trotskij-kommunisterna” i högljudda tidningsannonser. På den fackliga sidan förberedde man sig som inför majstrejken, fast på ett än högre organiseringsplan. När det visade sig att det inte gick att undvika en ny strejk utan att offra fackföreningen, då beslutade vår nationella kommitté att hela CLA skulle gå ut och stödja strejken. Vi visste att detta var det verkliga provet, att vi inte fick fumla till det. Vi insåg, att det handlade om en kamp som för årtal framöver kunde bli vår undergång eller vår framtid: Om vi bara gav dem ett halvhjärtat stöd eller höll inne med någon hjälp som vi hade kunnat ge, då skulle det kunna få vågskålen att tippa över från seger till nederlag. Vi visste att vi hade mycket att ge våra kamrater i Minneapolis.

I vår rörelse har vi aldrig lekt med den absurda tanken att det bara är de som står i direkt förbindelse med facket som kan hjälpa till. Moderna strejker kräver politisk ledning mera än något annat. Om vårt parti, eller vårt förbund som vi då kallade oss, förtjänade sin existens, då måste det komma till de lokala kamraternas hjälp. Som fallet alltid är med fackliga ledare, och särskilt när det är strejk, så tyngs de av tusentals brådskande detaljer. Men ett politiskt parti å andra sidan, det utgår från de stora frågorna och står ovanför detaljerna. En fackföreningsledare som avvisar tanken på politiska råd i kampen mot bossarna och deras regering med alla

* I Farrell Dobbs bok, *Teamster-revolten*, beräknas nivån till 10 000 man.

sina listiga knep, fällor och olika slags påtryckningar, den är döv, stum och blind. Våra kamrater i Minneapolis var inte av det slaget. De vände sig till oss för hjälp.

Vi sände dit en hel rad kamrater. Jag reste dit, ungefär två veckor innan den andra strejken bröt ut. När jag hade varit där ett par dar kom vi överens om att skaffa mera hjälp – ja en hel stab. Ytterligare två man sändes från New York, för att göra journalistiskt arbete: Shachtman och Herbert Solow,¹³³ en erfaren och begåvad journalist som då var ett slags sympatisör till vår rörelse. Vi lånade en idé från strejken vid Auto-Lite i Toledo: Vi kallade in ytterligare en kamrat som hade till särskild uppgift att organisera de arbetslösa till stöd för strejken. Det var Hugo Oehler, som var en mycket duglig massarbetare och fackföreningsman. Hans insatser i Minneapolis var det sista goda han nånsin gjorde oss, för kort därpå fick han den sekteristiska sjukan. Men fram tills dess var Oehler helt okej, och han åstadkom en hel del för strejken. Vidare importerade vi en allmänpraktiserande advokat åt facket, Albert Goldman. Vi visste av tidigare erfarenhet att det är viktigt med en advokat under en strejk, i fall man kan få tag på någon bra. Det är av stor vikt att ha ett eget språkrör och en juridisk galjonsfigur som ger ärliga råd och skyddar ens juridiska intressen. Det brukar alltid bli alla möjliga slags med- och motgångar under en besvärlig strejk. Ibland blir det hett för de ”ökända” strejkledarna. Då kan man alltid sätta in advokaten, och han säger lugnt: ”Låt oss nu resonera igenom det här tillsammans och se vad Lagen en säger.” Mycket praktiskt, särskilt om man har en så briljant advokat och lojal person som Al Goldman.

Vårt center i New York gav allt man kunde, enligt samma principer som jag förut nämnde, och vilket för den delen borde vara alla seriösa partiers och personers rättesnöre. Detta är principen: Om ni tänker göra något, så gör det för jisse namn ordentligt, på allvar. Klåpa er inte, gör ingenting bara halvvägs. Ve de halvhjärtade! ”Nu då du är ljum och varken varm eller kall, skall jag utspy dig ur min mun.”¹³⁴

Strejken började 16 juli 1934 och pågick i fem veckor. Jag tror att jag utan att överdriva det minsta, och utan att riskera något genmäle, kan hävda att denna strejk bland lastbilsförarna och deras medhjälpare, i Minneapolis i juli och augusti har gått till den amerikanska arbetarrörelsens annaler som en av dess största, mest heroiska och bäst organiserade strider. Och: Denna strejk och den fackförening som svetsades samman i dess flammor kommer alltid – och det inte bara här, utan över hela världen – att förknippas med trotskismen i handling inom fackföreningsrörelsen. Trotskisterna kom med ett par särskilda bidrag till denna strejk, som utgjorde hela skillnaden mellan strejken i Minneapolis och hundratals andra dåtida strejker, som ibland omfattade fler indragna arbetare och utspelades på samhälleligt viktigare platser och branscher. Trotskisternas bidrag var organisering och minutiösa förberedelser. Det var något nytt, något specifikt trotskistiskt. För det andra introducerade trotskisterna från början till slut en militant klasslinje i fackets alla planer och strejkens alla förberedelser. Inte som en subjektiv reaktion – sånt kan man se under varenda strejk – utan en överlagd politik baserad på klasskampsteorin, att man inte kan vinna något från företagen utan att slåss för det och utan att ha styrkan att ta det.

Trotskisternas tredje bidrag till Minneapolisstrejken – det mest intressanta, och kanske det mest avgörande – var att vi mötte statens medlare på deras egen mark. Det säger jag er, att bland det mest beklämmande man kunde se under dessa år, det var hur arbetarna manövrerades ut i den ena strejken efter den andra och maldes till grus, hur deras strejk bröts ner av ”arbetarvänner” i skepnad av federala medlare.

Dessa flinka skojare kom in och drog fördel av de lokala ledarnas okunnighet, brist på erfarenhet och politiska otillräcklighet samt försäkrade dem om att de var deras vänner. Deras uppgift var att ”fixa problemet” genom att pressa fram eftergifter från den svagare sidan. Oerfarna och politiskt oskolade strejkledare blev deras offer. De hade rutin, hade en formel

för hur de skulle fånga de oförsiktiga: ”Jag begär inte att ni ska göra några eftergifter åt företagen, men ge mig ett litet tillmötesgående så att jag kan hjälpa er.” Sedan, när man godtroget hade givit bort något av vad man hade: ”Jag försökte få motsvarande eftergift från företagen, men de vägrade. Jag tror att ni måste göra flera eftergifter: den allmänna opinionen vänder sig mot er.” Och därpå påtryckningar eller hot: ”Roosevelt kommer att göra ett uttalande” eller ”Vi kommer att tvingas skriva om er i tidningarna ifall ni inte är mera resonliga och ansvarsfulla.” Sedan tog de in gröngölingarna i förhandlingsrummen och höll dem där, timme ut och timme in, och terroriserade dem. Det var vad dessa bovar normalt brukade göra.

De kom till Minneapolis färdigsminkade för en ny standardföreställning. Vi satt där och väntade på dem. Vi sa: ”Kom an, bara. Ni sa ju att ni ville förhandla? All right. Utmärkt!” Naturligtvis uttryckte sig kamraterna på ett mera diplomatiskt vis i enlighet med förhandlingarnas ”etikettsregler”, men det var kärnan i vår attityd. De förhandlade inte bort 2 cent från de trotskistiska ledarna i Avd 574. De fick sig en omgång förhandlingar och diplomati som de kräks av än idag. Vi gjorde slut på tre av dem innan strejken till slut kunde blåsas av.

De självsäkra figurer som dåför tiden uppträdde som federala medlare hade ett favorittrick som gick ut på att samla de gröna strejkledarna i ett rum och spela på deras fåfänga, där de förleddes att gå med på någon kompromiss som de inte var bemyndigade att ingå. De federala medlarna kunde intala strejkledarna att de var ”storkanoner” men att de måste ha en mera ”ansvarsfull attityd”. Medlarna visste att de eftergifter som ledare gör i förhandlingar mycket sällan går att ta tillbaka. Hur mycket än arbetskamraterna opponerar sig, så betyder det faktum att ledarna redan bundit sig offentligt att facket komprometteras och att mannarna demoraliseras.

Denna rutin slog många av dåtidens strejker i spillror. Fast i Minneapolis fungerade det inte. Vårt folk hade inga ”storkanoner” i förhandlingarna. Tvärtom gjorde de klart att deras bemyndigande var extremt begränsat, att de faktiskt var den mer återhållsamma och resonliga delen av facket, och om de gjorde något olämpligt, ja då skulle de bytas ut och ersättas med andra typer vid förhandlingsbordet. Det var en hårdfjällad nöt för de strejkslaktare som kommit till Minneapolis med knivar som passade för aningslösa får. Då och då utökades förhandlingskommittén med Grant Dunne,¹³⁵ som bara satt där i ett hörn utan att säga något, men som harklade sig varje gång eftergifter kom på tal. Det blev en hård och bitter strejk, men vi hade väldigt roligt då vi planerade förhandlingssessionerna mellan fackets förhandlingskommitté och medlarna. Vi fnös åt dem, deras konster och trix, deras hycklande anspråk på att vara de strejkandes vänner och kamrater – de var inget annat än agenter åt regeringen i Washington, vilken i sin tur var agent åt hela arbetsköparklassen. Detta var elementärt för en marxist, och vi betraktade det som snudd på förolämpning att de inbillade sig att de kunde fånga oss i samma nät som de hade för noviser. De gjorde ihärdiga försök. Uppenbarligen kände de inte till något annat sätt. Men de fick aldrig ens en tumsbredd mark innan de kom till sak, satte press på företagen och föreslog dessa att de skulle göra eftergifter åt facket. Vår rörelses kollektiva politiska erfarenhet var mycket nyttig då vi hade med de federala medlarna att göra. I motsats till dumma sekterister ignorerade vi dem inte. Ibland initierade vi diskussioner. Men vi lät dem aldrig utnyttja oss, och vi litade inte på dem för en sekund. Vår huvudstrategi var att stå på oss hela strejken igenom, att inte ge bort något alls utan istället hålla ut och kämpa på. Detta var trotskismens fjärde bidrag. Det kan verka som ett mycket enkelt och uppenbart recept, men var det inte. Det var inte självklart för det stora flertalet av dåtidens strejkledare.

Det femte bidraget, och det som var pricken över i, det var utgivningen av en daglig strejktidning, *Organizer* (Organisatören). För första gången i den amerikanska arbetarrörelsens

historia utelämnades inte de strejkande åt kapitalistpressen, fördes inte bakom ljuset och terroriserades av den och folkopinionen förvirrades inte på grund av kapitalisternas pressmonopol. De strejkande i Minneapolis publicerade en egen tidning. Det gjordes inte av en halv miljon kolgruvearbetare i strejk, inte av hundratusen bil- och stålarbetare utan av en enstaka lokal fackförening med sådär 5000 lastbilsförare, en ny fackförening i Minneapolis som hade trotskistisk ledning. Denna ledning förstod att publicitet och propaganda är av yttersta vikt och det är något som ytterst få fackföreningar vet. Det är så gott som omöjligt att beskriva denna dagstidnings oerhörda effekt. Den var inte stor – bara en tvåsidig tabloid. Men den neutraliserade fullständigt kapitalistpressen. Efter någon dag brydde vi oss inte längre om vad bossarnas dagstidningar skrev. Dessa tryckte allt möjligt, men det spelade just ingen roll bland de strejkande. De hade sin egen tidning och tog dess rapporter som dagsens sanning. *Organizer* spreds över hela stan. De strejkande brukade få den vid högkvarteret, direkt ur pressarna. Kvinnokåren sålde den över hela stan, på alla syltor med arbetarkunder. I många av arbetarkvarterens salooner kunde de lämna en bunt tidningar på disken med en förseglad insamlingsbössa för bidrag intill. På detta sätt samlades många dollar in som nogsamt vaktades av sympatiserande bartenders.

Varenda kväll brukade fackföreningsfolket komma från sina verkstäder och bangårdar och få buntar av tidningen för att sprida den på sina skift. Denna lilla tidnings makt, dess grepp om arbetarna är obeskrivligt. De trodde på *Organizer* men inte på någon av de andra tidningarna. Ibland kunde det dyka upp någon historia i kapitalistpressen om en ny vändning av strejken. Arbetarna trodde den inte. De väntade på *Organizer* för att se vad som var sant. Förvrängda incidenter och påhittade tidningsankor – sånt fungerade inte i Minneapolis. Mera än en gång kunde man då det senaste numret kom ut höra bland de massor som hela tiden svärmade runtom strejkens högkvarter, repliker som ”Där ser du vad *Organizer* skriver. Jag sa ju att den där historien i *Tribune* var en jävla lögn.” Sådan var den allmänna stämningen bland arbetarna visavi arbetets röst under strejken, dagstidningen *Organizer*.

Och detta mäktiga instrument kostade inte fackföreningen en enda cent. Tvärtom gav *Organizer* ett överskott, från den första dagen till den sista, och hjälpte strejken igenom då skattkistan var tom. Vinsten på *Organizer* täckte vad intendenturen kostade. Tidningen distribuerades gratis till alla som ville ha den, men nästan varenda sympatiserande arbetare gav något för sina exemplar, från en nickel till en dollar. Den höll strejkmoralen uppe. Men framför allt spelade *Organizer* en skolande roll: Här stod dagliga nyheter om strejken, skämt om företagarna, information om fackföreningsrörelsen. Här fanns till och med en daglig teckning, som gjordes av en av de lokala kamraterna. Där fanns en ledare som drog lärdomar ur det senaste dygnets händelser och pekade framåt. ”Detta har hänt. Det här är vad som kommer att hända härnäst. Detta är vår inställning.” De strejkande arbetarna stod rustade och beredda inför varje drag från medlarna respektive guvernör Olson. Vi skulle ha varit usla marxister om vi inte sett ett dygn i förväg. Vi förutspådde händelserna så ofta att de strejkande började ta våra spådomar som nyheter och lita på dem som om de vore det. Dagstidningen *Organizer* var Minneapolisstrejkens främsta vapen. Det kan jag säga, att av allt vi bidrog med så var det utan tvekan detta som betydde mest, det som fick vågskålen att slå över till seger, denna utgivning av en daglig tidning. Utan *Organizer* skulle strejken inte ha segrat.*

Alla de insatser jag har nämnt införlivades och genomfördes i den största samförstånd mellan den stab som nationella kommittén hade sänt och de lokala kamraterna i strejkledningen. I

* Tidningen fortsätter en tid efter strejken som veckoblad, men läggs ner av ekonomiska skäl. I april 1935 startas istället *Northwest Organizer*, som då gavs ut av alla Minneapolis Teamsteravdelningar gemensamt.

Minneapolis hade man lärt sig hela läxan från hotellstrejken, de beklagliga erfarenheterna av tjockskallighet och illojalitet. Här hade vi ett nära samarbete från början till slut.

Strejken var en hård nöt för Farmer-Labor-guvernören Floyd Olson. Vi förstod vilken klämman han satt uti. Dels antogs han vara representant för arbetarna och å andra sidan var han guvernör i en borgerlig stat, rädd för såväl den allmänna opinionen som för företagen. Han satt som i ett skruvstäd mellan tvånget att göra något, eller verka att göra något samt sin rädsla för att strejken skulle nå förbjuden mark. Vår linje var att dra fördel av detta dilemma, att ställa krav på honom som arbetarguvernör, att hela tiden ta vad vi kunde nå men hela tiden ropa efter mer. Men samtidigt kritiserade vi och attackerade honom för vartenda felaktigt drag och gjorde aldrig den minsta eftergift till tanken att de strejkande skulle förlita sig på Olsons råd.

Floyd Olson var otvivelaktigt ledare för Minnesotas officiella arbetarrörelse, men vi erkände inte hans ledarskap. Byråkratin i Minneapolis arbetarrörelse stod under hans ledarskap på samma sätt som nuvarande byråkratierna i CIO och AFL står under Roosevelts ledning. Roosevelt är boss, och Floyd Olson var boss för den samlade arbetarrörelsen i Minneapolis – utom Avdelning 574. Han var inte vår boss, och vi tvekade inte att angripa honom på det mest skoningslösa sätt. Under dessa attacker sviktade han ofta något och lämnade en eftergift eller två, vilka strejkledarna då passade på att ta. Vi hade inga känslor för honom alls. De lokala fackbyråkraterna grät och snyftade i fruktan för att hans politiska karriär skulle gå åt skogen. Vi brydde oss inte om det. Vi tyckte inte ett dugg synd om honom. Det var hans sak, inte vår. Vad vi ville ha, det var flera eftergifter från honom och det ropade vi efter dag för dag. Arbetarförledarna var dödsförskräckta: ”Gör inte så, tvinga honom inte i olycka, ni måste förstå hans svåra position.” Vi brydde oss inte ett smack och fortsatte på vår väg. Knuffad och slagen från alla håll, rädd såväl för att hjälpa de strejkande som för att inte göra det så deklarerade Floyd Olson belägringstillstånd. Detta är en av de märkligaste saker som hänt i den amerikanska arbetarrörelsens historia. En Farmer-Labor-guvernör som utlyste ett undantagstillstånd där inga lastbilar fick köra. Detta skulle då vara till förmån för arbetarsidan. Men samtidigt fick man köra om man hade specialstillstånd. Det var till förmån för företagen. Men det hindrade ändå inte strejkvakterna från att sätta stopp för dessa körningar – så ett par dar senare gjorde Farmer-Labor-guvernörens milis en razzia i strejkhögkvarteret och arresterade ledarna.¹³⁶

Nu hoppar jag fram lite i historien. Vid utlysandet av undantagstillstånd blev jag och Shachtman guvernör Olsons och milisens första krigsfångar. Jag vet inte hur han kom på att vi var där, för vi drog inte på oss någon särskilt offentlig uppmärksamhet. Men Shachtman klädde sig i en jättestor cowboyhatt – var han fått tag på den och varför i herrans namn han bar den nu, det har jag ingen aning om – och den gjorde honom iögonfallande. Jag antar att det var så de fick nys om oss. En kväll gick Shachtman och jag iväg från strejkens högkvarter och knallade ner på stan för att få lite förströelse. Vi tittade efter vad som bjöds. Nere i slutet av Hennepin Avenue stod vi inför ett val: Skulle vi gå in på en burlesk show¹³⁷ eller skulle vi ta bion strax intill? Vilken dörr skulle vi ta? Well, naturligtvis sa jag bion. Ett par detektiver som hade spårat oss följde efter och arresterade oss. Tänk, bara en hårsman från att arresteras på en varietéteater – vilken skandal det skulle ha blivit! Det skulle jag aldrig ha överlevt, det är jag säker på.

De höll oss fängslade ungefär två dygn och ställde oss sedan inför rätta. Jag har aldrig sett så många bajonetter som då, såväl i som utanför rättssalen. Alla de där spolingarna och medelklassarna i milisen, de verkade fulla av iver inför att få träna lite bajonett. Ett par av våra vänner var också där för att se efter hur det gick. Det slutade med att domaren lämnade Shachtman och mig i militära händer, och vi fördes ut genom korridoren och ner för trapporna mellan två rader av bajonettväpnad milis. När vi fördes ut ur domstolsbyggnaden hörde vi ett

hojt nånstans uppifrån. Uppe på tredje våningen satt då Bill Brown och Mick Dunne¹³⁸ bekvämt i ett fönster, skrattade och vinkade ner till oss. ”Se upp för bajonetterna” hojtade Bill – allt för ett skratt i Minneapolis! När även Bill och Mick ett par dagar senare arresterades av milisen tog de det lika lättvindigt.

De slängde oss i arresten och lät två-tre av dessa nervösa rekryter vakta oss, hela tiden med bajonetterna i beredskap. Albert Goldman kom och hotade med process. Milisens befäl verkade angelägna om att bli av med oss och slippa besvär med denne Chicago-advokat. Vi å vår sida var inte angelägna om att göra vårt fall till något juridiskt test. Först och främst ville vi släppas fria så att vi kunde ge stöd åt facket's ledningsgrupp. Vi beslöt att godta det erbjudande de gav: Att vi fick gå bara vi lämnade stan. Så vi sa OK. Vi flyttade tvärs över floden till S:t Paul.¹³⁹ Där fortsatte vi att träffa de andra i ledningsgruppen så länge någon av de ledande inte satt inne. Ibland med och ibland utan Bill Brown tog strejkledningen då en bil, for över floden och snackade igenom dagens erfarenheter och planerna för nästa dag. Inte ett enda viktigt drag under strejken skedde utan att först ha planerats och förberetts.

Sedan kom räden mot strejkens högkvarter. En morgon 0400 omringade milisen högkvarteret och arresterade flera hundra strejkvakter samt alla strejkledare de kunde få tag på. De arresterade Mick Dunne, Vincent Dunne och Bill Brown. I hastigheten missade de några av ledarna: Farrell Dobbs, Grant Dunne och ett par andra slapp emellan deras fingrar. De bildade då helt sonika en ny kommitté och satte upp nya högkvarter i ett par andra, ”vänliga” garage – även underjordiskt organiserat fortsatte strejkvaktandet med god energi. Kampen fortsatte, och medlarna fortsatte sitt lurendrejeri.

Den förste de sände ut var en man som hette [Eugene] Dunnigan. Han såg imponerande ut, bar pincené som var fäst med svarta band, samt rökte dyra cigarrer. Men han visste inte så mycket. Efter att en tid ha försökt bearbeta strejkledarna arbetade han fram ett kompromissförslag som gav arbetarna kraftiga löneökningar, fast utan att gå med på allt. Samtidigt sändes även en av Washingtons stjärnförhandlare dit, en katolsk präst vid namn Fader [Francis] Haas. Han anslöt sig till Dunnigans förslag och det blev känt som ”Haas-Dunniganplanen”. De strejkande accepterade omedelbart. Företagarna avvisade det och hamnade då i ett läge där de motsatte sig regeringens förslag. Men det verkade de inte bry sig om. De strejkande utnyttjade situationen effektivt genom att mobilisera allmänna opinionen på sin sida. Men efter ett par veckor fann fader Haas att han inte kunde sätta press på företagarna, så han beslöt sig för att istället rikta pressen mot de strejkande. Han ställde en rak fråga till facket's förhandlingskommitté: ”Bossarna vill inte ge med sig, så då får ni göra det. Strejken måste få ett slut, Washington insisterar.”

Strejkledarna svarade. ”Nej, så kan ni inte göra. En uppgörelse är en uppgörelse. Vi accepterade Haas-Dunniganplanen. Vi slåss för er plan. Er ära står på spel.” Varpå fader Haas sa – och det här är ännu ett hot som de alltid har i beredskap mot strejkledare: ”Vi kommer att vädja till fackföreningens medlemmar i namnet av Förenta staternas regering.” Och det är ett hot som vanligtvis skrämmar byxorna av oerfarna arbetarledare.

Men, i Minneapolis lät man sig inte skrämmas. De sa: ”All right – kom an!” Och ordnade ett möte åt honom. Men han fick sig ett möte som han aldrig hade räknat med. Mötet var som alla andra viktiga strejkaktioner planerat och genomgånget innan det hölls. Fader Haas hade knappt avslutat sitt tal förrän stormen bröt lös över huvudet på honom. En efter en ställde sig de strejkande upp och visade hur väl de hade lärt sig de tal som hade skissats på planeringsmötet. Han drevs nästan ut från mötet. De fick honom att bli fysiskt sjuk. Så han sträckte upp händerna och lämnade stan. De strejkande röstade enhälligt för att fördöma hans förrädiska försök att knäcka strejken och med detta även deras fackförening.

Dunnigan var slut och fader Haas var slut. Då satte de in en tredje federal medlare. Han hade tydligen lärt sig av sina företrädares ledsamma erfarenheter och försökte inga trix. Herr Donaghue, som jag tror han hette, tog genast itu med jobbet och arbetade på ett par dagar fram en uppgörelse som var en påtaglig seger för fackföreningen.

Nu lystes himlen i Nordväst upp av en ny lysande samling arbetarledare: William S Brown, bröderna Vincent, Miles och Grant Dunne, Carl Skoglund, Farrell Dobbs, Kelly Postal,¹⁴⁰ Harry DeBoer¹⁴¹, Ray Rainbolt¹⁴² och George Frosig.¹⁴³

Efter fem veckors bitter kamp där inte en enda minut hade varit fri från anspänning och faror, hade den stora strejken nått sitt slut. Två arbetare dödades under strejken, många blev skadade, skjutna eller slagna då de gick strejkvakt för att hindra lastbilarna från att köra utan fackligt anslutna förare vid ratten. Efter en hel del vedermödor, och en väldig press av alla möjliga slag, gick facket till slut segrande ur striden, blev fast etablerat och stod till följd av dessa strider på stabil grund. Vi tyckte, och skrev senare, att det var ett ärorikt rättfärdigande av trotskismen i massrörelsen.

Minneapolis var höjdpunkten under den andra strejkvågen under NRA.¹⁴⁴ Den andra vågen svallade högre än den första, precis som den tredje skulle komma att överglänsa den andra och nå sin höjdpunkt med CIOs sittstrejker. Det jättelika amerikanska proletariatet började nu känna sin styrka, började visa vilken enorm potential och vilka resurser i form av styrka, vilja och kurage som den amerikanska arbetarrörelsen besitter.

I juli samma år, 1934, skrev jag en artikel om dessa strejker samt strejkvågen, till första numret av vår tidskrift *New International*¹⁴⁵.

Jag skrev:

”Den andra strejkvågen under NRA når högre än den första och visar på en stark framåtanda hos den amerikanska arbetarklassen. Den enorma potentialen i den framtida utvecklingen står här redan tydligt skriven...

Under dessa stora strider över hela landet visar de amerikanska arbetarna den obegränsade militansen hos en klass som just håller på att vakna. Det är en ny generation hos en klass som ännu inte har blivit besegrad. Tvärtom har den först nu börjat finna sig själv och känna sin styrka och under dessa första preliminära konflikter har den proletäre jätten givit ett lysande framtidslöfte. Denna generation visar sig den amerikanska arbetartraditionen trogen – den är redan från början djärvt aggressiv och våldsam. Den amerikanske arbetaren är ingen kväkare.¹⁴⁶ Klasskampens framtida utveckling i USA kommer att leda till åtskilligt med fighter.”

Den tredje vågen som kulminerade med sittstrejkerna bekräftade denna förutsägelse och gav oss anledning att se framtiden an med största optimism inför än större, och mera grandiosa uppvisningar av de amerikanska arbetarnas kraft och militans. I Minneapolis såg vi arbetarnas naturliga militans samordnad med en medveten ledning. Där syntes hur stor betydelse en sådan ledning kan ha. Det gav stora löften för det parti som grundas på korrekta politiska principer och är sammansmälter med massan av amerikanska arbetare. I den kombinationen kan man se den kraft som ska erövra hela världen.

* * *

Trots att vi hela tiden bands av oräkneliga detaljer och ständigt pressades av de dagliga händelserna, glömde vi inte rörelsens politiska sida. Exempelvis diskuterade vi i ledningsgruppen inte bara strejkens direkta problem, utan så gott vi kunde höll vi oss a jour med vad som hände i världen utanför Minneapolis. Det var under denna tid som Trotskij arbetade fram ett av sina djärvaste taktiska drag: Han föreslog de franska trotskisterna att de skulle ta sig in i det franska Socialistpartiets vänsterflygel och arbeta där som en bolsjevikisk fraktion. Det var

den beryktade ”franska vändningen”. Vi diskuterade förslaget mitt i Minneapolisstrejkens hetta. Översatt till Amerika tolkade vi det som ett tecken att skynda på ett samgående med AWP.

Helt klart var AWP den politiska grupp som stod oss närmast och de var på väg åt vänster. Vi beslöt att rekommendera vårt förbunds nationella ledning att ta avgörande steg för att snabba på sammanslagningen och få denna till stånd innan året var slut.

Musteiterna hade lett en stor strejk i Toledo. Trotskisterna hade utmärkt sig i Minneapolis. Toledo och Minneapolis hade blivit en dubbelsymbol för två höjdpunkter av proletär militans och medveten ledning. De två strejkerna tenderade att föra de båda stridernas aktivister närmare varandra, göra dem öppnare för varandra, mera ivriga till samarbete.

Därmed blev det uppenbart att det var dags att signalera för en sammanslagning mellan dessa båda krafter. Vi for hem från Minneapolis med detta mål i sikte och arbetade beslutsamt för att trotskisterna och AWP skulle gå samman och lansera ett nytt parti, den amerikanska sektionen av Fjärde Internationalen.

9. Sammanslagningen med Musteiterna

När det förra föredraget slutade var vi på väg hem till New York från Minneapolis och på jakt efter nya världar att erövrade. Ännu hade inte 1934 års strejkvåg, den andra under Roosevelts administration, ebbat ut. I fråga om antal inblandade arbetare, men inte ur någon annan aspekt, nådde den sin topp i september, med textilarbetarna. 1 september 1934 gick 750 000 bomullsspinneriarbetare i strejk. *The Militant* skildrade strejken med ett utförligt förslag från redaktionen om vad de strejkande skulle göra för att utnyttja sin situation maximalt. Vår politiska organisation rörde sig framåt, seglande på arbetarmassornas aktiviteter. Men vår seglats hindrades för stunden av ett litet obetydligt hinder: ebb i kassan. Samma nummer av *The Militant* som beskrev de 750 000 textilarbetarnas strejk och hade ett par artiklar om Minneapolisstrejkens verkningar, samma nummer hade även följande meddelande på framsidan – jag kopierade det idag, för att ge er en bild av hur det verkligen var just då:

”Vi är i kris... Vårt arbete i Minneapolis har tömt våra resurser till sista droppen... Här är nakna fakta: Det är bara en fråga om dagar innan sheriffen dyker upp på vårt kontor och flyttar ut vår tryckeriutrustning på gatan. Vi har redan delgivits krav på utmätning. Och även om vår hyresvärd skulle visa barmhärtighet i ett par dagar, får vi antagligen sluta jobba ändå: Elräkningen skulle ha betalats för länge sedan, lyse och ström stängs snart av. Gasverket, pappersbolaget och en hel hord andra inkasserare är på oss med krav på betalning. Sänd bidrag – omedelbart!”

Så rustade och munderade riktade vi åter ett förslag om sammanslagning till AWP, American Workers Party. Vi manade dem att gå ihop med oss och dana ett nytt parti att erövrade världen med.

Vi tog åter upp frågan i ett brev av den 7 september, där vi anmodade AWP att ställa sig positiva till ett samgående och utse en kommitté som kunde diskutera program och organisatoriska detaljer med oss. Nu fick vi ett snabbt svar från AWP.

Det var ett brev med två helt olika sidor. Dels var brevet påverkat av aktivisterna på Pittsburghkonferensen, där man tämligen uttryckligt hade talat för ett samgående. AWP:s brev, som var undertecknat av deras nationella sekreterare A J Muste, var försonligt i tonen och talade till förmån för ett samgående bara vi kunde nå en överenskommelse. Det uttryckte stämningen hos de ärliga aktivisterna, AWP:s fältarbetare. Jag tror att Muste då själv hade samma inställning. Men samma brev hade också en andra sida, med provokativa referenser till Sovjetunionen. Detta representerade inflytandet från Salutsky och Budenz.¹⁴⁷ De var synnerligen fientliga till ett samgående med trotskisterna.

AWP var inte någon homogen organisation. Dess progressiva karaktär bestämdes av två faktorer: 1) Genom sin energiska aktivitet i massrörelsen, fackföreningarna och bland de arbetslösa så hade de attraherat ett stort antal militanta arbetare som tog kampen mot kapitalismen på största allvar. 2) AWP:s allmänna utveckling gick vid denna tid klart åt vänster, åt en revolutionär hållning. Sammantaget gjorde dessa två faktorer att Mustes organisation som helhet hade en progressiv karaktär, och därför attraherades vi av den. Men samtidigt insåg vi, som jag sade, att det inte var någon homogen organisation. I själva verket kunde den, med rätta, beskrivas som ett politiskt menageri med alla möjliga slags politiska djur. Uttryckt på annat sätt inrymde AWP:s medlemskår allt från proletära revolutionärer till reaktionära skurkar och klåpare.

AWP:s mest framstående ledare var A J Muste, en märklig man som alltid har intresserat mig mycket och som jag alltid haft de mest vänskapliga känslor för. Han var duglig och energisk, uppenbart ärlig och hängiven saken, hängiven sitt arbete. Hans handikapp var hans bakgrund.

Muste började sin bana som präst. Det gav honom två missar redan från början.* Ty det är mycket svårt att göra något av en präst. Det är inget jag säger på skämt, och jag säger det mera av sorg än i vrede. Jag har sett många försök men aldrig något som har lyckats. Man kan säga att Muste var den sista chansen och den bästa, men inte ens han, den mest lovande av dem alla, kunde ta sig ända fram – på grund av denna gräsliga kyrkliga bakgrund, som fördärvat honom under de år han danades. Att använda religionens opium är mycket illa i sig självt – Marx beskrev det helt korrekt som ett opium. Men att själv stå och saluföra detta opium – det är vida värre. Det är en syssla som deformerar människans sinne. Inte en enda av alla de många präster som historien igenom har varit med i den radikala amerikanska rörelsen – ingen enda av dem kom i det långa loppet att hamna på rätt spår och bli en genuin revolutionär. Inte en enda. Men trots det handikapp som Muste bar på grund av sin bakgrund var han ett löfte, på grund av sina personliga kvaliteter, det stora inflytande han hade på de personer som han samarbetade med, hans prestige och hans goda rykte. Det fanns stor anledning att hoppas på att han skulle bli en betydande kraft som ledare för det nya partiet.

Muste var inte AWP:s ende ledare. Man kan säga att han var mannen i mitten, den medlande, centrale ledare som balanserade partiets motstridiga sidor.

Det fanns ytterligare en extremt duglig man i AWP:s nationella kommitté. Jag nämnde honom i ett tidigare föredrag. Det var Salutsky. Det var det namn under vilket vi kände honom inom Socialistpartiet och de första åren i kommunistpartiet. Nu går han under namnet J B S Hardman och är redaktör för Amalgamated Clothing Workers' [Konfektionsarbetareförbundet] officiella organ *Advance* (Framåt). Och det har han varit de senaste tjugo åren. Salutsky var en hälften-hälften-människa. Intellectuellt var han socialist. Han kom från den ryska socialiströrelsen, det judiska Bund.¹⁴⁸ Han var den främste ledaren i det amerikanska Socialistpartiets judiska federation. Under många år var han redaktör för den judiska federationens organ och dess mest kunnige medlem, huvud och axlar högre än sådana som Olgin¹⁴⁹ och andra av rörelsens främsta namn. Men moraliskt var Salutsky en vekling, en oduglig vingelpetter som aldrig kunde besluta sig för att ta steget fullt ut. Han ville, och han ville inte. Salutsky var alltid kluven i sin lojalitet. Vartenda steg han tog åt något håll hämmades av denna motsättning inom honom, den dubbelgångare som drog åt andra hållet. Han levde ett dubbelliv. På söndagarna ville han vara med i partiet, hålla föredrag, diskutera teori, umgås med de stora tankarna. Men på vardagarna var han J B S Hardman, en lakejartad redaktör för *Advance*, en intellektuell krypskytt som gjorde alla möjliga skitjobb åt den ignorante tölp och trixare som var bas för Konfektionsarbetareförbundet, Sidney Hillman.

Personligen kände jag Salutsky väl. När jag drabbade ihop med honom 1934 var det andra gången vi möttes på detta sätt. Tretton år tidigare, 1921, hade han och jag suttit på var sin sida bordet vid förhandlingarna mellan "Arbetarrådet"¹⁵⁰ och det underjordiska kommunistpartiet. Arbetarrådet var namnet på en kortlivad gruppering vänstersocialister som hade lämnat Socialistpartiet 1921, dvs två år efter den stora avgörande splittringen 1919, och som då sökte enhet med oss utifrån tanken på ett legalt kommunistparti. Hans inställning då var karakteristisk för honom: När den stora splittringen kom år 1919, då rörelsen delades upp i dels kommunister och dels socialister, då avvisade Salutsky kommunismen och blev kvar i SP. Men hans vänstertendenser och socialistiska kunnande var så starkt att han inte helt kunde förlika sig med högerflygeln utan började syssla med att organisera en ny vänstergrupp inom SP. Det var en grupp andra ledets och andra rangens kommunister. Framme vid 1921 hade Salutsky, hans vänner och en rad andra av samma kaliber genomgått en ny splittring av Socialistpartiet, och bildade då den nya organisationen Arbetarrådet.

* Liknelse med missar i baseball. Jämför brännboll: Missar man bollen tre gånger så är man rökt - Öa

Kännetecknande för Salutsky var att han inte gick med i kommunistpartiet direkt, varken 1919 eller 1921. Han ville inte gå med i det underjordiska kommunistpartiet utan ville istället tillsammans med oss bilda ett nytt parti med ett moderat, ”legalt” program. Han gick så att säga in bakvägen 1921, genom sammanslagningen vi gjorde med Arbetarrådet för att bilda vårt legala parti, Workers Party (Arbetarpartiet). Detta samgående råkade sammanfalla med våra dåvarande mål. Förenta Staternas Kommunistiska Parti var underjordiskt och vi försökte, som jag förut nämnt, steg för steg att åter tvinga det fram i dagen. Så vi ville bilda en legal organisation, inte som helt eget parti, utan som täckmantel för den underjordiska rörelsen, ett av stegen i vår kamp för legalitet. Det passade våra syften utmärkt att ordna samgående med sådana halvvägsgrupper som Salutskys Arbetarråd och lansera ett legalt parti, där kommunisternas majoritet var tryggt förvissad. Detta legala parti, Workers Party, var fullständigt dominerat av kommunistpartiet. Alla visste att det var kommunistpartiets legala form. Salutsky och en rad andra som Engdahl,¹⁵¹ Lore och Olgin var beredda att gå med i denna legala organisation, men inte i det underjordiska kommunistpartiet. Det var alltså ett slags skamsen anslutning till kommunistpartiet som Salutsky gjorde. Men han stannade inte kvar länge. När Workers Party under ledning av och påverkan från kommunistpartiet satte igång en kampanj mot fackföreningsbyråkratin, då började han dra sig undan. Sådant slags arbete hade Salutsky inte mage för.

Det är en sak att hålla föredrag om socialism och klasskamp på söndagarna, förklara kapitalismens motsättningar och revolutionens oundgänglighet. Det är en helt annan sak att engagera sig i praktiskt revolutionärt arbete som leder till konflikter med arbetarförledarna och därmed äventyrar möjligheten att tjäna dem i ett välavlönat jobb. Salutsky lämnade snart Workers Party, eller kanske kastades han ut – jag minns inte säkert vilket. Det spelar ingen roll. Men Salutsky kunde ändå inte sluta att leka med tanken på socialism och revolution. Han gick med i AWP:s föregångare CPLA, som han hjälpte att få en bestämd politisk inriktning och stödde tanken på att göra om det till ett parti, men han ville ha ett pseudorevolutionärt parti och inte ett riktigt. Han ville inte ha några drabbningar med fackbyråkraterna. Mera än något annat fruktade han en sammanslagning med trotskisterna. Inget som Salutsky kunde göra för att sabotera sammanslagningen lämnades ogjort. Som så många andra kände han till den egenskap hos vår rörelse som jag nämnt i tidigare föredrag: Trotskisterna menar allvar. Salutsky visste att så snart som AWP och trotskisterna gick samman skulle varje möjlighet att maskera sig till socialist gå förlorad.

Under förhandlingarna möttes vi och Salutsky som fiender. Naturligtvis på ett artigt sätt, som förhandlare brukar. Vi växlade några små skämt under dagens lopp och dolde våra knivar – åtminstone i början. Jag minns när vi – Shachtman och jag, och tror jag, Abern eller Oehler – jag är inte säkert på vilket – gick in på AWP:s kontor för att träffa Muste, Salutsky och Sidney Hook,¹⁵² den professor från New York som just då höll på att fuska som socialist. När vi i all gemytlighet växlade ord med varandra innan vi satte igång med vad vi skulle, så sade Salutsky till mig, med det glädjelösa leende han alltid verkade bära: ”Jag läser alltid *The Militant*. Jag vill se vad Trotskij har att säga.”

Jag var på vippen att svara att jag alltid läste *Advance* för att jag ville se vad Hillman hade att säga. Men jag lät det passera. Vi uppförde oss på bästa sätt, fast beslutna att ordna samgåendet med så lite detaljgnissel som möjligt. Salutsky försökte på alla sätt sabotera sammanslagningen, men till slut förlorade han spelet. Istället för att, som han försökte, dra AWP bort från trotskismen, så lyckades vi dra dem till oss, till ett slutligt samgående, och han kastades åt sidan som en förbrukad disktrasa. Det var slutet på Salutskys bana som ”socialist”. Han lämnade partiet och all radikal politik helt och hållet – nu befinner han sig i Roosevelts läger, och det är där han hör hemma.

En annan av AWP:s främsta ledare var Louis Budenz. Han hade tidigare varit socialarbetare. Under många år var hans intresse för arbetarrörelsen det hos en studerande observatör samt som redaktör för en subventionerad tidning, som gav olika råd åt arbetarna men inte representerade någon organiserad rörelse. Genom CPLA engagerades han till slut även i massrörelsen, och han hade otvivelaktigt avsevärda talanger för det.

Massarbete är krävande och det förbrukar många människor. 1934 var Budenz, som saknade socialistisk bakgrund och skolning, 100 % patriot och trekvarts stalinist, trött och rätt less samt sökte en orsak att lägga av. Han var alldeles väldigt emot sammanslagningen. Budenz började redan kasta ögon på stalinistpartiet, något som faktiskt åtskilliga AWP-are gjorde. Det var bara trotskisternas kraftfulla intervention och trycket från sammanslagningsdiskussionerna som då hindrade stalinisterna från att sluka en stor del av AWP. Och jag kan tillägga att Budenz till slut fick sin chans att lämna skutan och idag är redaktör för *Daily Worker*, samt att han i årtal har gjort allt det fula arbete de betalar honom för att göra.

Och så hade vi Ludwig Lore, vilken vi kände sedan tiden i kommunistpartiet. Lore, var en av USAs allra första kommunister och hade varit redaktör för tidskriften *Class Struggle* (Klasskampen),¹⁵³ den första kommunistiska tidningen i vårt land; innerst inne snarare vänstersocialist än kommunist. Fast nu hade han tappat mark och var egentligen på väg tvärs igenom AWP, på kurs mot en fullständig försoning med den borgerliga demokratin. Och till slut hamnade han på ett jobb i *New York Evening Post*, som superpatriotisk kolumnist. Lore var emot ett samgående.

Detta var ett par av AWP:s ledande figurer. Under våra interndiskussioner kring frågan om en sammanslagning med musteiterna dök det upp början till en sekteristisk fraktion i vår rörelse, under ledning av Oehler och Stamm. Vi hörde de gamla vanliga sekteristiska argumenten från sådana som bara ser till organisationernas officiella ledare, och dömer efter dem, men inte ser till medlemskåren. De frågade. ”Hur ska vi kunna gå ihop med sådana som Salutsky och Lore & Co?” Och om AWP inte hade haft några andra än Salutsky, Lore & Co, skulle det ha funnits en viss logik i deras opposition.

Men bakom dessa bluffar och renegater såg vi en mängd seriöst folk, ett antal proletära militanter. Jag har redan nämnt de som ledde strejken i Toledo. De hade en hel massa sådana, runt omkring i Pennsylvania och Mellanvästern. De hade byggt upp en arbetslöshetsrörelse av avsevärd styrka. Det var dessa proletära aktivister som intresserade oss, jämte Muste, vilken vi ansåg att han kunde förvandlas till bolsjevik. Förutom Muste, som var av ett särskilt slag och utom Budenz, Salutsky och Lore & Co, så fanns det en hel del andra i den heterogena rörelse som gick under namnet AWP: Folket från Toledo, arbetslöshetsrörelsens medlemmar samt ett antal fackliga medlemmar. Och utöver dessa fanns det, för att summera den röra som utgjorde AWP, några KFUK-flickor, bibelstudenter, diverse intellektuella, collegeprofessorer samt ett antal helt obeskrivliga figurer som bara hade vandrat in genom den öppna dörren

Vår politiska uppgift var att hindra stalinisterna från att svälja denna rörelse, samt att röja ett centristiskt hinder ur vår väg, genom att gå ihop med de proletära aktivisterna och de seriösa medlemmarna, isolera svindlare och bluffmakare samt sortera bort sådana som inte kunde införlivas. Det var ingen liten uppgift, men till sist lyckades vi, fast inte utan åtskilligt med ansträngningar och besvär.

Jag nämnde att det brev som AWP sände oss till svar på vårt andra förslag om förhandlingar även rymde en provokation i den ryska frågan, utan tvivel inspirerad av Salutsky och Budenz. Jag ska citera ett par rader ur brevet för att ge er en bild av provokationens art. Där stod: ”Vi måste nog se till att vår kritik av KIs och KPs politik inte bara är fritt från angrepp på Sovjetunionen, utan även är fritt från allt som kan förefalla vara det. Hur berättigad CLAs

kritik än kan ha varit beträffande vissa företeelser i Sovjetunionen, så har den för den allmänna opinionen verkat ge uttryck för en fientlig inställning Sovjetunionen.”

I brevet fortsatte de med att säga att det måste stå helt klart att de vid ett samgående med oss inte tänkte bli antisovjetiska. När vi läste detta brev på vårt möte i nationella kommittén blev vi topp tunnor rasande. Här hade vi – det var vår känslomässiga reaktion – försvarat Sovjetunionen ända sedan 1917. De flesta av där typerna hade just upptäckt landet och ändå försökte de mästra oss om våra plikter gentemot Sovjetunionen. Vi satte oss ner i vitglödgat raseri och bankade fram ett ursinnigt svar för att få alltihopa ur världen. När vi hade skrivit svaret och talat om för dem att vi tänkte hoppa av, då lugnade vi ner oss. Vi fattade vad det egentligen var: En provokation. Det skulle ha varit dåraktigt av oss att gå i en sådan fälla och förlora våra politiska mål och syften ur sikte. Sedan skissade vi upp ett nytt svar på kommittémötet: Det skulle 1) Klart definiera vår syn på Sovjetunionen, 2) Inte låtsas om provokationen, och 3) Återigen uppmana till den nödvändiga sammanslagningen. Ett sådant svar skulle göra det svårare för provokatörerna att stoppa enhetstrenden i AWP:s led.

Medan vi höll vårt möte där i högkvarteret på Second Avenue och diskuterade punkterna i utkastet samt bestämde vem som skulle formulera meddelandet så fick vi besök av professorerna Hook och Burnham, vilka båda var med i AWP:s fantastiska nationella kommitté. De var för sammanslagningen. Det var en stor fördel för oss – att ha ett par professorer i AWP:s kommitté som, oavsett vad som var deras egentliga motiv, var för ett samgående. Hook önskade fusionen för att kunna slippa ägna sig åt AWP och få ett slut på sitt korta äventyr i partipolitiken. Han ville dra sig tillbaka till åskådarpåls, den enda plats där han någonsin känt sig hemma och som han aldrig borde ha lämnat. Burnham ville gå samman med trotskisterna för att han – som det senare skulle visa sig – just då klev ett steg fram och blev lite mera radikal. Han ville doppa tån lite djupare ner i den proletära politikens iskalla vatten, samtidigt som han med den andra foten klamrade sig fast på den borgerliga stranden. De två tappra professorerna varnade oss för provokationen. De var rädda för att vi skulle svara med samma mynt och att det skulle förstöra alltsammans. Det var därför de kom på besök. De var mycket belåtna och lättade när vi gav dem det andra utkastet till svar från oss.

Medan allt detta pågick i vårt läger rörde det sig ordentligt överallt, i alla organisationer, ett uttryck för vad som hände i massrörelsen. Vi hade börjat dra till oss små grupper Lovestone-iter och en del andra. 8 september hade *The Militant* följande notis: ”Lovestonegruppen spricker i Detroit: Fem går till Förbundet.” Samma tidningsnummer nämnde även att Herbert Zam hade lämnat Lovestones organisation respektive att Zam och Gitlow skulle gå med i Socialistpartiet. 29 september rapporterade *The Militant*: ”De franska bolsjevik-leninisterna har gått med i franska Socialistpartiet som fraktion.” Det var den första stora aktion som togs för att genomföra linjen i Trotskijs ”franska vändning”, där våra kamrater uppmanades att överallt där det var möjligt gå in i de reformistiska socialistorganisationer som kunde vara öppna för dem, i syfte att etablera kontakt med den framväxande vänsterflygeln, och på denna väg lägga grund för ett nytt parti.

De organisatoriska förslag som vi gav AWP vid tredje mötet gick mycket långt för att möjliggöra sammanslagningen. Vi har alltid ansett att programmet avgör allt. En grupp som är säker på antagandet av ett marxistiskt program behöver inte kämpa så hårt om varenda organisatorisk småsak. Det är ett vanligt fel som oerfarna proletära aktivister och militanter ofta gör, att överdriva organisationsfrågan och att bortse från programmets avgörande roll. Under den amerikanska kommunismens första tid orsakades många onödiga strider, ja till och med splittringar, av att de olika fraktionerna på ett överdrivet sätt slog vakt om de organisatoriska poster som man ansåg vara till fördel för sin fraktion. Vi hade lärt oss en del av dessa erfarenheter och det hade vi mycken fördel av.

När vi under förhandlingarnas gång fann att musteiterna närmade sig oss i programfrågan lade vi fram en fullständig uppsättning förslag beträffande fusionens organisatoriska sida, en sida av saken som många av dem lade stor vikt vid. Vi erbjöd dem ett lika-för-lika-arrangemang över hela linjen. Vi var vid den tiden numerärt starkare än musteiterna. Räknat till vilka som faktiskt betalade medlemsavgift i organisationen var vi flera än dem. De hade kanske en större rörelse i lös mening, fler allmänna sympatisörer, men vi hade fler egentliga medlemmar. Vår organisation var mera kompakt. Men vi lät det inte spela någon roll, utan erbjöd dem ett arrangemang där partiets officiella poster delades lika mellan de båda sidorna. Dessutom erbjöd vi dem att välja varje gång det rörde sig om två poster av jämförlig vikt. Till exempel föreslog vi, beträffande de två ledande posterna, att Muste skulle vara landssekreterare och att jag skulle var redaktör för tidningen. Eller om de hellre ville det, kunde jag vara landssekreterare och Muste chefredaktör. Det var svårt för dem att protestera. Vi visste vad det betydde för dem, med deras övertro på rent organisatoriska angelägenheter att få ha sekreterarskapet, eftersom sekreteraren, åtminstone teoretiskt sett kontrollerar partiapparaten. Vi var mer intresserade av posten som redaktör, eftersom man där mera direkt formar rörelsens ideologi. På samma sätt gjorde vi med posterna som facklig sekreterare och skolningsansvarig – vi föreslog att vi skulle ha den senare posten och de den förra, eller om det passade dem bättre, tvärsom.

Nationella kommittén skulle ha lika många representanter från båda sidorna och alla andra organisatoriska frågor som kunde uppstå skulle lösas på paritetsbasis. Sådant var vårt förslag. Dess uppenbara renhårighet, ja till och med generositet, imponerade starkt på Muste och hans vänner. Vårt ”organisationsförslag” gynnade samgåendet starkt, istället för att som så ofta är fallet orsaka låsningar och dödlägen. Som jag sa, kunde vi göra så och i ett slag eliminera saker som ofta verkar vara omöjliga hinder därför att vi hade lärt oss läxorna från den organisationskamp som vi förut haft i kommunistpartiet.

Vi hade en liberal och försonlig attityd i organisationsfrågorna och reserverade vår omedgörlighet till frågan om programmet. En gemensam kommitté valdes för att skissera ett program. Sedan två-tre förslag hade lagts fram, diskuterats och bearbetats, nådde vi efter en del besvär och konflikter till slut fram till ett program där vi var överens. Efter att ha undertecknats av den gemensamma kongressen, blev det en ”Principförklaring för Workers Party of the United States” (WPUS), vilket av kamrat Trotskij karakteriserades som ett strikt principiellt program.¹⁵⁴

Samtidigt fick vi vissa råd från stalinisterna, som hade sovit på läktaren medan den föraktade lilla ”sektaristiska” trotskistgruppen hade anträt den spelplan som de ansåg rätteligen tillhörde dem. De hade haft för avsikt att suga upp Mustes organisation och hade mycket större orsak att vänta sig framgång än vi. Men vi hade slagit dem groggy, vi hade agerat i rättan tid – i politik har timing en avgörande betydelse – och vi var långt inne i sammanslagningsförhandlingarna med AWP innan stalinisterna insåg vad som var på gång. När de kvicknade till fyllde de sin press med både varningar och goda råd. 20 oktober hade *The Militant* följande huvudrubrik: ”Stalinistpressen ’varnar’ AWP för att gå samman med oss.” Bakgrunden till detta var en artikel i *Daily Worker* av den notoriske Bittelman¹⁵⁵, som under rubriken ”Vet AWP vilka det är man förenar sig med?” gav öppenhjärtiga varningar åt oss på båda sidor. Till musteiterna sade stalinisterna att ”Vi måste varna de arbetare som följer Muste och hans AWP för den fälla som deras ledare gillar åt dem, den kontrarevolutionära trotskismens fälla.” Och, för att visa sin opartiskhet, vände man sig i samma artikel även till oss: ”Till de få missledda arbetare som ännu följer trotskisterna: Cannon, Shachtman & Co leder er till ett samgående med Muste, den borgerliga nationalismens förkämpe[champion].”

Vi svarade dem: ”Om nu trotskisterna är kontrarevolutionära och musteiterna borgerliga nationalister, då kan ni väl strunta i vad de har för sig. Inget av vikt kan ändå komma från

någondera, eftersom ingen av dem kan bli värre av fusionen.” Vi tackade dem för deras opartiska råd åt våra båda sidor – och fortskred med samgåendet. De två organisationerna började samarbeta i sina praktiska aktiviteter. Vi höll gemensamma möten innan sammanslagningen. 6 oktober rapporterade *The Militant* att Muste och Cannon hade talat till en publik av 300 textilarbetare vid Paterson, New Jersey, på ett massmöte som CLA och AWP ordnade för att diskutera strejkens lärdomar.

Ungefär vid den här tiden, oktober 1934, sändes jag utomlands av nationella kommittén, till Internationella Kommunistiska Förbundets exekutivkommittés plenum i Paris. Därifrån reste jag sedan för att besöka kamrat Trotskij i Grenoble, i södra Frankrike. Det var första gången efter hans flera år tidigare exil från Sovjet som jag mötte kamrat Trotskij personligen. Flera andra amerikanska kamrater hade varit utomlands, men det här var min första resa. Shachtman hade varit där två gånger, och flera andra av våra medlemmar vilka kunde finansiera sin resa till Europa på egen hand hade också besökt honom. Det var under den tid då kamrat Trotskij jagades av de franska fascisterna.

Några av er kanske minns att den franska fascistpressen då, 1934, hade inlett en omfattande kampanj mot Trotskij närvaro i landet. De agiterade så våldeliga – och fick sällskap av stalinisterna under den gemensamma parollen ”Trotskij ut ur Frankrike” – att de terroriserade regeringen Daladier¹⁵⁶ till att återkalla hans visum. Han fick order att lämna Frankrike, berövad sin rätt att stanna. Men de kunde inte hitta ett enda kapitalistland som ville ge honom inresetillstånd, så de tvingades ha honom kvar i Frankrike. Men han var där under ytterst osäkra och farliga omständigheter, utan verkligt skydd, utan legal rätt, och hela tiden förföljd av fascistpressen samt av stalinisterna. Vid den här tiden dolde han sig i en sympatisörs bostad i Grenoble. Han hade ingen till sin hjälp, inget sekretariat, ingen som skrev maskin, eftersom han levde på en dag-för-dag-basis. Han var tvungen att göra allt arbete för egen hand.¹⁵⁷ Reaktionen hundar höll honom på språng: Jagad från plats till plats hann han knappt innanför dörren hos en sympatisör och slå sig ner så pass att han kunde börja arbeta, så hittade fascisterna honom i hans nya tillflyktsort. Nästa dag kom det en braskande rubrik i tidningen: ”Vad gör den ryske mördaren Trotskij i vår stad?” Sedan blev det ett väldigt hallå och han tvingades lämna staden på småtimmarna, så snabbt som möjligt, för att rädda sitt liv, för att hitta skydd på en ny plats. Samma sak hände om och om igen. Under tiden var Trotskij's hälsa mycket svag och han dukade nästan under. Det var en tid av största oro för oss alla.

Det var ett mycket, mycket lyckligt ögonblick för mig då jag en tidig morgon – omkring klockan sju, och efter att ha rest från Paris hela natten – kunde stiga in i hans hus på landet och få se och veta att han ännu var vid liv. Jag träffade honom innan frukost, men han ville genast sitta ner och börja en politisk diskussion. Hans första fråga var: ”Vad hände på plenumet? Gick resolutionen igenom?” Jag bad hövligt om en liten matpaus. Så jag åt frukost med Trotskij och Natalja¹⁵⁸ men bröt då mot en av husets regler, vilket jag senare ångrade mycket djupt. Jag gjorde det av okunnighet. Jag hade hört att han inte tillät rökning i sin närvaro. Glotzer¹⁵⁹ och andra hade kommit tillbaka med vilda historier om hur de hade blivit utskällda för det. Jag hade tagit det som en egenhet hos Trotskij, något som man inte behövde ta på särskilt stort allvar. Jag var van vid att röka efter frukost, och när kaffet serverades – det är ju då som en rök smakar bäst – så tog jag fram min cigarr, och när den var ungefär till hälften färdigrökt sa jag lite skämtsamt: ”Jag har hört att det finns de som har blivit uteslutna för att de rökt. Är det sant?” Han sade: ”Nej, nej, fortsatt röka”. Han tillade: ”För sådana gossar som Glotzer tillåter jag det inte, men för en pålitlig kamrat är det all right.” Så jag rökte i hans närvaro under hela mitt besök. Inte förrän på senare år har jag fått höra att rökning var honom fysiskt motbjudande, ja fick honom till och med att må illa, och jag beklagar djupt vad jag gjorde.

På eftermiddagen tog Trotskijs värd oss med på en rundtur i de franska alperna med sin bil. På bergets topp höll vi en lång diskussion om vår förestående sammanslagning med musteiterna. ”Den Gamle” gillade allt vi hade gjort, inklusive hur vi hade undvikit provokationen om Sovjet. Vi kom överens i ett par punkter där vi avvaktat i väntan på hans råd, åtgärder för att underlätta samgåendet med musteiterna. Han var helt för en sådan, och han var även mycket intresserad av Muste som person, ställde frågor om honom och underhöll ett visst hopp om att Muste senare skulle utvecklas till en riktig bolsjevik.

Internationella Kommunistiska Förbundet höll sitt plenum i Paris oktober 1934. Syftet var att lägga sista handen vid det beslut man redan nått i exekutivkommittén, och som hade bekräftats genom omröstningar i de olika ländernas sektioner: Beslutet om att genomföra den ”franska vändningen”, dvs det steg som tagits av vår franska organisation, att som grupp gå med i det franska Socialistpartiet, i syfte att arbeta som fraktion inuti detta reformistiska parti, få kontakt med dess vänsterflygel och söka påverka den, gå ihop med den och på så vis bredda basen för det tänkbara uppbygget av ett nytt revolutionärt parti i Frankrike. Plenumet stödde denna linje, och det betydde en förändring av vår taktik jorden runt: Aktionen beslöts under den huvudslogan jag förut nämnt. Från propagandacirklar, som vi nu hade varit i fem år, till kontakt med den levande rörelse av arbetare som närmade sig den revolutionära marxismen.

När jag kom hem från Paris för att rapportera om plenumet för vår organisation i New York, stötte vi på en opposition som leddes av Oehler och Stamm, till vilka även en munvig, vänstersjuk tysk immigrant vid namn Eiffel slöt sig. De motsatte sig av princip att vi gick ihop med någon del av Andra Internationalen. Deras argument var, som alla tidigare sekteristers argument, strikt formalistiska och bortsåg från dagens verklighet: ”Den Andra internationalen...” sade de, och det helt korrekt, ”förrådde proletariatet under första världskriget. Den fördömdes som ett ’stinkande lik’ av Rosa Luxemburg.¹⁶⁰ Kommunistiska Internationalen bildades i kamp mot Andra Internationalen 1919, Och nu, 1934, vill ni återvända till denna reformistiska förrädarorganisation! Det innebär ett svek mot principerna!”

Förgäves försökte vi förklara för dem att Andra Internationalen av år 1934 inte var samma organisation som 1914 eller 1919. Att byråkratiseringen av Komintern hade föst in ett nytt skikt av uppvaknande aktivister och arbetare i socialistpartierna, med deras lösare, mer demokratiska organisationsformer. Att det växt upp en ny generation unga socialister som inte hade någon del i förräderierna från 1914-18. Och eftersom vi var förhindrade från allt slags deltagande i Komintern, borde vi undersöka denna nya kraft. Och om vi ville bygga ett nytt revolutionärt parti, då skulle vi rikta in våra krafter på Andra Internationalen och etablera kontakt med dess vänsterflygel.

Då förde den sekteristiska oppositionen fram ett nytt argument: ”Är det inte en av marxismens principer, och ett av villkoren för att tillhöra den trotskistiska rörelsen, att vi alltid och under alla omständigheter måste stå för det revolutionära partiets ovillkorliga självständighet? Är inte det en princip?”

”Ja”, svarade vi, ”det är en princip. Det är den stora lärdomen från anglo-ryska kommittén. Det är den fundamentala lärdomen från den kinesiska revolutionen. Vi har publicerat pamfletter och böcker för att visa att det revolutionära partiet aldrig får försvinna in i en annan politisk organisation, aldrig får blanda ihop fanorna, utan måste upprätthålla sin självständighet även om de är isolerade. Den ungerska revolutionen¹⁶¹ gick delvis under på grund av den felaktigt motiverade sammanslagningen mellan kommunister och socialdemokrater.”

”Allt detta är riktigt”, sade vi, ”men det är bara ett litet fel på er argumentering: *Vi är ännu inget parti.* Vi är bara en propagandagrupp. Vårt problem är att *bli* ett parti. Vårt problem är,

som Trotskij ställer frågan, att få lite mera kött på benen. Om våra franska kamrater kan tränga in i Socialistpartiets politiska massrörelse och dra till sig den livskraftiga vänsterflygeln samt gå ihop med dem, då kan de bilda ett nytt parti, i ordets rätta bemärkelse, och inte en karikatyr. Sedan kan de åberopa principen om partiets ständiga oberoende och då kommer principen att vara meningsfull. Ni använder principerna på ett sådant sätt att de hindrar de taktiska steg som behövs för att möjliggöra skapandet av verkligt parti.”

Vi kunde inte rubba dem. Formalistiska sinnelag, det är sekterismens karaktärsdrag, brist på sinne för proportioner, nonchalerande av verkligheten, sterila hårklyverier i cirkelresonemang. Vi började ta strid på frågan om den ”franska vändningen” ett år innan den skulle komma att genomföras på samma sätt här som i Frankrike. Den sammanslagning som planerades med musteiterna var av samma slag, fast på ett annat sätt, men det förstod inte Oehleriterna – just därför att *formen* var annorlunda. De förlät oss sammanslagningen med musteiterna, men med stor vånad, fruktan och profetior om allt vad ont som skulle följa av att beblanda sig med konstigt folk. Som en av våra killar – Larry Turner¹⁶² – uttryckte det i brev häromdagen, är sekterister alltid rädda för sina förträngda önsknings om att själva bli opportunisterna. De är rädda för att komma i kontakt med opportunisterna av fruktan för att opportunisterna ska fördärva dem moraliskt. Men vi, som var säkra på vår förträfflighet, vi gick förtröstansfullt vidare. Under diskussionerna om den ”franska vändningen” 1934 uppstod det en spricka i vår organisation. Tendenserna hårdnade till slut till fraktioner. Dispyten 1934 kring våra franska kamraters handlande var en generalrepetition inför nästa års dräpande, utdragna och slutgiltiga strid mot Oehler-sekterismen. Vår seger i denna fråga lade grunden till alla senare framsteg.

Vi närmade oss snabbt en sammanslagning och satt i dagliga förhandlingar. Vi samarbetade med musteiterna i en rad praktiska aktiviteter och hela trenden gick mot ett samgående mellan de två organisationerna. Vi kom till slut överens om ett handlingsprogram, dvs de två kommittéerna kom överens. Vi kom överens om de organisatoriska frågorna. Sedan återstod inget annat än att lägga fram saken för ratificering av respektive organisation på sina konvent. Det rådde fortfarande en osäkerhet på båda sidor om hur medlemmarna skulle ställa sig. Vi visste inte hur starka Oehleriterna skulle visa sig vara utanför New York, och som alltid hade Abern gjort sina förstulna och skumma manövrer i det fördolda. Muste hade nu blivit en bestämd fusionsförespråkare, men han var inte viss om sin majoritet. Istället för ett gemensamt konvent, höll vi därför först två separata konvent, ett för vardera organisationen. Konventen hölls på var sitt håll 26-30 november 1934, där var och en tröskade ut sina respektive interna affärer. Båda konventen ratificerade den principdeklaration som hade antagits av samordningskommittén samt organisationsförslagen. På grundvalen av dessa separata beslut höll vi därpå, lördag-söndag 1-2 december 1934, en gemensam session för de två konventen. *The Militant* rapporterade om det förenade konventet i påföljande nummer och skrev då att: ”Workers party of the United States har grundats... CLAs och AWPs enhetskonvent fullföljde i söndags eftermiddag sin historiska uppgift på Stuyvesant Casino... Minneapolis och Toledo, som exemplifierar den amerikanska arbetarklassens nya militans, var de stjärnor som vägledde dess födsel* ... Ett nytt parti inleder sin kolossala uppgift: Att störta kapitalets makt i Amerika och att istället skapa en arbetarstat.”

* Alldeles uppenbart är citatets text avsedd att syfta på bibelns jesusfödsel och de vise männens färd till Betlehem. Cannon har många språkliga referenser till denna kulturellt kända bakgrund. Och själva samgåendet skedde ju även i adventstid. Öa.

10. Kampen mot sekteristerna

Den formella sammanslagningen mellan Communist League of America [CLA] och American Workers Party [AWP] var den första sammanslagningen av olika politiska grupper på över tio år.

Den revolutionära arbetarrörelsens utveckling går inte som på räls eller efter någon rät linje. Den utvecklas genom en oupphörlig process av intern kamp. Den revolutionära partiet utvecklas genom såväl splittringar som sammanslagningar. Bådadera kan under skilda omständigheter få såväl progressiva som reaktionära konsekvenser. Den allmänt populära inställningen om att alltid ordna samgåenden är inte av större politiskt värde eller att föredra framför en ständig splittringsprocess av det slag man då och då kan se i puristiska sekter. Det är enfaldigt att lägga moraliska synpunkter på splittringsfrågor. Ibland är splittringar absolut nödvändiga för att klara upp programmatiska frågor samt att selektera fram nya styrkor som kan börja om på en klar grund. Å andra sidan är det under vissa omständigheter alldeles outhärligt att förena två eller fler grupper som har nått en programmatisk överenskommelse, för att omgruppera och stabilisera arbetaravantgardets krafter.

Sammanslagningen mellan den trotskistiska organisationen, CLA, och den musteitiska var otvivelaktigt en progressiv åtgärd. Här förenades två grupper med olika bakgrund och erfarenhet, men som åtminstone i formell mening hade kommit överens om programmet. Enda sättet att testa om överenskommelsen var verklig och genomgripande eller om den bara var formell, enda sättet att ta reda på vilka element i de båda grupperna som kunde bidra till en fortsatt progressiv utveckling av rörelsen var en sammanslagning, att föra dem tillsammans och testa dem i ljuset av en gemensam praktik.

Sedan 1928 hade det, här som i världen för övrigt, skett en kontinuerlig och oavbruten rad splittringar inom den amerikanska rörelsen. Grundorsak till detta var naturligtvis att Kommunistiska Internationalen hade degenererat, eftersom den ryska revolutionen hade blivit föremål för en pressande inringning från hela världen och att den stalinistiska byråkratin försökte anpassa sig till denna omringning genom att överge det internationella programmet. Kominterns förfall ledde till ofrånkomliga sprängningar och splittringar. I alla partier inom denna degenererade organisation var den oförfalskade marxismens försvarare en ständig källa till irritation och konflikt, och byråkratin kom inte på något annat sätt att lösa dessa konflikter än genom byråkratiska uteslutningar. Vi uteslöts ur det amerikanska kommunistpartiet oktober 1928. Sex månader senare, våren 1929 uteslöts Lovestoneiterna och bildade landets tredje kommunistorganisation. Små sekter och klickar av enstaka personer och deras vänner som representerade olika slags egenheter och nycker, det var en vanlig företeelse på den här tiden. Rörelsen genomgick en period av pulvrisering och isärslitanden, innan ett nytt klasskampsuppsving kom världen runt och återigen kunde lägga grunden till samgående.

Det var vår fraktion och Lovestones fraktion. Sedan var det den lilla Weisbordgruppen, som en gång hade nått en nivå på 12-13 medlemmar, men som förde tillräckligt mycket oväsen för att man skulle tro att de representerade en kraftfull historisk tendens. Dessutom fortsatte Weisborditerna, som inte nöjde sig med att ha bildat en självständig organisation, att i något som verkar vara en naturlag för sådana godtyckligt skapade grupper, få ett par splittringar i sina egna led. Vidare bildade naturligtvis även Fielditerna – Field och några av hans personliga kontakter, vänner och släkt vilka vi hade kastat ut ur vår rörelse för trolöshet under hotellstrejken – en egen organisation och gav ut en tidning där de talade i hela arbetarklassens namn.

Lovestoneiterna förlorade Gitlowgruppen i en splittring, och ett par månader senare en liten grupp som representerades av Zam.

Och sedan 1919 hade landet ytterligare en kommunistisk grupp, kallad Proletarian Party¹⁶³ som även de upprätthöll en isolerad existens med sina periodiska splittringar.

Rörelsens demoralisering under denna period illustreras av denna tendens till upplösning, denna ihållande splittringsprocess. Denna sjukdom måste ha sitt förlopp. Under denna tid var vi trotskister aldrig några enhetsivrare, särskilt inte under våra första fem år som egen organisation. Vi koncentrerade vårt arbete till att klargöra programmet och var emot allt tal om improviserade sammanslagningar med grupper som inte stod oss tillräckligt nära i vad vi betraktade som, och ännu betraktar som frågornas fråga, det vill säga den om programmet. Den fusionen vi gjorde i december 1934 var den första sammanslagning som skedde under hela denna period.

Precis som den äkta trotskistiska gruppen var den första att uteslutas ur kommunistpartiet sedan stalinisterna helt och hållet byråkratiserat Tredje Internationalen samt kväst allt revolutionärt och kritiskt tänkande, var trotskistgruppen även den första att ta initiativ till att inleda en ny omgrupperings- och sammanslagningsprocess, sedan de politiska förutsättningarna för ett sådant steg hade kommit för handen. Det var det första tecknet på att trenden till upplösning, skingring och splittring hade börjat vända.

Sammanslagningen mellan trotskisterna och musteiterna och bildandet av Workers Party utgjorde otvivelaktigt ett stort steg framåt, men bara *ett* steg. Det stod snart klart för oss – åtminstone för de mest inflytelserika ledarna av det förutvarande CLA – att det hade börjat en omgrupperingsprocess bland de revolutionära krafterna. Vi måste inta denna realistiska ståndpunkt eftersom det, som jag anmärkt i tidigare föredrag, samtidigt med musteiternas radikalisering höll på att hända viktiga saker i USAs Socialistiska Parti, liksom i den socialdemokratiska rörelsen över hela världen.

Nya arbetare och yngre element som inte hade något ansvar för förräderier i det förflutna hade skakats om och väckts av den enorma inverkan av världshändelserna, särskilt då krossandet av det tyska proletariatet då fascisterna kom till makten. Det började blåsa nya vindar i socialdemokratins gamla skröpliga organisation. Där började en vänsterflygel formas, som uttryck för att många människor strävade efter att finna ett revolutionärt program. Vi menade att detta inte kunde förbigås, då det var ett faktum, ett element av Amerikas politiska verklighet. Trots att vi hade bildat ett nytt parti och utropat detta som en förening av avantgardet, insåg vi att vi inte kunde strunta i eller godtyckligt undvika att delta i denna nya rörelse, dessa nya element av kraft, hälsa och revolutionär vitalitet. Tvärtom var det vår plikt att hjälpa denna utvecklade rörelse inom Socialistpartiet att finna rätt väg.

Vi var övertygade om att de inte skulle klara det utan hjälp från oss, ty de hade inga marxistiska ledare, inga traditioner och var på alla sidor utsatta för all möjlig påverkan, krafter och tryck som skärmade av deras möjligheter att få en klar syn på det revolutionära programmet. Hur det slutligen skulle gå, vilken möjlighet de hade att utvecklas på revolutionär väg, det berodde på de mer erfarna och beprövade marxistiska kadrer som företrädde av det nybildade Workers Party. De som ledde Socialistpartiets diffusa vänsterflygel kallade sig själva för ”militanterna”. Fast vi har aldrig lyckats begripa varför. Militanten, *The Militant*, var ju redan från första början namnet på den amerikanska trotskismens officiella organ, och alla erkände att detta var rätt namn på vår tidning. ”Militanten” betecknade partiarbetaren, partiaktivisten, partikämpan. Men varför även ledarna för Socialistpartiets dåtida vänster – kärlborgare in i märgen, och i avsaknad av såväl tradition som verkliga kunskaper – kallade sig för militanter, det är en fråga som får studeras av de historieforskare som vår rörelse i en framtid kommer att få. Ännu har inte skälet kommit fram. Åtminstone har inte jag fått höra det.

Detta bedrövliga ledarskap, dessa tillfälliga figurer, hycklare och pratkvarnar, oförmögna till någon verklig uppoffring och seriös kamp för en idé eller tanke och som saknade djupare känsla för rörelsen – de flesta av dem jobbar idag för regeringen i olika krigsprojekt – dessa ”timridare” [”knights of an hour”] intresserade oss inget nämnvärt. Vad som intresserade oss var det faktum att Socialistpartiet strax under ytans lödder hade en mycket livaktig ungdomsrörelse och ett ansevärt antal arbetaraktivister, fackföreningsaktivister och kämpar på arbetslöshetens område som var ett gott råmaterial för det revolutionära partiet. Här är en stor skillnad. Man kan inte göra mycket av det slags ledare som Socialistpartiet hade i sina olika flyglar, varken nu eller då. Men av medlemskårens seriösa militanter, av de fackliga aktivisterna och den radikala ungdomen – av dem kunde man göra ett parti som kan leda en revolution. Vi ville finna vår väg till dem. Vid den tiden visste ännu ingen, och allra minst socialistungdomen själva, vilken väg som deras rörelse skulle ta. De hämmades av Socialistpartiets konservativa byråkrati och gång på gång visade deras värdelösa ledare – de så kallade ”militanterna” – en benägenhet att kapitulera för högerflygelns byråkrati.

Och på andra sidan ansattes de av stalinisterna, med sin starka press och apparat samt en massa pengar att korrumpas med, och vilka inte tvekade att använda pengar i sådana syften. Vid den tiden tryckte stalinisterna alldeles särskilt på mot socialisterna i syfte att lägga rabarber på den progressiva vänsterflygelrörelsen och få den att återvända i reformistisk riktning av stalinistisk art. De hade lyckats med det i Spanien och flera andra europeiska länder. Den socialistiska ungdomsrörelsen i Spanien, som på eget initiativ hade uttalat sitt stöd för tanken på en fjärde international, de avvisades av de spanska trotskisterna som i steril renlärighet avhöll sig från varje slags manöver i riktning mot socialistungdomen. De nöjde sig med att deklamera ritualen från splittringen mellan socialdemokratien och Komintern år 1914-19. Följden blev att stalinisterna smet emellan och tog över den mycket lovande socialistiska ungdomsorganisationen och gjorde den till ett eget bihang. Det var en av de faktorer som avgjorde den spanska revolutionens undergång. Vi ville inte att det skulle hända här också. Stalinisterna hade redan en rad fördelar mot oss. I socialistvänstern fanns redan starka stämningar för en förlikning med stalinismen, och stalinisterna jobbade på med sin demagogiska ”enhets”paroll allt vad de förmådde. Vi kände igen problemet och insåg att om vi inte tog itu med saken då skulle det som skedde i Spanien snart även hända här.

Vi hade nätt och jämt hunnit börja arbeta under Workers Partys oberoende fana, men detta problem skulle inte vänta på sig. Vi började insistera på att mer och mer uppmärksamhet skulle ägnas åt Socialistpartiet och dess framväxande vänster. Vi argumenterade efter dessa linjer: Vi måste stäcka stalinisternas planer. Vi måste ta oss in emellan dem och den vänstersocialistiska rörelsen och få denna i genuint marxistisk riktning. Och för att lyckas med det måste vi lägga all organisationsfetischism åt sidan. Det gick inte att begränsa oss till att säga: ”Här är Workers Party. Det har ett korrekt program. Kom och gå med!” Sådan är sekteristernas attityd. Denna vänster är en lös gruppering på tusentals personer inom SP, med lite diffusa tankegångar, förvirrade och dåligt ledda, men mycket värdefulla för framtiden bara de fick en lämplig näring med marxistiska tankar.

Vi formulerade vår ståndpunkt i Cannon-Shachtmanresolutionen. Vi mötte ett bestämt motstånd i partiet, från Oehler men även från Muste. Oehleriternas utgångspunkt var dogmatisk sekterism. De ville inte bara avvisa varje aktuell inriktning på Socialistpartiet utan insisterade även på att vi, som princip, skulle göra det fullständigt uteslutet ens som framtida möjlighet. Oehleriterna sa: ”Vi har bildat partiet. Här är det. Låt vänstersocialisterna komma till oss om de accepterar programmet. Vi är Mohammed och de är berget, och det är berget som måste komma till oss.” Det var hela deras recept beträffande dessa förvirrade unga vänstersocialister som aldrig hade visat den ringaste böjelse att gå med i vårt parti. Vi sade: ”Nej, så enkelt är det inte. Bolsjevikerna måste ta nödvändiga politiska initiativ för att hjälpa

vänstersocialisterna att hitta vägen till det rätta programmet. Gör vi det kan problemet med att enas med dem i en gemensam organisation lätt bli löst.”

Muste opponerade sig – inte på principiell grund utan av organisationsfetischistiska skäl, kanske personligt högmod. Sådana känslor är ödesdigra inom politiken. Högmod, ilska, agg – varje slags subjektivitet som påverkar den politiska linjen leder bara till nederlag och undergång för de som har låtit detta falla avgörandet. Som ni kanske vet är en av de första lektioner som man får i prisboxaryrket – ”det manliga självförsvarets konst” – att den sakkunnige tränaren talar om för den unge boxaren att han måste hålla sig kall när han möter sin motståndare i ringen. ”Bli aldrig förbannad i ringen, tappa aldrig huvudet, för om du gör det vaknar du upp på golvet.” Boxare måste slåss beräknande och inte impulsivt. Det stämmer dubbelt upp inom politiken. Muste kunde inte stå ut med tanken på att han, efter att ha grundat ett parti och proklamerat det som Partiet alla kategorier, skulle behöva ägna något annat parti sin uppmärksamhet. Vi borde fortsätta längs vår väg, hålla huvudet högt och se hur det går. Om de inte förenar sig med oss är det deras problem. Mustes inställning var inte tillräckligt genomtänkt, inte tillräckligt objektivt genomtänkt. Den skulle inte duga i det läge vi befann oss. Om vi ställde oss vid sidan av skulle stalinisterna sluka socialistvänstern, och precis som i Spanien skulle det användas som en klubba mot oss.

Innan vi kunde lösa frågan om Socialistpartiet och med det röja ännu ett hinder ur vägen för det amerikanska avantgardepartiet, måste vi kämpa igenom frågan bland medlemmarna av Workers Party. Vi måste ta kamp i principfrågan mot sekteristerna, och när de blev halsstarriga och bröt disciplinen tvingades vi köra ut dem ur partiet. Jag sa detta med visst eftertryck, för det var så vi måste handskas med Oehleriterna – med eftertryck. Om vi inte hade lyckats med det 1935, om vi hade förfallit till någon slags sentimentalitet gentemot folk som raserade de politiska perspektiven med sin formalistiska idioti, då skulle vår rörelse ha strandat år 1935. Vi skulle ha skurits av från alla möjlighet att fortsätta att utvecklas: Det skulle ha oundvikligen lett till upplösning. Rörelsen skulle ha kört fast i en återvändsgränd av sekteristisk futtighet.

Sekterismen är inte någon slags intressant egenhet. Det är en politisk farsot som förgör varje organisation där den får ordentligt fäste och inte i tid utrotas. Vårt parti är idag vid liv och fullt friskt, tack vare den medicinska och kirurgiska behandling vi tillgrip mot sekteristerna 1935. Medicinsk behandling är den viktigaste delen och måste alltid komma först. Vår behandling bestod av en sund skolning i marxistiska principer och deras sekteristiska parodier; genom diskussion, tålmodiga förklaringar. Med sådana metoder kom vi åt smittan, och trots att vi till en början var i minoritet fick vi till sist stor majoritet och isolerade Oehleriterna. Det nåddes inte på en dag. Det tog månader. Den kirurgiska behandlingen blev inte nödvändig förrän de besegrade Oehleriterna började göra våld mot partidisciplinen och förberedde splittring. Under diskussionerna och förklaringarna skolade vi partiets stora majoritet. Partiets kropp botades och blev vid god hälsa. En lillfingertopp fortsatte att vara infekterad och började få kallbrand, så den fick helt enkelt huggas av. Det är därför partiet fortfarande är vid liv och kan tala om denna tid.

Efter att ha avslutat kapitlet med Oehleriterna tvingades vi till en utdragen fraktionsstrid med musteiterna – två interna strider under partiets första år – innan vi kunde börja lösa frågan om vänsterflygeln i Socialistpartiet. Dessa interna strider, som nästan ända från början förbrukade det nya partiets energi, var förvisso mycket olägliga. Vi skulle ha behövt ett par år av konstruktivt arbete utan att störas av meningsskiljaktigheter, konflikter och interna strider. Men historien tog en annan väg. Vi hade knappt hunnit lansera det nya partiet förrän vi stod inför frågan om Socialistpartiets vänsterflygel. Vi kunde inte komma överens om vad vi skulle göra, så vi tvingades ägna frågan ett år av strid.

Naturligtvis började inte dessa konflikter på en gång. Det nya parti som hade bildats i december 1934 började sitt arbete på ett väl så lovande sätt. En av partiets första uppvisningar i politisk aktivitet, och som också var tänkt att stå som symbol för de två strömningarnas enande, var en gemensam turné för Muste och mig genom landet. På denna resa mottogs vi med entusiasm – den radikala arbetarrörelsen visade en klart positiv hållning över att en enandeprocess hade börjat efter denna långa tid av söndring och splittringar. För det mesta hade vi mycket bra möten, och vår resa nådde sin höjdpunkt i Minneapolis – det var sådär ett halvår efter segern i de stora strejkerna och vi hälsades med öppna armar. Minneapolis-kamraterna var mycket tillfreds med att vi inte hade låtit oss gå upp i strejkerna till den grad att vi glömde bort de rent partipolitiska möjligheterna. Minneapolis-kamraterna applåderade varmt att vi gick samman med en annan grupp vars militanter de uppskattade mycket högt efter deras insatser i arbetslöshetsrörelsen och i Toledostrejken, etc. De gav oss ett fint mottagande och ansträngde sig för att fira vårt besök med en väl planerad serie möten och konferenser, som kulminerade i en bankett till ära för partiets landssekreterare och redaktören för den tidning som låg dem så varmt om hjärtat – *The Militant*. I Minneapolis har de verkligen känsla för vad som ska göras! Under vårt besök beslöt de sig för att ekipera oss på ett sätt som anstod våra posters värdighet. De ledande kamraterna kom ner från fackföreningslokalerna och plockade med sig Muste och mig – som, det måste jag erkänna, för tillfället såg lite sjaskiga ut – och tog oss med till några olika klädaffärer. De riggade upp oss från topp till tå. Det var en mycket fin gest. Jag fick en kvick påminnelse om dessa kläder långt efter att jag hade slitit ut dem. Sommaren 1936 konverterade Muste tillbaka till kyrkan, förvirrad över alla komplikationer och svårigheter, förkrossad över allt blod i spanska inbördeskriget och Moskvarättegångarna.¹⁶⁴ Vincent Dunne fick höra talas om saken genom ett privat brev och han vidarebefordrade informationerna till Bill Brown: ”Bill”, sa han, ”vad säger du nu va? Muste har återvänt till kyrkan!” Bill tappade hakan. ”Näe, det var fan,” sa han. Sedan, efter ett ögonblick: ”Hörru Vincent – vi måste skaffa tillbaka de där kläderna!” Men han borde ha vetat bättre. Präster lämnar aldrig tillbaka någonting.

Vi skildes åt i Minneapolis. Muste for söderut för att täcka in andra delar av landet. Jag reste till Kalifornien för att avsluta resan där. Det var vid tiden för rättegångarna i Sacramento mot några av kommunistpartiets medlemmar för ”criminal syndicalism”.¹⁶⁵ En av våra kamrater – Norman Mini – var bland de svarande, och eftersom han var trotskist vägrade stalinisterna inte bara att försvara honom utan fördömde honom också i sin press som tjallare när han stod inför rätta. Vi kom till hans hjälp. Den icke-stalinistiska försvarskommittén Non-Partisan Labor Defense¹⁶⁶ gjorde ett mycket bra arbete för att försvara kamrat Mini. Vi utnyttjade situationens politiska aspekter fullt ut.

Medan resan pågick – och den tog ett par månader – började de första tecknen komma om besvär med de sekteristiska frasmakarna i New York. Det är alltid där som det börjar. De lät inte partiet vila, de tänkte inte låta det få börja sitt arbete i lugn och ro. Tänk er situationen: Här hade vi en nyformerad organisation, där folk med skilda erfarenheter och bakgrund nyss gått ihop. Partiet behövde en viss tid för att arbeta ihop sig samman och få lugn och ro i det gemensamma arbetet. Det var det mest förnuftiga och realistiska programmet för den första tiden. Men man kan aldrig räkna med att sekterister är resonabla och förnuftiga. De störtade sig över den nyförenade organisationen i New York med ett ”bolsjeviseringsprogram”. De skulle ta dessa centristiska musteiter och göra bolsjeviker av dem, och det snabbt, vare sig de gillade det eller ej. Diskussioner! De skrämde skjortan av en del musteiter med sina diskussioner, teser och klargöranden långt in på småtimmarna. De härjade runt och letade ”frågor”, jagade allt och alla som möjligtvis kunde avvika från den raka och snäva doktrinen väg. Inget lugn, inget broderligt gemensamt arbete, ingen skolning i en lugn atmosfär, ingen vilja att låta det unga partiet utvecklas naturligt och organisatoriskt. Istället kom sekteristerna med en nästan omedelbar, ansvarslös fraktionsstrid.

Bråket i New York beredde väg för en explosion vid den omtalade aktivistkonferens som partiet kallat samman till Pittsburgh, mars 1935. Sådana konferenser är en utomordentlig inrättning som AWP förde med sig i boet. Tanken var att bjuda in alla partiaktivister inom ett visst område, eller från hela landet, för att samlas och diskutera det politiska arbetet, rapportera erfarenheter och bekanta sig med varandra, etc. Som vi har sett av erfarenheterna från Chicago 1940 och en andra gång 1941 så är det en fantastisk inrättning. Det fungerar fint när partiet är harmoniskt och man träffas för att diskutera arbetet och låter det stanna vid det. Men när det är allvarliga konflikter i partiet, sånt som inget annat än en regelrätt kongress kan lösa, då är det – och särskilt om en ansvarslös fraktion löper amok – bäst att undvara de informella aktivistkonferenserna. De har ju inte någon rätt att lösa konflikterna, och i en sådan situation eldar de bara på fraktionismens lågor. Det visade sig i Pittsburgh.

Den aktivistkonferens som vi där försökte hålla blev ett gräsligt fiasko eftersom Oehleriterna genast tog den till klangbotten för sin fraktionskamp mot ledningens ”opportunism”. De musteitiska kamraterna saknade erfarenhet av partipolitiskt liv och kom direkt från basarbetet i naiv tro om att de skulle få lyssna till ömsesidiga rapporter om partiets massarbete och sen få diskutera hur detta skulle kunna utvecklas, de ställdes istället genast inför ett ohämmat slagsmål. Oehleriterna började fajten med en strid om vem som skulle vara ordförande och fortsatte sedan – i en fanatisk strid på liv och död – på samma sätt, oavsett vad det gällde. Det var en fraktionsbatalj av ett slag jag aldrig skådat förr på ett sådant möte. Fyrtio eller femtio partiaktivister, med ringa eller inga erfarenheter alls av partipolitik och planeringsmöten, som hade kommit för att få en smula inspiration av det nya partiet eller få lite synpunkter på sitt praktiska arbete – nu behandlades de med diskussioner, gräl och fraktionella fördömanden som varade dag och natt. Jag tänker mig att många av dem oroligt undrade vad de nu hade hamnat i för något – ”vi har alltid hört att de tokiga trotskisterna är ena hajar och professionella fraktionsmakare. Det var kanske sant?” För där fick de uppleva fraktionismen i sin värsta form.

Massarbetsaktivisten är, som regel, benägen att bara vilja ha kortare diskussioner, vill främst få ett antal detaljer avgjorda och sedan skrida till praktiskt verk. I Pittsburgh ville de – och även vi – sätta igång och byta erfarenheter med varandra om partiets praktiska arbete: Arbetet i fackföreningar, arbetslöshetsföreningar, partiets avdelningar och ekonomi etc. Sekteristerna var inte intresserade av den sortens futtiga detaljer. De insisterade på att diskutera Etiopien, Kina, den ”franska vändningen” och andra principfrågor – som förvisso var mycket viktiga, men som inte var vad konferensen skulle handla om.

Oehler, Stamm och Zack var de tre ledarna. Jag vet inte hur många av er som känner till den berömde Joseph Zack. Han hade nyligen kommit över till oss från stalinisterna, men gjorde bara ett kort uppehåll i vår organisation under sin väg mot andra mål. Han hade varit en av stalinistpartiets organisationsbyråkrater och lämnat sitt fulla bidrag till partiets byråkratiska och korrupta förfall. För ett par veckor eller kanske var det månader sedan blev han ”trotskist”. Han hade knappt fuktat sina tår i vår organisation innan han svängde om och började attackera oss från ”vänster”. Vi tolererade honom för en tid, men när han började gå bryta mot partidisciplinen, då slängde vi ut honom. Han for ut i rymden och landade till slut i det antikommunistiskt ”demokratiska” lägret, och började skriva i *New Leader*¹⁶⁷ – den där socialdemokratiska tidningen borta på Femtonde gatan, ni vet, det där ålderdomshemmet för gamla renegater där alla politiska krymplingar och utstötta håller hus.

I Pittsburgh förenade sig Muste med Cannon och Shachtman för att slå tillbaka sekteristernas angrepp. Han kunde se att deras uppförande var förödande. Muste var alltid ytterst ansvarsfull och konstruktiv i sin hållning gentemot organisationen. Han var mycket nöjd med att vi samarbetade och hjälpte till med att ta itu med dessa vildar, besegra dem och hindra dem att fördärva partiets arbete. Och förvisso behövde han vår hjälp. Muste var allt för mycket gentle-

man för att kunna handskas med dem på det sätt man behövde. Vi pressade dem något tillbaka i Pittsburgh, men vi löste ingenting. Vi insåg att den avgörande striden fortfarande låg framför oss, och att den måste klaras upp både teoretiskt och politiskt. Allt vårt hopp om att låta partiet få en tid i lugn och ro, vårt hopp om en tids harmoni för att utveckla partiets massarbete, det hade dessa ansvarslösa sekterister nu sett till att spränga i luften.

Vi återvände till New York fast beslutna att kavla upp skjortärmarna och ge dem en strid till det yttersta. Det var bra för partiet att vi gjorde så. Partiet har en del att tacka oss för det – att vi inte bagatelliserade den sekteristiska smittan. Vi lade upp en hel kampanj av offensiva operationer mot Oehleriterna. Ville de ha diskussion? Vi föreslog att ge dem – och hela partiet – en grundlig diskussion som inte skulle lämna en enda viktig fråga ouppklarad. Vårt syfte var att skola om de partimedlemmar som hade infekterats av sektsjukan och, ifall det visade sig omöjligt att omvända ledarna, isolera dem i partiet så att de inte skulle kunna klavbinda partiets rörelser eller störa dess arbete. De stora förhoppningar som vi hade haft vid enhetskongressen, de började naturligtvis tappa fart när vi hade råkat ut för svårigheter som de här.

Men i politiken är det inte bara att gå på i ullstrumporna. Folk som tappar gnistan, de vars flamma falnar när de hamnar i blåsväder och motgångar, de bör inte syssla med revolutionär politik. Det är besvärligt att behöva kämpa vareviga minut och aldrig vara garanterad en lugn och trygg seglats. Hur man nu kan vänta sig nåt sånt? Här pressas hela det borgerliga samhällets tyngd mot några hundra eller tusen personer. Om de inte är överens i sina bedömningar, om de börjar gräla sinsemellan, så är detta även ett uttryck för det borgerliga samhällets oerhörda tryck mot proletariatets avantgarde, särskilt emot avantgardets avantgarde. Inflytande från det borgerliga samhället finner tidvis även uttryck inom det revolutionära arbetarpartiet. Där ligger den verkliga källan till allvarliga fraktionsstrider. Man bör förstå detta om man börjar syssla med politik, försöka bilda sig en klar uppfattning av frågan ur politisk synvinkel och då även finna en politisk lösning. Det var vad vi gjorde med Oehleriterna. Vi förlorade inte modet, och tappade inte sugen. Vi gjorde en politisk analys av frågan och beslöt oss för att försöka lösa den politiskt.

Den interna striden paralyserade det nya partiet. Det objektiva läget inom arbetarnas massrörelse var inte gynnsamt nog att hjälpa oss dränka den interna fraktionismen i en våg av nyrekryterade. Den vänsterflygel som hade börjat växa fram i Socialistpartiet var avgörande för vår fortsatta utveckling till att bli en helt oberoende rörelse, som kunde strunta i Socialistpartiet. Det faktum att det växte fram en vänster inom Socialistpartiet gjorde detta mer attraktivt för radikalt sinnade arbetare än vad det hade varit på årtal. Socialistpartiet hade en mycket större organisation än vi. Och när vi analyserade alla tecken och symptom, började vi märka att arbetare som förut hade hoppat av politiken och nu ville komma med igen, de gick inte med i vårt parti utan bland socialisterna. Tack vare vänsterflygelns utveckling fick de tanken att Socialistpartiet äntligen skulle bli ett genuint revolutionärt parti. Och det stoppade rekryteringen till Workers party. Det var en varningssignal till oss, att vi inte fick ställa oss isolerade från Socialistpartiets vänsterflygel.

Mitt uppe i dessa bekymmer och komplikationer hamnade vi även i svårigheter av ekonomisk natur. En av huvudfaktorerna för AWP:s utveckling och innan dess även CPLA var Mustes personliga kontakter och bekantskaper och de ekonomiska bidrag som han fick från dessa håll. När Muste anslöt sig till arbetarrörelsen – vid Lawrencestrejken 1917 – gick han med i textilarbetarfacket och blev en av dess främsta ledare. Sedan grundade han Brookwood Labor Collage i Katonah, New York – och drev det under många år, till höga kostnader. Medan han ännu var kvar där grundade han 1929 Conference for Progressive Labor Action [CPLA]. Längre fram lämnade han Brookwood Labor Collage och ägnade sig helt åt politiken. Under hela denna tid kunde han få in avsevärda belopp från olika slags kontakter som hade

personligt förtroende för honom och som ville stödja hans arbete. Tvärs genom sina olika aktiviteter hade hela tiden lyckats behålla detta stöd. Det hade varit ett avgörande bidrag till finansieringen av CPLA och AWP. Men när Muste gick ihop med trotskisterna för att bilda Workers Party, då började dessa bidragsgivare försvinna bort. Många av hans kontakter, vänner och bekanta var kyrkliga, kristna socialarbetare och allmänna välgörare – folk ur den teologiska underjord varifrån Muste själv hade kommit. De var villiga att stödja en fackförening, ge pengar åt arbetslösa, att finansiera ett college där fattiga arbetare kunde få utbildning och hjälpa en ”konferens” att göra något progressivt – vad som helst. Men att – genom Muste – ge pengar till trotskisterna? – Nej det var att gå för långt! Trotskism – det var alldeles för allvarliga saker, trotskisterna menar allvar. En efter en föll Mustes ytterst generösa bidragsgivare bort, trots att Muste hela tiden hade litat på att de även skulle hjälpa till med att finansiera det nya partiets bredare verksamhet.

Vi hade börjat med ett tämligen ambitiöst program för partiets arbete. Entusiasmen över enhetskongressen hade gjort att allehanda bidrag strömmade in, och till en början fanns det pengar till hands. Medan Muste och jag var ute på vår resa beslöt grabbarna i New York att det minsta vi borde göra var att skaffa ett presentabelt högkvarter. Så de hyrde ett flott ställe i hörnet av Femtonde gatan och Femte avenyn. Jag tror att hyran var 150 eller 175 dollar i månaden. Där fanns utrymmen för diverse funktionärer och dignitärer. De installerade en telefonväxel – inte bara en telefon, utan en hel växel, där en flicka satt och flyttade om pluggarna medan de olika företrädarna, redaktörerna och funktionärerna lyfte sina lurar – jag har ingen aning om vilka de talade med. Det såg bra ut så länge det varade. Men det var bara en brittsommar, inte någon riktig. Sommaren 1935 blev vi vräkt för att vi inte hade betalat hyran. Vi fick göra det bästa möjliga av situationen och hyrde ett föga tilltalande gammalt loft på Elfte gatan. Vi slopade telefonväxeln och beslöt att ha bara *en* telefon – och även den miste vi efter ett par månader för att vi inte hade betalat räkningen. Men vi överlevde.

Vi gjorde vårt bästa för att utveckla partiets massarbete. National Unemployment League (De Arbetslösas Riksförbund),¹⁶⁸ som hade skapats av Mustes gamla organisation hade blomstrande avdelningar på många håll i landet, särskilt i Ohio, Pennsylvania och delar av West Virginia. Vi gav, tyckte jag, ett rejält stöd till de fältarbetare som hade utfört detta stora arbete. Genom dessa arbetslöshetsorganisationer nådde vi tusentals arbetare. Men de växande erfarenheterna gav även en lärorik lektion i ämnet massarbete – arbetslöshetsorganisationer kan byggas upp och växa till sig mycket snabbt i tider av ekonomisk kris, och det är lätt att hysa illusioner om deras stabilitet och revolutionära potential. Men i bästa fall är de lösliga och lättskingrade grupperingar som rinner i väg mellan ens fingrar som sand. Så fort en vanlig arbetare får jobb kommer han att glömma arbetslöshetsorganisationen. Han vill inte bli påmind om det elände som har varit. Dessutom blir kroniskt arbetslösa ofta demoraliserade och desperata. Jag vet ingen uppgift för den revolutionära rörelsen som är mer hopplös och nedslående än att försöka hålla ihop en sådan organisation. Det är ett svårt arbete att hålla på med månad efter månad, år efter år, om man hoppas kristallisera fram något fast och stabilt för den revolutionära rörelsen.

En säker lärdom som jag tror kan dras av den tidens erfarenheter är att det är de arbetare som har jobb som är det proletära partiets verkliga bas. Det är där som kraften finns, vitaliteten och tron på framtiden. De arbetslösa massorna och de arbetslösas organisationer kan aldrig ersätta en bas bland de anställda fabriksarbetarna.

Vid samma tid mullrade det kring en annalkande strejk vid gummiindustrin i Akron. Vi for dit flera stycken för att försöka komma på något sätt att komma in i detta sammanhang via något slags kontakter. Inget hände. Strejken blev uppskjuten – men jag nämner det här och nu för att visa hur vi var inriktade på massarbete och försökte låta bli att missa någon möjlighet. Samma sommar bröt Chevroletstrejken ut i Toledo. Där var våra kamrater ytterst aktiva. Muste for dit

och fick ett avsevärt inflytande bland strejkledarna på golvet. Vi fick en massa uppmärksamhet genom hans arbete. Men inget som var användbart för organisationsbygget. Det var en av bristerna med Mustes metoder, som jag såg det efter att en tid ha kunnat bedöma hans personliga gärning. Han var en god administratör och en god massarbetare som snabbt fick arbetarnas förtroende. Men han tenderade att anpassa sig till massorna mer än vad en egentlig politisk ledare har råd med, med följd att han sällan förmådde utkristallisera någon fast kärna på programmatisk grund för ett bestående arbete. Muste gjorde praktiskt taget alltid ett bra jobb i sitt massarbete, men det var andra politiska strömningar, mindre generösa och hyggliga än Muste, som till slut kammade hem vinsterna.

Under denna för partiet nedslående tid och dess interna svårigheter började Budenz visa sitt rätta jag. Som en av AWP:s ledare kom Budenz automatiskt med i det nya partiet – men utan någon entusiasm. Han var emot fusionen. Vid den tiden var han sjuk och deltog inte i partiarbetet. Efter några månader av muttrande började han öppet opponera sig för egen räkning. Han anklagade oss för att inte genomföra ”det amerikanska synsättet”. Det hade varit en av de saker som AWP betonat, att vi skulle vända oss till den amerikanske arbetaren med begripliga termer, tala deras språk och peka på händelser i den amerikanska historien vilka kunde tolkas på ett revolutionärt sätt, etc. Vi trotskister hade alltid betonat internationalismen under vår kamp mot den stalinistiska degenerationen. När musteiterna började diskutera med oss blev de mycket överraskade av att upptäcka att vi var fullt redo att acceptera ”det amerikanska synsättet”. Men det var ju precis vad vår fraktion i det gamla kommunistpartiet hade kämpat för. Vi krävde att kommunistpartiet, som hade inspirerats av ryska revolutionen och hela tiden fäste blicken på Ryssland, skulle se sig om här hemmavid. Partiet borde amerikaniseras och på varje möjligt sätt anpassa sig till de amerikanska arbetarnas psykologi, vanor och traditioner samt, när så var möjligt, belysa programmet med händelser ur den amerikanska historien. Vi var helt överens om det. Jag vet inte om någon av er lade märke till att vi försökte tillämpa en smula av detta i den nyliga Minneapolisrättegången. I korsförhøret försökte Mr Schweinhaut få mig att säga vad vi skulle göra om armén och marinen vände sig mot Arbetar- och bonderegeringen. Jag besvarade honom genom att illustrera med vad Lincoln hade gjort under amerikanska inbördeskriget.¹⁶⁹

Vi var alla för den sortens amerikanisering, dvs att anpassa vår propagandateknik till landet. Det är också god leninism. Men Budenz visade mycket snart att han med amerikanisering menade en grov variant av chauvinism. Han kom till partiets nationalkonvent med ett förslag om att hela vårt revolutionära program skulle vara ett tillägg till den amerikanska konstitutionen, att vårt revolutionära program skulle skäras ner till ett parlamentariskt projekt. Det var ett förfärligt, kalkborgerligt kapitulationistiskt program av värsta slag. Budenz försökte ställa till bråk i medlemskåren, och hoppades på att nå sitt mål genom okunnighet och fördomar. Där tvingades vi att vara mycket aktsamma med hur vi klev, för han hade varit aktiv på basplanet och var mycket känd i medlemskåren. Ständigt och jämt hade det cirkulerat rykten om att trotskisterna var ena baddare på teori och hårklyvare som inte förstod något av massrörelsens realiteter och att ingen i massarbetet borde ha något med oss att göra. Vi måste vara mycket försiktiga beträffande de fördomar som hade spridits om oss. Vi brydde oss inte om Budenz. Vi visste vad han gick för. Men vi var intresserade av hans kamrater ”på golvet”, som också de kom från AWP. Så här fick vi se noga efter hur vi klev. Vi uteslöt inte Budenz och hotade honom inte. Vi startade helt enkelt en grundlig diskussion. Vi började en mycket tålmodig förklaring, en politisk diskussion, en politisk skolning.

Jag menar att den politiska skolning som vi genomförde i frågan Budenz var ett mönster för vår rörelse. Resultatet visade sig när Budenz längre fram drog de logiska konsekvenserna av sitt kalkborgerliga ”amerikaniseringsprogram” och gick över till stalinisterna, som ju vid den här tiden svängde stjärnbaneret med båda händerna. Han hade väntat sig att kunna spränga

partiet och att få med sig alla dessa erfarna och värdefulla aktivister. Men där hade han gjort upp räkningen utan värden. Han underskattade vad som hade uppnåtts genom de tålmodiga diskussionerna och det praktiska samarbetet. När det blev dags att lägga korten på bordet fann sig Budenz isolerad och fick gå över dit alldeles ensam. Partiets aktivister fortsatte att vara lojala och omvandlades gradvis till äkta bolsjeviker. Sånt tar tid. Ingen föds till bolsjevik. Man måste lära sig. Och det är inget som man lär sig enkom genom att läsa böcker. Det är något man lär sig efter hand, genom en kombination av aktivt basarbete, kamp, personliga uppoffringar, försök, studier och diskussion. Att skapa en bolsjevik, är en lång och utdragen process. Men i gengäld får man verkligen något när man har fått en bolsjevik. När man fått tillräckligt många kan man göra precis vad man vill, inklusive en revolution.

Vi hade svårigheter och interna käbbel, men det vara bara gnistor från den stora brasan, frågan om Socialistpartiets vänsterflygel. Den var brännpunkten framför alla andra och stod i centrum för en stor batalj på nationella kommitténs juniplenium 1935. Detta juniplenium är något alldeles särskilt i partiets historia. Det var inte längre en allmän skärmytsling som i Pittsburgh i mars. Till junipleniumet kom vi fullt stridsberedda. Vi kom organiserade och bestämda, väpnade med resolutioner för att göra plenardiskussionerna till avstamp för en öppen strid i partiet, en strid som skulle reda ut frågan och skola medlemskåren.

Vi krävde ökad uppmärksamhet kring vad som hände i Socialistpartiet. Inför våra ögon växte bevisen på att vårt parti inte, som vi hade hoppats, attraherade oorganiserade radikala arbetare. Vi vann några enstaka, men det stora flertalet gick med i Socialistpartiet, i känsla av att det kommande revolutionära partiet skulle ta form genom dess vänsterflygel. Arbetare gillar inte att gå med i ett litet parti när de kan gå med i ett större. Vi kan inte klandra dem för det: Litenhet som sådan ger ju inga fördelar. Vi såg att Socialistpartiet drog till sig sådana arbetare och att det spärrade vägen till rekryteringsdörren i Workers Party. Trots att Socialistpartiets vänster inte tävlade med oss på ett medvetet sätt så drog de genom sitt större medlemstal till sig ett antal tänkbara rekryter, och bort från oss. Socialistpartiet stod i vägen och vi måste röja undan hindret ur vår väg.

Vid junipleniumet bröts de gamla blocken upp. Burnham gick samman med oss och stödde Cannon/Shachtman-resolutionen om Socialistpartiet. Muste och Oehler hamnade på samma sida. Vid aktivistkonferensen i mars hade Muste varit med oss, men då hade de politiska frågorna ännu inte drivits till sin spets. Vid tiden för junipleniumet hade Muste allt mer börjat misstänka att vi möjligen hade några tankar kring Socialistpartiet som skulle inkräkta på Workers Party okränkbarhet som organisation. Han var fullständigt emot något sådant och ställde sig i ett faktiskt, om än informellt block med Oehleriterna. Delvis leddes han fram till detta mindre välbetänkta förbund genom dåliga råd från Abern och hans lilla klick. De är inte värda att kallas för fraktion eftersom de inte har några principer. Dessa principlösa klickkrigare kastade sig in i situationen, och vid junipleniumet var förbundet mellan Abern-Oehler-Muste i majoritet.

Vi började den stora striden mot sekterismen som en minoritet – bland både ledare och medlemmar. Vårt program var i korthet detta: Rikta den huvudsakliga uppmärksamheten mot socialistvänstern samt partiets utveckling som helhet. Hur? 1) Genom talrika artiklar i vår press med analyser av Socialistpartiets utveckling, där vi riktade oss till vänsterflygelns arbetare, erbjöd dem råd och kritik på ett vänskapligt sätt. Det skulle underlätta vårt närmande till dem. 2) Genom att instruera våra medlemmar att etablera personliga kontakter med vänstersocialisterna och försöka få dem intresserade av principfrågor, politiska diskussioner och gemensamma möten med oss, etc. 3) Bilda trotskistiska fraktioner inuti Socialistpartiet. Sänd in en grupp på 30-40 medlemmar – låt dem gå med i Socialistpartiet och arbeta där för att ge vänsterflygelns en bolsjevickisk skolning. Dessa tre punkter var den första delen av vårt program. Den andra halvan var att tills vidare lämna organisationsfrågan därhän. Vi sa inte

”Gå med i Socialistpartiet”. Å andra sidan sa vi inte att vi aldrig skulle gå med i SP under några som helst omständigheter. Vi sa: ”Låt oss hålla dörren öppen på denna punkt. Låt oss fortsätta med Workers Party och försöka bygga det genom eget arbete. Men låt oss ta kontakt med SP-vänstern, sikta på att gå ihop med dem och avvakta den kommande utvecklingen för att se vad framtiden bär i sitt sköte vad gäller sakens organisatoriska sida.”

Sakläget var sådant att vi inte hade kunnat gå med i SP ens i fall vi ville. Högerflygeln som kontrollerade New York skulle inte ha låtit det ske. Men vi begrep att partiet var i vild jäsning och att läget skulle kunna ändras radikalt i ett par snabba drag. Vi ville vara beredda på varje möjlig utveckling. Vi sa: ”Det kanske kommer att gå dithän att vänstern kommer att uteslutas ur Socialistpartiet. Kanske kommer istället högerflygeln att hoppa av så att situationen inom partiet öppnar sig till den grad att vi måste gå med där för att hindra stalinisterna att lägga rabarber på rörelsen. Låt oss hålla frågan öppen och avvakta utvecklingen.”

Men det dög inte åt våra opponenter. Oehleriterna lade fram ett fullt utarbetat, absolut och definitivt program. Som sekterister alltid gör. De sa: ”Gå inte med i Socialistpartiet, nu eller nånsin, av princip.” Varför måste vi nu i juni 1935 sätta vår framtid i pant? Varför? ”Därför att Socialistpartiet är en filial till Andra internationalen, som blev bankrutt 1914, och fördömdes av Rosa Luxemburg samt Lenin. Kommunistiska internationalen bildades på grund av Andra internationalens bankrutt. Om vi går med i Socialistpartiet – nu eller när som helst – kommer vi att hjälpa socialdemokratin och ge nytt förtroende åt nya varianter på Scheidemann¹⁷⁰ och Noske,¹⁷¹ de som dödade Karl Liebknecht¹⁷² och Rosa Luxemburg.” Det är på ett ungefär Oehlerismens andemening, ärligt återgivet. Förklara för dem att det har skett stora förändringar, nytt folk, nya faktorer, nya politiska förhållanden? Det är mycket svårt att förklara något för en sekterist. De krävde att vårt parti skulle göra ett principiellt förkastade av den ”franska vändningen”, den term som uppkom genom de franska trotskisternas beslut att gå med i det franska SP. Oehleriterna opponerade sig mot denna politik för alla länder i hela världen. Vi bekämpade dem efter principiella linjer. Vi försvarade den ”franska vändningen”. Vi sa att vi under liknande omständigheter skulle vi göra likadant i Amerika.

De anklagade oss för en avsiktlig plan att gå med i Socialistpartiet och att dölja våra syften för att steg för steg kunna manövrera medlemskåren dit. För en tid trodde många partimedlemmar anklagelsen, men det låg ingen sanning i den. Som vi uppfattade läget i SP var det ändå inte möjligt att ta ställning mer definitivt. Vi föreslog inte att vi skulle gå med i Socialistpartiet just då, vid den tidpunkten, men vi vägrade spärra vägen för ett framtida beslut i den riktningen genom att anta en deklARATION som gjorde detta omöjligt, som princip. Ett parti kan inte manövreras, det måste skolas – det vill säga, om man har för avsikt att bygga ett revolutionärt parti. Jag skulle vilja säga att en ledning som sysslar med sådana saker inte förtjänar något förtroende alls. Jag skulle aldrig kunna ställa upp på en politik av detta slag. Om man tror på någonting då gäller det att propagera för saken, så att en skolning kan genomföras så snabbt som möjligt. Ett parti som inte agerar medvetet, med full kunskap om vad det håller på med, det är inte mycket värt. Att hålla tyst och hoppas att på ett eller annat sätt kunna smyga igenom ett program – det är inte någon marxistisk politik, det är småborgerlig politik, sådant som den moralistiska professor Burnham senare skulle ge oss flera exempel på. Från trotskistisk utgångspunkt är syftet med en fraktionsstrid inte att få ett tillfälligt övertag, en tillfällig majoritet. Det vore en perverterad syn, det tillhör en annan värld än vår.

Juniplenomet gjordes fullt tillgängligt för medlemskåren. Diskussionerna var så heta att vi inte kunde hålla dem inom fyra väggar. Hela medlemskåren sjöd av intresse. De hängde på dörrhandtaget allihop. Vi kom dit och debatterade i dagar och nätter. Jag vet inte riktigt vad det är för något, men det verkar finnas en särskild fysisk egenskap hos trotskister. Mera än en gång har jag lagt märke till att trotskister under politiska strider, då det gäller att kämpa för en

politisk ståndpunkt, kan hålla sig vakna längre och tala längre och oftare än folk av annan politisk färg. En del av vårt övertag på plenumet var fysiskt. Vi tröttade helt enkelt ut dem. Till slut avbröt den utpumpade majoriteten debatten, omkring klockan fyra den tredje natten. Klockan tre föreslog de att vi skulle göra uppehåll i debatten. Men då talade vi i ytterligare en timme om att det kränkte på demokratin. Vid det laget var de så utmattade att de inte brydde sig om huruvida det var demokratiskt eller inte, men vi var i prima form, fräscha som nyponrosor [orig: daisies, tusenskönor]. De avbröt plenumet, med oss i minoritet men på offensiven in i det sista.

Från detta plenum fördes diskussionen ut bland medlemmarna. Vi var beslutna att bekämpa den sekteristiska politiken och isolera den sekteristiska fraktionen. Efter fyra månaders interndebytt var det uppenbart att vi hade lyckats. Muste/Oehler-blocket bröt samman under debattens hammarslag och Oehleriterna isolerades. Under utvecklingens fortsatta gång blev vänsteristernas illojalitet uppenbar. De började bryta mot partidisciplinen och distribuera sina egna publikationer på öppna möten trots att partiet förbjöd det. De lade fram teser som krävde att de skulle få ge ut ett eget organ, som fristående fraktion. Vid oktoberplenumet antog vi en resolution som förklarade att det inte gick att gå med på deras krav ur praktisk synvinkel och att det var principiellt fel ur bolsjevikisk ståndpunkt. Shachtman skrev den resolution som visade varför deras krav var oriktiga och varför de inte kunde få genomföra dem. Senare, under kampen med den småborgerliga oppositionen, skrev Shachtman också en annan resolution som visade hur det var i princip riktigt och nödvändigt för hans fraktion att ha ett oberoende organ.¹⁷³ Denna motsägelse var ingen konstig nyhet för oss. Shachtmann kännetecknades alltid av såväl en utomordentligt ledig skrivstil som en utomordentlig mångsidighet, vilken gjorde det möjligt för honom att skriva lika väl för båda sidor i debatten. Jag menar att man ska ge var och en vad den är värd, och Shachtman förtjänar denna komplimang.

Oktoberplenumet avvisade Oehleriternas krav, och på Mustes förslag gav man dem en uttalad varning, att upphöra med och avstå från att bryta mot partidisciplinen. Därför uteslöts de en kort tid efter oktoberplenumet.

Medan allt detta hände kom allt snabbt till sin spets i Socialistpartiet. Högerflygeln, som var koncentrerad till New York och den därvarande Randskolan¹⁷⁴, dagstidningen *Forward* och fackföreningsbyråkratin, den blev allt aggressivare i kampen. Och när de fann sig vara i minoritet gick de självmant ur partiet, i december 1935. Det skapade en helt ny situation i SP. Högerns avspjälkning gav oss den möjlighet vi behövde för att etablera direkta kontakter med den under utveckling varande vänsterflygeln, Tack vara den definitiva uppgörelsen med sekteristerna hade vi nu fria händer och kunde gripa denna möjlighet.

11. Att smida medan järnet är varmt – den ”franska vändningen” i Amerika

Med det förra föredraget nådde vi fram till oktoberpleniumet 1935, och lösningen på den interna striden med Oehler-sekteristerna. Styrkeförhållandena hade förändrats radikalt sedan junipleniumet, efter fyra månaders diskussion och fraktionskamp. Junipleniumets minoritet hade nu majoritet i partiet. Och dessutom hade det taktiska blocket mellan de ultravänsteristiska Oehleriterna och Mustes styrkor, vilket stod mot oss vid junipleniumet, nu brutits upp. Vid oktoberpleniumet ansåg Muste det nödvändigt att själv lägga fram den resolution som hade arbetats fram av Muste- och Cannon/Schachtman-fraktionen gemensamt och som beskrev under vilka villkor Oehleriterna kunde vara kvar i partiet. Med tanke på den illojala attityd som de intog så antog vi att det även skulle innebära att de lämnade partiet. Så blev det också. Deras oförmåga att följa oktoberpleniumets disciplinbestämmelser resulterade i att de blev uteslutna.

Man kan dra en viktig politisk lärdom från erfarenheten med Mustes olycksaliga block med Oehler. Kombinationer som bryter principlinjer slutar ofrånkomligen i olycka för en politisk grupp. Sådana block kan inte upprätthållas. Mustes misstag vid junipleniumet och därefter, att gå ihop med Oehleriterna, försvagade avsevärt hans ställning i partiet hos de som tog det politiska programmet på allvar. Men det ska sägas att han drog sig ur sin ohållbara position på ett mycket mera aktningsvärt sätt än vad Shachtman senare gjorde under sitt principlösa block med Burnham. Muste bröt utan vidare spisning sina förbindelser med Oehleriterna när det stod klart för honom att denna fraktion var illojal mot partiet och höll på att bryta med oss. Då gjorde han gemensam sak med oss för att bekämpa dem och att till slut utesluta dem ur partiet. Shachtman hängde kvar vid Burnhams rockskört hela vägen ut – tills Burnham skakade honom av sig.¹⁷⁵

Efter sekteristernas uttåg rådde en osäker vapenvila mellan partiets två fraktioner, Mustes fraktion, vilka hade stöd av Aberniterna, och Cannon/Schachtmanfraktionen som nu var i majoritet både i nationella kommittén och bland medlemmarna. Det var en olustig vapenvila, som baserades på ett slags pseudoöverenskommelse om vad som var partiets praktiska uppgifter. Socialistpartivänsterns spöke fortsatte att sväva över Workers Party. Problemet var kvar, men vi hade ingen lösning på det. Inte ens efter oktoberpleniumet 1935 föreslog vi något inträde i SP. Det berodde inte på att vi förstälde oss – vilket vi ofta anklagas för, och som kanske några kamrater tror än idag – och försökte manövrera partiet in i SP utan medlemmarnas vetskap och stöd. Det berodde på att läget i Socialistpartiet då ännu inte medgav några möjligheter för vår grupp att ansluta oss dit. Så länge högerflygelns ”gamla garde” ännu kontrollerade situationen i New York var det helt uteslutet att trotskisterna skulle kunna gå med. Det ”gamla gardet” skulle aldrig ha tillåtet det. Följaktligen reste vi inget sådant förslag.

Men ungefär samtidigt höll Socialistpartiets nationella kommitté faktiskt ett möte där de mjukryggade ”militanterna” ärelöst kapitulerade för högerflygelns. ”Militant”-gruppens medlemmar reste sig mot detta och trycket från dem tvingade åter ledningen åt vänster. Det var ännu inte möjligt att klart säga hur denna strid skulle avlöpa. Vi kunde bara vänta och se. Det grundläggande problemet med Socialistpartiet var för vår del fortfarande olöst, eftersom läget i partiet ännu inte hade klarnat.

Under samma tid riktade de avancerade arbetarna, de oanslutna men mer eller mindre radikala och klassmedvetna arbetarna, sin uppmärksamhet på Socialistpartiet eftersom detta ju var mycket större. De sa: ”Låt oss vänta och se om det blir Socialistpartiet eller Workers Party som blir den radikala rörelsens verkliga arvingar här i Förenta Staterna. Låt oss se om

Socialistpartiet verkligen kommer att gira åt vänster. I så fall kan vi gå med i ett revolutionärt parti som är mycket större än Workers Party.” Under sådana omständigheter var det extremt svårt att rekrytera till Workers Party.

Frågan om Socialistpartiet störde arbetet i WP, trots att det då inte ännu stod två förslag mot varandra. Vi förutsattes alla fortsätta att bygga på WP, att fortsätta vår agitation osv. Vi sa att vi inte hade något förslag om att ansluta oss till SP. Och de andra kunde inte gå emot ett sådant förslag, av princip, eftersom de redan hade godkänt den ”franska vändningen”. Icke desto mindre fanns det en skillnad i hur de två fraktionerna betraktade problemet. De betraktade jäsningen i Socialistpartiet som ett bekymmer, något som man borde undvika att ta i. Ty varje gång som något av intresse åter drog uppmärksamheten till SPs fraktionsstrider surnade de till, eftersom det minskade uppmärksamheten för vår egen organisation. De betraktade bara SP som en konkurrerande organisation, och såg inte de strömningar och tendenser som där var i konflikt med varandra och där några skulle komma att gå samma väg som oss. De såg det bara ur organisatorisk synvinkel. Man kan, tror jag, sammanfatta Mustes dåvarande attityd med ”Bry er inte om SP, det är en rivaliserande organisation.” Formellt var de det. Men Socialistpartiet var inte homogent. Några av dess grupperingar var oförsonliga fiender till den socialistiska revolutionen, och andra hade kapacitet att bli bolsjeviker. Att vara stolt över och lojal mot sin organisation är en helt ovillkorlig egenskap i en revolutionär rörelse. Men särskilt i en liten organisation som ännu måste visa sig berättigade till ledarskap, kan organisationsfetischism bli en vilseledande tendens. Så var det i detta fall,

Vi närmade oss problemet från ett helt annat håll. Inte så mycket ur organisatorisk synvinkel som ur politisk. Vi såg inte jäsningen i Socialistpartiet som en bekymmersam störning för arbetet med bygga upp vårt eget parti. Vi såg det snarare som en möjlighet för vår rörelse att gripa tag i, oavsett i vilken form. Vi lutade åt att på ett eller annat sätt gripa oss an problemet och försöka påverka det. Som jag sa, var de praktiska förslag som de två fraktionerna framlade inte särskilt olika varandra men skillnaden i inställning till Socialistpartiet var grundläggande och förr eller senare skulle vi ryka ihop om det. Den organisatoriska frågan är viktig, men den politiska linjen är avgörande. Ingen kan lyckas skapa en revolutionär organisation om man inte förstår att politiken är överordnad de organisatoriska frågorna. Dessa är bara viktiga så länge de tjänar en politisk linje, ett politiskt syfte. I sig själva saknar de varje som helst poäng. Under den särskilda tid det tog för läget att klarna inom Socialistpartiet verkade Mustes position att vara mera vettig och rak än vår. Mustes enkla recept tilltalade ett antal kamrater. ”Bry er inte om Socialistpartiet, bygg vårt eget parti.” Enkelt och bestämt. Men Mustes formel var bara skenbart överlägsen. Så fort det hände något nytt i SP – och det var musteiternas eviga förbannelse att det alltid hände något i denna sjudande gryta – måste vi ägna det uppmärksamhet och skriva om det i vår press.

Och nu hände det verkligen något. En ny utveckling satte stopp för alla våra tvivel och reste den raka frågan om att gå in i Socialistpartiet eller ej. I december 1935 började det fraktionshärjade SP att spricka inför öppen ridå. Högerflygeln, som kontrollerade partiapparaten i New York ställdes i stadens centralkommitté – ett organ som bestod av avdelningsdelegater – inför vänsterflygelns växande styrka och att vänstern var i majoritet. Istället för att erkänna denna majoritet och låta den demokratiska processen ha sin gång visade högerflygeln klorna – som dessa professionella socialistiska ”demokrater” alltid gör i sådana lägen. Raskt vände de på klacken och uteslöt respektive möblerade om i ett par ”militant”-avdelningar – och splittningen snabbades på. Här som i en rad tidigare fall ser vi det verkliga innehållet i den demokrati som Socialistpartiet och alla småborgerliga grupper väsnas om i himmelens höjd så fort det gäller bolsjevikers obehagliga och diktatoriska metoder. Så snart det sattes på prov visade sig allt deras tal om demokrati vara blott en låtsaslek och ett kamouflage. De agiterar mot bolsjevismen i demokratins namn, men när deras egna intressen och deras eget grepp om

läget står på spel, då låter de aldrig medlemskårens demokratiska majoritet avgöra. De här organisationerna har en pseudodemokrati som tillåter en hel del prat och kritik så länge det inte innebär något som helst hot mot deras egen kontroll över organisationen. Men så fort deras styre utmanas använder de sig om och om igen av den mest brutala repression mot majoriteten. Det gäller dem alla, alla sorter och kulörer som opponerar sig mot bolsjevismen i organisationsfrågan. Inte ens den helgonförklarade Norman Thomas¹⁷⁶ var något undantag, vilket jag ska visa längre fram. Tyvärr stämmer det undantagslöst även in på alla de sektaristiska grupper som har lämnat Fjärde internationalen under vilda rop och skri om bristen på demokrati i den trotskistiska rörelsen. Så fort de har bildat egna organisationer etablerar de rena rama despotin. Exempelvis hade Oehleriterna nätt och jämt konstituerats som egen organisation innan de som hade lockats av hans appeller mot den gräsliga byråkratin i den trotskistiska organisationen fick en hård chock. De råkade ut för den mest rigida och despotiska karikatyr på byråkrati.

Inom kort stod det klart för oss att den socialistiska partihögerns splittringsåtgärder i New York förebådade en landsomfattande partisprängning. Högern hade bestämt sig att för sin egen skull kapa alla band till de militanta medlemmarna och de ungdomsgrupper som talade om revolution. Sådant tillhörde det förflutna. De såg redan fram mot valåret 1936 och hade innerst inne redan bestämt sig för att stödja Roosevelt. De var bara ute efter att finna en god ursäkt för att bryta sina relationer med de militanter och den ungdom i partiet som fortfarande tog socialismen på allvar. Splittringen i New York visade oss att det hade blivit dags att handla utan dröjsmål. Den ägde rum då jag råkade befinna mig i Minneapolis – en slående parallell till vad som hände 1934. Tanken att skynda på samgåendet med AWP uppstod ur en diskussion vi höll under dåvarande strejk. Nu kom återigen initiativet till en skarp politisk vändning från en informell överläggning som jag hade med ledande kamrater i Minneapolis.

Vi kom fram till att vi måste handla snabbt, utan en enda dag av onödig väntan, och ta oss in i Socialistpartiet medan läget fortfarande var flytande, innan en ny byråkrati hade hunnit ta fast form och innan stalinisterna hunnit stärka sitt inflytande. Hela Cannon/Shachtmanfraktionens ledning blev överens om denna linje. Fraktionsmedlemmarna var väl förberedda och skolade genom den långa kampen, och hade helt och hållet anammat ledningens politiska linje. De stödde planen till 100 %. De hade övervunnit alla fördomar emot den ”franska vändningen”, alla principer om ”oberoende” och alla andra typer av slagord från de sektaristiska frasmakarna. När det kom en möjlighet att ta ett steg som kunde leda till politiska fördelar var de beredda att slå till. Nu hade det blivit dags att handla.

Då hängde allt på frågan om att handla utan alltför många dröjsmål, utan att söla, tveka eller visa vankelmod. Den ständiga rutinpropagandan räcker på intet vis till för att bygga ett parti eller möjliggöra en snabb tillväxt. Att om och om igen visa upp sina principer är inte nog. Ett politiskt parti måste veta vad det ska ta itu med härnäst och göra så innan det är för sent. Om vi ville dra fördel av den mycket flytande situationen inom arbetaravantgardet så gällde det i detta särskilda fall att snabbt ta sig in i SP, gripa möjligheten innan den försvann, ta ett steg framåt genom att åstadkomma en samgående mellan de trotskistiska arbetarna och Socialistpartiets militanta medlemskår resp ungdomar; vilka åtminstone hade en subjektiv önskan att vara revolutionära och som rörde sig åt vårt håll.

Det finns ett talesätt, ett fint amerikanskt ordspråk om att smida medan järnet är varmt. Jag vet inte hur många av er som fattar hur träffande detta uttryck är för den som tar ordspråket i dess bokstavliga bemärkelse, som uttryck för att beskriva ett arbete. Det har alltid varit ett av mina favorituttryck i politiken, och det frammanar alltid bilden av en smedja därhemma där vi pojkar brukade samlas, fascinerade av smeden, som i våra ögon var en hjältelik figur. Han tog tid på sig, rökte sin pipa med stort välbehag och talade med folk om väder och vind och vad som hände runtomkring. När en häst fördes dit för att bli skodd, då pumpade smeden

långsamt upp bälgen under härden och tog det fortsatt lugnt fram tills dess att elden hade nått en särskilt vit hetta och hästskon hade blivit glödande röd. I det avgörande ögonblicket blev han som förbyt看t. All hans sävlighet for sin väg och han grep hästskon med sin stora tång, lade den på städet och började slå med sin slägga medan skon fortfarande glödde. Annars hade skon förlorat sin smidighet och då skulle han inte ha kunnat forma den på rätt sätt. Om vi hade låtit den socialistiska brasan svalna skulle vi ha missat vår chans. Vi måste smida medan järnet var varmt. Det fanns en risk för att stalinisterna skulle hinna före oss och göra om sina spanska bravader. Och så fanns risken att Lovestoneiterna, som stod de amerikanska socialisterna mycket närmare än vi – de var ju själva inte något annat än centrister – att de skulle fatta vad de borde ta itu med och slinka in i Socialistpartiet före oss.

Vi hade två små hinder att passera innan vi kunde verkställa inträdandet. Först måste vi hålla partikongress för att få tillåtelse till en sådan aktion. Och innan vi gick med i Socialistpartiet måste vi få lov av deras ledare att göra det. Före kongressen måste vi föra en häftig fraktionsstrid med musteiterna, som manade sina kohorter till ett sista motstånd, till försvar för Workers Partys ”oberoende” och ”integritet”. De kämpade med trosvis glöd mot vårt förslag om att lämna Herrens kyrka och slå oss samman med de hedniska socialisterna. De försvarade WPs ”oberoende” som om det gällde Förbundsarken och att vi lade profana händer på den-samma.¹⁷⁷ Det var förvisso en strid som hade drag av halvreligiös fanatism. Men det båtade dem föga. Det stora flertalet stod redan från början på vår sida.

Vi började förhandla med ”militanternas” ledare om villkor och former för vårt inträde i Socialistpartiet. Förhandlingarna med dessa papier-maché-hjältar var ett spektakel för både gudar och människor. Jag kommer aldrig att glömma dem. Jag tror att jag aldrig under alla mina långa och något skiftande erfarenheter, som har gått från det sublimes till det löjliga och vice versa, har mött något så makalöst och fantastiskt som när vi förhandlade med ”militant”-lägrets hövdingar. Varenda en av dem var tillfälliga figurer av dagsländeartad betydelse. Men det visste de inte om. De såg sig själva som i en skrattspegel och för en kort tid trodde de sig vara revolutionära ledare. Bortom deras egen fantasi fanns det knappast någon som helst grund för deras antagande att de alls var kvalificerade till att leda någon eller något alls. Minst av allt ett revolutionärt parti, som kräver kvaliteter och karaktärsegenskaper som skiljer sig från att leda andra rörelser. De var oerfarna och obeprövade. De var okunniga, obegåvade, småsinta, svaga, bedrägliga och fåfänga. Dessutom hade de även andra fel. De var i bryderi över vår begäran om att få lov att gå med i deras parti. Flertalet av dem ville ha oss med i sitt parti som motvikt mot högerflygeln och som hjälp att parera stalinisterna, vilka de dels fruktade som döden själv, men dels också tenderade att närma sig. De ville ha oss med i sitt parti men var skraja för vad vi skulle ställa till med när vi väl hade släppts in. De var inte säkra på vad de egentligen ville. Så utom allt annat var vi även tvungna att hjälpa dem att bestämma sig.

Där var Zam, en ex-lovestoneit som hade övergivit kommunismen och återvänt till socialdemokratin. På sin väg högerut stötte han ihop med några socialistungdomar som var på väg åt vänster, och för en kort stund verkade de att vara överens. Men det var de inte, för de hade bara råkat mötas i ett vägsäl.

Där var Gus Tyler, en mycket smart ung man, vars enda problem var att han saknade karaktär. Han kunde ställa sig och debattera krigsfrågan med stalinistledarna utifrån Lenins ståndpunkt – och hävda den leninistiska positionen helt korrekt – för att sedan gå iväg och arbeta åt skrädarfackets bluffmakare, utföra ”skolningsarbete” enligt deras program, och då även deras krigsprogram, och sedan undra varför det fanns folk som opponerade sig och blev upprörda. Folk utan karaktär är som folk utan intelligens. De fattar inte varför man reagerar.

Där var Murry Baron, en strålande ung collegekille som också han hade fått jobb som facklig ledare på grund av Dubinskys¹⁷⁸ fördragsamhet. Han levde gott och ansåg det viktigt att fortsätta med det. Samtidigt höll han på att latta med uppgiften att leda en revolutionär rörelse, likt någon som roar sig med en hobby på sidan av.

Där var Biemeiller och Porter från Wisconsin, unga grabbar som vid trettio års ålder hade samlat på sig alla den europeiska socialdemokratins senila kvaliteter. Efter att ha förlorat sina ideal, ifall de nu nånsin haft några, höll de nu vardagsvis på med att lura arbetarna medan de spelade radikala om söndagarna.

De var nästan alla av samma sort, och det var ett mycket torftigt märke. Ändå var de ledare för en vänsterflygel och vi måste förhandla med hela bunten, plus Norman Thomas som var partiets nominelle ledare, och om vilken Trotskij så träffande sade att han kallade sig socialist till följd av en missuppfattning.

Vårt problem var att nå en överenskommelse med detta pack för att kunna gå med i partiet. För att göra det så måste vi förhandla. Det var ett svårt och segt arbete, mycket otrevligt. Men det avskräckte oss inte. En trotskist gör vad som helst för partiet, även om han måste kravla på magen i gytja. Vi fick dem att inleda förhandlingar och till slut fick vi tillträde, efter alla möjliga påhitt och till stor kostnad. Det var inte så enkelt som att slå en signal och säga: "Låt oss träffas klockan två på tisdag och diskutera läget." Det var en lång, invecklad och mödosam process.

Samtidigt som vi förhandlade formellt och kollektivt hade vi även en rad speciella, personligt agnade metkrokar utlagda. En av dem var Zam, den kommunistiske överlöparen, som på grund av vår önskan om att gå med i Socialistpartiet verkade tro att även vi nu var i färd med att löpa över. Han hade personliga skäl att vilja få oss med i SP, och han stödde vårt inträde. Han var dödligt rädd för stalinisterna och trodde att vi skulle bli en motvikt och ett motgift mot dem. De formella överläggningarna med ledarna föregicks alltid av privata träffar med honom. Vi kände alltid till deras planer på förhand.

Förutom allt annat hade de ingen intern solidaritet eller ömsesidig respekt, och det drog vi naturligtvis fördel av. En annan särskild sideooperation, innan vi kunde få gå med, var att träffa Thomas själv. Att arrangera ett möte mellan Thomas och trotskisterna blev kanske det sista progressiva som Sidney Hook gjorde i sin karriär och i sitt liv. Kanske tyckte han att han var skyldig oss en tjänst, kanske rördes han av sentimentala minnen från sin ungdomstid då han tyckte att det där med revolution var något riktigt bra. Det må vara hursomhelst med den saken, men han ordnade ett möte med Thomas, vilket ökade trycket på "militanterna". Till slut gick de med på att släppa in oss. Men det kostade oss mycket.

De ställde mycket hårda villkor. Vi måste ge upp vår press, trots det faktum att Socialistpartiet hade som tradition att varje fraktion fick ha sina egna organ, och trots att socialisternas *Call* [≈Appell] hade startats som fraktionsorgan åt "militanterna". Alla sektioner, regioner och avdelningar inom SP som så önskade fick ha ett eget organ. Men på oss ställde de särskilda krav, att vi inte skulle få ha någon egen press. De fick oss att ge upp *The Militant* och vår tidskrift *New International*. De gav oss inte äran och värdigheten att gå med som och bli emottagen som grupp. Nej vi måste gå med individuellt, och ge varje särskild avdelning inom partiet möjlighet att vägra oss tillträde. Vi måste gå med individuellt eftersom de ville förödmjuka oss och helt enkelt få det att se ut som om vi övergav vårt eget parti, bröt med det förflutna och startade om som elever till SPs "militanter".

Det var tämligen irriterande, men vi lät oss inte rubbas ur vår kurs av personliga känslor. Vi hade gått i den leninistiska skolan alldeles för länge för det. Vi var ute efter att nå politiska mål. Det var därför vi aldrig bröt förhandlingarna, trots de allra hårdaste villkor. Så fort de

visade tecken på likgiltighet eller undvikande svar jagade vi fatt i dem och höll förhandlingarna vid liv.

Samtidigt närmade sig vårt eget konvent. Det blev snart uppenbart att en rejäl majoritet av partiet stödde Cannon/Shachtman-gruppens förslag om att gå med i Socialistpartiet. Trotskij stödde vårt förslag. Det var av stor betydelse för att övertyga partimedlemmarna om att det var ett bra taktiskt steg och inte kunde tolkas som att vi hade övergivit principerna, så som Oehleriterna hade framställt det. Konventet i mars 1936, som måste sätta sitt sigill under beslutet, blev en ren formsak. En överväldigande majoritet var för att gå in i Socialistpartiet. Oppositionen reducerades till en så liten grupp att de knappast hade något annat val än att acceptera beslutet och underordna sig partidisciplinen samt följa med oss in i SP.¹⁷⁹

Vid det här konventet kom motreaktionen från vissa principlösa händelser under sommaren, ett hårt straff mot den principlösa kombinationismen. Det handlade om en incident i Allentown, som är ganska känd i partihistorien och som ännu lever kvar i minnet hos oss som var med i den tidens kamp. Allentown var ett av AWP:s huvudcentra. Där bestod hela organisationen – som var tämligen stor och som stod i ledningen för en mycket stark rörelse bland de arbetslösa, organiserade i National Unemployment League – av före detta musteiter. Flertalet av Allentownmedlemmarna hade bara varit med i rörelsen ett kort tag. De hade kommit med i AWP genom aktiviteter bland arbetslösa och var i behov av marxistisk politisk skolning för att frukterna av deras politiska arbete skulle kunna förvandlas till politiska och grunda en stabil politisk kärna. Vi skickade dit några kamrater för att ge dem en viss hjälp med det. För ungdomen sändes en ung kamrat som hette Stiler. För de vuxna sändes Sam Gordon.¹⁸⁰ Samtidigt som de skulle delta i massarbetet, hade de till uppgift att hjälpa till med den marxistiska skolningen av dessa Allentownkamrater, som visade en stark vilja till att helt och hållet gå ihop med oss, ideologiskt såväl som organisatoriskt. Fraktionskampen satte stopp för dessa planer och Allentown blev istället en central infektionshärd under hela denna period.

En av de svåraste komplikationerna uppstod genom Stilers svek. Han hade skickats dit med partiets förtroende, men dukade under för den efterblivna miljön. Han blev ett verktyg för, och försvarare av de värsta elementen i AWP, som hade ett center just i Allentown. En man vid namn Reich och en som hette Hallet hade nära förbindelser med en av de musteitiska nationella ledarna som hette Arnold Johnson.¹⁸¹ De använde Allentown som bas att göra motstånd mot varje progressiv trend i partiet. Gång på gång avvek Allentownorganisationens massarbete från partiets, och i stalinistisk riktning. Sam Gordon ingrep och så bröt det ut en stor lokal konflikt. Sedan reste antingen representanter för nationella kommittén till Allentown, eller så kom en delegation från Allentown till New York för att diskutera frågan. Vi kunde tala och förklara timmar i sträck för att klara upp frågorna och skola Allentownkamraterna. Till en början misstänkte vi ingenting, men när den ena episoden följde på den andra kunde vi inte låta bli att märka att varje utbrott hade samma särskilda karaktär.

Oavsett hur de olika uppträdandena började eller vad det för ögonblicket gällde så fanns det alltid ett stänk av stalinistisk ideologi i Allentownkamraternas inställning. Vi ansåg åtminstone till en början att det sannolikt bara var tendenser, ett uttryck för det tryck som den stalinistiska rörelsen övade mot dem, och inte att det var ett avsiktligt verk av en stalinistisk agent i våra led. Vi fortsatte att hellre fria än fälla, även när de började visa organisatorisk illojalitet, bröt mot partidisciplinen och mot partiets gemensamma linje plus att de arbetade tillsammans med stalinistgruppen, till och med mot sina egna kamrater i arbetslöshetsförbunden. Vi fortsatte att reda ut begreppen med dem, men vårt syfte var rent skolande.

I vår rörelse har vi alltid haft den politiken att använda sådana här händelser, fel och avvikelser från partiets arbetsmetoder som tillfälle till att konkret och i detalj förklara marxismens doktriner, och på så vis bidra till kamraternas skolning, men utan att sätta igång någon

klappjakt på syndarna. Många kamrater har fått sin egentliga skolning, i bolsjevikisk mening ur dessa skolningsdiskussioner, som kunde uppkomma av vilken orsak som helst. Vi försökte samma metod även här.

Vi försökte skola inte bara de kamrater det gällde i Allentown utan hela partiet i vad försonlighet mot stalinismen betyder i revolutionär mening. Men detta arbete hämmades av att dessa personer var Mustes personliga vänner och av att han skyddade dem. Av fraktionskäl skyddade han sina vänner emot de som, och det höll han med om, hade försvarat en korrekt politisk linje. Istället för att säga ifrån tillsammans med oss, och tillsammans med oss trycka på mot Allentownkamraterna, så satte han sig mellan dem och oss, blandade bort korten och avvisade varje slags disciplinär åtgärd mot dem, och det även för de mest flagranta brott. Förblindad av den intensiva fraktionskampen satte Muste saken på fraktionell grund och skyddade sina vänner. Det är en av de allvarligaste försyndelserna mot ett revolutionärt parti. I partiet är det i första hand de bolsjevikiska principerna som måste skyddas. Om man har vänner är det bästa man kan göra för dem att lära dem bolsjevikiska principer, och inte att skydda dem när de gör fel. För gör man gör det så går inte bara ens vänner åt helvete, utan även man själv. Vänskapskorruption är helt okej i Tammany Hall, som bygger på att byta personliga favörer. Men i rörelsen måste vänskap, som är mycket bra i privatlivet, alltid underordnas principerna och intressena. Efter en av dessa tillställningar sa jag till Muste att ”Du kommer att få en förfärlig chock den morgon då du vaknar upp och upptäcker en stalinistisk kärna i Allentown som håller på att försöka förråda partiet.”

Han ville inte lyssna på det örat, utan envisades med sin ödesdigra linje. Och han fick stöd för detta brott av sådana som visste bättre. Muste hade inte så lång erfarenhet av bolsjevismens traditioner och läror. Det kan sägas till hans ursäkt. Men Mustes beskydd av de stalinistiska tendenserna och elementen stöddes och uppmuntrades av fraktionella skäl av Abern och hans lilla klick. Jag ska inte säga mer om det här och nu, för jag har sagt allt som behöver sägas om denna sak i min bok ”Kampen för ett arbetarparti.”¹⁸²

Mustes och Aberns äventyr fick ett skrämmande resultat vid konventet i mars 1936. Där fick Muste, som tack för att han hade daltat med, skylt över och beskyddat de stalinistiska tendenserna i Allentown sin belöning i form av ett tillkännagivande i *Daily Worker*, dagen efter konventets öppnande, att Reich, Hallett och Johnson nu hade gått med i kommunistpartiet. Samma dag som konventet öppnades lade Mustes ”vänner” fram ett uttalande som fördömde ”de kontrarevolutionära trotskisterna” och det sattes in i stalinisternas tidning. Där kom det sista och avgörande slaget mot den redan förut enormt misskrediterade Muste/Abern-fraktionen. De fick till slut uppleva nesan av att se hur en grupp personer som de av fraktionella skäl hade skyddat visade sig vara stalinistiska agenter, vilka försökte demoralisera och splittra vårt konvent samma dag som det öppnade. Lyckligtvis blev förrädarna fullkomligt isolerade. Deras handling blev bara en personlig episod och störde inte konventet det minsta. Det misskrediterade bara den fraktion som hade skyddat dem så blint under månaderna innan. Samtidigt stärkte det majoritetsfraktionens auktoritet eftersom vi hade följt en klart principiell linje och på intet vis var inblandade i skandalen. Vi fick en överväldigande majoritet på konventet. Minoriteten, som hade blivit en mycket liten minoritet, accepterade beslutet. Det fanns inget annat de kunde göra.

När Socialistpartiet höll sitt konvent i Cleveland ett par veckor senare fullbordades splittringen med högerflygeln i nationell skala, och våra medlemmar började landet över, att ansluta sig till Socialistpartiet, en och en, men under ledning av det nationella ledarskapet. Vi misstänkte dubbelspel in i det sista. Vårt råd till alla kamrater överallt var: ”Skynda på, söla inte. Schackra inte med detaljer, utan gå med i Socialistpartiet medan tid är. Håll inte på med formella överväganden som kan ge dem en ursäkt att ta upp frågan på nytt och ändra sig.”

Vi fick inget välkomnande, ingen vänskapssalut, ingen notis i Socialistpartiets press. Man erbjöd oss ingenting. Ingen enda av vårt partis ledare erbjöds så mycket som en post som avdelningsorganisatör av dessa snåljåpar – inte en. Stalinisterna ylade för full hals: ”Ni kommer aldrig att få dessa trotskister!” De varnade dem för vad som skulle hända när trotskisterna hade kommit med. Och det skrämde ”militanterna” så att de blev blåa i ansiktet. Det var en vedervärdig historia, det sätt på vilket de tog emot oss. Om vi hade varit ena subjektiva personer och hållit på vår ära så kunde vi ha sagt: ”Åt helvete med alltihop” och gått vår väg. Men det gjorde vi inte, eftersom vi ville nå politiska mål.

Vi tolkade inte de förödmjukande eftergifter vi gjort som försonlighet gentemot centrismen. Vi sa bara till oss själva, att detta var en utpressning som vi fick acceptera för privilegiet att få genomföra en historiskt viktig uppgift.

Vi gick in i Socialistpartiet med tillförsikt ty vi visste att vi hade en disciplinerad grupp och ett program som skulle segra i det långa loppet. När Socialistpartiets ledare en tid senare började ångra hela historien och önska att de aldrig hade hört talas om trotskister och ta tillbaka sitt beslut att släppa in oss, då var det redan för sent. Vårt folk hade redan hunnit in i partiet och hade börjat sitt arbete för att integreras i de lokala organisationerna. I det sista numret av *The Militant*, som gavs ut i juni 1936, avgav vi en deklARATION där vi talade om att vi gick in i Socialistpartiet och lade ner *The Militant*. Vi markerade vår ståndpunkt mycket klart, så att den inte skulle kunna missförstås. Ingen skulle ha något skäl till att tro att vi gick med som kapitulanter, som överlöpare från kommunismen. Vi sa: ”Vi går med i Socialistpartiet sådana som vi är, med våra idéer.” Än en gång var dessa världserövrande idéer på marsch. Och framför oss hade vi ett år av fruktbart arbete inuti Socialistpartiet.

12. Trotskisterna i Socialistpartiet

Det sista föredraget i den här serien handlar om den tid på ungefär ett år som vi var med i Socialistpartiet, samt de sex månader då vi varken var innanför eller utanför, och istället på väg mot nya öden. Under de här föredragen har jag flera gånger betonat att ett partis taktik tvingas på det av omständigheter utanför dess kontroll. Den politiska ledningen har till uppgift att förstå vad som är möjligt och nödvändigt i den givna situationen, liksom vad som inte är möjligt och inte är nödvändigt. Man kan säga att detta är den politiska ledningens springande punkt. Objektiva omständigheter formar villkoren för det revolutionära – dvs marxistiska – partiets arbete. Omständigheterna orsakar ibland att partiet lider nederlag och isoleras, oavsett vad ledningen och medlemmarna gör. I andra situationer skapar de objektiva omständigheterna möjligheter till framgång och framsteg, samtidigt som de begränsar dem. Partiet rör sig alltid inom en ram av samhälleliga faktorer som det inte själv har bestämt. De skapas av samhällets utvecklingsprocess.

Det finns tillfällen då inte ens den bästa ledning kan föra partiet framåt en enda tum. Exempelvis var Marx och Engels, vår rörelses allra största ledare och lärare, isolerade under praktiskt taget hela sina liv. De kunde inte ens skapa en ordentlig grupp i England, där de bodde och verkade under sin mogna ålder. Det berodde inte på att de gjorde fel, och förvisso inte på att de saknade förmåga, utan på faktorer som stod utanför deras kontroll. De brittiska arbetarna var ännu inte redo för att höra det revolutionära ordet.

Under den långa tid av reaktion och stagnation som plågade arbetarrörelsen världen över mellan 1928 och 1934, under de första åren av vår existens som trotskistisk rörelse, då kunde vi inte undgå att isoleras. Det var en tid då hela världens tyngd verkade driva undan vår lilla grupp på en handfull oförsonliga. Det var en tid då de klenmodiga tappade sugen, särskilt de som saknade teoretisk förståelse för det moderna samhällets natur och de rörelselagar i det som underlättar de kriser som leder till revolution. Det var den tid då bara trotskisterna, de äkta marxisterna, under den mörkaste tid av reaktion och isolering såg att det skulle komma en ny uppgång och därför förberedde sig inför den på två sätt: Först genom att arbeta fram det program som skulle vara partiets vapen under den nya eran, och för det andra: Att samla de första kadreerna till det kommande revolutionära partiet och inspirera dem att hålla ut och tro på framtiden.

Denna framtidstro var, som vi har sett i några av de tidigare föredragen, berättigad. När den timmerbröte som spärrade vägen för världens arbetarrörelse började lossna, då syntes, särskilt i början av 1934, en ny rörelse bland massorna i vårt land och världen runt. När denna nya situation började uppenbaras sattes vi på prov och gavs vår chans. Nu var det inte längre tid för att stå i förnöjsam isolering och klargöra principer. Nu var det dags att röra på sig och prova principerna i handling, i klasskampens sjudande vågor. Vår föresats att göra detta och vår insikt om att möjligheterna låg framför oss ledde, tillsammans med vår avsikt att gripa denna möjlighet till att vi kom i konflikt med sekteristerna, ultravänsteristerna. För att kunna gå framåt var vi tvungna att slåss mot dem och besegra dem. Vi gjorde så. Under minneapolisstrejken tog vi ett kliv fram inom den ekonomiska massrörelsen. Sammanslagningen med AWP var ett annat viktigt steg på vägen mot att utveckla ett seriöst marxistiskt parti i Förenta Staterna. Men dessa framgångar var bara steg och vi måste inse resultatens begränsningar. Ännu krävdes det av oss en rad ytterligare politiska initiativ och resoluta ingripanden i mera komplicerade situationer.

När vår grupp gick in i Förenta staternas Socialistparti var det ännu ett av de viktiga stegen på den komplicerade, slingriga och utdragna vägen mot att skapa det parti som slutligen ska leda det amerikanska proletariatet i en socialistisk revolution. Detta steg, inmarschen i

Socialistpartiet, togs vid precis rätt tidpunkt. Tidpunkterna är väsentliga politiska faktorer. Tiden väntar aldrig på oss. Ve den politiske ledare som glömmer detta! Det finns ett juridiskt uttryck som lyder ”Tiden är av yttersta vikt för kontraktet.” – rätt ögonblick är viktigt. Tio gånger mer, ja tusen gånger mer gäller detta inom politiken. Det är inte bara vad man gör som räknas, utan när man gör det, och om man gör det vid rätt tillfälle.

Vi kunde inte gå med i Socialistpartiet tidigare än vad vi gjorde och hade vi försökt senare hade det varit för sent. Det heterogena socialistparti, som vid denna tid drog till sig så mycket av vår uppmärksamhet, var ett centristiskt mischmasch och detta huvudlösa, hjälplösa parti skakades av händelser utanför dess kontroll, samt utsattes för alla möjliga slags tryck. Partiet som sådant var inte livsdueligt. Redan vid vårt inträde 1936 befann det sig i ett stadium av våldsam jäsning och sönderfall. Partiet var i alla händelser dömt att slitas isär. Enda frågan var hur och efter vilka linjer som sönderfallet och det slutliga förintandet av detta historiskt sett livsodugliga parti skulle ske.

Det fanns inom SP en stark men ännu inte helt uppenbar utveckling i riktning mot att förlika sig med Rooseveltadministrationen och därmed det borgerliga samhället. Kommunistpartiets propagandaapparat och materiella resurser övade en stark press mot de ledningslösa socialistiska arbetarna. Frågan var: Skulle detta centristiska partis potentiellt revolutionära element – arbetaraktivisterna och de revolterande ungdomarna – skulle de slukas av dessa krafter? Eller kunde de gå ihop med de trotskistiska kadreerna och föras över till den proletära revolutionens väg? Detta kunde bara avgöras av vårt inträde i SP. Trotskisterna kunde inte komma i kontakt med dessa potentiellt revolutionära element inom Socialistpartiet på annat sätt än genom att gå med i detta parti – av den enkla anledningen att de inte visade något intresse av att gå med i vårt parti. Organisationsfetischismen fick läggas åt sidan. Den fick lämna plats åt den politiska nödvändigheten, vilken alltid står över de organisatoriska övervägandena.

Vår entré i Socialistpartiet ägde rum mot bakgrund av en räkka stora händelser, här hemma såväl som världen över: De franska sittstrejkerna, en veritabel revolution, ägde rum samma tidpunkt som vi gick med i SP. Även CIO:s andra stora uppsving – vilket räknat i antalet indragna, i massmilans och i dess sammansättning av proletariatets grundläggande lägre skikt skulle föra denna fantastiska rörelse till en högre nivå än vad den organiserade amerikanska arbetarrörelsen nånsin varit förr – detta andra stora uppsving hade då börjat växa fram, våren 1936. CIOs uppror inspirerades tveklöst av de franska sittstrejkerna.¹⁸³ Samtidigt höll spanska inbördeskriget just på att bryta ut och skulle än en gång, på det mest akuta sätt, resa frågan om en andra seger för den proletära revolutionen i Europa. Ifall den lyckades, skulle den spanska revolutionen kunna ge hela Europa ett nytt ansikte.¹⁸⁴

Och ett par månader senare kom Moskvarättegångarna att skaka hela världen.

Detta enorma panorama av världsomskakande händelser – och enligt min mening var CIOs uppsving ur världshistorisk synvinkel inte av mindre vikt än de andra – skapade de mest förmånliga möjligheter för att det marxistiska avantgardet skulle gå framåt. Under den tid vi verkade inom ramarna för Socialistpartiet, var det ingen brist på politiskt intresse, ingen brist på massaktiviteter, ingen brist på lämpliga områden för de marxistiska revolutionärernas arbete. Om vi var värda vårt salt, då skulle vi under dessa objektiva omständigheter med all säkerhet växa till. Vi skulle kunna ha det sämsta ledarskap, vi skulle nästan ha varit tvungna att medvetet motarbeta oss själva för att inte vinna framgång under de gynnsamma omständigheter som då rådde.

När man tittar i backspegeln var vårt arbete inom SP ingalunda fritt från fel och missade möjligheter. Det råder inga tvivel om att vår rörelses ledare anpassade sig lite väl mycket till SPs centristiska byråkrati. En viss formell anpassning var absolut nödvändig för att kunna

arbete normalt inom organisationen. Men denna anpassning gick i några fall otvivelaktigt för långt, och ledde såväl till illusioner som avvikelser hos några av rörelsens medlemmar. Det råder inga tvivel om att allt för mycket tid ägnades åt förhandlingar och parlamentering med ledarna för New Yorks grupp av ”militanter” – Zam, Tyler och andra lilliputtar av samma slag, vilka inte hade den minsta verklig makt inom partiet och vars strategiska ställning var en tillfällighet snarare än grundad i ett verkligt inflytande över partiets medlemskår. Det är inte tu tal om att vi genom vår manöver att gå med i Socialistpartiet, och att koncentrera oss på de frågor som restes där, försummade att göra mycket massarbete som vi annars skulle ha kunnat göra. Det råder inga tvivel om att man kan anföra sådana fel och förbisedda möjligheter mot oss. Men som helhet sett, lyckades vi, med vägledning och råd från Trotskij – en avgörande faktor i detta arbete – att genomföra vår huvuduppgift.

Vi ackumulerade en ovärderlig politisk erfarenhet och mera än fördubblade våra led som resultat av vår entré och ettåriga arbete i Socialistpartiet. Vi började vårt arbete på en mycket blygsam, men planerad nivå. Första ordinationen åt de våra var: Träng in i organisationen, integrera er i partiet och ta på er praktiska uppgifter så att ni därmed når en viss moralisk auktoritet hos partiets medlemskår, bygg vänskapliga personliga relationer, särskilt med de element i partiet som är aktivister och därför till en viss potentiell nytta. Vår plan var att låta de politiska frågorna utvecklas i sin normala gång, vilket vi var säkra på att de skulle. Vi behövde inte forcera diskussionerna eller sätta igång någon artificiell fraktionskamp. Vi kunde gott låta de politiska frågorna utvecklas i takt med världshändelserna. Och där behövde vi inte vänta länge.

Situationen var åtskilligt annorlunda än under våra tidiga år, då den allmänna reaktionen och stagnationen höll oss nere. Nu arbetade de objektiva faktorerna till revolutionärernas fördel och skapade de betingelser och möjligheter som krävdes för att de skulle gå framåt. Spanska inbördeskriget började i juli 1936 med det av Franco ledda upproret och arbetarnas storartade motattack, i augusti slungades Moskvarättegångarna ut över en baxnande värld, bara ett par månader efter att vi hade anslutit oss till Socialistpartiet. Det var frågor av världsbetydelse och blev följaktligen kända som ”trotskistiska frågor”. Så tidigt som 1928 hade våra fiender, och då även de mest okunniga, erkänt att trotskismen inte är någon provinsiallära. Trotskismen är en rörelse med världsomfattande räckvidd och världsperspektiv. Trotskismen utgår från en internationell ståndpunkt och ägnar sig åt proletariats problem i alla delar av vår värld.

Det allmänna erkännandet av denna grundläggande trotskistiska kvalitet illustrerades på ett ironiskt vis i oktober 1928 då vi stod inför kommunistpartiets politbyrå och centrala kontrollkommission. Ända till slutet av denna långa rättegång, då vi läste upp vår deklaration och därmed satte stopp för alla tvivel, hade de försökt ”bevisa” att vi var ”trotskister” genom alla möjliga slags incidenter som de kunde komma på (Vi hade ju, som jag redan förklarat, av taktiska skäl inte erkänt att vi var en trotskistisk fraktion). De förde fram en mängd vittnen, på många sätt mycket likt hur åklagarna nyligen arbetade vid rättegången mot oss i Minneapolis, i akt och mening att genom en rad indicier få fram ett avgörande bevis på vår skuld. Text kunde en liten tjallare komma och säga att han hört dittan och en annan att han hade hört dattan. Men stjärnvittne, det var föreståndaren för kommunistpartiets bokhandel. Han sa att han kunde svära på att Shachtman var trotskist. – Hur då? Hur visste han det? ”Därför att han alltid kommer in i bokhandeln och försöker få tag på böcker om Kina, och jag vet att Kina är en trotskistisk fråga.” Där hade den lilla skvallerbyttan inte så väldigt fel. Kina var förvisso en trotskistisk fråga, precis som alla andra frågor av världspolitisk betydelse.

Spanska inbördeskriget, Moskvarättegångarna och tumultet i den franska arbetarrörelsen – det var vad som dominerade Socialistpartiets inre liv. De väckte en väldigt livlig diskussion och helt på tvärs mot partiledningens vilja. De ville hålla sig till praktiska frågor, dvs det

rutinmässiga. ”Låt oss nu sitta ner och ta itu med det praktiska.” Men dessa frågor fångade intresset hos alla de som tog ordet socialism på allvar, och vi organiserade en särskild kampanj för att skola medlemskåren kring deras innebörd.

Allteftersom det dag för dag kom nya rapporter om Moskvarättegångarna blev det uppenbart att det verkliga syftet återigen var att angripa Trotskij och om möjligt få honom utelämnad till Ryssland och avrättad, eller åtminstone få honom misskrediterad inför all världens arbetarrörelse. Här får vi verkligen säga att de amerikanska trotskisterna inte satt och sov. Vi kastade oss in i denna bräsch och gjorde det bästa politiska arbete vi nånsin har gjort samt den största tjänst åt Fjärde internationalens sak genom att avslöja Moskvarättegångarna som komplott och humbug. Det var genom existensen av Fjärde internationalens amerikanska sektion, samt det faktum att vi då var med i Socialistpartiet, som vi kunde börja det arbete som till slut fullkomligt avslöjade och misskrediterade Moskvarättegångarna inför hela världen.

Historiskt krävdes det av oss, att vi vid denna kritiska tidpunkt var medlemmar av Socialistpartiet, och där hade närmare tillgång till de element – liberaler, intellektuella och halvradikaler med politiskt intresse – som behövdes för den viktiga uppgiften att organisera Kommittén till Trotskij's försvar. Jag tror inte att Stalin kunde ha arrangerat de här rättegångarna vid något tillfälle som var mera lämpat för att garantera att de fullständigt misskrediterades än nu under sommaren 1936. Vi var då i den förmånliga situationen att vara med i Socialistpartiet och därför till en viss grad under skyddande färg av ett halvrespektabelt parti – vi kunde inte som tänkt var isoleras som en liten grupp mobbade och lynchade trotskister. Vi drev en enorm kampanj för att avslöja rättegångarna samt att försvara Trotskij. Trots sina stora resurser – sin apparat, sin press, sin starka organisation och sina pengar – sattes stalinisterna redan från början på defensiven. Våra kamrater i New York kunde med stöd av de andra ute i landet initiera bildandet av en rätt imponerande kommitté, där John Dewey¹⁸⁵ satt ordförande och där en imponerande rad av författare, artister, tidningsfolk och folk med alla möjliga professioner gav stöd åt och sponsrade rörelsen för att organisera en granskning av Moskvarättegångarna.

Denna undersökning hölls som ni vet i Mexico City under våren 1937. Målet granskades i detalj och resulterade i två viktiga böcker, som ännu är och som alltid kommer att vara klassiker för världens arbetarrörelse: Dels *The Case of Leon Trotsky* och dels kommissionens rapport, *Not Guilty* [Målet mot Leo Trotskij, resp Icke Skyldig]. Denna kolossala politiska uppgift, som helt odiskutabelt ledde till att vi tilldelade stalinisterna det hårdaste slag vi någonsin har givit dem, möjliggjordes genom den rad gynnsamma omständigheter som jag förut nämnde. Ett par månader, och i synnerhet ett par år senare, skulle flertalet av de småborgerliga element som var med i denna historiskt viktiga uppgift, arbetet kring Kommittén till Trotskij's försvar, komma att lägga sig alldeles platt för det borgerliga samhället och vända ryggen åt alla dess oförbätterliga opponenter. Minst 90 % av dessa personer skulle idag vara fysiskt och moraliskt oförmögna att vara med i en rörelse som ”Amerikanska kommittén till Leo Trotskij's försvar”. Men just då, vid denna speciella kritiska tidpunkt kunde de tjäna, och tjänade också, ett stort politiskt mål. Avslöjandet och misskrediteringen av Moskvarättegångarna var en av de stora vinster som kan skrivas på pluskontot för vårt politiska drag att 1936 gå med i Socialistpartiet.

Nästa stora politiska kampanj som bedrevs då vi var med i Socialistpartiet var den om spanska inbördeskriget och den spanska revolutionen. Viktiga rapporter och till och med böcker är resultat av detta arbete. Jag vill särskilt uppmärksamma er på den av Felix Morrow skrivna boken ”*Revolution och kontrarevolution i Spanien*” resp pamfletten ”*Inbördeskriget i Spanien*”.¹⁸⁶ Denna pamflett och denna bok summerade och kodifierade den viktiga politiska strid vi förde. Både internt inom Socialistpartiet såväl som offentligt, varhelst vi hade möjlighet, kämpade vi för att klargöra vad som hände i Spanien samt att skola kamraterna i

det amerikanska partiet om dessa händelsers innebörd. Att vi hade gått med i Socialistpartiet underlättade denna kampanj och gav oss en publik inom vad som då var vårt eget parti. Vi ägde naturligtvis inte partiet, men vi hade betalat våra avgifter och det gav oss en publik på alla partiets avdelningsmöten.

I Kalifornien, där jag då bodde av hälsoskäl, utvecklades arbetet i massrörelsen. Där integrades vi snabbt i partiet och skaffade oss ett ledande inflytande, genom vår aktivitet, våra tal och vårt politiska arbete under valkampanjen. Till följd därav startades mindre än sex månader efter att vi gått med i partiet en veckotidning under beskydd av [delstatsorganisationen] Socialist Party of California, och jag utsågs till redaktör. Omständigheterna arbetade mycket gynnsamt till vår favör. Mitt redaktörsskap på tidningen och den status som vårt folk hade i de lokala avdelningarna gav oss för första gången ett direkt tillträde till massrörelsen bland sjömännen.

Den stora sjöfartsstrejken 1936-37 bjöd oss ett öppet fält. Medan våra kamrater i öst sysslade med kampanjerna kring Moskvarättegångarna samt spanska inbördeskriget kompletterade vi borta i Kalifornien detta viktiga arbete med en intensiv insats i den massrörelse som påverkade händelsernas gång i den stora sjöfartsstrejken 1936-37. Det arbete vi gjorde där och de kontakter vi då fick gjorde att vi kunde organisera de första kärnorna till en trotskistisk fraktion. Det arbetet har givit en rik utdelning åt vårt parti och fortsätter så än idag. Från och med då blev trotskismen en allt starkare faktor inom sjömansrörelsen. Det är ett av de starkaste tecknen på vårt partis goda framtid – att vi har etablerat en fast bas i en av landets mest betydande och avgörande branscher.

I Chicago fick vi en annan stödjepunkt i form av tidningen *Socialist Appeal*. Det var till en början en liten stencilerad bulletin som publicerades av Albert Goldman och ett par andra. Goldman hade gått med i Socialistpartiet på egen hand, ett år före oss. Han hade vägrat att vänta på partiets beslut och istället gått med i SP på egen hand, alldeles innan vårt samgående med musteiterna. Det gav anledning till ett antal skarpa ordväxlingar. Men det blev uppenbart att Goldmans organisationsbyte inte avsåg att vara någon principiell brytning från hans sida mot oss. Han arbetade från första början efter vårt program. Så snart vårt parti riktade in sig på att gå med i Socialistpartiet så återupprättades ett så effektivt samarbete att vi, då vi som svar på de socialistiska partiledarnas krav offrade vår press, redan hade kommit överens med Goldman om att *Socialist Appeal*, som var ett auktoriserat och etablerat internorgan inom Socialistpartiet, skulle bli den trotskistiska fraktionens officiella organ. Vårt samarbete återupptogs så snabbt och effektivt att någon undrade om alltihopa – Goldmans avhopp från den trotskistiska rörelsen och hans anslutning till Socialistpartiet – bara var en skenmanöver. Men det var det inte. Så slipade var vi inte. Det bara råkade bli så, och det var bra. Den stencilerade bulletinen omvandlades till en tryckt tidning. Namnet, *Socialist Appeal*, var kvar. Trots att ”militanterna” hade oskadliggjort vår gamla press fick vi snabbt en legitimt etablerad månadstidning inom Socialistpartiet som stod för vårt program. På senhösten hade vi en veckotidning i Kalifornien, vilken vi kallade *Labor Action* – ett namn som inte har använts särskilt bra på sistone.¹⁸⁷

På detta sätt återupprättades, praktiskt och faktiskt, vår press – en agitatorisk veckotidning och en månadstidskrift. *Labor Action* publicerades under skydd av den kaliforniska SP-organisationen – men om inte det var en trotskistisk agitationstidning, ja då kommer jag aldrig att lyckas göra någon. Och *Socialist Appeal* blev det medium kring vilket vi återuppbyggde vår fraktion inom Socialistpartiet på ett ”legalt”, stadgeenligt sätt.

I början av 1937 organiserade vi en landsomfattande ”Socialist Appeal-konferens”. SP-medlemmar från alla hörn av landet kom till Chicago för att diskutera sätt och metoder att föra fram partiets intressen. Alla var välkomna, oavsett bakgrund eller fraktionstillhörighet.

Enda villkoret var att man var med på *Socialist Appeals* program, vilket råkade sammanfalla med Fjärde internationalens program. Med denna grund och på detta sätt bildade vi där i Chicago i början av vintern 1937 vad som i praktiken var en ny landsomfattande vänsterflygel inom Socialistpartiet. Den här gången var det en riktig vänsterflygel, inte en pyttipannamässig ”militant”-kommitté, utan en organisering av partimedlemmar som samlades på grundvalen av ett bestämt program, med ledare som visste vad de ville och som var beredda att slåss för det.

Hela den tid vi arbetade inom Socialistpartiet bedrev stalinisterna, allt efterhand som kampen fortskred och vi vann i styrka, en kolossal offensiv mot oss. De använde tusentals, ja jag skulle gissa tiotusentals dollar på att hindra oss från att göra fortsatta landvinningar i SP. De fruktade som döden att vi skulle lyckas få en anseilig grupp omkring oss. De visste att den dolk som verkligen hotar stalinismens hjärta, det är trotskismen, och det oavsett hur liten rörelsen för ögonblicket egentligen är. Denna stalinisternas kampanj fick ett medkännande eko från en del av socialisternas ledning. De såg stalinisternas styrka och resurser som företrädare för en stormakt, Sovjetunionen. De var vida mer imponerade av denna stalinisternas styrka och resurser än vad de var av det trotskistiska programmets principiella riktighet. En grupp av ”militanterna”, men inte allihop, lutade åt att samarbeta med stalinisterna, och hade inte vi stått i vägen skulle de ha etablerat kontakt med dem för länge sedan, precis som i Spanien. Men vi hade ställt oss i vägen, med vår kritik och vårt program, och vi hade fått SPs medlemmar att vända sig bort från tanken på enhet med stalinisterna. Det hindrade deras spel och de kompenserade sig genom att öka hetsen mot oss. En annan del av ledningen för SP, som redan då hade ställt in sig på en försoning med Roosevelt – fast kanske utan att de ännu riktigt visste det själva – drog igång en verklig offensiv mot oss: ”Kör ut trotskisterna ur partiet!”. Denna kampanj hade ett starkt stöd bakom sig – dels från stalinisterna och dels från borgerliga influenser.

Flertalet av dem som ledde kampen emot oss förlikade sig senare med borgarklassen. Jack Altman var av dem. Paul Porter blev agent åt War Labor Board¹⁸⁸ – en post som han utnyttjade till att sänka varvsarbetarnas löner under vad som stipulerades i deras avtal. Han var en av de ledare för SP som gick så långt som till att skriva en pamflett med krav på att vi skulle uteslutas ur partiet. Folk av hans slag, som sedan inte blev annat än Roosevelts legohjon i arbetarrörelsen, de fick en mera bevågen bedömning än vi av Norman Thomas och andra av höga ledare. Utan stöd i stadgarna ordnade de ett specialkonvent inom partiet, med det särskilda syftet att utesluta trotskisterna. De ville slippa kritiken från stalinisterna genom att få orsaken ur vägen. De ville bli kvitt den revolutionära ton som vi gav SP, de ville återställa partiets goda namn och rykte hos borgarsamhället. Socialistpartiet har, förutom en kort tid under första världskriget, alltid haft ”gott anseende”. De ansågs vara en grupp personer som önskar socialismen men som inte ställer till med något. Detta slags parti kan alltid tolereras, men vinner aldrig något mer betydande inflytande. Tvärs genom hela arbetarrörelsen har SPs ledning och medlemskår varit kända som folk vilka är för socialismen men som aldrig ställer till trubbel för arbetarklassens förledare, penningpressare och förrädare. Det enda de begär är privilegiet att få säga ett par ord för socialismen. Att vi hade anslutit oss till partiet hade ändrat hela läget. Där bedrev vi som representanter för Socialistpartiet dels en kampanj mot stalinisterna, och så en kampanj mot missledarna och förfuskarna, och det gav partiet en annan prägel än vad det tidigare hade haft i allmänhetens ögon. Så de beslöt att göra sig kvitt oss.

Vår strategi inför detta konvent, som hölls i mars 1937, var att skjuta upp frågan. Vi hade inte rätt att bli delegater, så vi kunde inte gå upp i ringen. Vi kände att vi ännu inte hade haft tid nog att skola och vinna över alla de bland socialisternas arbetare och ungdomar som hade kapacitet att kunna bli revolutionärer. Vi skulle behöva ungefär ett halvår till. Därför var det vår strategi med konventet att avgörandet skulle skjutas upp.

För att befrämja denna strategi skickades jag från San Francisco, där jag redigerade *Labor Action*, till New York för att vara med under förhandlingarna. Vidare sände vi ner Vincent Dunne från Minneapolis. Han och jag utnämndes till en tvåmannakommitté för att diskutera sakfrågorna med Norman Thomas själv och se ifall vi skulle kunna komma på något sätt att skjuta upp avgörandets stund. Vi hade flera överläggningar och en av dem hemma i Norman Thomas bostad. Kamrat Dunne och jag, som representerade trotskisterna, konfronterade Thomas, Tyler, Jack Altman och Murry Baron samt de andra ur det unga gänget av första stadiets arbetarpolitiksfruskare vid ett möte, där vi diskuterade vad som skulle göras, vad som var klagomålen mot trotskisterna, vad som gjorde det nödvändigt med en så stram hållning gentemot oss, och så vidare. Jag minns att ett av de stora klagomål som gjorde särskild verkan på Thomas var rapporten om att trotskisterna, och särskilt då i New York, talade alldeles för mycket på avdelningsmötena, att de insisterade på att börja teoretiska och politiska diskussioner klockan elva på kvällen och sedan hålla på med dem i det oändliga. Han ville veta om man inte skulle kunna lägga band på den trotskistiska grupperingen, eller fraktionen, som det skulle kunna bli och inskränka diskussionerna till en vettig tid. Det slog an en förstående sträng hos mig. Jag hade samlat ihop ovilja mot dessa midnattsdebatter. Vi gjorde en generalöverenskommelse om att vi, så långt vårt inflytande sträckte sig, skulle gynna etablerandet av en regel som sa att avdelningsmötena skulle sluta klockan elva på kvällen. Vi gjorde ett antal andra allmänt övergripande överenskommelser av samma slag. Vi ville få fred, och offrade en hel del både här och var vad gäller befattningar och var över huvud taget så mjuka och offensivlösa att vi till slut nådde en överenskommelse. Norman Thomas instämde högtidligen med oss att man inte skulle lägga fram några förslag om att undertrycka interna organ – och särskilt då inte *Socialist Appeal* – eller att utesluta någon för dennes åsikter. Norman Thomas slöt denna överenskommelse med oss i närvaro av de unga ”militanter” som jag förut nämnde.

Norman Thomas gjorde överenskommelsen men han höll den inte. När han efter vår diskussion kom till konventet i Chicago pressade andra på mot honom, särskilt de från Milwaukee, den socialdemokratiska konservatismens högborg, där man under andra världskriget skulle bli socialchauvinister. Påtryckningarna från dessa självbelåtna, borgerligt sinnade socialdemokrater från Milwaukee samt alla grönölingar och arbetarförledare från New York som Murry Baron, de var starkare än Norman Thomas hedersord. Han bröt sitt ord och bedrog oss. Han ställde sig i egen hög person på konventet och lade fram förslaget om att förbjuda alla interna partiorgan. Att förbjuda dem alla betydde främst att förbjuda *Socialist Appeal*, det fanns inga andra av betydelse eller anseende inom organisationen.

Efter konventet hade vi kniven på strupen. För andra gången blev vi nu av med vår press. Vi tvekade fortfarande inför att driva allt till sin spets eftersom, förutom vår allmänna brist på beredskap, arbetet med Kommittén till Trotskij's försvar fortfarande var oavslutat och vi var oroliga för att det skulle äventyras av en alltför tidig splittring. Än en gång visade Trotskij sin fullständiga objektivitet. Trotskij, som förvisso var både personligt och politiskt berörd av frågan om Moskvarättegångarna, skrev till oss: ”Naturligtvis är det en smula förargligt att få en splittring just nu, utifrån undersökningskommissionens synpunkt. Men det ska inte tas med i bedömningen. Viktigast är arbetet med att klargöra programmet och ni ska inte låta något stå i vägen för er.”

Trotskij uppmuntrade oss och manade oss till och med att anta deras utmaning, att inte låta dem hunsas med oss längre, eftersom risken då var att det skulle leda till en upplösning i våra led, en demoralisering bland de personer som vi hade lett så långt på vägen. Till en början gick vi försiktigt tillväga, ”stadgeenligt”. Vi visade att vi kunde ha en press och en synnerligen effektiv sådan utan att bryta mot publikationsförbudet. Vi arbetade fram ett system att kopiera brev och avdelningsresolutioner. Ett till synes personligt brev som

utvärderade konventet signerades av en kamrat och sändes till en annan. Brevet kopierades sedan och distribuerades diskret i avdelningarna. Varenda gång en fråga uppstod, som ett nytt stadium av spanska inbördeskrigets utveckling så lade någon enstaka person fram en resolution i New York-avdelningen som sedan stencilerades och sändes ut till våra fraktionsgrupper landet runt som underlag för deras egna resolutioner i frågan. Vi hade ingen press. De hade hela partimaskineriet. De hade landssekretariatet, en redaktion, den facklige sekreteraren, organisatörerna – de hade hela klabbet – men vi hade ett program och en stencilapparat och det visade sig räcka.

Överallt var vår fraktion bättre informerad, disciplinerad och organiserad och vi rekryterade snabbt nya medlemmar till fraktionen. Då gav våra moralistiska socialistiska ”demokrater” partiet en rejäl dos av demokrati – de genomförde en ”munkorgsparagraf”.¹⁸⁹ Det var ett beslut från nationella kommittén, i syfte att se till att man inte kunde ta upp några ytterligare resolutioner i avdelningarna kring omdebatterade frågor. I synnerhet avsågs då det spanska inbördeskriget – i deras ögon en liten incident. Då gjorde vi revolt på allvar och började en kampanj mot ”munkorgsparagrafen” över hela landet. Den tog formen av resolutioner i alla avdelningar med protester mot förbudet att föreslå resolutioner. Om socialistbyråkratin redan förut hade tyckt att det antogs för många resolutioner så översvämmades de av sådana nu sedan de hade drivit igenom ”munkorgsparagrafen”.

Vi beslöt oss för att slåss, att driva saken till sin spets och att inte längre stå ut med några oegentligheter. Vi hade i vilket fall gjort vårt arbete färdigt. Under de få månaderna från konventet och fram till totalkonfrontationen hade vi ändå i praktiken avslutat vårt arbete med att skola och organisera de element i vänsterflygeln och ungdomen som var verkligt seriösa och som skulle kunna bli proletära revolutionärer. Socialistpartiet var huvudsakligen småborgerligt till sin sammansättning. Det var uppenbart att vi inte kunde hoppas på att vinna en verklig majoritet av partiet, med alla de restriktioner som man hade tillgripit mot oss. Vi måste få våra händer fria att återupprätta vår offentliga press och än en gång vända vår huvudsakliga uppmärksamhet mot den breda klasskampen.

Vi sammankallade vår fraktions nationella kommitté till ett möte i New York i juni, arbetade fram resolutionerna för vår kamp och organiserade den i landsomfattande skala. De hämnades genom urskillningslösa uteslutningar, med början i New York. Jag har aldrig sett något mera byråkratiskt och brutalt brott mot de demokratiska rättigheterna och partiets stadgar än vad dessa fromma socialdemokrater satte igång med när de insåg att de inte kunde besegra oss i en juste debatt. Några dagar efter att den första gruppen hade uteslutits i New York svarade vi med att låta *Socialist Appeal* återuppstå, och nu som en åttasidig tabloid en gång i veckan. Vi satte upp en ”De uteslutna avdelningarnas nationella kommitté” och kallade till ett rikskonvent för de uteslutna avdelningarna, för att göra bokslut över allt som hänt. Hela detta arbete utfördes, och särskilt de sista månaderna, i det mest nära samarbete med och överinsyn från kamrat Trotskij.

Som ni vet var han vid den tiden i Mexico och vi stod i personlig kontakt och förbindelse med honom. Mitt uppe i alla sina bekymmer och medan han förberedde allt sitt material kring Moskvarättegångarna hade han mycket ofta tid att skriva till oss och visa att han hade en mycket ingående och lyhörd förståelse för våra problem. Han gjorde allt vad han kunde för att hjälpa oss. Vår kampanj ledde oss fram till ett konvent för de från Socialistpartiet uteslutna avdelningarna i Chicago, nyårsafton 1937 och nyårsdagen 1938. Där summerade vi resultatet av den ett och ett halvt år långa sejouren i Socialistpartiet. Det var uppenbart att denna väg hade underlättat organiserandet av Trotskij's försvarskommitté, vilken hade varit ett verktyg för att avslöja sanningen om Moskvarättegångarna inför hela världen, och hade gjort det möjligt för oss att tilldela stalinisterna det värsta slag de nånsin hade fått. Vårt inträde i Socialistpartiet hade befrämjat vårt fackliga arbete. Exempelvis underlättades vårt arbete

kring sjöfartsstrejken i Kalifornien väsentligt av det faktum att vi då var med i Socialistpartiet. Våra kamrater fick bättre kontakter i bilarbetareförbundet, där vi förut bara haft enstaka sådana. Grunden hade lagts för en kraftfull fraktion av trotskister i bilarbetareförbundet.¹⁹⁰

Den stora överraskningen på konventet var upptäckten av att vi under den tid då vi hade varit koncentrerade på detta interna politiska arbete inuti Socialistpartiet ändå, och praktiskt taget utan några direktiv från vår centrala ledning under samma tid hade utvecklat vårt fackliga arbete i en skala som vi aldrig förut hade varit i närheten av och åtminstone hade påbörjat partiets proletarisering. Vi hade vunnit socialistungdomen till vår sida och flertalet av de socialistiska arbetare som verkligen var intresserade av socialismens principer och av den socialistiska revolutionen.

Konventet antog också utan någon opposition Fjärde internationalens program. Detta visade att vårt skolningsarbete hade nått fram. Alla dessa resultat kan tas som intäkt på att det var politiskt klokt att gå med i Socialistpartiet. Och ett annat resultat – vilket inte var det minst viktiga – var att SP när de uteslöt oss och vi svarade med att bilda eget parti så delade SP ut ett dråpslag mot sig självt. Därefter har SP alltmer vittrat sönder, så att det nu förlorat praktiskt taget varje tillstymmelse till inflytande inom någon del av arbetarrörelsen. Vårt arbete i Socialistpartiet bidrog till detta. När vi tillsammans med kamrat Trotskij senare ventilerade resultatet av vårt inträde i partiet och denna organisations därefter jämmerliga tillstånd, så sa han att bara detta i sig hade berättigat att vi gick med i organisationen, även om vi inte hade vunnit en enda ny medlem.

Ett av resultaten av vårt arbete inom Socialistpartiet var att partiet marginaliserades. Detta var en stor vinst eftersom partiet var ett stort hinder för att bygga ett revolutionärt parti. Uppgiften är inte bara att bygga ett revolutionärt parti utan att röja alla hinder ur vägen. Varje annat parti är en rival. Varje annat parti är ett hinder.

Jämför nu dessa framsteg – och jag har inte överdrivit ett enda dugg – med sekteristernas resultat. De hade av principiella skäl förkastat tanken på att gå med i Socialistpartiet. De sa att deras avhållsamhetspolitik skulle bygga ett revolutionärt parti snabbare och bättre. Ett och ett halvt år gick, två år gick – och hur hade det då gått? Vi hade mera än fördubblat vårt medlemsantal, förutom alla andra vinster som jag har nämnt. Oehleriterna hade inte vunnit en enda ny medlem från socialisternas ungdomsförbund eller av dess arbetare. Inte en. Tvärtom hade de bara lyckats få till ett par splittringar i sina egna led.¹⁹¹ Jag menar att skillnaden är ett övertygande svar på de frågor som restes i diskussionen med dem. Tänk alltid på, att det finns ett sätt att avgöra politiska tvister, och det är faktiska prov. Politik är inte som religion, politiska tvister kvarstår inte i evighet utan att avgöras. Livet avgör. Men man kan aldrig lösa en teologisk tvist, ty där handlar det om något annat än jordelivet. De påverkas inte av klasskamp, politiska omvälvningar, stormar, översvämningar eller jordbävningar. På medeltiden brukade man gräla om hur många änglar som kunde dansa på en nålspets. Hur många? Tusen? Tio tusen? Frågan kunde aldrig avgöras, eftersom det inte fanns något sätt att genom jordiska experiment ta reda på hur många änglar som kunde dansa på en så begränsad yta som en nålspets. När det visade sig att vi hade nått alla dessa vinster och att sekteristerna inte hade vunnit någonting, då var det enda argument som de hade att lägga fram att ”Ja, ni fördubblade ert medlemstal, men till priset av programmet.” Men så var det inte. När vi höll vårt konvent i Chicago vid slutet av vårt arbete inom Socialistpartiet, då visade det sig att vi hade kommit ut med samma program som vi hade fört med oss in – Fjärde internationalens program.

Vår ”tur-och-retur-resa” genom Socialistpartiet hade resulterat i vinster över hela linjen. Vi bildade Socialist Workers Party i Chicago, nyårsdagen 1938, och började åter igen en självständig kamp, med goda förutsättningar och stora förhoppningar. Den omfattande diskussion som vi hade i våra led innan konventet hade visat upp motsättningar och svagheter som senare

skulle slå ut i full blom. Vi hade en väldig diskussion om den ryska frågan. Överväldigade av stalinismens förräderi, Moskvarättegångarna, mordet på den spanska revolutionen – alla dessa förfärliga erfarenheter – ville en del av partiet redan på hösten 1937 ge upp tanken på att Ryssland var en arbetarstat och avsvärja sig dess försvar. Så har det varit ända sedan 1917, att så fort någon hamnade galet i den ryska frågan förlorades han även för den revolutionära rörelsen. Det kunde inte vara annorlunda, ty den ryska frågan handlar om en revolution som faktiskt har ägt rum.

Ledare för de tvivlande och skeptiska var Burnham. Han var fortfarande beredd att ge ett villkorligt stöd åt Sovjetunionen, men han hade redan börjat arbeta fram vad han trodde var en ny teori, teorin om att det aldrig hade existerat någon arbetarstat. Han höll helt enkelt på att anpassa sig till de halvfärdiga teorier som anarkister och mensjeviker har haft ända sedan 1917 och som dras fram på nytt vid varje kris i Sovjetunionens utveckling. Utöver det ledde Burnham även en opposition mot oss i organisationsfrågan. Han gillade inte den bolsjevikiska metoden för organisering, bolsjevikisk disciplin, centralisering och bolsjevikisk moral. Dessa symptom är välbekanta. Var och en som börjar invända mot bolsjevismen på fråga om metoder, organisering och ”moral” har med all säkerhet mensjeviskt blod i sina ådror. Det politiska programmet är prövostenen, men dispyterna i organiseringsfrågan avslöjar ofta symptomen innan den politiska debatten gör det.

Dessa svagheter, dessa antibolsjevikiska tendenser som Burnham då visade fick senare sin logiska konsekvens. Jag skrev vid denna tid ett långt brev till kamrat Trotskij och skildrade oförställt Burnhams position, samt bad om Trotskijns råd kring hur man skulle handskas med Burnham, dvs hur man skulle försvara bolsjevismen på effektivaste sätt och samtidigt ändå försöka rädda Burnham åt revolutionen. Shachtman var vid denna tid på bolsjevismens sida. Han var med på karakteriseringen av Burnham och var med i striden. Men eftersom nu Shachtman är Shachtmann så var det bara naturligt att han två år därefter då samma strid bröt ut på nytt igen, fast nu i mycket mera våldsam form – det var bara naturligt att Shachtman då skulle ställa sig på samma sida som Burnham och kämpa mot oss.

Diskussionerna 1937 förebådade framtida problem. Vi skulle tvingas till ännu en strid i partiet över detta, den mest grundläggande och djupgående av alla interna strider som rörelsen har haft sedan den kom till. Utöver alla föregående strider, tvingades vi gå igenom allt detta innan vi kunde få rent hus och partiet stod redo för det prov som kriget skulle utgöra.*

Vi tog den striden och bolsjevismen segrade: Det bolsjevikiska partiet har blivit stärkt av densamma. Historien om denna strid finns i dokumentarisk form, samlad dels i kamrat Trotskijns stora politiska och teoretiska bidrag¹⁹² och vad gäller den organisatoriska sidan av saken i några av mina skrifter.¹⁹³ De som vill följa partiets historia från den tid där jag nu lämnar frågan, vid grundandet av Socialist Workers Party nyårsdagen 1938, de kan göra det i dessa dokument. Beträffande vad som hänt efter striden mot den småborgerliga oppositionen och den slutliga splittringen, så verkar det vara en så aktuell nutidshistoria att det inte behöver tas upp i detta föredrag. Ni känner alla till det hela.

Nu, kära kamrater, ska jag med er tillåtelse vilja säga ett par ord om den stora glädje och tillfredsställelse som jag har känt över att få hålla dessa föredrag. Om en ung kamrat, som håller på att lära sig tala offentligt skulle fråga mig, en gammal organisatör, vad en offentlig talare behöver mest av allt, så ska jag säga: ”Man behöver en god publik.” Och om man får det slags publik som jag har haft under dessa tolv föredrag, så varm, så engagerad och mottaglig och så intresserad av ämnet samt så vänliga emot talaren – då kan man vara säker på att lyckas.

* För den nutide läsaren bör här nämnas att striden om Sovjets karaktär fick näring av kriget mot Finland, samt att partiet därigenom kom att drabbas av en mycket djupgående splittring. För detaljer om detta se noterna.

Noter

¹ *Trotskyj*, Leo Davidovitj Bronstein (1879-1940).

Född i Ukraina och gick med i den revolutionära rörelsen år 1898. Förvisades till Sibirien, rymde och tog sig pseudonymen Trotskyj efter en av sina fängvaktares namn. Samarbetade i London med Lenin kring partitidningen Iskra (Gnistan). Ordförande för Petrogradsovjeten vid upproret 1905.

När det ryska partiet splittrades mellan bolsjeviker (central majoritet) och mensjeviker (minoritet) så vägrade Trotskyjs först att acceptera brytningen. Ledde senare en egen grupp och tidning, men gick 1917 med i bolsjevikpartiet och blev en av oktoberrevolutionens centrala ledare. Kommissarie för utrikes ärenden i sovjetregeringen. Organiserade och ledde Röda armén 1918-25.

Började 1923 bilda en oppositionsströmning, efter samtal med Lenin, riktad mot partiets begynnande byråkratisering samt den förda ekonomiska politiken m m. Vid Lenins död särskilt framhållen i dennes ”testamente” men detta undertrycktes av partiapparaten. Utesluten av Stalin & Co 1927. Utvisad till Turkiet 1929 (Prinkipo, nära Istanbul), senare i Frankrike och Norge och slutligen Mexico. Manade från 1933 till bildandet av en ny International, en fjärde, efter som den kommunistiska tredje nu ansågs vara bankrutt. Skrev Fjärde internationals grundläggningsprogram och en mängd andra böcker och skrifter. Mördades av stalinistisk agent i Coyacán, Mexico City år 1940.

Biografi, se främst Isaac Deutscher (*Den väpnade profeten/Den avväpnade profeten/ Den förvisade profeten*), som samtliga finns på marxistarkiv.se

² *Vänsteroppositionen*. Minoritet inom Bolsjevikpartiet, bildad i Ryssland 1923, stod i opposition mot aspekter på partiets byråkratisering samt krävde en planekonomi. Stora grupper i bl a Leningrad och Moskva, även ett antal kontakter internationellt. Flera av Kominterns ledande namn anslöt sig, även om många som Zinovjev senare skulle kapitulera för partiapparaten, där Stalins grepp efter hand blev allt mer omfattande, och bl a kunde använda ett under krigsåren tillfälligt infört fraktionsförbud emot oppositionens rörelsefrihet.

Litt, se t ex Trotskyj. Den nya kursen (Partisanförlaget 1972) samt debattsamlingen Stalin mot Trotskyj (Rabén & Sjögren, 1971) som även har texter av Bucharin och Zinovjev.

³ *Internationaler*. Eftersom Cannon ofta åberopar aspekter på de kommunistiska och socialdemokratiska internationalerna görs här en kort översikt av rörelsernas mer generella utveckling,

Första internationalen, Internationella arbetarassociationen. Efter en rad organisationsförsök från 1840 talet och framåt (jfr Kommunistiska manifestet och att detta då även gavs ut på svenska) bildades Internationalen år 1864 av Karl Marx m fl, och arbetade bl a för att hindra import av strejkbrytare från det ena landet till det andra. Rörelsen var inte överens om man skulle arbeta mest fackligt eller politiskt. Bl a var Ferdinand Lasalle emot en koncentration på det fackliga, ty sådant skulle ändå inte löna sig då ”den järnhårda lönelagen” gjorde att kapitalet ändå tog tillbaka alla ekonomiska vinster. Vidare ledde motsättningen mellan marxister och anarkisterna kring Bakunin m fl till att anarkisterna uteslöts år 1872, samt att en betoning lades på att fackföreningar skulle vara grund för partierna. Även lasalleanerna drog sig ur.

Efter anarkisternas uteslutning flyttades rörelsens generalråd över till Amerika, där man även hade flera olika nationalitetssektioner (jfr de ”språkgrupper” som Cannon nämner). Härifrån startas traditionen med demonstrationer 1 maj (Bl a till minne av ett antal demonstrerande arbetare som hade massakrerats, men datumet anknyter även till en äldre europeisk tradition att börja nytt bokföringsår denna dag, jfr att man på valborgsmässoafton strök och eldade upp en rad gammalt).

Första internationalen upplöstes 1876.

Andra internationalen (Socialdemokraterna). Bildades i Paris år 1889 med en rad nu ganska stora socialdemokratiska partier som grund, och vilka partier främst grundades på fackföreningar. Arbetade på ett mindre centraliserat sätt.

Partiernas parlamentariska tillväxt gynnade en inriktning på parlamentariskt tänkesätt men uppfattningarna om program och taktik skilde ofta avsevärt. Innan första världskriget bedrevs en intensiv kampanj modell Ned med vapnen/Förbrödring, men vid krigsutbrottet ställde de flesta partier upp bakom resp lands krigsansträngningar. Tysken Karl Liebknecht blev berömd för att sedan rösta emot detta. Även bolsjevikerna var emot, och i Sverige var partiets ungdomsförbund främsta antikrigsrörelse. En internationell krigsopposition bildas med Zimmerwaldmötet som främsta symbol, varifrån spåren sedan leder vidare till såväl 3:e internationalen som den s k 2 1/2-riktningen.

Efter första världskriget återbildades Internationalen och kom då först att bestå av de socialdemokratiska partier som inte ställde upp på sådant som ryska oktoberrevolutionen. Rörelsen arbetade lösligt federativt, men innehöll fr a i Europa de större arbetarpartierna.

Efter andra världskriget återbildades internationalen en gång till, Socialistiska internationalen, som främst kännetecknas av internationella ledarträffar resp ungdomsförbundsträffar. Främst organiserad i Västeuropa men senare även Latinamerika och i viss mån Afrika. Aktiviteten dock på låg nivå. Viss skiljaktighet mellan socialdemokrater/socialister.

Tredje internationalen (Komintern). Bildades 1919 och bestod en tid av flera olika riktningar som stödde ryska (oktober-)revolutionen. Tiden utmärktes även av flera andra revolutionsförsök men vilka kan analyseras olika (Finland, Ungern, Tyskland m fl).

Som Cannon nämner var det amerikanska kommunistpartiet klart större och effektivare än den gren som blev kvar i Andra internationalen, och ur europeisk synpunkt må bl a nämnas att Komintern i början hade stark ställning i bl a Norge, Finland och Tyskland. Men efter hand gick flera partier gick ur, bl a som reaktion mot kraven att följa obekväma centrala beslut.

Då Sovjet blev ensam revolution att segra (+Mongoliet) kom apparatens politik allt mer att handla om hur denna stat skulle överleva, frågan om socialismen i ett enskilt land i motsats till fortsatt internationell (global!) revolution. Kominterns historia brukar delas in i ”perioder”, där den första sträcker sig fram till 1924, eller revolutionsvågens slut. Under andra perioden fram till 1928 var läget koncentrerat på att stabilisera Sovjets ekonomi. ”NEP”-ekonomin med möjlighet t ex för bönder att berika sig medan Vänsteroppositionen krävde planekonomi etc, samtidigt som kapitalismen då stabiliserats internationellt. Även en rad annat präglade läget, som den s k Angloryska (fackförenings)kommittén samt kampen i Kina. Vänstern utesluts i Sovjet och ett tydligt exempel på kampens läge är att opponenter som spred Lenins testamente sattes i fångläger (vid denna tid dock inte på samma grymma sätt som under påföljande utrensningar).

Tredje perioden: 1928 inför Sovjet planekonomi, ökad betoning på kolchoser eller sovchoser (statliga jordbruk) samt en stärkt statsapparat med tvångskollektiviseringar och stora deportationer till följd. Samtidigt utvecklades en skärpt kamp emot socialdemokratin, som t ex startandet av rent röda fackföreningar i motsats till de etablerade. Denna tid brukar karakteriseras som ”ultravänsterism” och ett ökänt exempel är den valallians som tyska partiet i lokala val gjorde med nazisterna mot socialdemokratin, där de senare kallades ”socialfascister”, vilket sågs som det värsta av allt. Under samma tid spricker flera kommunistpartier, som i Sverige där majoriteten uteslöts av Komintern centralt.

Efter katastrofen i Tyskland (nazisternas maktövertagande) vänder Komintern snart sin vidbrända stek, gör operation tvärtom och satsar från 1935 på s k ”folkfronter” med så kallat progressiva borgare, där socialismen tonas ner till den grad att man t ex i spanska inbördeskriget skjuter ner den vänster som söker omvandla kriget till en arbetarrevolution. Denna ”mildrade” attityd gör dock att flera av de flesta socialistiska alternativpartier samtidigt förlorar handlingsutrymme. I Sovjet följs detta av allt mer skärpta utrensningar/lägerdomar/avrättningar (Moskvarättegångarna 1936 o 1938 är bara toppen på isberget, men noteras bör att så småningom även chefsåklagare Vysjinskij, samt säkerhetspolisens chef Jezjov (1940) faller offer för avrättningarna, senare även Jezjovs efterträdare Berija).

Efter vissa försök till allianser med stater i väst sker 1939 det märkliga att Stalin ingår en fredspakt med Hitler och då världskriget snart följer samt Sovjet anfaller Finland, så har livet som kommunist blivit en märkligt slingrig väg som 1941 dock räddas ut till för oss sentida känd situation och kommunisterna åter börjar bekämpa nazismen, men där Stalin 1943 upplöser Komintern, varvid även vissa partier som det amerikanska för en tid upplöser sig självt. Anmärkas kan att man redan 1935 diskuterat att upplösa Komintern (Se [Krisen i den kommunistiska rörelsen, band 1](#), av Fernando Claudín.)

Efter kriget grundade det s k Kominform (med främst europeiska medlemsorganisationer), men efter sådant som Ungern 1956 etc så började denna försvagas och upplöstes längre fram.

”*Två och en halv*” m fl varianter. Efter första världskriget ville en rad partier/grupper varken vara med i Komintern eller den på många sätt svikande socialdemokratin. 1924 bildades den s k Wieninternationalen, ofta kallad för 2 1/2. Denna samlingsgrupp föll dock efter hand ihop och var på 1930-talet mycket svag. Svenska kilbomspartiet var halvt om halvt med i den s k Londonbyrån, där en berömd medlem var brittiska ILP (där George Orwell blev med).

Även andra varianter förekom, såsom syndikalisternas Internationella arbetarassociationen (1922-). Denna riktning finns ännu kvar, men kännetecknas bl a att svenska SAC gick ur under 1950-talet och att riktningen nu mest är anarkistisk. IAA har även haft konkurrens av en international av IWW-organisationer (bl a på svenskt 20-tal).

Fjärde internationalen. Efter den tyska katastrofen 1933 ombildas de internationella vänsteroppositionsgrupperna till Rörelsen för fjärde internationalen, där målet var att oppositionsgrupperna skulle utveckla egna partier. Vägen dit gick dock i flera länder via s k entrism (att som helhet gå med i ett större parti och där söka få ökat gehör), där särskilt den amerikanska gruppen lyckades väl, medan resultatet i Frankrike och andra länder inte når lika långt.

Vid FIs formella bildande år 1938 antas det s k [Övergångsprogrammet](#), vilket skrivits av Trotskij (svensk utgåva 1977, bokförlaget Röda rummet, finns på marxistarkiv.se). De flesta grupperna hade dock stora problem att utvecklas numerärt och det SWP som denna bok handlar om är främsta undantaget, SWP anses 1938 ha haft 2500 medlemmar, medan de större europeiska grupperna oftast bara hade några hundra. Utom USA så hade FI-rörelsen även viss styrka i länder som Holland, England, Frankrike, Tyskland, Kina, Vietnam och Ceylon, mindre grupper i flera länder som Kanada, Spanien, Danmark, Danzig, Tjeckoslovakien, Latinamerika och

Sydafrika (de senare speglas bl a Doris Lessings bokserie om Martha samt Ted Grant, *History of British trotskyism* (2002).

Mot många odds lyckas rörelsen överleva andra världskriget med viss styrka i bl a England och Frankrike. Bland det mer särskilda bör nämnas att Ho Chi Minhs parti 1940 mördade åtskilliga av vietnamesiska sektionens ledare, bl a den kände Ta Thu Tao, medan det ceylonesiska partiet för en tid formade ett massrörelseparti (blir dock senare uteslutet när man valde en reformistisk inriktning och gick med i en borgerlig regering).

De olika partierna har ofta ett långt liv, men varierande öden. I länder som Frankrike, England och USA utvecklas flera konkurrerande riktningar och i början av 1950-talet spricker även den internationella huvudriktningen. Den primära orsaken anses vara att man själva i regel hade små partier, samtidigt som kalla kriget hotade att bli ett nytt världskrig. Den internationella ledningen ansåg det då vara störst chans att överleva denna press genom ny, ”djup” entrism som oftast riktades in i kommunistpartierna, men där mycket av kontaktnätet sedan förlorades. (Svensk detalj: En från Minneapolis hemvändande Petrus Carlsson bosatte sig under 30-talet på Öland och försökte därifrån få Kilboms socialistparti intresserade. Detta lyckades som bekant inte, men vid fyrtioalets slut går en kvarvarande oppositionsriktning från samma parti med i FI, och väcker viss uppmärksamhet i Stockholm där man 1950 även ger ut en tidning; *Internationalen*).

1963 kom en delvis återförening, medan särskilt den nya minoriteten snart sprack upp i flera riktningar. I samband med vietnamkriget och ”1968” får rörelsen ny fart i flera länder, och där svenska partiet Revolutionära Marxisters Förbund (RMF), nuvarande Socialistiska Partiet (SP) bildas genom sammanslagning av två grupper.

Periodvis bildar dock flera grupper/partier från Latinamerika, England, USA och Frankrike egna internationella nätverk, som t ex att rester från den engelska 40-talsgruppen RCP bildar det organisationsnät vilket i Sverige är känt som Offensiv-riktningen (Rättvisepartiet). FI har därför avsevärt växlat i styrka men länge haft en internationell central i Belgien. I vissa länder består en viss styrka, som i Frankrike där två konkurrerande riktningar växelvis nått nära 5 % i flera presidentval. I Sverige har nuvarande SP i snart 35 år haft sin veckotidning igång (*Internationalen*).

⁴ *Karl Marx* (1818-1883). Född i Tyskland, arbetade till en början mest som publicist. Med utgångspunkt i människans frigörelse började Marx en livslång politisk kamp, men där hans mest betydande arbete bestod i forskning kring kapitalismens uppkomst och utvecklingslagar. Skrev flera banbrytande arbeten, ofta tillsammans med Friedrich Engels, såsom *Kommunistiska Manifestet*. Sitt huvudverk *Kapitalet* hann Marx dock inte färdigställa under sin livstid, utan detta fick redigeras klart av Engels. Marx har ofta förklarats död men även kris-hösten 2008 är efterfrågan så stor att nya upplagor av *Kapitalet* åter trycks.

⁵ *Friedrich Engels* (1820-1893). Arbetade intimt samman med Marx, men skrev även själv flera betydande verk, som *Anti-Dühring* och flera historiskt-filosofiska arbeten. Hade med Marx en ledande betydelse för Första internationalen och deltog även i den Andra.

⁶ *Socialist Workers Party*, SWP (USA). Då boken ju handlar om det som blir SWP ska här bara nämnas sådant som hände efter 1938. Efter pakten Stalin/Hitler samt Sovjets intåg i östra Polens, Baltikum resp anfallet på Finland intensifierades frågan om Sovjet och dess politik; delvis i form av om landet fortfarande var en arbetarstat och om Sovjet skulle försvaras mot imperialismen eller ej. Minoriteten hävdade att Sovjet var styrt av en kollektiv byråkrati samt hade förlorat sin progressiva karaktär. Inför konventet 1940 underlät de att ställa sig lojala ifall man blev i minoritet, samt krävde officiellt fraktionsorgan. Majoriteten accepterade inte, splittring följde med en delning på cirka 60-40, där minoriteten kring Burnham-Shachtman-Abern bildade *Workers Party* (WP), men även fick med sig merparten av ungdomsförbundet. Dessutom lämnade i detta läge folk rörelsen av andra skäl, och 1941-42 hade SWP bara ungefär 650 fullvärdiga medlemmar kvar. Kring partiet fanns emellertid även en rad sidoorganisationer som ungdomsgrupper och annat, varför partiet i lös mening var betydligt större (eftersom medlemsantalet i dessa organisationer varierade med tiden varierade ganska mycket så är det totala antalet inte så lätt att beräkna, men det rör sig sammanlagt om i storleksordning 1-2 ggr själva partiets storlek).

Minoriteten var dock heterogen, och Burnham lämnade snart.

Vissa grupper fortsatte att skifta mellan WP/SWP och efter kriget fördes återföreningsdiskussioner, men detta sprack på att Shachtman även nu skulle vilja ha ett offentligt fraktionsorgan. WP döptes 1949 om till *Independent Socialist League*, och hade även vissa internationella kontakter, men går 1958 in i *Norman Thomas Socialist party* och där hamnar i partiets högerkant. Dessa går i sin tur några år senare in i *Kennedys Demokratiska parti*, och Shachtman har kritiserats för att han i sin antistalinism gav något slags stöd åt USAs hållning visavi Kuba 1961 resp åt vietnamkriget.

Under världskriget flyttades Fjärde internationalens central till New York, men under kriget förbjöds SWP (och kommunistpartiet) att tillhöra internationaler, varför SWP sedan hade en ”sympatisörsstatus” till FI.

Vid världskrigets slut hade SWP åter nära 1500 medlemmar, men kalla kriget blir även för SWP en ansträngande tid som delvis förvärras av Fjärde internationalens strategiska splittring (se not 3, ovan). SWP tillhör då den internationella minoritet som inte ville gå i entrism, men bla går en grupp fackliga aktivister ur för sådant arbete. En mera märklig förlust följde efter Sovjets inmarsch i Ungern 1956, där några bröt sig ur till

försvaret för Sovjets rätt att göra så och bildade en egen organisation Workers World, vilken sedan kunde märkas ända in på 1990-talet.

Vid femtotalets slut har partiet något mindre än 400 medlemmar kvar, men genom influenser kring frågor som väcktes av sådant som Kuba, den koloniala revolutionen resp den ökade sociala kampen i USA – särskilt de svarta och kvinnorna och därpå oppositionen mot Vietnamkriget så växte partiet till sin gamla nivå och började i sina presidentvalskampanjer etc att överflygla kommunistpartiet, även om varken de eller Socialistpartiet i riksmåttstock nådde särskilt höga valframgångar. Även 2008 ställde partiet upp med en presidentkandidat, Roger Calero.

Under 1980-talet växte skillnaderna mot övriga FI-riktningar, bl a så att SWP, under Jack Barnes ledning, kom att alltmer närma sig kubanska ståndpunkter och efter hand skapade ett separat internationellt nät av sympatiserande grupper (även i Sverige). Denna utveckling mötte kraftfullt motstånd från i synnerhet den äldre, mer erfarna kadern. För att kunna genomdriva den nya inriktningen tog Barnes & Co till omfattande uteslutningar. Idag återstår bara en spillra av SWP – och många av de uteslutna sökte sig till andra organisationer.

⁷ *Socialist Party* (USA). Föregicks bl a av Socialist Labor Party. Bildades 1901 genom sammanslagning av flera grupper, till stor del invandrarbaserade, och av vilka flera även varit med redan under första internationals tid.

För äldre förhållanden kan en snabb översikt hämtas i Ingvar Söderström; May 4 1886. Klasskamp i 1800-talets Chicago där även en mängd äldre organisationer nämns ner tom förstas fackföreningsliknande organisationen i Boston 1648 (!)

SP betonade vikten av fackligt arbete, huvudsakligen i AFL, vars klassarbete man ville driva åt vänster. Då AFL emellertid var svårarbetat föredrog stora delar av vänstern inom SP det syndikalistiska IWW (där t ex Cannon var redaktör samtidigt med att Joe Hill bedrev sin agitation). ”Mjukare” socialister minskade istället sin kritik av AFL och riktade in sig på ett fackligt skolningsarbete, där man till viss del var beroende av AFL-ledningens nåde. Vissa fackliga rörelser utvecklades samtidigt även utanför såväl IWW som AFL.

SPs bildande kom efter en framgångsrik valkampanj där Eugene Debs var presidentkandidat och med sina omkring 100 000 röster samlade mera än tre gånger flera röster än någon tidigare socialist. 1904 vann man en ny framgång och nådde 402 000 röster. Partiets betoning på val bidrog till att minska dess fackliga arbete samtidigt som AFL föredrog ”lobbyverksamhet”, att stödja kandidater som ”lovade att stödja arbetarkrav” resp partier som hade ”utsikt” att som valda kunna genomföra sina löften, dvs i första hand Democratic party. Därför röstade även många arbetare borgerligt (vilket mönster i huvudsak har bestått). Ännu ett problem för SP var att medan de europeiska partierna+industrin ofta hade en mera fast etablerad arbetarbas så var arbetarklassen i USA mera mobilt instabil – man kunde flytta västerut och bli nybyggare, eller man kunde som i USA tillfälligt arbeta i europa efter ett par år flytta hem igen, eventuellt då med pengar på fickan [som notförfattare skulle jag här kunna ge exempel även från min hembygd Gotland+Fårö].

1912 hade SP fortsatt växa samtidigt som partihögern hade full kontroll över partiet (den vänstersinnade Debs avstod från intern partikamp). Man hade då 1200 offentliga poster på 340 orter varav 79 borgmästarposter (i 24 stater) och nådde 1914 över 100 000 medlemmar, vilket även är ungefär vad IWW hade som mest. 1912 nådde Debs 897 000 röster, nära 6 % (toppnivån var 16 % i Oklahoma), men då han alltid höll ”revolutionära kampanjer” så lät partiet 1916 en ”högerkandidat” ställa upp – vilket dock ledde till starkt minskat röstetal. Samtidigt hade partiet 1913 kastat ut de kring IWW, vilket ledde till att flera självmant följde efter, delvis för att söka sig radikalare alternativ, men delvis även utan att åter organisera sig förrän med tillväxten av en ny vänster inom SP, vilket inte minst kom i samband med ryska revolutionen 1917.

Partiets starka inslag av mellanskikt och småborgerlighet ökades under kriget med många arbetare, särskilt i invandrarfederationerna, vilka 1919 var 53 % av hela medlemstalet på 120 000. Då staten under kriget antog lagar som försvårade postgången resp förbjöd kritik mot regeringen då landet var i krig, så låg partiet öppet för attacker från staten, vilket bl a ledde till att Berger år 1917 vägrades tillträde till sitt säte i kongressen. I Dayton, där SP år 1911 haft 25 % av rösterna och 5 valda representanter så fick man med de ändrade vallagarna år 1917 inga poster alls trots 44 % av rösterna. Samtidigt satte staten in en kraftig repression mot det revolutionära hotet, varför 30 % av de 5000 avdelningarna krossades och stora grupper radikaler blev deporterade samt fick lämna USA.

När Komintern bildades fanns redan en strömning mot illegalitet samtidigt som splittringstendenserna ökades av ledningens byråkratiska åtgärder för att stoppa vänsterns tillväxt. Omkring 40 000 medlemmar uteslöts. När kommunistpartiet bildades hade SP ännu 40 000 medlemmar kvar men under den fortsatta repressionen resp nya övergångar till kommunisterna och andra vänsterpartier fortsatte minskningen. Olika lokala varianter uppstod som Proletarian Party (främst i Michigan), Farmer-Labor party m fl (jfr nedan), delvis baserat på olika fackföreningar som Amalgamate Clothing Workers resp United Mine Workers. Då samtidigt en fraktion fått till stånd en medlemsomröstning kring att gå med i Komintern, vilket förslag vann men där Komintern avvisade SP som då istället gick med i den sk 2 1/2-internationalen, så gick den radikala fraktionen ur SP och bildade Workers Council (Arbetarrådet), vilket sedan även blev kärna i Workers Party. Vid presidentvalet 1920 fick Debs trots allt detta och konkurrens av en annan vänsterkandidat 900 000 röster, men sedan försvagades partiet

så att det vid 20-talets mitt bara hade omkring 8000 medlemmar kvar, vilka dock på ett avsevärt sätt stöddes av den judiska federationens tidning *Forward*. Under 30-talet började SP dock åter öka och hade 1934 nått 21 000 medlemmar, men snart började en ny överströmning till KP, men som skildras i denna bok även till det blivande SWP. Andra gick, som nämns av Cannon, till demokratiska partiet och den borgerliga statsapparaten, särskilt i samband med Roosevelts kampanjer; vilket även illustreras av hur SPs röstetal i presidentvalen föll från 1932 års 885 458 till 1936 års 187 342. Vid 30-talets slut var åter bara omkring 8000 medlemmar kvar och år 2008 nämns siffror på omkring 1200.

SP blev mer och mer en påtryckningsgrupp inom DP, vilket inte ändrades av att man 1958 får anslutning från Shachtmans parti. Istället har man ofta betecknats som en högergrupp inom DP, vilket dock övertrumpas av att en annan grupp *Social Democrats USA* stödde Nixon och Ford som presidentkandidater. Ett annat läger är *Socialist Organisation Committee* som fortsatt att verka inom DP men även haft förbindelser med europeisk socialdemokrati. Så sent som 2008 ställde dock SP-kandidaten Brian Moore, i de delstater där så var möjligt även upp i presidentvalet, men inget vänsterparti har på länge fått nämnvärt många röster.

⁸ *IWW*, *Industrial Workers of the World*, i Sverige inte minst känt som den organisation där Joe Hill var verksam.

IWW bildades 1905, delvis som följd av att SP-vänstern haft svårt med att nå framgångar inom *AFL*. Den fackliga organiseringen i USA hade problemet att *AFL* var starkt inriktat på mer kvalificerad arbetskraft, organiserade i strikta yrkesföreningar, där varje fack försökte sälja sin arbetskraft så dyrt som möjligt, men utan att föra fram krav som syftade till att föra fram hela arbetarkåren. *IWW* sökte bryta detta genom att bilda s k ”industrifack”, dvs att alla på ett företag eller i en bransch skulle vara med i samma fackförening (”one big union”) så att kampen underlättades.

IWW kan sägas ha varit ett revolutionärt parti som saknade helhetssyn. Man samlade de radikaler som var direkt klasskampsinriktade och rörelsen kännetecknades av såväl militans, radikalism som [lokal] generalstrejksideologi. Utom SP-vänster som tröttnat på att misslyckas med att erövra *AFL* ingick även en rad andra riktningar av rebeller, radikaler och revolutionärer, som det legalistiska och lasalleanska *Socialist Labor Party* (*SLP*, vilket existerar ännu i början av 2000-talet och bl a även har förgreningar Skottland), resp anarkister och syndikalister. 1905 var dock bara ett fåtal större fackföreningar anslutna, och av dessa skulle snart gruvarbetarna i *WFM* förloras.

IWW kämpade många strider och hade vissa framgångar inom Gruv, Såg och lantarbetarområdena, Byggnads, Metall och Oljefälten. Man vann många slag men kan sägas ha förlorat segrarna. En svaghet i att arbeta utan tidsbegränsade avtal är ju att företagen sedan kan frångå detta då maktläget ändrats. Trots sin inriktning på ”industrifack” och ett antal stora strejker så blev framgången i mera stationära branscher kortvarig, vilket särskilt gäller det mer industrialiserade östra USA, där det annars kanske hade behövts som mest. Istället kom det den utveckling som 1937 ledde till bildandet av *CIO* att fylla en sådan roll. Vidare ställde sig *IWW* avvisande till att ÄVEN arbeta politiskt, eftersom man avvisade SP-högerns elektorala opportunism till den grad att bara det fackliga arbetet ansågs något värt. Även detta begränsade den långsiktiga anknypningen. Efter hand som *WFM*, delar av SP-arna samt de mera legalistiskt betonade *SLP* lämnat eller drivits ut så blev *IWW* allt mera syndikalistiskt.

Parallellt med detta utsattes man snart för allt mera repression med åtal, fängslanden och deporteringar resp sådant som det på förfalskade bevis vilande åtalet mot Joe Hill. Vid krigsslutet intensifierades repressionen genom lagen om *Criminal Syndicalism*, indragen postgång etc samt de s k *Palmerråderna* varvid flera grupper även deporterades, och då bl a för till Sovjet, som *IWW*s ordförande ”Big” Bill Haywood 1921 där han dog 1828 och blev begravd i Kreml vid sidan av andra revolutionära banerförare. Som exempel på repressionen kan anföras hur man vid en enda rättegång i Chicago dömde 101 åtalade till 878 års fängelse samt 2,5 miljoner dollar i böter. Stora delar av *IWW* anslöt sig även till kommunistpartiet, där både Cannon och genom en separat organisation även den nedan nämnde partiledaren Foster kan nämnas som betydande exempel.

IWW hade på tiotalet parallellorganisationer bl a i Australien, Chile och bland sjöfolket samt fick på 20-talet även en grupp i Stockholm. Även om de sedan avsevärt försvagades så bör även observeras hur en med *IWW* närstående organisation vid 20-talets slut bröt sig ur *SAC* och bildade *SyAF* (syndikalistiska arbetarfederationen), vilka efter ett tiotal år dock återgick till *SAC*. Trots olika försök att återkomma har *IWW* aldrig återhämtat sig i större mått, men lever ännu kvar.

⁹ *Fraktionsstriderna*. Se not 2, 16, 29, 38 samt speciellt nr 44.

¹⁰ *Vladimir Iljij Uljanov*, dvs Lenin.

Lenins storebror föll i sin kamp för samhällsförbättring offer för tsarens repression. Själv blev han tidigt en av den ryska socialdemokratins ledande gestalter, och gjorde bl a en klassanalys av Ryssland samt skrev en mängd böcker och skrifter kring parti- och statsorganisering etc.

Då situationen aldrig kunde bli mera än halvlegal så antog han tidigt pseudonymen Lenin (”ledaren”). Under sin landsflykt gav han ut tidningen *Iskra* (Gnistan) och strävade efter att samordna kampen i Ryssland. Ledde vid partisplittringen 1903 de s k bolsjevikerna (”flertalet”), som jämte mensjevikerna var offentliga fraktioner av

samma parti. Var i Schweiz under första världskriget. Hemresa till Ryssland via en plomberad järnvägsvagn samt Sverige, lade vid hemkomsten fram de skapades med riktlinjer som skulle leda fram till oktoberrevolutionen. Han och Trotskij fann varandra politiskt genom att Trotskij erkände att Lenin haft rätt vid organisering och parti, medan Lenin erkände att Trotskij haft rätt då han efter 1905 förutspått att revolutionen i Ryssland måste bli socialistisk. Vissa andra skrivsätt hade även samstämmighet med mer syndikalistiska åsikter. Lenin var revolutionens främste arkitekt och en av Kominterns grundare etc, men insjuknade strax efter det att segern vunnits.

Mot slutet av sitt liv diskuterade han med Trotskij om en gemensam kamp mot den tilltagande byråkratiseringen av partiet, men slaganfallen förhindrade detta. Innan sin död skrev han det "testamente" som dels framhöll att Stalin borde avlägsnas från sina poster och dels framhöll Trotskij som en av de främsta, men då Lenin dog innan kampen mot Stalin & Co hann börja så tvekade dock Trotskij att utnyttja testamentet i den följande kampen. Det dröjde flera år innan olika sympatisörer sedan spred texten i partiet, men då var det för sent för att hejda den utveckling som kom.

¹¹ *Attacker* mot Sovjetryssland. En mängd regeringar sände olika trupper mot den unga sovjetstaten, men lyckades inte bättre än de olika tsargeneralerna i sina motattacker. Bland engelska, franska, trupper förutom att Tyskland och Österrike-Ungern under ett tag ockuperade stora områden ryskt territorium. Efter ungefär fyra år stod Röda Armén som segrare.

¹² *Revolutionary Age*. Teoretisk tidskrift som gavs ut av lettiska federationen. Tidningen överförde nästan bokstavligt det ryska partiets politik, något som annars bland Lenin varnade för. Lenin menade tex att det var AFL som skulle anses som motsvarighet till den tyske Scheidemann, och tex inte så mycket ledarna av SP. Samma? tidskrift gavs under 30-talet ut av Lovestones grupp.

¹³ *Louis C Fraina* (1892-1953) alias Lewis Corey. Teoretiker, initialt en av USAs ledande kommunister, men klarade inte att vara organisationsledare utan manövrerades bort i partiets inre strider. Cannon menar, i *The First Ten Years of American Communism*, att Fraina borde ha fått hålla på som teoretiker. 1919 hade han Kominterns uppdrag att söka förena de två amerikanska kommunistpartierna samt en del panamerikanska uppdrag, men kom därvid att försöka pengar, vilket han sedan trots olika försök aldrig lyckades reparera. Under 30-talet sökte Fraina kontakt med trotskisterna, men då han fortfarande inte hade lyckats betala tillbaka dessa pengar så ville CLA att detta först skulle klaras upp. Innan så hade skett förlorade Fraina sitt intresse för kommunismen.

Litt: Louis C Fraina: [Den proletära revolutionen i Ryssland av N Lenin och Leo Trotskij](#) (på marxistarkivet) Amerikanska originalets titel: *The proletarian revolution in Russia*.

¹⁴ *John Reed* (1887-1920). Reporter, revolutionär. Spelade en stor roll för att popularisera den ryska revolutionen i USA. Reportagen sammanfattades sedan i boken [Tio dagar som skakade världen](#). (på marxistarkivet), vilken finns på de flesta språk och är den av Lenin själv rekommenderade skildringen av revolutionen. Tidigare gjorde Reed en liknande bok kring Mexico (*Insurgent Mexico*, 1914). Jfr även filmen *Reds* (1981).

¹⁵ *Centristisk* – en beteckning för tvekan/vacklan mellan revolutionär och reformistisk strategi.

¹⁶ *USAs kommunistpartier*. USAs kommunistiska parti kan sägas ha bildats på den konferens i New York som Cannon återoppar. Särskilt den ryska federationen var pådrivande. Fraina och Ruthenberg var bland de ledande att streta emot, men kunde inte hejda de federationsledare som när det redan skett en revolution i Ryssland även ville skapa en i USA, oavsett att situation där knappast var mogen härför. Den ryska federationens ledare Horwich, och en av de som så att säga var mest "rysk" uppmanades så att fara tillbaka dit; varpå fraktionsstriderna kunde lindras.

Det kan vara av intresse att se på de två partigrenarnas initiala medlemssiffror:

CP, kommunistpartiet	medl	CLP, kommunistiska arbetarpartiet	medl
Ryska federationen	6500	Tyska federationen	9000
Ukrainska "	3500	Icke federationsanslutna:	
Sydslaviska "	3000	Ohio	3000
Litauiska "	6000	New York	2500
Lettiska "	1500	Kalifornien/Oregon	1500
Ungerska "	2400	Indiana	1000
Polska "	2000	Övriga stater	1300
Icke federationsanslutna	4000		
Summa	28 900	Summa	20 300

(Siffror efter Björkman m fl s 329)

En tid härför skulle även de finska och judiska federationerna lämna SP och gå med i det icke underjordiska Workers Party (kommunisternas "legala" gren), liksom även det lasalleanska SLP m fl grupper. Partiorganisationen i Michigan uteslöts ur SP och bildade då *Proletarian Party*, vilket gick med i CP men till stor del lämnade detta redan år 1920, bland då de inte accepterade "proletariatets diktatur". Bedrev därefter främst ett propagandaarbete utan större praktiska insatser (1931 noterar Cannon motsättningar inom organisationen, januari 1932 genomgår de en splittring där ett hundratal medlemmar på en rad orter utesluts. De uteslutna bildar United

Workers Party, där en av grupperna leds av Paul Mattick [av Cannon betecknad som anarkosyndikalist], vilken även skrev en del analyser som under 70-talet översattes till svenska. PP överlevde som grupp till trettioalets slut. Vissa av de ledande blev dock ledare för bilarbetarfacket). Även andra sådana skiften förekom (jfr nedan Farmer-Labor party).

Inom CLP var man oense över hur man skulle se på valen och vad som skulle betraktas som masskamp och kunna stödjas. Man arbetade inom IWW, och det var först efter bildandet av United Communist Party resp Lenins kritik mot de kommunister som inte ville arbeta i konservativa och icke-revolutionära fackföreningar som man ändrade sin politik och började arbeta inom de dominerande AFL-facken. CP hade intentioner att ställa upp i val för propagandasakens skull, men såg som sin huvuduppgift att leda strejker och att skapa en revolutionär situation.

Till följd av repression och fraktionsstrider minskade både CP och CLP i medlemstal, men var annars mera sammansvetsade och skolade än SP, och klarade nedgången bättre. Man hade också ett omfattande arbete för att mobilisera stöd åt arbetare som arresterats/fängslats i sin kamp samt olika justitiemord som processen mot Mooney/Billings. För olika detaljer kring 20-talet, se t ex Cannon, *First ten years...*

År 1930 så hade det sammanslagna CP, vilka då hade rensats ut ur AFL, omkring 8000 medlemmar, år 1932 12000 och 1924 24 000 – medlemsökningen fortsatte ännu flera år. Bland annat fick kommunisterna en stark ställning inom den radikalare landsorganisationen CIO, där de ansågs ha ungefär 25 % av inflytandet. Under tjugotalet försökte man arbeta genom ett Farmer-Labor Party (jfr not 30 o 124), men ställde ofta inte upp till val förrän vid 20-talets slut. 1932 fick Foster 103 000 röster i presidentvalet, medan SPs kandidat som 1928 fått 267 500 då fick hela 885 000 röster – vilket 1936 dock skulle minska till 187 000, vilket även längre fram varit sådana kandidaters ungefärliga nivå.

Under andra världskriget utsattes man för ett hårt tryck och minskade i antal, inte minst även för att regering och AFL och CIO kunde utnyttja partiets vingliga kurs emot dem. Med hjälp av lagar som förbjöd kommunister och sådana som trodde på våldsam revolution att ha fackliga poster drevs man ut ur fackföreningarna (vilket även drabbade SWP, samt särskilt efter finska vinterkriget då f ö även svenska kommunister utsattes för hård press inom svenska LO).

Partiet och alla möjliga misstänkta sympatisörer drabbades hårt av kalla krigets avskedanden, yrkesförbud resp rättegångar men fick som SWP ett uppsving under 60-talet och vietnamrörelsen, och hade även Angela Davies som ett av sina affischnamn i presidentvalen. Elektoralt nådde man dock inte över SWPs nivå och förblev en svag kraft.

¹⁷ *Eugene V Debs* (1885-1926). Debs ledde 1894 en stor järnvägsstrejk och fick ett gott anseende bland arbetarna, varför han år 1900 även var presidentkandidat med oväntad framgång, något som även ledde till bildandet av SP samt flera senare kandidaturer. Inom SP var han vänsterns ledare men deltog inte i fraktionsstriderna, varför högern/centern kunde lägga beslag på partiapparaten och moderera politiken. Debs valkampanjer ansågs dock alltid revolutionära, oavsett vad övriga partiledare förde ut. Arresterades år 1918 för att ha sagt: "Herreklassen har alltid förklarat krigen och har haft allt att vinna på dem, medan underklassen alltid har utkämpat slagen och haft allt att förlora på krigen, speciellt sina liv." Han dömdes till fängelse men ställde trots det upp även 1920 och fick då nära 900 000 röster trots konkurrens av annan vänsterkandidat. Stödet var dock olika starkt i olika delstater – i vissa fick man pga bestämmelserna för kandidatur inte alls ställa upp. En av de högsta siffrorna kom 1912 med 16 % i Oklahoma.

Debs stödde ryska revolutionen men utan att gå med i kommunistpartiet. Cannon har skildrat honom tämligen utförligt i "First ten years..." där han även diskuterar Debs ovilja att delta i partistriderna m fl aspekter på SPs kvaliteter och brister.

¹⁸ Lenins bok "*Radikalismen, kommunismens barnsjukdom*" riktades till formen främst mot olika tyska och holländska vänsterister, vilka även starkt påverkade det amerikanska kommunistpartiet, där det t ex var vanligt att vilja bygga mera radikala fackföreningar utanför AFL istället för att arbeta inom denna landsorganisation. Vidare avses en trend att vägra ta kamp för omedelbara intressen och bara tänka på långsiktiga mål, vägran att delta i val etc. Genom Lenins bok sopades det mesta av denna politik undan, men inte genom någon "polisaktion" utan genom styrkan och realismen i sitt förslag att arbeta i fackföreningar och val där så var möjligt, liksom även att kämpa för omedelbara krav.

¹⁹ *Charles E Ruthenberg* (1884-1927). En av de ledande inom SPs vänster. Fängslades under världskriget för sina antikrigstal. Anslöt sig till de som stödde ryska revolutionen och blev då den ende av SPs mer prominenta ledare som gick över till KP.

Under förföljelsen mot kommunisterna år 1920 dömd till fängelse. Var även med och grundade ILD, International Labor Defense, vilken skulle stödja klasskrigets fångar oavsett partitillhörighet (fängslanden för facklig/politisk kamp förekom ofta). Ruthenbergs fraktion gick över från CP till CLP på frågan om fackligt arbete, vilket till en början avvisades av CP. Vid sin död hotades han av ett nytt fängelsestraff.

Hade stort anseende i partiet även om den fraktion han ledde "bara" år 1925 hade 1/3 av partimedlemmarnas stöd. Kominterns representant ingrep dock till fraktionens fördel genom att kräva att de fick en större

representation än detta i partiledningen, men vilket då förvärrade fraktionsstriderna. I "First ten years..." beskriver Cannon detta mera utförligt och menar att detta ryska stöd berodde på vem som var ivrigast i kampanjen mot Trotskij.

²⁰ AFL, American Federation of Labor (Amerikanska arbetarefederationen) bildades 1886, och hade då 13 nationella fackförbund i ryggen. Ledare fram till 1924 Samuel Gompers.

AFL var till en början tämligen svagt och organiserade då såväl kvalificerad som okvalificerad arbetskraft. Man saknade strejkfond och medlemsförbunden hade stort självstyre. I konkurrens med andra försök att bygga landsorganisationer kom AFL allt mera att rikta in sig på kvalificerade, skolade arbetare och fick då ett slags skråkaraktär och bara gynna sina egna medlemmar (sälja arbetskraften till högsta möjliga pris). Samtidigt utvecklade AFL en klassarbetslinje, och underlät att föra fram krav för hela arbetarkollektivet. Försökte påverka valen genom att stödja kandidater som lovade att stödja "arbetsarsaken", vilket oftast var de från Demokratiska partiet. Lobbyverksamheten kunde vara omfattande.

AFL omfattade flera miljoner medlemmar men hade relativt få grupper inom den mer moderna industrin. I mitten av 30-talet kom en radikal våg med militant kamp inom bl a bilindustrin och mera militanta avdelningar och förbund bildades, ofta i hård motsättning till (andra) AFL-organisationer. 1937/38 sprack AFL och CIO (Congress of Industrial Organisations) blir egen huvudorganisation vilken flera år är centrum för den mer radikala masskampen. Båda organisationerna blev under 30- och 40-talen större än vad AFL varit förut på egen hand. Efter andra världskriget började dock AFL åter få överhanden, särskilt då staten och arbetsköparna nu åter lyckades i sin kamp mot de radikala samt nådde fram med ett mera patriotiskt synsätt. Då även klasskampsstämningarna i arbetarleden började dämpas så återförenades AFL och CIO år 1955, då de hade 16 miljoner medlemmar. Trots att man nu saknade politisk udd på sin militans genomfördes även under 50-talet fortfarande omfattande ekonomiska strejker, vilket dock senare minskat i betydelse vartill även AFL-CIOs medlemstal gått ner.

Senare splittringar har följt, t ex gick Teamsters och ett par andra förbund år 2005 ur för att istället bilda den nya federationen Change to Win, som arbetade med betoning på en aktiv medlemsbas.

Litteratur, se t ex Art Preis (om CIO): *Labor's Giant Step* (Pathfinder, New York 1978) resp Björkman-Fleming-Kjellberg-Spång-Åberg: "Klasskamp och klassarbetspolitik i USA" (eget förlag, Lund 1972).

²¹ *Karl Radek* (1885–1939). Russifierad sovjetisk kommunistledare av polsk-judisk börd. En av de mest briljanta och beaktade utrikespolitiska skribenterna under 20-talet. Stod i förbindelse med Trotskij, uteslöts ur partiet 1927, men valde 1930 att försona sig med Stalin pga dennes kovändning och lansering av kollektivisering, industrialisering etc. Blev ledarskribent i *Izvestija*. Medverkade till 1936 års konstitution, men rensades ut 1937 och dömdes till 10 års fängelse för "förräderi." Dödad i arbetsläger.

Bidrog även till tyska kommunistpartiets skapande och drev på de tyska Spartakisterna i deras upprorsförsök. Se även Isaac Deutschers biografier över Stalin och Trotskij (finns på marxistarkivet).

²² *Nikolaj Ivanovitj Bucharin* (1888–1938). En av Lenins främsta medarbetare före 1917. Ledde bolsjevikernas partigrupp i Duman, tsartidens ryska riksdag, fram till 1908. Tillsammans med Trotskij redaktör för en i New York utgiven *Novij Mir*. Vistades en tid även i Sverige och bidrog till tidningen Stormklockan. Var kritisk mot Trotskij's "den permanenta revolutionens teori" (jfr antologin Stalin mot Trotskij, Rabén & Sjögren 1971), skrev tillsammans med Preobrazjenskij "Kommunismens ABCD" (faksimilutgåva av Partisanförlaget 1972) och var ledare för en "högertendens" inom Kominterns ryska ledning resp var en av NEPs teoretiker. Stödde i USA Ruthenberg och Lovestone och utnyttjade sin ställning för att hjälpa dessa.

Chefsredaktör för *Pravda* 1918-1929 resp ledare för Komintern 1926-29, men utmanövrades därefter av Stalin och framtogs sina poster. Kapitulerade sedan för Stalin och var 1933-37 chefredaktör för *Izvestija*. Medverkade till Kominterns program 1928 samt 1936 års ryska konstitution. Huvudanklagad vid 3:e moskvarättegången 1938 samt arkebuserad.

²³ *Jay Lovestone* (1897–1990). Inspirerades som elev på college av ryska revolutionen och gick med i partiet. Tillsammans med bl a Cannon i partiets interimsstyrelse 1921 då flera av de ursprungliga ledarna var i fängelse. Var för en legalisering av partiet, slöt upp med Ruthenberg. Medverkade till fusionen mellan CP och "Arbetsrådet" då man bildade Workers Party, samt var en av initiativtagarna till försöken att arbeta via ett Farmer-Labor-party.

Med hjälp av Pepper, som då var i Moskva och hans kontakter där så skaffade sig Lovestones fraktion övertag inom partiet. Via Bucharin krävde Komintern av det amerikanska partiet att Lovestones fraktion skulle få en starkare ställning i partiledningen än vad de interna konventsvalen annars motiverade. Lovestone skulle enligt Cannon (First ten years...) bli en av dem som drev fraktionismen hårdast, och på ett principiöst sätt, men med hnsynslös vilja och en ambition att kontrollera partiet, med en djävulsk passion för intriger samt förmåga att sätta den ene upp emot den andre.

Lovestone bar direkt ansvar för försöken att krossa fraktionsmotståndare och drev bl a på trotskisternas uteslutning ur partiet 1928, där de då med hjälp av påtryckningar från Komintern hade fått egen majoritet. Uteslöts ändå själv våren 1929, tillsammans med några hundra närstående, då han inte hann sadla om från

Bucharin till Stalin – vilket de annars var beredda på då de men i sammanhanget för sent krävde uteslutning av Bucharin, m m.

Ledde därefter Communist Party (Opposition), vilka senare bytte namn till Independent Labor League. Vissa grupper därifrån gick senare över till SWPs föregångare. Gruppen hade tidskriften *Workers Age* samt anslöt sig till den s k Londonbyrån, men båda dessa organisationer lades ner vid början av andra världskriget (Lovestones grupp i början av 1941). Lovestone själv gick sedan i tjänst hos den amerikanska arbetarbyråkratin som antikommunistisk expert, och blev utrikespolitisk rådgivare åt AFL-CIOs ordförande Georg Meany.

²⁴ *Workers Party* (namnet återkommer i flera konstellationer). WP var fram till 1925 kommunistpartiets ”ovanjordiska” gren och partiet bar därefter några år dubbelnamnet Communist (Workers) Party. I WP ingick förutom CP även de finska och judiska federationerna samt Arbetarrådet (splittring ur SP) samt det lasalleanska Socialist Labor Party. Partiet hade cirka 12000 medl.

Partiprogrammet bestod nästan enbart av dagskrav. Under denna tid stärktes kommunisternas ställning i facken. Cannon var WPs förste ordförande, delvis för att Ruthenberg då ännu var i fängelse och Foster som ny medlem ännu inte hade hunnit få tillräcklig position.

Anmärkas kan att de som vid bildandet av WP bröt sig ur CP trots sin linje om ”illegal” organisering ändå publicerade en tidning. Att CP fortsatte ha kontroll över WP var irriterande för många av de ledande i partiets övriga grupperingar, och den kommande legaliseringen hälsades som en befrielse.

²⁵ *1905 års ryska revolution*. Genom masstrejker och militäruppror (delvis en följd av de svagheter som tsarismen visat under rysk-japanska kriget) kom 1905 en revolt vars centrum var Petrograd. Petrogradsovjeten fick under Trotskijns ledning en central betydelse men då revolten inte var spridd över hela landet var den dömd att falla. Politiskt kan man dra många paralleller till Pariskommunen. I sin bok ”Resultat och framtidsutsikter” (sv u, Partisanförlaget 1972) drar Trotskij slutsatsen att 1905 pekade på förutsättningar för en ny rysk, socialistisk revolution. Först 1917 skulle Lenin ansluta sig till denna syn. (Anm, att samma år som denna ryska revolt bildades även det amerikanska IWW).

²⁶ *Mensjeviker* (”mindretalet/minoriteten”). Vid ryska socialdemokratiska partiets kongress i Bryssel 1903 splittrades partiet i två grenar, där bolsjevikerna var i majoritet, men där senare mensjevikerna ändå hade större delen av medlemskåren på sin sida samt var i mera harmoni med övrig europeisk socialdemokrati. Mensjevikriktningen var dock på många sätt mindre effektiv och kom 1917 som bekant till korta.

²⁷ Gregorij Jevsejetij *Zinovjev* (1883–1936, född Apfelbaum). Var med i bolsjevikpartiet från början. Lenins närmaste medarbetare i exilen. Politiskt och organisatoriskt begåvad, en av partiets främsta ledare, utomordentlig talare. Gick dock tillsammans med Kamenev emot förslaget till väpnad revolution 1917 (de lät tom utfärda en varning i Gorkijs tidning). Kom därför ej med i folkkommissariatets råd. Satt ändå i partiets politbyrå 1917-26 resp var Kominterns ordförande 1919-26. Slöt 1925 upp bakom Trotskij mot Kamenev, Stalin m fl. Utesluten vid XV:e partikongressen, deporterad till Sibirien. Kapitulerade och återintogs 1928. Åter utesluten 1932 och åter intagen 1933. Arresterad 1935 som ”moraliskt medskyldig” till mordet på Kirov. Åtalad vid första moskvarättegången 1936 samt avrättad.

Vänsterinriktad som ledare, men då han flera gånger trodde att så var taktiskt bäst för framtiden så kunde han även backa från sina positioner (bl a i förhållande till Vänsteroppositionen). Cannon uppskattade honom dock och hade för avsikt att medverka i en bok om densamme, vilken dock aldrig blev klar. Jfr även artiklar i volymen Stalin mot Trotskij (aa).

²⁸ *Ordet ”småborgerlig”* avser i Cannons framställning främst studerad medelklass. Jfr nedan läroverksungdom.

²⁹ *William Z Foster* (1881–1961). Facklig ledare, syndikalist som bröt med IWW och var med i en oberoende organisation av viss storlek. Strejkledare. Stödde senare Farmer-Laborpartiets ledare och gick 1921 med i Workers Party där han efter hand tillsammans med Ruthenberg blev en av partiets mest kända ledare, utåt. Bidrog starkt till att partiet riktade in sig på AFL-fackföreningarna och arbetade bl a via TUEL, Trade Union Education League (Fackliga skolningsförbundet). Förenade sig med Cannon i kritik mot inslag i partiets Farmer-Laborpolitik (Pepperiterna hade förhastat sig och i tro att man hade en stark ställning prackat på FLP ett program som gjorde att de traditionella fackliga ledarna 1923 drog sig ur rörelsen, och därmed även flertalet av de icke-kommunistiska medlemmarna). Foster menade då att man skulle lämna FLP därefter då rörelsen nu saknade innehåll, men Komintern gick emot detta, samtidigt som det i den internationella fraktionskampen blev allt viktigare att vara på rätt lag i de ryska ledarnas schackspel. Fosters och Cannons fraktioner gick emot Lovestones tanke på en krisfri amerikansk kapitalism och ville rikta in partiet på en kommande kris. Men 1925 delade sig Fosters och Cannons fraktioner enär man inte var överens om hur man skulle reagera på Kominterns krav på att få avgöra partiledningens sammansättning (Vid delningen gick bl a Shachtman, Abern, Bill Dunne, Arne Swabeck, Clarence Hathaway och Boleslav Gebert till Cannons fraktion, jämte flera distriktsorganisatörer). Några år tidigare hade Foster glatt accepterat ett liknande direktiv som gynnade den egna fraktionen, men då Komintern nu stödde Lovestone så reagerade han surt och ville ge dem hela ledningen, medan Cannon ville nå ett 50-50-förhållande samt bröt fraktionen då Foster försökte pressa på Cannon fraktionslojalitet istället för princippolitik. 1927-28 samarbetade Foster+Cannons fraktioner dock åter, på grund av behovet att motverka

Lovestones grupp med sin av Komintern givna majoritet. Den inre sammanhållningen i fraktionen blev svag, vilket spädades på genom att Foster var hård mot de som behövde honom och mjuk mot de han behövde. När Lovestone rensades ut 1929 blev en av Fosterfraktionens medlemmar partiledare, den mer sekteristiske Earl Browder. När Browder sedan rensats ut 1946 så blev Foster partiets officiella ledare, från 1945 till 1957.

Foster utmärktes inte bara för sin totala identifikation med Komintern, utan enligt Cannon även efter en strävan till personlig berömmelse, vilket ledde honom in på diverse manövrer för att behålla sin ställning, då Komintern nu var det medium han valt att söka sin berömmelse igenom. Foster hann även vara partiets presidentkandidat vid flera tillfällen, men vi har här bara siffran för 1932 med 103 000 röster.

³⁰ Arbetar- och Bondeparti, Farmer-Labor Party, FLP (jfr not 38 o 124).

När SP börjar falla sönder efter världskriget utvecklas flera lokala varianter. 1919 försökte man bilda ett landsomfattande parti vilket 1920 tog sig namnet FLP och då sökte mobilisera stöd på landsbygden, där många småbönder var i klämma under efterkrigsdepressionen. Partiet hade en viss styrka i Chicagområdet. 1922 valsamarbetade FLP med Workers Party, och 1923 börjar WP/kommunisterna ta kontroll över FLP. Möjligen var detta förhastat och får en rad grupper som inte var beredda att stå för kommunisternas program att lämna rörelsen: Vid presidentvalet 1924 stödde delar av FLP då den oberoende kandidaten La Follette ("progressiv republikan" från Wisconsin) för att söka bryta Federated – som man nu hette – Farmer Labor Partys isolering. Kommunisterna i WP/CP blev därvid osäkra samt frågar Komintern om råd. Komintern svarar att det var opportunistiskt att stödja La Follette, varför man istället söker lansera Foster och Gitlow som kandidater för FFLP. Detta får stöd av FFLPs exekutivkommitté, men då drar sig de ickekommunistiska grupperna ur för att stödja La Follette, vilken dock inte når större framgång. I Minnesota kom partiet att leva kvar som FLP och vann där guvernörsvalet 1930 (Floyd Olson, med svensk-norskt påbrå). Partiet behöll denna post tills man 1939 besegrades av en republikan. Frågan om ett "Labor party", ett parti med masskaraktär och baserat på fackföreningarna kom under 30-talet åter upp men FLP och kommunisterna hade svårt att samsas och båda sidor samarbetar istället på olika vis med Roosevelt. Även Minnesota FLP gick nu till Demokraterna men kvarstod där som särskild organisation.

³¹ *Passiac-strejken 1926*. En strejk bland textilarbetare i New Jersey. Dessa arbetare hade organiserats genom en cyklonisk aktivism av Albert Weisbord (jfr not 89) men detta orsakade en schism inom CP. Fosteriterna ville bara arbeta via AFL och motsatte sig att de tidigare oorganiserade samt lågavlönade arbetarna anslöt sig till en "United Front Committée", en linje som avvek från partiets fackliga linje samt Fosterfraktionens strävan att kontrollera partiets fackliga politik. Strejken var emellertid utmärkt ledd och skulle normalt ha kunnat leda till seger, men då den var isolerad i landet och bossarna hade stora resurser så började det ändå luta mot nederlag. Hur skulle man då kunna rädda åtminstone ett dåligt avtal, hellre än att få ett totalt nederlag? Företagarna ville bara förhandla med AFL, och AFL gick i sin tur med på detta, men ställde som villkor att Weisbord eliminerades ur enhetsfrontskommittén resp att denna upplöstes. Så skedde. Därmed hade partiet erkänt AFLs rätt att vara "den" fackliga organisationen, men vilken "fetischism" ett par år senare övergick i sin motsats så att man aldrig erkände att något AFL-fack alls var värt att arbeta i, istället för att arbeta inom AFL där så var möjligt resp i fristående fack där AFL-arbete inte fungerade.

³² *Eugene Lyons* (1898–1985) Journalist, författare och vid tiden för världskriget vänstersympatisör. Försvarede Sacco och Vanzetti, två anarkister som avrättades i Chicago, samt skrev boken *Life and death of Sacco and Vanzetti*. Blev efter många år i Sovjet, där han skrivit positivt om regimen, sedan antistalinist och kom sedan i opposition mot socialismen och ryska revolutionen. I sin bok *Red Decade: The Stalinist Penetration of America* är han mycket föraktfull mot många amerikanska vänsterintellektuella och deras politiska aktiviteter, vilket renderade honom många stämningar. Senare redaktör för en konservativ tidskrift resp skrev efter andra världskriget för *Readers Digest* (Det Bästa), där han fortsatte att utveckla sin antikommunistiska linje.

³³ *Max Eastman* (1883–1969). Vänsterintellektuell, poet, socialist, Freudbeundrare och tidningsman ("Liberator"). Samlade en betydande grupp författare och konstnärer kring sig. Attraherades av ryska revolutionen, skrev in sig i kommunistpartiet och for till Sovjet, där han träffade ledande bolsjeviker resp intellektuella. Lämnade partiet vid de första byråkratiseringstecknen 1923. Var i Moskva då vänsteroppositionen 1924 växte fram. Gav 1925 ut *Since Lenin Died*, där han skildrar fraktionsstriderna samt redogör för Lenins annars hemligstämplade testamente. Detta utnyttjades av Stalin, som fick Trotskij att – på grund av Vänsteroppositionens kinkiga läge – förneka testamentets existens. Stalin lät sedan publicera det icke av Trotskij utan Politbyrån skrivna förnekandet i all världens kommunistpress.

Eastman var "Amerikas förste trotskist". Publicerade under Kominterns 6:e kongress år 1928 *The Real Situation in Russia* (Det verkliga läget i Ryssland), vilken bl a innehöll Vänsteroppositionens plattform samt andra av dess dokument (under den tid då Cannon var i Moskva på samma kongress). Eastman översatte flera av Trotskij's böcker till engelska (Ryska revolutionens historia, Den förrådade revolutionen m fl). Under 2:a världskriget skrev han "Marxism, Is it a Science?" där han visade sig vara på väg bort från marxismen. Arbetade sedan med Burnham i en extrem högertidning, *National Review*. Var 1941 chefredaktör för *Readers Digest* (Det

Bästa). Skrev även antikommunistiska verk och skriver i sina memoarer, *Great Companions*, med bitterhet om den period då han samarbetade med Trotskij.

³⁴ *Benjamin Gitlow* (1891–1965). Gick med i SP 1907, tre års fängelse 1919-22 genom lagen om ”criminal syndicalism”. Var 1919 mot en förtidig splittring med SP, blev sedan en av CPs ledare, var emot att legalisera partiet men blev ändå första experimentkanin när man 1921 ville testa hur djup partiets illegalitet var och ställde upp i New Yorks borgmästarval.

Fängslad samtidigt med Ruthenberg. Verktyg åt Pepper och Lovestone i fraktionsstriderna, men diskrediterades genom flera manövrer. Sattes av Pepper som redaktör för partiets judiska dagstidning *Freiheit* men utan att kunna jiddish och utan att vara skrivkunnigt kvalificerad. Var med i såväl politiska kommittén som i Kominterns exekutivkommitté samt partiets vicepresidentkandidat 1924 och -28; 1929 en av dess tre landssekreterare men samma år utesluten som Lovestoneit. Under motivering att Lovestone haft samarbete med Komintern ledde han därpå 1933 en splittring vilken bildade *Workers Communist League*, vilka i maj 1934 sökte enhet med B J Fields grupp. Längre fram på året var Gitlow i diskussion med CLAs Albert Goldman om att gå in i SP, vilket de kort därpå också gjorde. Men betr Gitlow slöt detta med att han så att säga löpte hela linan ut och 1940 publicerade den helt antikommunistiska boken ”I confess”, men vilken Cannon menar var fullständigt opålitlig vad gäller relaterade omständigheter. Blev så en av högerns antikommunistiska skribenter.

³⁵ *Tammany Hall*. Organisationscentral som fick sitt särskilda inflytande genom att organisera särskilt tyska och irländska invandrare, samt att hjälpa dessa ofta medellösa arbetare till jobb resp att bevaka deras intressen gentemot polis och myndigheter Detta gav en viss politisk styrka då man sedan kunde mobilisera deras röster till avgörande stöd iför fördelningen av olika politiska poster etc Grunden lades för en tydlig korrupktion, men kompletterades även med valfusk. Bossarnas välde minskades dock då invandrarströmmarna minskade.

³⁶ *Morris Hillquit* (1868–1933) Lettisk invandrare, till USA 1886. Advokat och ledare för SPs centerblock. Med och grundade SP 1901, samt i dess nationella exekutiv 1907-33. Förespråkade industrifacklig organisering i stora förbund, men grundade även sin ställning på stöd från partiets reformister och olika slags medelklass. Hade särskilt stark ställning i Milwaukee, nord om Chicago. En av partiets främsta ledare till sin död.

³⁷ *Victor Berger* (1860–1929). Kom från Österrike-Ungern till USA 1878. Ledare för SPs höger, vars bas var kvalificerade arbetare samt infödda amerikaner resp de tyska och irländska federationerna. Efter 1920 tillsammans med Hillquit partiets dominant. Berger blev 1911 partiets förste invalde kongresskandidat, omvald fem gånger tom 1926. Dömd till 20 års fängelse för sin antikrigsagitation, men släpptes 1921.

³⁸ *John Pepper* (1886–1938) Pseudonym för en ungrare som anslöt sig till Komintern 1919, efter ungerska revolutionens nederlag. Var en av ”ultravänsterns” ledare emot Lenin och Trotskij vid Kominterns tredje kongress. Sändes på grund av fraktionsstrider i det ungerska partiet till USA 1922 för att arbeta med den ungerska federationen i USAs kommunistparti. Då han ”kom från Moskva” så lyckades han med sin dynamiska aktivitetscirkus snabbt skapa sig en ställning där han under något år verkade kontrollera allt. Bildade fraktion med Ruthenberg och hjälpte senare Lovestone. Pepper var hjärnan bakom utformandet av partiets arbete i Farmer-Labor-rörelsen samt flirten bakom La Folettes kandidatur 1924. Återkallades för en tid till Moskva, men återkom snart till USA igen.

Rabiat fraktionsmakare (jfr Abern) som utom att krossa motståndaren även sökte få med personer ur andra grupper till stöd för sin egen grupp. Manipulator av första rang, strålände förfalskare. Pepper, Foster och Ruthenberg var partiets mest framstående ledare, men när Pepper 1924 genomförde den pyrrhusseger i FLP (jfr not 30) som medförde att flertalet ickekommunister drog sig ur så började Foster samarbeta med Cannon mot Pepper, vilken annars drev partiet med järnhand. Pepper placerade Gitlow som kommissarie över judiska tidningen *Freiheit* (jfr not 34) och försökte även på andra sätt hålla kontroll över partistrukturen. Medlemskåren tröttnade dock och vid konventet fick Foster/Cannon 66 % majoritet. Men i Moskva hade Pepper på en mängd sätt stärkt Lovestonefraktionens aktier och dessa fick då organisatoriskt grepp.

Pepper var även den som särskilt granskade utrensningen av Vänsteroppositionen. Kallades sedan åter till Moskva, men då han var anhängare av Bucharin – och alltså hade gått från ultravänsterism till att bli kommunistisk höger – så uteslöts han 1929 ur Komintern 1929. Arresteras sommaren 1937, döms till döden och avrättas i februari 1938. Återupprättades 1956.

³⁹ *James Burnham* (1905–1987). Professor i filosofi vid New York University. Kom med i den trotskistiska rörelsen via AWP, American Workers Party, där han satt i nationella kommittén. I SWP skulle han skriva för partiet, men hade svårt att lämna filosofiyrkemiljön för SWP, samtidigt som han blev allt mera kritisk i sin syn på Sovjet. Satt i SWPs ledning fram till brytningen 1940, där 40 % av partiet sedan bildade *Workers Party of United States*, vilket parti han emellertid en månad senare lämnade för att totalt bryta med marxismen; ett för att citera hans avskedsbrev ”sedan länge känt behov.” Gick därefter i konservativ riktning och blev en av kalla krigets hökar, samt manade då till ett heligt korståg mot den världsomspännande kommunistiska konspirationen (Böcker som ”*The Struggle for World Power*” 1947 resp ”*The Suicide of West*” 1964) Blev redaktör för ultra-konservativa *National Review* och sökte där under 70-talet en modern Bismarck samt en välvillig omtolkning av fascismen. På svenska finns även hans 40-talsbok *The managerial revolution/”Teknikernas revolution”* (kan

sökas på bibliotek) samt texten Vetenskap och stil, vilket med kommentarer finns återgivet i Trotskij [Till marxismens försvar](#) (svensk upplaga 1972), fr även Cannons [Kampen för ett arbetarparti](#) (1979 kapiteln om Burnham och Abern)

⁴⁰ *Max Shachtman* (1903–1972). Immigrerade från Polen 1904, blev 1921 med i CP genom Arbetarrådsgruppen vilka gick ur SP 1920 samt ihop med CP december 1921 (jfr not 7, 23, 24). Språkligt begåvad, rörligt intellekt med drag av fritt provande som inte gav lika fasta ståndpunkter som Cannons.

Shachtman kom snart i ledningen för CPs ungdomsorganisation och sedan även i partiets centrala exekutivkommitté. Redaktör för *Labor Defender* 1926-28, där han arbetade till stöd för fängslade arbetare. Ingick från första brytningen med Foster i Cannons fraktion, blev från 1929 en av trotskismens främsta ledare i USA och hade även uppdrag i Europa. Viss friktion mot Cannon från 1929, fraktionskamp 1932-33, men sedan i nära samarbete 1934-39, varpå följde 1940 års brytningsprocess ihop med Burnham och Abern. (Burnham lämnade dock snart rörelsen helt).

Under fraktionsåren 1932-33 bestod Cannons grupp i ledningen av Vincent R Dunne samt Carl Skoglund, Hugo Oehler samt Arne Swabeck [”Ben Webster”] (not 95 medan Shachtman hade sällskap av Abern, Maurice Spector och Albert Glotzer (not 151).

Redan 1933 var risken att partiet skulle spricka och Shachtman utnyttjade bl a sin position till att vid europeiska resor söka stöd för sin linje hos olika grupper i de europeiska sektionerna. Cannon och Shachtman hade också olika syn på hur rörelsens professionella stab skulle byggas upp och arbeta. Vid sin resa i Europa och träffar med Trotskij i februari 1933 övertalades Swabeck och därmed Cannon att inte sätta saken på sin organisatoriska spets samtidigt som Trotskij kunde påverka Shachtman så att hans fraktion skärpte sig och inte längre höll inne med eller fördröjde sina avgifter då de ogillade centrala beslut. Därmed kunde läget ordnas, och förblev vad gäller Shachtman utan större friktion till 1939/40.

Efter brytningen kring ”ryska frågan” 1940 blev Shachtman ledare för Workers Party, senare omdöpt till Independent Socialist League, vilken grupp även hade vissa internationella motsvarigheter. ISL var mera lösligt organiserat än SWP, men hade vid brytningen 1940 fått med sig merparten av ungdomsförbundet. Shachtman kallade sig även länge efter denna brytning för trotskist men upphörde efter hand med detta.

Shachtman som var känslig för stark press, lånade många idéer från Burnham, som att Sovjet var ett tidigare okänt socioekonomiskt samhällssystem, varken socialism eller kapitalism utan en byråkratisk kollektivism. Det som 1940 kom honom att löpa linan ut och lämna SWP (tidigare hade han varit emot sådana utträden) var pakten mellan Hitler och Stalin augusti 1939 samt inmarschen i Polen, Baltikum resp attacken mot Finland, som fick honom att överge försvaret av Sovjet gentemot imperialismen (Inom FI menade man annars att Sovjet innebar en klassmässig framgång, oaktat landets deformerade karaktär). Efter hand skulle hans kritik mot stalinismen leda till att söka en ”tredje ståndpunkt” där den avgörande frågan var demokrati.

Logiken i Shachtmans ställningstaganden fick honom efter hand att gå allt mera mot höger. Han stödde bl a den borgerliga polska regimen Mickalajczyk emot den sovjetledda gruppen Osubka-Morawski, men detta hindrade inte att han samtidigt diskuterade en återförening med SWP; vilket emellertid sprack på Shachtmaniterna krävde ett permanent fraktionsorgan (plus att skillnaderna rörelserna emellan även i övrigt hade ökat). Under koreakriget skrev han en broschyr ”Stalinism is not socialism”, vilken USAs UD fann så bra att de då lät sprida den till kommunistisidan med flyg. 1958 anslöt sig Shachtmans förbund till Norman Thomas SP och följde under 60-talet med in i Demokratiska partiet. Shachtman stödde även USAs attack mot Castro vid Grisbukten samt på något sätt även vietnamkriget. Senare utveckling här ej närmare känd.

⁴¹ ”& Co” – Med detta avses väl främst Martin Abern, som ju var en av de första tre i SWP, men som 1940 följde Burnham/Shachtman till ett avspjälkat eget parti. Se not 60.

⁴² *Internationella arbetarhjälpen*, (International Labor Defence, ILD – jfr svenska motsv Röda Hjälpen). Cannon arbetade med ILD sedan dess grundande 1924 tills han uteslöts 1928. ILD var främst inriktat på att hjälpa arbetare som fängslats för något moment i sin fackliga, agitatoriska, organisatoriska eller politiska kamp resp strejker etc; men oavsett politisk hemvist. Senare skulle stalinisterna överge denna princip och angrep tex fängslade trotskister istället för att hjälpa dem.

ILD gav ut tidningen *Labor Defender*, organiserade kampanjer samt ordnade ekonomis hjälp. När ILD började arbeta fann man över 100 sådana fångar att hjälpa, exempelvis flera dömda IWW-are. Ingen av dessa var då med i partiet, men fick alltså ändå hjälp. Vissa kampanjer var även internationella (jfr Sacco/Vanzetti resp Mooney/Billings).

Flera artiklar som Cannon skrev för Labor Defender finns även återgivna i *Notebook of an agitator* (Pathfinder 1973). Jfr även artiklar om europén Willy Münzenberg, tex i tidskriften *Zenit* nr 1973:5.

⁴³ *Josef Vissarionovitj Dzjugasjvili – Stalin* (1879–1953). Pseudonymen Stalin betyder ungefär Stålmannen). Som ung georgisk präststuderande men anslöt sig 1896 till ryska socialdemokratin samt vid splittringen 1903 till bolsjevikerna. Organiserade en del kamp i södra Ryssland och var medarbetare till Lenin från 1912, medlem av politbyrån från 1917 samt generalsekreterare 1927, en post han använde till att skapa en mycket stark ställning,

särskilt som han genom skickligt agerande även fått Lenins testamente att sättas ur spel, vilket annars rekommenderade att någon annan sattes in i Stalins ställe.

Stalin och byråkratin kom att ömsesidigt söka varandras stöd. Därmed kunde först vänstern och sedan partihögern manövreras bort. De förvisningar som då kunde ske var emellertid en västanfläkt jämfört med vad som sedan följde av utrensningar, terror, läger och avrättningar med många miljoner direkta offer. Stalin ledde även flera brådstörtade politiska tvärvändningar och blev i praktiken diktator till sin död.

Isaac Deutschers [Stalin](#)-biografi (svensk uppl 1972) är grundläggande men litteraturen är omfattande, se t ex Boris Souvarines [Stalin. En kritisk studie över bolsjevismen](#), även Trotskijs (ofullbordade) [Stalin \(del 1\)](#).

⁴⁴ *Fraktionsstriderna* (jfr noterna 30, 34, 38) Fraktionsstrider förekom även i SP men i början av kommunistpartiets existens hade Komintern hjälpt till att lösa en rad problem kring partiets legalitet, radikalism och splittringen i två partier mm genom att ge förslag där partiet självt fick välja väg. När fraktionsstriderna tilltog – i såväl det amerikanska som ryska partiet (jfr även det svenska resp norska), även om striderna i det ryska delvis var dolda för omvärlden – så var Pepper i Moskva och skaffade sin fraktion mäktiga allierade, samtidigt som dessa strävade att utnyttja denna fraktion för sina syften. Innan konventet 1925 var saken till diskussion i Moskva där Zinovjev föreslog att Foster/Cannon skulle få majoritet i sin partistyrelse, resp att Ruthenberg/Lovestone skulle få 1/3. Foster jublade över sin nyvunna ställning, men ogillade det då Komintern på så vis gav för långtgående direktiv i en fråga som det amerikanska partiet självt borde lösa. Vid konventet fick Foster/Cannon majoritet med 40 platser mot 21, men Komintern sände ett telegram där man krävde att Ruthenbergs fraktion skulle ha minst 40 % av platserna – eftersom ”Ruthenbergs fraktion var mera lojal mot Komintern” och stod närmare KIs synsätt. I ilska över detta ville Foster ge Ruthenberg egen majoritet och själv vägra vara med i centralkommittén (CK), men Cannon föreslog ett 50/50-förhållande. Detta ordnades, men Kominterns representant Gusev satte sig då som utslagsröst för Ruthenbergarna.

Situationen i partiet var sådan att alla fraktioner accepterade KIs syn på Laborparty-politiken, vilket gynnade Ruthenbergarna, medan dessa accepterade Fosterfraktionens fackliga synsätt. Detta borde ha minskat på spänningarna och lett till att debatten bara handlade om nyanser, men istället ökades kampen om kontroll. Inget kunde lösas, varje fraktion var svag där den andra var stark. Cannon trodde att KI gjort ”ett misstag” och väntade sig att detta skulle klaras ut, men såg sig snart tvungen att bilda en egen grupp som då tog strid för partiets enande, fraktionsupplösning. Han trodde problemet hade inhemsk rot, och att KI skulle ge dem hjälp på samma sätt som i början av 20-talet.

Cannons nya gruppering hälsades med ursinne av Lovestone och andra fraktionister: ”Vad nu – en tredje grupp? Här ska bara finnas två” var attityden. Men Weinstone och Ballam gick över från Ruthenberg/Lovestone-fraktionen, till Cannons, och sedan hade ingen fraktion majoritet.

1927 dog Ruthenberg, men innan kroppen knappt ens hade kallnat var Lovestone i Moskva för att söka stöd för egen del. Han sade till partiets CK att den döende Ruthenbergs sista uttalande vilja hade varit att Lovestone skulle efterträda honom som generalsekreterare och innan CKs majoritet (dvs Fosters och Cannons grupper) hade hunnit fatta några beslut över hur den nya partistyrelsen skulle se ut så for Lovestone och Gitlow till Moskva, varifrån de meddelade att partiledningen inte fick avgöra saken själva utan att först ha varit i Moskva. Cannon for också dit, och med visst självförtroende, det förslag han hade om fraktionsupplösning samt att de politiska frågorna skulle avgöra, inte fraktionsställningarna, det borde ge resultat. I Moskva höll man i princip med Cannon om detta förslag, men gav samtidigt Lovestonefraktionen över partienandeprocessen samt fördömde partioppositionen (Cannon & Co) för att dessa skärpte fraktionsmotsättningarna.

I de efterföljande konventsstriderna reste så Lovestone-Wolfe parollen ”För Komintern” (trots att ingen enda i någon fraktion var emot Komintern), och hade uppenbart även stöd därifrån. Partiet var inte längre som 1919 ett parti av självständigt tänkande rebeller med fri demokrati; allt flera hade börjat snegla på Moskva innan man fattade beslut; och särskilt så vågade nästan inga nya medlemmar rösta ”mot Komintern”. Därmed fick Lovestonefraktionen egen majoritet i en uppjagad stämning av att vara ”för eller emot” Komintern. Men samtidigt var läget sådant att då han våren 1929 blev kvarhållen i Moskva och så att säga föll genom falluckan, så fick han bara med sig ett par hundra personer av denna sin majoritet av ett parti på tio tusen medlemmar. Så fostrade var man att gå i Kominterns ledband, och så impopulär var Lovestone själv, inte minst pga sina egna metoder.

⁴⁵ *Det ”demokratiska” kriget*. Den internationella trotskiströrelsen ville framför allt betona vilket socialt och klassmässigt innehåll kriget kunde leda till (Jfr t ex Cannons vittnesmål i [Socialism inför rätta](#)).

⁴⁶ *Brandleriter* (Efter Heinrich Brandler, 1881–1967). Brandler var en av det tyska kommunistpartiets ledare under 20-talet, och blev syndabock för den misslyckade tyska revolutionen 1923. Brandler uteslöts 1929 och bildade år 1930 tillsammans med Thalheimer m fl Kommunistische Partei Deutschlands (Opposition), samt hade ett visst internationellt samarbete med sådana som Lovestone och det svenska Kilbomspartiet (vilka hade uteslutits fast det var i majoritet och år 1934 antog namnet Socialistiska Partiet), främst i syfte att påverka Komintern. Man förde även vissa diskussioner med Vänsteroppositionen.

När senare en mycket större grupp än Brandlers (3500 medl) uteslöts ur den tyska socialdemokratin och bildade SAPD (där bl a Willy Brandt var medlem) så gick flera Brandleriter dit, medan andra fortsatte på ett

mera ”renlärigt sätt”. KPD(O) kombinerade en kraftig kritik av Komintern med en nästan apologetisk syn på Sovjet samt partiet där. Brandlers grupp existerade fram till 2:a världskriget men samverkade inte med Londonbyrån.

⁴⁷ *Londonbyrån* (Internationella arbetsgemenskapen). Gruppen bestod av spanska POUM, engelska ILP, österrikiska Rot Front, Lovestones ILL, tyska SAPD, franska PSOP samt norska Mot Dag (till en början även det norska majoritetspartiet DNA, som ursprungligen gått till Komintern, men som lämnat detta 1923 och som under 30-talets gång blev mera socialdemokratiskt och 1935 regeringsparti). Vidare hade man bl a även stark kontakt med svenska SP. Grupperna hade olika tillkomsthistoria varför rörelsen var mycket heterogen. Omkring andra världskrigets utbrott hade man i många länder strömmat över till de större arbetarpartierna, så som de flesta i svenska SP gick till socialdemokratin eller som Lovestones grupp mera anslöt sig till de borgerliga partierna och statsapparaten. I stort sett bara ILP levde sedan kvar som större grupp, men ändå som skugga av sitt forna jag. Det främst katalanska POUM fortsatte dock att existera och deltog i valsamverkan med de spanska trotskisterna i det första demokratiska valet efter Francos död. Idag är partiet upplöst, men dess traditioner förs vidare bl a genom Andreu Nin-stiftelsen (se webbplatsen www.fundanin.org)

Litteratur: Se t ex Bernt Kennerström ”Mellan två internationaler” (Arkiv avhandlingsserie 1974) där svenska SP behandlas jämte ett avsnitt om det internationella samarbetet.

⁴⁸ *Pivert & Co. Marceau Pivert* (1895–1958). Medlem av franska SP (SFIO). Grundade 1935 en vänsterfalang, innan de inom samma parti verkande trotskisterna uteslöts. Uteslöts själv år 1937 och bildade partiet PSOP, vilket sedan försvann vid världskrigets början. Pivert återvände sedan till ursprungspartiet.

⁴⁹ *Internationellt program*. Trots Cannons formulering kan förstås även detta tolkas olika – redan under den av Cannons berättade tiden kom också olika rörelseriktningar. Jfr Not 3, Fjärde internationalen.

⁵⁰ Dvs Trotskij resp Zinvojev.

⁵¹ *Bertram D Wolfe* (1896–1981). Likt Lovestone en av de ”läroverkspojkar” (city collage boys) som attraherades av ryska revolutionen under sin skoltid och gick med i partiet. Tvingades fly för palmerräderna och var i Californien 1919-21 resp i Mexico 1922-25. Redaktör för ”Communist” 1927. Livligt deltagande i fraktionsstriderna, var en kort tid med i Cannons grupp – men troligen som Lovestones agent och för att påverka några fraktionsmedlemmar i denna. Lovestones och Wolfes mer konservativa perspektiv – de trodde 1928 bl a att den amerikanska kapitalismen gick en krisfri framtid till mötes, vilket bidrog till att Cannon m fl skärpte fraktionskampen, bl a genom dokument där de varnade för högerfaran i det amerikanska partiet, vilket dokument sedan återgavs i förkortad form i första numret av *The Militant*, sedan vissa felaktigheter tagits bort. Skrev 1929 en pamflett mot ”trotskismen”, men uteslöts med Lovestoneiterna 1929. Fram till 1937 dock en ivrig förespråkare för det berättigade i Moskvarättegångarna. Blev därpå alltmer kritisk mot ryska revolutionen och marxismen som sådan och fungerade under kalla kriget på 1950-talet upp som antikommunistisk skribent (jfr t ex Burnhams utveckling).

⁵² *Bill/William F Dunne* (1887–1953). Äldre bror till Vincent Dunne, berömd som facklig ledare för koppargruvfacket där han var redaktör för *Butte Daily Bulletin*. Satt 1918-20 även i Montanas delstatsparlament. Blev en av kommunistpartiets första medlemmar, kom på Cannons förslag till New York för partiuppdrag 1921, och 1923-28 en av Cannons främsta medarbetare (med sina familjer delade de 1927-28 samma lägenhet). En av redaktörerna för *Daily Worker* 1924-27. När Cannon och hans tre bröder gick till trotskismen bröt Bill på livstid med dem. Ledde en antitrotskistisk kampanj i Minnesota (delvis som lojalitetsprov gentemot CP) och skrev artiklar som ingick i en broschyr mot trotskismen, ”Permanent Counter-revolution”, i vilken han bl a kritiserade trotskisterna för att deras stöd åt transportarbetarstrejken i Minneapolis 1934 inte var tillräckligt radikalt, då den riktade in sig på att vinna strejken istället för att fälla guvernör Olson; samt att man inte gick utanför AFLs officiella ledare (istället för att tvinga dem stödja strejken); allt i ”tredje periodens” mest radikalt ljudande märke. Trots detta så uteslöts han sedan ur CP 1946, för ”ultravänsterism” under samma våg som bl a fällde Earl Browder (jfr not 29).

⁵³ *Kinesiska revolutionen*. Efter en våg av massrörelser 1925 ställdes Moskva inför hur man skulle hantera frågan om den kinesiska revolutionen. Stalin och Bucharin föreslog via Kominterns exekutiv de kinesiska kommunisterna att gå med i Kuomintang/Guomindang och acceptera dess disciplin i ”enhetsfront” mot väst-imperialismen. Stalin och Bucharin menade att revolutionen i detta stadium inte kunde bli socialistisk, utan exklusivt borgerlig till sin karaktär. Trotskij menade att man skulle ha samma perspektiv som inför ryska revolutionen. Vid denna tid var Chiang Kai-shek/Jiang Jieshi trots att han där stod långt till höger även hedersmedlem av Kominterns exekutiv. Efter att ha utnyttjat kommunisterna vände Jiang sig mot dem och massakrerade 1927 arbetarupproret i Shanghai samt blev diktator. (Stalins och Bucharins teori var att den ”progressiva bourgeoisin” var förutbestämd som ledare för ”de fyra revolutionära klassernas block”, dvs den nationella bourgeoisin, städernas småborgerlighet, arbetare och bönder. Från 1925 till 1927 svängde kommunisternas linje från att underordna sig Chiang, via en kortlivad allians med en ”vänsterguomindangregering” i Hankow, till ett dödfött uppror i Kanton, vilket Stalin hade satt igång av prestigeskäl; trots att en seger var utsiktslös. Trotskij lät i sin programkritik av 1928 förklara varför han var emot Stalins linje (Stalin var sedan

nästan ända fram till kommunisternas seger emot Chiang 1949 emot deras revolutionära kamp, och förordade faktiskt istället allians med Chiang).

⁵⁴ *Anglo-ryska kommittén*, grundad maj 1925. Denna kommitté mellan brittiska och ryska fackföreningar startades nog främst för att sovjetbyråkratin behövde nå stöddepunkter i en tid då flera revolutionsförsök misslyckats och man bl a kunde behöva motverka en intervention mot Sovjet (England var ett av de länder som efter 1917 deltog i attacker mot Sovjet). Kommittén blev i klar utsträckning ett organ för sovjetisk utrikespolitik, samtidigt som Vänsteroppositionen varnade för att kommittén vid en kris istället kunde bli ett verktyg mot Sovjet. Vid den brittiska kolgruvestrejken 1926 ställdes de ryskengelska banden på prov. Ryssarna menade att strejken kunde utvecklas till revolutionär kris, medan briterne avvisade ekonomiskt stöd från Sovjet. Vid förhandlingar med regeringens ombud bröts strejken utan seger, och då Stalin och Bucharin var emot att bryta med de engelska ledarna så hindrades de engelska kommunisterna från att agera vidare. De engelska facken lämnade kommittén 1927.

⁵⁵ *Vincent Raymond Dunne* (1889–1970). Cannon tillägnar honom denna bok. Dunne var i unga år bl a skogshuggare och jordbruksanställd, gick 1905 med i Western Federation of Miners och var därmed med i IWW från dess start, aktiv för rätten att tala fritt samt många andra av rörelsens fajter. Dömd för lösdriveri 1908. Fick många gånger sparken för sin agitation. Medlem av AFLs Central Labor Union i Minneapolis (motsvarar FCO/LO-distrikt). Gick med i kommunistpartiet 1920, blev en av kommunismens främsta ledare i Minnesota, sedan 1924 medlem i Cannons fraktion. 1928 blev händelserikt: Som CPs kandidat till senator för Minnesota kandiderade han emot FLPs kandidat varför han uteslöts ur FLP där han annars varit lokal sekreterare i flera år. Jagades 1928 även bort från sina fackliga poster samt uteslöts ur CP i november då han blev en av CLAs grundare. Var 1931-34 ordinarie i CLAs nationella kommitté. Genom dugligt fackligt arbete tog han sig in i AFL igen och var 1934 en av Minneapolisstrejkens ledare. Blev tillsammans med Cannon och 16 andra satt i fängelse för sitt socialistiska arbete under 1944-45. Medlem av SWP till sin död. (En av fyra bröder Dunne).

⁵⁶ *Carl Skoglund* (1884–1960). Född i Dalsland, pappersarbetare, organiserade en fackförening, ledde den i strejk för att öht nå fackligt erkännande. Även en av de ledande i en protestaktion under sin militärtjänst (Man hölls kvar i uniform längre än vad värnplikten stadgade och krävde demobilisering). Då han sedan blev svartlistade emigrerade han till USA år 1911. Gick med i IWW samt 1914 även i SP och blev en av ledarna för skandinaviska federationen, samt var 1919 med och grundade kommunistpartiet. Fackligt aktiv i järnvägsbranschen, men hade förut även varit rallare, senare ångpanneskötare, mekaniker, reparatör. Ofta anlitad som cirkelledare i marxistiska studier. Fram till hösten 1928 med i Fosters partifraktion, därefter Cannons. Utesluten ur CP 1928, medlem av CLAs första nationella kommitté, bland de ledande vid Minneapolisstrejken 1934, initiativtagare till idén om kvinnlig stödorganisation: Senare ordförande för Teamsters Avd 544 1938-40, 1938 även medlem av Fjärde internationalens internationella exekutivkommitté (VU). En av de 18 som satt i fängelse efter 1941 års Minneapolisrättegång, 1944-45, under 1950-talet utsatt för ett deportationsförsök. Som äldre något av hustomte på SWPs kursgård.

I förordet till Farrell Dobbs bok *Teamsterrevolten* (sv ö 2008) berättar Jack Barnes att Skoglund som ofta var hjälplastare åt Dobbs under deras arbetsresor ofta hade med sig marxistisk litteratur - på tyska och engelska (och kanske även svenska?) som han under resorna läste högt för Dobbs, ofta under läsningen direkt översatt från tyska. (Skoglund hade ett stort bibliotek)

⁵⁷ *Programmet* utgavs på svenska i flera upplagor. Se [Kommunistiska internationalens program, antaget vid KI:s 6:e kongress 1928](#) (på marxistarkivet)

⁵⁸ *Kritiken* mot Kominterns program 1928, se Trotskij, [Tredje internationalen efter Lenin](#) (svensk översättning på marxistarkivet 2007).

⁵⁹ *Maurice Spector* (1898–1968). En av kanadensiska kommunistpartiets grundare, gav ut dess första (underjordiska) tidskrift *Communist*. I Tyskland på uppdrag 1923 och utvecklade där en kritik liknande Trotskijs mot de tyska revolutionshändelserna (Betr Trotskij, se "Oktoberrvolutionens lärdomar" i "Stalin mot Trotskij" aa.). Partiets ordförande 1924-28. Efter att som Cannon ha fört med sig Trotskijs programkritik hem blev han sedan ledare för en kanadensisk oppositionsgrupp, men var 1936 även i USA för att bidra till rörelsen där. Efter Moskvarättegångarna utvecklades personliga och politiska svårigheter, som efter ökad kritik mot ledningen fick honom att 1939 lämna rörelsen och dra sig ur politiken.

⁶⁰ *GPU* – Sovjets politiska polis, i andra versioner även kallad tjeka, NKVD, MVD och KGB.

⁶¹ *Rose Karsner* (1889–1968). Mera aktiv än vad som anas i denna bok. Invandrade från Rumänien, gick med i SP 1908 och blev som medlem av dess vänsterflygel även en av kommunistpartiets grundare. Från 1924 Cannons livskamrat, funktionär i ILD, en av CLAs grundare och främsta kvinnliga ledare samt den som skötte partiets förlag resp ekonomin för tidningen *The Militant*. Aktiv i kampanjen mot Minneapolisrättegångarna (jfr boken *Socialism inför rätta*) och efter 2a världskriget i ett hjälpprogram vars syfte var att hjälpa europeiska revolutionärer med mat och kläder (många hade varit fängslade under kriget). Aktiv i SWP till sin död.

⁶² *Martin Abern* (1898–1946). Kom från Rumänien till USA som barn, gick med i SP 1912, fängelse för värnpliktsvägran under världskriget, var med i CP från dess start, där han klädde en lång rad viktiga poster: Med i

VU eller Exekutivkommittén from 1920, sekreterare för ungdomsförbundet 1923, organisatör för partiets Chicagoavd 1924-26, i ledningen för ILD 1926-28.

Efter sin utslutning en av den trotskistiska rörelsens mest drivande medlemmar och enligt Cannon mycket duglig för en lång rad sådana uppgifter, men samtidigt alltid benägen att bilda olika oppositionella kretsar eller stödja andra opponenter, men sällan med något speciellt program (Abern nämns mycket lite i denna bok, varför det här är svårt att se Cannons synsätt på denne resp hans partiuppgifter, men jfr kapitlet om honom i Cannons [Kampen för ett arbetarparti](#)).

Gick med minoriteten ut ur SWP år 1940. Andra detaljer kan fångas i Cannons övriga böcker.

⁶³ *Clarence A Hatahway* (1892–1963). Fackligt aktiv, gick med i kommunistpartiet i Minneapolis 1919, tyngre poster i partiet från 1920. En grundarna av Minnesota FLP 1924, på ett mindre framträdande plan medlem av Cannons fraktion, kom på Cannons rekommendationer till Leninskolan i Moskva 1926-28. Redaktör för *Daily Worker* under 1930-talet.

⁶⁴ *Lenin-skolan* – ett av flera institut för politisk skolning.

⁶⁵ *The Militant*. Starten av denna tidning 15 nov 1928 skildras i denna bok. Gavs till en början ut två gånger per månad. Ett försök att samla ihop 1000 dollar för att säkra veckoutgivningen misslyckades pga depressions-tiderna. Första numret innehöll en redogörelse för partirättegången emot Cannon & Co, programförklaring och annat, nyårsnumret även en offentlig appell till alla CPs medlemmar om vad som hänt. Som berättas lyckades man efter hand göra Militant till en veckotidning samt under andra viktiga förlopp även flerdagartidning. December 1934 bytte man namn till New Militant (vid partiets samgående med musteiterna) men inför inmarschen i SP tvingades man att lägga ner tidningen. När partiet återupptogs 1938 hade man andra tidningar som Socialist Appeal, men efter partiklyvningen 1940 samt lagen om förbud att tillhöra en international (the Voorhis act) så återupptogs namnet från 1 febr 1941. Av juridiska skäl upphör tidningen from 13 dec 1941 även att vara SWPs tidning, utan ges istället sedan ut av Militant Publishing Association. Från slutet av 1942 börjar postverket utfärda en lång rad av olika slags transportförbud, där vissa nr tas i beslag, andra nr tvingas till dyrare porto och långsammare distribution etc, vilka åtgärder även fick kommunistpartiets stöd(!), men vilket man efter en kampanj till slut lyckades häva och från mars 1944 åter distribuera normalt.

Vid 70-talets slut var upplagan sommartid 14000 ex och under vårvintern omkring 20 000, varmed man var en av USAs största vänstertidningar. Av detta var cirka 5000 prenumeranter. Senare siffror ej kollade. (Obs att även partier i andra länder ibland ger ut tidningar med samma namn).

Åtskilligt av vad som publicerades under de första åren har senare publicerats i en serie böcker som SWP givit ut (JP Cannon Writings and speeches 1928-31, 1932-34 osv). På webbplatsen marxists.org håller man på att lägga ut alla artiklar publicerade i tidningen (se [The Militant](#))

⁶⁶ Cannon använder här ordet mimeograf. Ordet kan översättas på flera sätt: Främst avses nog det slags *stenciler* som även 1970-talets vänster ofta ägnade mycket tid åt att framställa, sprida och läsa (en tryckteknik där man med skrivmaskin eller särskild penna skapar hål i en vaxad yta på ett blad av genomsläpplig fiber, och där tryckfärg sedan sprids inifrån apparaten ut till papperet; delvis liknande offsetteknik). Men en sådan apparat kunde för små grupper vara dyr och för mer begränsade meddelanden kunde man även ha en s k *hektograf*, vilken var så smidig att de lätt kunde tas med av en reseagitator, men inte var praktisk för stora upplagor eller skrivmaskintext. Tekniken bygger här på anilinskrift som från original spegelvänt överförts till en glycerinyta och därifrån åter till de papper man stryker mot massans yta. Vidare fanns även sk *sprituduplikator*, som ett slags en mellanting av hektograf och stencil, men inte lämpad för upplagor över 100 samt med skrift som bara kan bevaras i mörker. Normalt avser Cannon troligen stenciler, men då han särskilt nämner att gruppen till en början inte hade någon apparat för flerfaldigande, kan i något fall även avses hektograf.

⁶⁷ *Amadeo Bordiga* (1889–1970). Var med i italienska SP och blev en av KPs grundare. Även med på centrala Kominternmöten. Var kritisk mot enhetsfronter med andra partier. Utesluten för ”trotskism” 1930. Hade under några år förbindelser med vänsteroppositionen, men bröt 1932 för att arbeta med ett ultravänsteristiskt, maximalistiskt program. Flera grupper anknöt till Bordiga även längre fram (Till legenderna hör här att strax i början av 1970-talet så fanns i Lund en bordigist Jönsson vilken vid olika demonstrationer hade plakatet ”Arbete åt ingen” – i den meningen att man vid arbete åt andra var utsugen, och att detta ju var principiellt fel).

⁶⁸ *Socialist Labor Party*. Bakgrund sedan 1877 då lasalleanerna tog kontroll över Första internationalen (som då leddes från USA), mer specifikt bildat 1890. Lång tid dominerat av tyska invandrare. Partiets grundlinje är att inte arbeta med dagskrav utan istället att via val försöka gå till ”socialism direkt”. SLP kom 1890 under ledning av Daniel De Leon, som förblev dess ledare till sin död 1914. Starkt vid sekelskiftet, men tappade terräng vid bildandet av SP 1901. Var 1905 även med och grundade IWW, som då även bestod av flera industriförbund men utvecklades i mer anarkosyndikalistisk riktning varpå SLP med sin mer legalistiska inriktning år 1908 tvingades ut. SLP överlevde i skymundan, och hade 2500 medlemmar ännu 1932, existerar än och har bla även fått avläggare i Skottland.

⁶⁹ *Bernard Morgenstern*, ”*Morgie*” (1907–1981). En av kommunistpartiets ungdomsledare i Philadelphia, aktiv kring fackliga frågor och olika antikrignsaktiviteter, inburad. Tog ställning för Cannon och utslöts ur CP

november 1929, var med i CLA från start och 1931 invald i dess nationella ledning. Stod Cannon nära men måste på 40-talet lämna politiken av personliga skäl.

⁷⁰ ”Högbanan” (”EI”, av elevator eller elevated, upplyft). En järnväg på ett slags pelarställning tvärs igenom stan. Systemet är ännu kvar och nämns bla även i den under 30-talet till New York nyinflyttade Harry Bernsteins minnesberättelsebok *Drömmen* (sv ö 2008).

⁷¹ *Pravda* (”sanningen”). Ryska kommunistpartiets huvudorgan, startad 1912, först i S:t Petersburg, men sedan 1918 i Moskva. Upplaga omkring 1978 10 miljoner ex per dag. I Sovjet gick en vits om Pravda samt den andra stora tidningen *Izvestija* (Nyheterna): ”I *Izvestija* ingen sanning och i *Pravda* inga nyheter.”

⁷² ”Honom” – en formulering som tydligt visar den tidens normala tillstånd med nästan bara aktiva män i rörelsen. Cannon nämner också bara två kvinnliga medlemmar vid namn.

⁷³ CLAs *organisatoriska kontakter*: Detta nät motsvarar i grova drag industribältet i USAs nordost-nordväststater. Samma område bildade även under 70-talet kärna i SWPs spridningsområde.

⁷⁴ *Daily Worker*. Grundades 1924 som kommunistpartiets huvudorgan, föregången av tidskriften *Worker*. Utgivningsort New York. Upplagan 1968 var 6587 prenumeranter + 33 928 ex lösnnummer per dag. Övriga detaljer här ej kartlagda.

⁷⁵ *Union Square*. Namnet har inget med fackföreningar el dyl att göra, utan uppkom genom att två gator strålar samman där. Platsen var en populär samlingsplats för New Yorks radikaler.

En med Cannons föredrag samtidig minneskildring är den av Harry Bernstein skrivna minnesberättelsen *Drömmen* (svensk översättning 2008), där han i ett till 30-talet fokuserat avsnitt bla skildrar sin väg till av olika socialistiska organisationer ordnade möten och då bla nämner situationen vid Union Square, där han möter ett vimmel av olika tidningsförsäljare; trotskister, lovestoneiter, kommunister osv, ungefär som det var här i Sverige utanför Domus på 70-talet.

⁷⁶ Detta inbrott skildrades i *The Militant* 1 januari, och i en not till detta nämns, i den 1981 tryckta återutgivna urvalet JP Cannon *The Left Opposition in the U.S. 1928-31* s 79 + not, att detaljer ur den stulna korrespondensen kort därefter publicerades som fotostatkopior i *Daily Worker* – kommunisterna ”erkände” alltså offentligt sitt inbrott. Andra inbrottet ägde rum 14 januari. Första inbrottet visar att de troligen även haft sådana planer länge – de aktuella timmarna var nämligen första dagen på flera veckor som ingen var hemma i lägenheten.

⁷⁷ *Antoinette Konikow* (1869–1946). Född i Orenburg, Ryssland. Deltog 1886 i Plechanovs organisation Arbetets frigörelse. Var med på Andra internationalens grundningskongress 1889. Emigrerade till USA 1893. Lärde sig tala jiddisch för att kunna arbeta politiskt bland de judiska arbetarna i Boston, och grundade en kvinnogrupp. Var med i SLP, höll föredrag och hade andra ledande poster. Gick 1897 med i Debs socialistiska rörelse och 1901 med denna in i det nygrundade SP. Ledande i SPs vänsterflygel och var bland de kommunistiska pionjärerna 1919. Utesluten för trotskism tillsammans med en grupp andra 1928, innan Cannon & Co uteslöts i oktober. Började ge ut en tidning, ”Bulletin”, men gick sedan med i CLA. Hedersledamot av SWPs nationella kommitté från 1938 till sin död -46.

Konikow var även läkare och förespråkade födelsekontroll. Skrev 1923 ”Voluntary Motherhood” och vann under 1970-talet stort anseende som föregångare.

⁷⁸ *Israel Amter* (1881–1954). Journalist och musiker (pianist). Skar ner på musiklivet och anslöt sig till kommunisterna i början av 20-talet men var bland de principiellt underjordiska. Var partiets representant i Kominterns exekutivkommitté samt med på kongressen 1924. Pepperit och fick därmed en framskjuten roll trots att han annars diskrediterats av legaliseringsnederlaget 1922. Ordförande för CP i delstaten New York 1945, men arresterades 1951 som ett av de första offren för den statsterroristiska Smithlagen.

⁷⁹ *Skvadron*: Kavalleriteknisk term, motsvarande infanteriets kompani och artilleriets batteri. Grupperades i 3-4 troppar (jfr Cannons uppgift hur de stod runt talarstolen).

⁸⁰ *Nikodemus*. En farisé och medlem av Stora Rådet, vilken enligt Johannesevangeliet i hemlighet sympatiserade med Jesus och i smyg sökte upp denne (Joh 3: 1-21).

⁸¹ *Boleslav K Gebert* (-) Fackligt aktiv stålarbetare, medlem av CP från början av 20-talet. Aktiv i partiet tills han efter kriget återvände till hemlandet Polen.

⁸² *Oscar Coover* (1887–1950) Järnvägsarbetare/elektriker. Gick med i CP 1920 och blev distriktsorganisatör, uteslöts 1928 och blev genast med i CLA där han även var suppleant i nationella kommittén. Flera fackliga uppdrag, även strejkledare vid järnvägen 1932. En av de 18 dömda vid Minneapolisrättegångarna. Ledande i SWP så länge han levde.

⁸³ *Louis Basky* (1882– 19xx). Var tidigt med i SLP men under 20-talet ledare för kommunistpartiets ungerska sektion. Uteslöts av Lovestoneiterna under dennes försök att skaffa kontroll också över den ungerska gruppen. Gick 1929 med i CLA stödde Cannon under fraktionsstriderna 1932-33, nästan invald i nationella kommittén 1932 (en omröstning gav dock majoritet emot). Blev istället med i WPs nationella kommitté 1934, fast lämnade partiet med Oehleriterna 1935 (se not 94).

⁸⁴ *Trotskyj i Turkiet*. Stalin visste först inte vart han skulle sända Trotskyj, så transporten drog ut på flera dagar. Pressen spekulerade i om han skulle resa ut som Stalins agent. Trotskyj protesterade mot att sändas till Turkiet

där så många av hans gamla fiender från revolutionskriget bodde; men ett tillräckligt skyddat boende ordnades på ön Prinkipo i Marmarasjön, väster om Istanbul. Senare flyttade han dock vidare till Frankrike, Norge och slutligen Mexico.

⁸⁵ *Socialismen i ett (enskilt) land*. När ryska revolutionen inte fick några segrande efterföljare (undantagandes Mongoliet och Tannu Tuva), när revolutionsvägen stannat och kapitalismen verkat stabilisera sig utvecklades teorin om ”socialismen i ett land” (1924), där det egentliga innehållet var att Komintern och partierna underordnades den ryska statsbyråkratins behov. Då man inte trodde på några flera revolutioner så måste man framförallt skydda den ryska, samtidigt som byråkratin uppfattade varje hot mot sin egen ställning som ett hot mot revolutionen. Det gällde att stabilisera läget. Mot detta synsätt stod Trotskij’s ”den permanenta revolutionens teori” som här innebar en tro på revolutionens fortsatta aktualitet samt utifrån en inriktning på koloniala länder visade på att revolutionerna där skulle bli socialistiska enär borgerligheten i dessa länder var för svag för att göra egen revolution och bli oberoende av imperialismen. Denna fråga kom bl a i fokus kring den kinesiska utvecklingen, senare även Vietnam m fl och frågan rör olika syn på ryska revolutionen, dialektiken och olika slags grund för marxismen samt fokuserar skillnad mellan stalinismens och trotskismens tänkande.

Litteratur, t ex Trotskij: [Den permanenta revolutionen](#) (svensk utgåva 1973), skriften [Socialism i ett land?](#), boken [Tredje internationalen efter Lenin](#), samt antologin *Stalin mot Trotskij* (aa).

⁸⁶ *De upplöste sig* i samband med krigets utbrott med motivet att detta var det bästa de kunde göra för socialismens sak.

⁸⁷ *Byråkratisk centrism* (centrism se not 15). En centrism styrd av byråkratin, och vars ledstjärna är bevarandet av sina egna positioner och privilegier; något som här blev särskilt illa i kombination med stalinismens allmänna utveckling.

⁸⁸ *NEP-are*. Åren efter det ryska revolutionsinbördeskriget med dess krigskommunism samt fram tom 1928 fördes en ekonomisk politik i Sovjet som kallades den Nya Ekonomiska Politiken, där mycket återgick i privatägo och en av parollerna var Bucharins ”bönder, beriken eder” (man kan jämföra med det eftermaoistiska Kina). Vissa kooperativ upprättades men takten var långsam och industrialiseringen släpade efter, vilket bl a ledde till ekonomiska motsättningar mellan stad och land. Vänsteroppositionen krävde planerad industrialism och uppmuntran av kollektiv, men detta avvisades av partiets höger/center innan man 1928/29 gjorde ett lappkast med brådstörtad tvångskollektivisering och industrialisering med den ryska byråkratins terroristiska maktfullkomlighet som kännemärke. Genom att ta vänsterns program och genomföra detta med brutala metoder lyckades Stalin & Co även förvirra läget för oppositionen, där många politiska kritiker kapitulerade, samtidigt som allt större utrensningar började följa. (Jfr ordet kulak för det rikaste skiktet av bönder men vilka bara var en av de grupper som for illa).

⁸⁹ *Propaganda och agitation*. Orden används här i sin marxistiska mening (efter Plechanov) där propaganda är tyngre och djupare skolande material till de mer motiverade, medan agitation är en koncentration kring ett urval frågor och riktas till större massor. I modernt dagligt tal används annars propaganda nästan kring vilken reklam som helst.

⁹⁰ *Albert Weisbord* (1900–1977). Ledare för SPs ungdomsförbund 1921–24, därefter med i CP. Intellektuell kommunist, känd för att ha organiserat Passiacstrejken (se not 31). Organisatör, talare. Utesluten ur kommunistpartiet för ”lovestoneism” 1929. Grundade i slutet av 1930 Communist League of Struggle, vilka propagerade för att tillhöra Vänsteroppositionen, men där gruppen inte erhöll medlemskap. Besökte Trotskij i Turkiet för att få stöd, men detta avvisades sedan av CLA. Vissa kontakter fortsatte och Weisbord fick Trotskij’s rekommendation att CLA skulle diskutera anslutning av Weisbordgruppen, men där skar det sig och oktober 1932 bröt CLA kontakterna. Försökte sedan driva ”massarbete” ihop med Lovestones grupp snarare än att sikta mot CP-kretsarna samt bröt med trotskisterna då dessa 1936 gick in i SP. Hans grupp upplöstes dock sedan redan 1937. Weisbord drog sig tillbaka från politiken, bröt med marxismen och blev AFL-organisatör. Avskedades dock från detta under världskriget, trots att han annars stödde krigsansträngningarna. Hade senare en företagsledande post men blev avskedad av politiska skäl under 50-talets antikommunistiska jakt.

⁹¹ *Tredje perioden*. Se Komintern delen av not 3.

När Stalin 1928 manövrerar ut ”högern” kring Bucharin och bl a lämnar NEP-tänkandet så införs en radikal kovändning där socialdemokratin betecknas som socialfascister och man i det egna landet inför tvångskollektiviseringar, snabb industrialisering och femårsplaner som helst ska göras klara på 4 år. En poäng var möjligen att man i någon mån förutspådde västs ekonomiska kris men då man i väst även startade särskilt röda fack utanför de etablerade samt avvisade bredare enhetsfronter förvärrades partiets läge på många håll (i USA växte de dock starkt under krisåren och konkurrerade även i Sverige framgångsrikt med den forna majoriteten av sitt parti, som 1937 började falla samman. 1935 kom ett nytt omslag där ”folkfront” var modellen (se not 3)

⁹² Cannon syftar främst på organiserandet av De arbetslösas förbund (lokala föreningar av samma slag fanns bl a även i Sverige, ofta reorganiserade år för år till varje arbetslöshetssösong). Art Preis nämner (aa s 396) att de första sådana föreningarna bildades med kommunistpartiet som drivande kraft 1931, men tar där inte upp frågan om ev föregångare vid tidigt 20-tal.

Både CP, SP och Musteiterna hade olika arbetslöshetsorganiseringar, vilka grupper tidvis var mycket stora. Ytterligare en sådan bildades t ex av den grupp United Workers Party som 1932 gick ur Proletarian Party, och i en not till en av Cannons artiklar från 1934 nämns att denna arbetslöshetsgrupp kallades Workers League och hade drygt 1000 medlemmar, resp att Cannon avsåg att söka komma mera överens med delar av UWP – bl a hade CLA och UWP för avsikt att intervensera gemensamt mot en Federation of the Workers League i Cook County. Mera sådant fanns.

Detta slags arbete var dock mycket svårt, för många som fick jobb lämnade ju snart organisationen. Musteiternas särskilda bidrag var att de även lyckades mobilisera arbetslösa till stöd för olika grupper av strejkande, något som även kom att utmärka kampen i Minneapolis (kapitel 8). Det kan här vara värt att notera vad som skrevs av JBS Hardman, under denna tid då depressionen gjorde antalet arbetslösa så stort att fackföreningarna minskade numerärt och produktionen 1932 bara var 45 % av den för 1929: ”Kommunisterna ordnade hungerdemonstrationer och marscher, Liberalerna organiserade arbetslöshetsförsäkringskonferenser. Socialisterna talade för avhjälpande lagstiftning och understöd. I CPLA [Musteiterna] skapade man arbetslöshetsförbund. Enbart AFL såg noga till att hålla sina händer rena härifrån och gjorde ungefär ingenting.” (översatt efter cit i Preis nedan angivna bok, s 7). AFL, den stora centrala samorganisationen, med sina konservativa och förstockade ledare, hade då cirka 3 miljoner medlemmar (och samtidigt fanns nästan lika många organiserade i företagskontrollerade ”gula” fack): De närmaste åren skulle kampen bli hård både i fackföreningarna och i strejker och i arbetslöshetsorganisationerna.

Om detta se tex Art Preis ”*Labor's giant step*” (Pathfinder press New York 1978)

⁹³ *Greenwich Village*. Konstnärskvarter på Manhattan, New York. Var tidigare ett slumområde.

⁹⁴ *Korderoj* betecknar en äldre typ av tungt, starkt engelsktillverkat manchestertyg, där rändernas lugg utgörs av ett separat inslag,

⁹⁵ *Oehlerit*. Efter *Hugo Oehler* (1903–1983). CP-medlem från Kansas City där han var duglig facklig organisator, bl a vid Textilarbetarfackets organisering i North Carolina 1929. Protesterade mot uteslutningen av Vänsteroppositionen men stannade i partiet tills han juni 1930 gick med i CLA där han 1931 valdes in i nationella kommittén. En av Cannons viktigaste allierade i CLAs inre fraktionskamp 1932–33 [då läget var nära att Cannon hade satt saken på sin spets mot Shachtman och Abern], men bildade som skildras nedan 1934 en opposition mot tanken på att gå ihop med andra och när det blev fråga om SP så var detta så oacceptabelt att hans grupp bröt sig ur för att bilda den egna organisationen Revolutionary Workers League. Denna grupp överlevde till en bit in på 50-talet. Möjligen ansåg Oehler att SPs krav på att f d CLA, nu AWP, skulle lägga ner sin press var för magstarkt, och hur som helst sågs steget in i SP som en likvidation, att avstå från det egna partibygget. De åsidosatte därför partidisciplinen och uteslöts.

Gruppen var seriös och arbetade ärligt, men förmådde tydligen inte utvecklas. Programmatiskt var man puritansk, ville ha raka rör av typen ”ja eller nej” och kritiserade t ex det Övergångsprogram som antogs vid Fjärde internationalens grundande för att detta innehöll krav av sk övergångstyp, vilken kritik anses bero på att Oehleriterna hade svårt att knyta ihop bron från dagens medvetandenivå till revolution genom krav som förband bägge situationerna.

Drygt hälften av Oehleriterna skulle efter hand gå tillbaka till SWP (även om SWP också tappade medlemmar till dem). Även andra avspjälkningar förekom, som då George Marlen/Georg Spiro år 1936 bildade Leninist League, vilka under 1946 bytte namn till Workers League for a Revolutionary Party och fanns kvar till 1950, men i tur och ordning tog avstånd från Stalin, Trotskij, Lenin samt Marx & Engels.

⁹⁶ *Ben Webster* = Arne Swabeck (1890–1986). Swabeck kallas här för Webster, vilket var en partipseudonym, men som här troligen användes för att Swabeck inte hade säkert uppehållstillstånd i USA. Swabeck hade ett nära samarbete med Cannon i flera inre partistrider och annat, men nämns i boken bara denna enda gång, även om detta delvis också beror på Cannons metod att i första hand belysa problem och hur dessa kunde lösas. Möjligen kunde även Shachtman och Abern m fl nämnas mera, men urvalet tycks bero på att Cannon förbigår opponenter som inte kan belysas programmatiskt – (t ex nämns inte heller att kanadensaren Spector ingick i oppositionen mot C). För en någorlunda överblick av allt detta, se serien med Cannons *Writings and speeches*.

Swabeck föddes i Danmark 1890 men gick före 1:a världskriget med i tyska socialdemokratien, immigrerade i USA 1916. Blev med i SP, samt IWW 1918–20. Redigerade innan SPs partisplittring 1919 en skandinavisk-språkig tidning, blev sedan medlem av CPs centralt verkställande utskott, organisator för Chicagområdet där han även ledde en facklig vänstertendens samt ansvarade för partiets kampanj visaviu gruvarbetarna. Utesluten ur CP november 1928, i början av 30-talets sekreterare för CLA samt i nära samarbete med Cannon och hade resor i internationella uppdrag inkl kontakter med Trotskij. Swabeck var länge en av SWPs främsta ledare, men drogs under 60-talet till maoismen och uteslöts pga illojalitet från SWP år 1967, varefter han under några år tillhörde ledningen för det dåvarande maoistiska Progressive Labor Party,

⁹⁷ *Internationellt* sett var rörelsen tämligen liten (summa några tusen medlemmar), med en viss betoning på yngre vuxna utan större förankring i djupare led – men hade en viss styrka i vetenskapen om att har man bara rätt idéer så kan dialektiska förändringar i grundläget ibland ge starka genombrott, så som det t ex var för bolsjevi-

kerna innan ryska revolutionen (och kan man säga, hur Castro med den lilla grupp överlevare som gick i land på Kuba på bara några år kunde segra (1959). De referenser som ibland görs om att Stalin ändå fruktade rörelsen för att den ju kunde växa till, bekräftas av att så många betydande medlemmar föll offer för Stalins terror i vilket land de än höll hus, liksom de paranoida moskvarättegångarna.

I likhet med Cannons betoningar av saken var Trotskij mycket noga med att bygga på programmatisk grund, samt förde en flitig korrespondens med olika sektioner och grupper, delvis via sitt internationella sekretariat (i vilket även Shachtman några perioder tog del, liksom efter 1938 också Cannon). Jfr även not 40 där det i någon mån även belyses vilka råd Trotskij kunde komma med). Trotskij försökte framförallt ”uppföstra” sina ”elever” i sekretariatet till en ny generation ledare, och även om det var Trotskij som var inspiratör så skrevs flera brev i hela sekretariatets namn. Organisationen överlevde sin numerära svaghet genom att hålla fast vid det seriösa programarbetet och att trots mörka situationer tro på en framtid för socialismen. Man hade även förmåga att tidvis upprätta ett betydande massarbete.

⁹⁸ Artikeln finns i svensk översättning på marxistarkivet, se kapitel 6 i [Kampen mot nazismen i Tyskland](#).

⁹⁹ *Spanska revolutionen*. 1930-31 föll den spanska monarkin efter en allvarlig ekonomisk depression och omfattande oroligheter. Den spanska arbetarklassen försvarade den nybildade republiken i åtskilliga sammanstötningar med monarkin och andra högerelement. De republikanska regeringarna övertygade emellertid inte om någon arbetarvänlighet: Man krossade generalstrejken i Sevilla 1931, francotrupper slaktade asturiska gruvarbetare 1934, etc. Vid Francos resning kunde denna dock initialt slås tillbaka på ett sätt som öppnade för social revolution, men vilket t ex motarbetades av Sovjet liksom flera västmakter.

¹⁰⁰ *Kinas försvar*. Vid den här tiden hade Kinas kommunistparti tvingat Jiang Jieshi (Chiang Kai Shek) och Guomindang i allians mot japanerna. Stalinisternas politik var här att begränsa kampen till enbart nationellt försvar (ingen revolution alltså).

Indiens självständighet. Under världskriget och året innan hade stalinisterna den politiken att kolonierna inte skulle frigöra sig från sina ”moderländer”, eftersom deras resurser behövdes för kampen mot Japan och Tysklands fascister; vilken politik det franska partiet skulle behålla även långt efter att kriget var slut. Av samma skäl motverkades den ”ultravänsteristiska” kampen för Vietnams frigörelse. Trotskisterna vidhöll sin kamp för koloniernas självständiggörande. På Ceylon/Sri Lanka blev det trotskistisk LSSP bl a därför efter hand ett massparti (men utslöts ur FI när man på 60-talet valde en reformistisk väg och gick med i en borgerlig regering).

¹⁰¹ *Progressive Miners Union, PMU*. 1932 bröt sig en anseilig grupp vänstersinnade gruvarbetare i Illinois ut ur United Mine Workers och bildade PMU. Redaktör för PMUs tidning var trotskisten Gerry Allard. Detta var fyra år innan bildandet av CIO, men januarimötet 1933 var en konferens för att diskutera frågan om en ny landsomfattande arbetarkonfederation i opposition till AFL Cannon sade på konferensen att PMU hade potentialen att bli en stark nationell arbetarfederation. Shachtman och Abern blev förbannade på Cannon för att han inte nämnde något om det trotskistiska CLA i sitt tal, utan bara pratade om facklig taktik och strategi...

¹⁰² *Paul von Hindenburg* (1887–1934). Tysk militär överbefälhavare under 1:a världskriget. Vald till rikspresident 1925 med stöd av de konservativa och nationella. Bidrog till nazismens seger genom att utse Hitler till rikskansler (Det har ifrågasatts om Hindenburg då längre visste vad han gjorde...)

¹⁰³ *Adolf Hitler* (1889–1945). Ledde Nationalsocialistiska tyska arbetarpartiet (NSDAP), dvs nazisterna. Efter ett misslyckat kuppför sök i München 1923 dömd till fängelse nio månader och skrev där Mein Kampf. Nazisterna blev en massrörelse genom att suga upp ett grundligt missnöje och kunde rida på den småborgerlighet som klämdes mellan arbetarrörelse och storkapital, samtidigt som man fick direkt stöd från storkapitalgrupper. I regeringsställning rensade man våldsamt och snabbt ut all opposition (många arbetarledare hamnade i koncentrationsläger; men vilket var innan judeutrotningen) utan att dessa reste sig till egentligt motstånd. Samtidigt vann ju partiet allmänt stöd genom en rad statliga offentliga arbeten, som byggen av vägar vilket starkt minskade arbetslösheten. Med växande aptit startade Hitler sedan även 2:a världskriget, förlorade och begick självmord 1945. Möjligen bör här även nämnas att det spelrum som en rad främlingsfientliga partier i början av 2000-talet vunnit i Norden i hög utsträckning bygger på samma slags medelklass med aversion mot arbetarrörelse, vilket dock får studeras i annat sammanhang.

¹⁰⁴ *Pariskommunen* (1871). ”En vår i Paris tog de fattiga makten, och tre månader hade de den. Sedan började jakten och den blodiga slakten, då de rika tog makten igen...” Så löd en av verserna i den omkring 1970 i vänstern kända ”Sången om reaktionen”. Under fransk-tyska kriget 1870-71 kollapsade de franska arméerna och då man införde de tyska arméernas frammarsch även ville överge Paris utlöste detta ett lokalt uppror som fick djupgående socialpolitisk karaktär – bl a var de styrande direkt avsättbara och fick bara ha en folkets genomsnittslön för sitt arbete. Trots att kommunen efter tre månader krossades med en omfattande repression samt avrättningar och deportationer till följd så var Kommunen därefter länge en del av den socialistiska rörelsens mentala arv, och där även en kvinna Louise Michel blev till symbol för rörelsens djup. (Nämnas kan f.ö. här även att det enligt legenden lär ha varit under Pariskommunen som anarkismens svarta fana kom till: En kvinna som saknade flagga att vifta med tog istället sin svarta underkjol på en käpp...)

¹⁰⁵ *Partisplittringen* 1919 behandlas även ovan. Mera precis syftar Cannon betr 1921 på att i december detta år så gick gruppen ”Workers Council”/Arbetarrådet [Council är här ett ord som i grunden har samma betydelse som Sovjet resp det svenska Arbetarekommun] ur Socialistpartiet för att förena sig med det 1919 startade kommunistpartiet. Även de finska och judiska federationerna gick nu till CP. Många av ledarna fick framstående positioner i det under 1921 bildade Workers Party, vilket alltså var kommunistpartiets ovanjordiska del. En mindre grupp, Proletarian Party hade vid ungefär samma tid, 1919 gått från SP till CP, men gick 1920 ur och bestod sedan något dussin år, fast utan att få någon större betydelse.

¹⁰⁶ *Forward* (Förwärts). Dagstidning i New York som gavs ut av judiska federationen, men som inte gick över till kommunisterna. Dessa startade istället tidningen *Freiheit*. Tidningen *Forward* höll SP flytande genom tjugotalet, men lämnade detta parti 1936 i samband med den schism visavi partiets vänster som Cannon i föredraget kort skisserar. Här kan även nämnas att också CLA hade en jiddishtidning, beslutad 1931 och utgiven 1932 under namnet *Unser Kampf*. Hur länge denna bestod är dock inte känt.

¹⁰⁷ *Committee for Progressive Labor Action*, CPLA. Grundades 1929 av Muste och Salutsky och andra kring Brookwood Labor Collage (jfr även avsnitt strax efter mitten av Föredrag X). Denna riktning accepterade varken AFLs eller kommunistpartiets inriktningar, samt var mycket aktiva under den ekonomiska depressionen då de bl a lyckades organisera stora grupper arbetslösa till kamp men även var mycket aktiva i olika strejker som den av Cannon nämnda Auto-Lite strejken i Toledo, 1934. Från 1931 hade CPLA och CLA tidvis representanter på varandras möten, vilket även gällde delegater från YPSL. Mot slutet av 1933 bildade CPLA American Workers Party, AWP, som vid övergången till 1935 gick i fusion med CLA och bildade Workers Party of the USA, WPUS.

Utvecklingen av detta skissas i föredrag X-XI. Utöver vad som här nämns ska många i denna rörelse även ha varit mycket aktiva i det arbete som 1937 ledde till bildandet av CIO (jfr not 8, 16, 20, 100).

¹⁰⁸ *A J Muste* (1885–1967). Född i Holland, kom till USA vid sex års ålder. Presbyteriansk präst, men kom i konflikt med sin kyrka pga sin pacifistiska aktivism under 1:a världskriget. 1918 drogs han in i arbetarrörelsen genom att ansluta sig till en grupp pacifister vilka sökte hjälpa textilarbetarna i Paterson och Lawrence, Massachusetts. Den stora strejken grep honom helt, han deltog i kampen mot polisförtrycket och förde arbetarna till seger samt blev textilarbetarnas ombudsman. Han arbetade några år som facklig organisatör, men var 1921 till 33 istället rektor för Brookwood Labor Collage i Katonah, NY, en start där han även samarbetade med andra kända namn som John Dewey, John Fitzpatrick och John Brophy. Det fortsatta arbetet bestod bl a i ett skolande arbete av fackföreningsaktivister. Längre fram på 20-talet började Muste studera Marx, Lenin och Trotskij och riktade allt mera in sig på klasskampsfrågor, vilket bidrog till att utlösa en hetskampanj från AFL men även ledde fram till bildandet av CPLA 1929 (jfr not 106) och en mycket aktiv kamp i olika fack samt arbetslöshetsfrågor, vilket hösten 1933 även ledde till bildandet av partiet AWP (not 108) där Muste var en av de främsta ledarna, liksom han var så i det vid övergången till 1935 bildade WPUS (Se kapitel 9). Nämnas kan här även att förslaget till en bas för ett samgående AWP-CLA gemensamt skrevs av Shachtman och Muste oktober 1934, men genast mötte motstånd från Oehler. Cannon hade då varit i Frankrike men lyckades efter fortsatt samtal med Muste någon månad senare skriva samgåendeunderlaget sådant att Oehler för en tid kunde stå ut.

Muste var inte i Cannons mening skolad som ledare för en revolutionär organisation och började få allt mera problem med vart utvecklingen tog sin färd, och när Cannon-gruppen under 1936 fick stark majoritet för att det nya partiet skulle gå in i Socialistpartiet, så valde Muste 1936 att lämna rörelsen, vilket dock först av allt meddelades i ett brev till Cannon. Möjligen påverkades hans beslut också av en rad andra uppslitande händelser som de första Moskvarättegångarna. Muste anses sedan ha övergivit marxismen, vartill han återvände till Presbyterian Labor Collage i New York. Han fortsatte dock att ha stort anseende i alla kretsar på grund av sina personliga kvaliteter.

Aktiv pacifist under 2:a världskriget, grundade på 50-talet American Forum for Socialist Education, blev under 60-talet ett av de ledande namnen i kampen mot Vietnamkriget. Ordförande för Fifth Avenue Peace Parade Committee, i vilken alla krafter som var emot kriget kunde delta och ingen politisk grupp skulle vara utanför. Spelade även stor roll för att samordna antikrigskampanjen i hela landet. For 1966 till Saigon för att demonstrera mot kriget, och firade därpå sin 82-årsdag i Hanoi; kort före att han dog.

Till Mustes hållning kan även nämnas att han vid valet 1926 stödde CPs kongresskandidat plus SWPs guvernörskandidat. Så tillämpade han sin tes om att inga politiska krafter skulle uteslutas.

¹⁰⁹ *Young Peoples Socialist League*, YPSL, Socialistpartiets ungdomsförbund (jfr namnet Young Workers League, CPs ungdomsförbund grundat 1922, senare Young Communist league).

Kontakter med CLA registrerade i Cannons skrivelser from december 1931, då YPSL beslutat att sända representanter till möten med CLA, men politikens vägar är många. Förbundets majoritet vanns för trotskismen under den tid då medlemmarna i WPUS bedrev sitt arbete inom SP, och följde med då rörelsen 1938 bildade SWP. 1940 följde man emellertid Shachtman i brytningen med SWP, och SWP lyckades sedan inte återbilda något ungdomsförbund förrän under 60-talet med YSA, Young Socialist Alliance. Shachtmansgrupp återvände

till SP 1958, men verkar fullt shachtmanitiskt när de under kubakrisen 1961 dels menade att USA skulle sluta intervensera och dels att även Sovjet skulle upphöra med att stödja kubanerna.

¹¹⁰ *Mooneykongressen*. Ett stort medborgarrättsmöte i Chicago 1-2 maj 1933 på initiativ av CP, men brett upplagt. Man krävde frigivandet av två fångar, Thomas J Mooney och Warren K Billings, två vänsterfackliga ledare från San Francisco. Mooney var rätt känd under 1a världskriget, medan Billings var en mera okänd aktivist. Den 22 juli 1916 exploderade en bomb i San Francisco, samtidigt med att det pågick en promilitär patriotisk demonstration. Mooney och Billings arresterades och dömdes utan skäl; Mooney till dödsstraff och Billings till livstid. Fallet blev mycket uppmärksammat och var aktuellt under ett tjugotal år. Internationella arbetarhjälpen, det ILD där Cannon arbetade hade detta som en av sina stora frågor, och kampanjen fördes här även internationellt – i Sverige var bl a SAC aktiva i denna sak.

¹¹¹ *Albert Goldman* (1897–1960). Var med i IWW 1919 och utsattes där för dåtidens förföljelser. Beslöt då att bli advokat för att hjälpa arbetarna, samt studerade sig till detta yrke på kvällstid. Gick med i Internationella arbetarhjälpen och försvarade hundratals sådana som hade arresterats under strejker och demonstrationer. Gick under andra halvan av 20-talet med i CP, men gick efter uteslutning från CP 1933 med i CLA. Gick efter samtal i saken med den utanför CLA stående Benjamin Gitlow under hösten 1934 till SP, i ett slags privat entrism där enda skiljaktiga ståndpunkt var Goldmans tanke att SP var den plats där de borde befinna sig, annars fanns ingen programmatisk skillnad. När även de övriga sedan följde efter var friden återställd. Nämnas kan att Goldman även var Trotskijs juridiska ombud i USA.

Valdes till SWPs Nationella Kommité 1938 och blev som sådan åtalad vid 1941 års Minneapolisrättegångar samt dömd till 16 månaders fängelse, vilket var något speciellt då han samtidigt var försvarsadvikat för de övriga åtalade. Under fängelsetiden bildade han 1943 en fraktion inom SWP tillsammans med Felix Morrow, och blev sedan efter ett icke-auktorerat samarbete med Shachtmans WP utesluten vid SWPs kongress 1946, samt gick med i Shachtmans parti. Lämnade även detta parti 1948 och gick med i SP. Tog avstånd från marxismen och stödde så även USAs krigföring i Korea.

¹¹² *American Workers Party*, AWP. Läsaren bör även observera att namndelen Workers Party förekommer i många partivarianter.

¹¹³ Se not 34

¹¹⁴ *Georgij Plechanov* (1856–1918) ”Den ryska marxismens fader”. Från att ha varit narodniker grundade han 1883 i Genève den första ryska marxistiska organisationen, och var under 1890-talet rörelsens främsta ledare och ideolog. Organiserade från Genève och Paris partiets illegala verksamhet i Ryssland. Gick vid partisplittringen 1903 med mensjevikerna.

¹¹⁵ *Franklin D Roosevelt* (1882–1945). Valdes 1932 till president och förblev sådan till sin död. Lanserade under sin första presidentvalskampanj begreppet New Deal, ”nya given”. Detta var först mest en fras, men fylldes sedan med ansträngningar för att rädda den dödshotade kapitalismen och blev den bästa president kapitalisterna kunde få. Samtidigt som han började rädda stora banker undan depressionens verkningar startades stora nödhjälpsarbeten (lågt avlönade, delvis med naturalöner), men efter hand så måste man satsa mera om inte situationen skulle explodera. Liknande åtgärder förekom även i Sverige; där nödhjälpsarbetena alltid skulle ske till lägre löner än vad som annars gällde i det område där arbetet utfördes, även om hållningen till detta sedan kunde hjälpas upp med det slags åtgärder som förknippas med Wigforss samt med Keynes namn, m fl. Trots uppsvinget 1934 försvann dock inte arbetslösheten helt, men med 2a världskriget kunde man mobilisera mycket mera pengar att satsa nu förbrukades tio gånger mera pengar än under kampen mot arbetslösheten. Jfr not 143, NRA.

Om detta kan mycket mera sägas, men framför allt så hade Roosevelt stort rykte som liberal arbetarvän och fick goda förbindelser med ledningarna för AFL resp CIO. En tid var även kommunistpartiet inriktat på att samarbeta med Roosevelt, men rent generellt vann framförallt demokratiska partiet en ökad anslutning innan läget sedan ändrades med framväxten av kalla kriget.

¹¹⁶ När Cannon höll dessa föredrag var CIO och AFL ungefär lika stora, med CIO som den vitalare organisationen, ännu mindre tämjda av byråkraterna. Betr AFL, se not 20.

¹¹⁷ *Saulus*. Det Cannon här syftar på är legenden om hur kristendomsförföljaren Saulus en gång reste till Damaskus och då på vägen fick se ett starkt ljussken. Jesus uppenbarade sig för honom med en replik ”... varför förföljer du mig...” Paulus omvändes och blev en av kristendomens flitigaste förkunnare – enligt senare diskussioner kanske den som mer eller mindre konstruerade den kristna rörelsen till sin karaktär. Detaljer i detta har diskuterats.

¹¹⁸ Här avses att ett antal fackföreningar och vissa hela förbund stod utanför den stora landsorganisationen AFL (jfr t ex IWW). Tidvis har dessa varit många.

¹¹⁹ *B J Field* (1900–1977). Anslöt sig till AFL augusti 1931, utesluten för disciplinbrott 1932, for till Turkiet för att få Trotskijs stöd samt att samarbeta med denne, publicerade några artiklar om ekonomiska frågor som funnit Trotskijs behag, men vilket vållade irritation inom CLA. Field åter intagen mars 1933, därpå åter utesluten februari 1934, under den hotellstrejk som Cannon här återger. Field var hotellfackets sekreterare, kampen inneslöt

flera tusen medlemmar, ett massmöte med 10 000 hölls där Cannon var talare. Några veckor efter Fields uteslutning ur CLA lades strejken ner, kort därefter tog kommunisterna kontroll över facket, varvid de avsatte Field som sekreterare, varpå denne ledde en utbrytning ur facket, etc. Efter uteslutningen från CLA bildade han League for a Revolutionary Workers Party, vilka i maj 1934 sökte enhet med en grupp som under ledning av Gitlow hade lämnat Lovestones gruppering. Då bildades Organizing Committee for a Revolutionary Workers Party; men utan att detta hade någon klar programmatisk grund. Fortsatta detaljer inte kända, men denna gruppering fanns kvar till in under krigsåren.

¹²⁰ *Federal Labor Board*, i central mening även kallat National Labor Relations Board. Ett av Roosevelts tillsatt förlikningsmannaorgan [jfr det betydligt äldre svenska Förlikningsmannainstitutet resp den därpå följande Arbetsdomstolen] för att reglera arbetsmarknadens villkor. NLRB var enligt New York Times sådant, att man ”antingen inte ville eller så inte kunde sätta åt arbetsgivarna”. Flertalet av den tidens strejker utsattes för förföljelser, arbetare dödades, arresterades eller fick inte föreningen erkänd. NLRB erkände arbetarnas rätt att bilda de fack de ville, medan företagen istället ensigt utnyttjade så kallat ”gula”, dvs företagsvänligt inställda fackföreningar.

NLRB kom samtidigt med nödhjälpsarbetena och hjälpte till att höja Roosevelts anseende; trots dess oförmåga att sätta åt arbetsgivarna. Under kriget ersattes NLRB med War Labor Board [not 187]. 1970 reducerades NLRBs makt genom att högsta domstolen bestämde att NLRB inte längre kunde ålägga fack resp företag att acceptera ett avtalsförslag.

¹²¹ *Fiorello LaGuardia* (1882–1947). Republikansk kongressman 1917–21 resp 1923–33, borgmästare i New York 1934–45, jfrt nutidens Laguardiaflygplats.

Nämnas kan här även att år 1936 så bildades ett American Labor Party (New York State) genom de fackliga ledarna D Dubinsky och S Hillman, i syfte att vinna arbetarröster åt såväl Roosevelt i presidentvalet som La Guardia i andra borgmästarvalet. 1946 splittrades dock ALP så att även ett Liberal Party bildades, vilket ännu är kvar, medan ALP tio år senare upplöstes efter att först ha stött ett Progressive Party.

¹²² *Ludwig Lore* (1875–1942). Född i Tyskland, medlem av socialdemokraterna innan sekelskiftet, emigrerade 1903. En av tyska federationens ledare, medlem av CP från dess start. Nära associerad med Olgins grupp i judiska federationen, var emot Pepper bl a på grund av stödet åt La Folettes kandidatur, stödde Foster/Cannon och därpå Cannonfraktionen, men var ingen av dess avgörande ledare. Populär i New York. Mot Zinovjev och stödde därför först Trotskij och sedan Vänsteroppositionen, kritiserades därför av Komintern (som ett led i den interna ryska maktkampen) och uteslöts 1925. Framförde sina tankar i en egen tidning, Volkszeitung. Med i ledningen för AWP samt i WPUS nationella kommitté 1934, efter fusionen med trotskisterna. Lade av 1936, gick åt höger och blev pro-krigsjournalist på New York Post.

¹²³ *J B Salutsky-Hardman* (1882–1968). Rysk immigrant, kom via Arbetarrådsgruppen med i kommunistpartiet 1921, redaktör och skolningsansvarig för Amalgamated Clothing Workers 1920–24; lämnade kommunistpartiet 1923 och blev antikommunist. Av Cannon framhållen som att han höll ett battongregemente i sitt fack.

¹²⁴ *Sidney Hillman* (1887–1946). Immigrerade från Litauen 1907, ordf för Amalgamated Clothing Workers Union 1915–46, en av CIOs grundare samt dess vice ordf, initierade Labor Non Partisan League vilket skulle vara ett organ för fristående arbetarpolitik, men blev ett redskap till stöd för Roosevelt och hans parti. Medverkade vid tillkomsten av American Labor Party (jfr not 120, La Guardia) men lämnade detta då det började nå framgång. Under 2:a världskriget en av Roosevelts ”chief lieutenants”, en av hans främsta allierade inom facket.

¹²⁵ *CIO* – Congress of Industrial Organisations. Uppstår ur en bakgrund av ökande arbetarkamp från 1929, initieras november 1935 med John L Lewis som en av de främsta ledarna, Kvar inom AFL till 1937, formell organisationsbildning oktober 1938. Fortsatte vara en av USAs fackliga huvudgrenar fram till 1955, därefter sammanslaget med AFL till AFL-CIO.

CIO är så att säga organisatorisk sammanknytning på den långa våg av militant arbetarkamp som under 30-talet präglade stora delar av USAs arbetarliv samtidigt som den etablerade byråkratin inom AFL hade svårt att organisera det som inte var skräfackligt. Bl a utbröt flera stora sittstrejker inom flera industrier och en rad fack bildade efter hand vad som på svenska kallas industriförbund med större möjlighet att lyfta fram hela klassens positioner. Bland de främsta ledarna var bilarbetarförbundets ordf John Lewis – vilket ska jämföras med att AFL först haft knappt några bilarbetare alls organiserade och att det skulle krävas flera och långa sittstrejker och annat inom denna bransch och särskilt Ford innan resultat kunde nås. Även fabrikssockupationer ägde rum. Motsättningarna hårdnade också som ett slags verkan av signalerna om risken för ett kommande storkrig. Under denna kamp så uteslöts de av AFL, och bildade därför CIO.

Ledningen för CIO hade svårt att få grepp om denna rörelse varför den formella starten sköts upp till 1937 då man kunde säkra ”rätt” kontroll, men med i svepet är även det 1936 startade Labors Non Partisan League med dess stöd åt Roosevelt och Demokraterna, vilka dock även hade stöd från större delen av AFL, vilket samtidigt visar hur svårt det i USA blev att bilda ett stort arbetarrörelseparti på facklig grund, vilken tanke främst hade stöd i stater som New York och Minnesota, men i slutänden främst kampanjerade för Demokratiska partiets kandidater.

Vid 1936-37 kommunisterna hade ca 25 % kontroll över CIOs förbund, men samtidigt påverkades deras politik av Sovjets behov; såsom en strävan att finna allianser mot Hitler och därför en betoning på allianser med som progressiva ansedda borgarblock, vilket i huvudsak tog form i en uppbackning bakom Roosevelt; något som förstärkte/förstärktes av den påtagliga bristen på ett brett arbetarparti, och då i viss mån även stärkte bilden av Roosevelt som fackföreningsrörelsens främste ledare. Trots detta så infördes efter världskriget antikommunistiska stadgar där folk från CP och SWP rensades ut från ledande poster (varje facklig funktionär måste skriva på en årlig förbindelse om att man inte var kommunist eller trodde på våldsam revolution).

I takt med hur CIO började bli toppstyrt och riktades in på stöd åt Roosevelt etc så minskades den politiska glöden inom CIO – stora strejker kunde visserligen förekomma, och Lewis försvarade, i minoritet, rätten att strejka under krig, men utvecklingen var massiv. Samtidigt så minskade motsättningarna mellan CIO och AFL, då de senare även efter hand öppnat dörrarna för industriell organisering.

Medlemsutveckling (obs att CIO vid sin start räknar in stora grupper som förut inte var med i AFL, även om det också sker viss direktövergång mellan förbunden, liksom att olika förbund kan öka eller minska mycket snabbt; ofta i samband med att en kampsituation utvecklats väl eller kanske illa – 1939 minskade t ex Amalgamated Association of Iron, Steel and Tin Workers från 100 000 till 5000, resp att hela förbund ibland går över från CIO till AFL och vice versa):

År	AFL	CIO
1933	2 127 000	-
1934	2 608 000	-
1935	3 045 000	inleds
1936	3 422 000	Inom AFL
1937	2 861 000	3 718 000
1938	3 263 000	4 038 000
1939	4 006 000	4 000 000
1940	4 247 000	3 625 000
1941	4 560 000	5 000 000
1942	5 483 000	4 195 000
1943	6 564 000	5 285 000
1944	6 807 000	5 935 000
1945	6 931 000	6 000 000

När AFL och CIO slog sig samman 1955 så hade CIO cirka 6 och AFL cirka 10 miljoner medlemmar. Denna sammanlagda nivå har därefter ibland höjts en hel del, men siffrorna har i svensk jämförelse alltid varit ganska låga, sett mot landets samlade folkmängd. Siffror efter Björkman m fl s 355, där efter Jürgen Kuczynski.

Strejkrörelsen, tioårsöverblickar

1923-32	9658 strejker	3 952 000 strejkade	(medeltal ca 410)
1936-45	35 519 ”	15 856 000 ”	” 445
1946-55	43 279 ”	26 510 000 ”	” 610

Litt om CIO: Art Preis, *”Labors Giant Step”* (Pathfinder, New York 1964/1978). Om arbetarrörelsen innan 30-talet, se även Maja Björkman/Daniel Fleming/Anders Kjellberg/Lennart Spång/Bengt Åberg: *Klasskamp och klassarbetarpolitik i USA* (Lund 1972).

¹²⁶ *Minneapolisstrejkerna* skildras mera utförligt i Farrell Dobbs, *Teamster Rebellion* (Monad press 1972, men finns numera även i svensk översättning: *Teamster-revolten*), vartill man kan läsa om fortsättningen i *Teamster Power*, *Teamster Politics* och *Teamster Bureaucracy*; vilka tar upp andra aspekter på transportarbetarnas kamp och situationen i facket, farmer-labor party m m. Vissa uppgifter även i Art Preis, *Labors Giant Step* (1964/1978), sid 24-31.

¹²⁷ *Auto-Lite strejken* i Toledo, Ohio 1934. Under depressionen förlorade många småsparare sina reserver, samtidigt växte arbetslösheten starkt, främst inom konsumtionsvaruindustrin.

I Toledo gick var tredje person arbetslös. Några federala nödhjälpsarbeten betalade bara föda in natura, ofta av undermålig kvalitet. En strejk mot detta gav sedan kontant lön istället.

CPLA (musteiterna) organiserade de arbetslösa. På Auto-Lite (som tillverkade detaljer åt bilindustrin) och två andra företag stävjades först en strejk genom att AFL ”talat” med regeringen, men utan att skriva något avtal med företagen. I april kom det en ny strejk, där man vägrade att underordna sig AFLs överenskommelse med staten. Företaget gjorde som vanligt, gick till domstol för att ordna förbud mot strejkvaktsdemonstrationer. Med hjälp av arbetslösa som leddes av Budenz, vilken då ännu var en utomordentlig facklig kämpe, organiserades då en massiv strejkvakt där det deltog tusentals personer. Genom domstolsutslag anställde Auto-Lite samtidigt 1800 man strejkbrytare (även de andra företagen gjorde så). De strejkande meddelade då domstolen att man tänkte bryta upp detta, med hänvisning till diverse lagar. Den 23 maj gick mera än 10 000 personer strejkvakt. Drygt 100 poliser tillkallades för att bryta sig in och röja upp. Snart kastade de tårgas mot fabriken och de anställda,

samt gick till attack med slagträn och vattensprutande brandvagnar. Arbetarna höll emellertid fältet och belägrade fabriken, och ordnade t ex stora slangbellor med vilka de prickade polisens/fabrikens belysning. Polisen satte in automatvapen och 900 nationalgardister kallades in. I sex dagar pågick en böljande strid.

De strejkande försökte under kampens gång att bearbeta nationalgardisterna med skolande föreläsningar, där man fick hjälp av kvinnorna och gamla krigsveteraner med medaljer på bröstet och allt. Man talade om för nationalgardisterna hur fel de gjorde, omväxlande med hån, och vad de borde göra (Ett år senare deltog många av dessa nationalgardister själva i liknande strejker).

Den 24 maj sköt gardisterna rakt mot de strejkande, dödade två och sårade 25. Men de strejkande slogs ännu hårdare och drev in gardisterna på fabriken. Den 31 maj fick trupperna order om återtåg. Fabriken ”stängdes”. 98 av stadens 99 AFL-fackföreningar gick i sympatistrejck. Den 1 juni demonstrerade 40 000 arbetare på gatorna, medan AFLs ledare manade arbetarna att lita på Roosevelt. Den 4 juni kapitulerade företaget. Strejken gav 5 % lönepåslag och fackföreningen erkändes som enda fackliga organisation. Därefter spred sig organiseringen till andra fabriker i området. Inom ett år skulle en annan strejk segra över GM (Ford var däremot lite svårare).

¹²⁸ En motoffensiv från AFL-ledarna mot den ställning som kommunisterna lyckats bygga upp i många fackföreningar; bl a genom den av Foster organiserade skolningsverksamheten TUEL. AFL accepterade ingen kamp utanför sin kontroll och i sin kontroll bara sådan kamp som inte störde förhållandet till de man stödde i de politiska organen (i huvudsak Demokratpartiets kandidater).

¹²⁹ *Bill/William Brown* (1897–1938). Ordf för Minneapolis Teamsters Avd 574 åren 1921–38, anställd som organisatör, var i nära samarbete med CLAs ledare vid 1934 års strejker. Skicklig talare och agitator.

Hösten 1933 hade denna avd bara 75 medlemmar, men efter de tre strejker som Cannon behandlar, hela 7000. Brown var med i FLP, och blev starkt attraherad av trotskismen, men blev aldrig medlem av rörelsen, då han menade att hans temperament inte passade för strikt partiarbete. Han gav dock partiet frikostiga bidrag så länge han levde (föll 1938 offer för en kamrat som dödade honom i sinnesförvirring).

¹³⁰ *Farmer-Labor-guvernör*. Detta avser *Floyd B Olson*, namnet ibland även stavat Olsen. (1891–1936) advokat, guvernör i Minnesota från valet 1930 till sin död 1936, samtidigt som han då försökte bli senator. Organiserad i Farmer-Labor Party. Efterträddes av Hjalmar Petersen varpå ytterligare en FLP-kandidat, Elmer Benson, valdes. Därefter gick partiet ned sig, och anslöt sig 1944 till Demokraterna, vars kandidater man förut stött i presidentvalen, och varför Demokraterna aldrig ställde upp någon motkandidat till FLP.

När nästan hela Minnesotas SP 1919 anslöt sig till CP så blev så småningom FLP det socialdemokratiska alternativet. FLP uppstod vid början av 20-talet och fick 1922 en senator vald samt ett par kongressmän. När man 1930 fick den norskättade Olson vald till guvernör så var det första gången som en kandidat valdes som varken var demokrat eller republikan. Partiet hade bildats på en bas av fackföreningar och jordbrukarorganisationer och började nu även få stöd av städernas medelklass. På grund av fackföreningarnas militans bröts för första gången trenden att arbetarna röstade borgerligt eller inte alls. FLPs program var helt inomkapitalistiskt medan radikalernas röster fördelades på CP eller SP, senare även trotskisterna. (SP var mycket svagt i Minnesota efter starten av CP, och återfick ingen tydlig styrka förrän med trotskisternas inträde 1936, då t ex VR Dunne samma år fick flera röster i guvernörsvalet än vad Norman Thomas fick som SPs presidentkandidat.

FLPs kandidater tenderade att vilja kontrollera partiet och ha det som bas för att lansera sig själva. Floyd Olson var inget undantag till att betrakta sig själv som större än den rörelsen han representerade. Med Minneapolis-strejken kom han dock i ett dilemma: Många FLP-klubbar stödde lastbilschaufförernas strejk, vilket knappast Olson gjorde, men vilken han samtidigt inte kunde gå emot, för att inte tappa stöd och riskera sin karriär. Men hans tvekan övervanns av kapitalisternas påtryckningar och man satte in hårda bandage mot de strejkande (tusentals man militär, trafikförbud för de strejkandes bilar, razzior mm). Under strejken var stalinisterna ultravänsteristiska (man menade att de strejkande även skulle försöka fälla stadsstyrelsen, men detta i kampen var läget inte moget för). Några år senare sökte stalinisterna istället allians med liberala borgare och invaderade FLP, vilket bidrog till FLPs undergång som arbetarparti och uppgång Demokratpartiet.

¹³¹ *Farrell Dobbs* (1907–1983) Från att ha röstat republikanskt 1932 blev Dobbs i strejkerna en duglig militant klasskämpe; i politisk medning även skolad av Carl Skoglund. Efter första strejken gick han mars 1934 med i CLA, kom sedan med i strejkkommittén, samt blev i december invald i WPUS nationella kommitté. Hade till och med 1939 olika poster i Avd 574, och blev 1939 SWPs facklige sekreterare. Var 1937 sekreterare i North Central District Drivers Council, samt ledde dem till ett avtal över tolv delstater för 250 000 chaufförer. Dömdes i 1941 års Minneapolisrättegång.

Presidentkandidat för SWP fyra gånger (from partiets första försök 1948 osv till 1960 (1948 är även remarkabelt för att SWP då satte en kvinna som vicepresidentkandidat, Grace Carlson). Dobbs var 1954–72 landssekreterare för SWP, var 1955–56 en av de ledande i kampen mot sydstaternas rasistiska segeregering, besökte det revolutionära Cuba 1960, fortsatte sedan vara aktiv in på 80-talet. Har bl a skrivit de fyra böcker som nämns i not 125.

¹³² Möjligen bör här tilläggas att två obeväpnade strejkvakter ändå dödades av skjutande polis under fortsättningsstrejken i juli, vilket Cannon nämner först längre ner.

Sådant hände då ganska ofta och en sentida erinras lätt om sådant som Solidarnosc femtio år senare polska strejker, där öststatspolisen i förekommande fall reagerade likadant. I samband med översättningsarbetets gång hände det samtidigt åter i USA, t ex kolstrejken 1977 och en strejk i Greenboro 1979 där fem fackliga aktivister blev skjutna. Under denna tid dömdes hundratals arbetare till olika grader av svåra straff. Vid Minneapolis-strejken hade man tom importerat särskilda ”gunnen”, skyttar att sätta in mot de strejkande. Facket lyckades dock i huvudsak använda en sådan taktik att polisen hindrades från att skjuta, med Bloody Friday som ett stort undantag då två obehäpnade arbetare dödades och ett stort antal flyende sköts i ryggen.

¹³³ *Herbert Solow* (1903–1964). Radikal intellektuell och facklig journalist. Stödde kommunisterna fram till 1933, sympatiserade sedan med CLA, gick med i WPUS 1934 och stödde Deweykommissionens arbete med att granska Moskvarättegångarna. Gick dock ur rörelsen 1935 och sade i början av 2:a världskriget upp bekantskapen med marxismen.

¹³⁴ Uppenbarelseboken 3:16.

¹³⁵ *Grant Dunne* (1894–1941). En av den trotskistiska rörelsens grundare. Påverkade Farrell Dobbs att gå med i facket. Blev efter strejken organisatör för Teamsters avd. Var en av de 29 åtalade vid Minneapolisrättegången 1941, men begick självmord under rättegången.

¹³⁶ *Razzian* följdes av en massiv protestvåg och kom strax efter protesterna mot dödsskjutningarna å Bloody Friday, där två obehäpnade strejkvakter dödades och 65 sårades av skott, de flesta skjutna i ryggen (med hagelgevär). Den gången gick alla fackligt anslutna taxiförare samt is-, öl- och bensinleverantörer in i strejken (de hade dessförinnan arbetat med särskilt tillstånd från den strejkande Avd 574, vilket var precis som under majstrejken). Begravningen blev en massdemonstration med sammanlagt 40 000 deltagare, större delen av stadens arbetarklass. Polisen höll sig från gatorna. Dessa demonstrationer hjälpte strejken till seger. Efter razzian mot högkvarteret, där 100 man arresterades, hölls nya massdemonstrationer, och Olson tvingades snart att släppa de arresterade samt att dra tillbaka åtalerna (man hade anklagelser om att de strejkande dolde vapen).

Detta var en av de viktigaste punkterna under strejken: De strejkande hade skaffat sig vapen för självförsvar – man blev ju också skjutna – men strejkledarna övertalade dem om att avväpna sig, ty man ansåg att situationen var för farlig, då man var i minoritet i landet (inga liknande strider fördes, och situationen var inte revolutionär) samt att myndigheterna kunde ta en beväpning till ursäkt för en total attack för att krossa strejken. Genom att vara obehäpnade så lyckades man även upprätthålla sin legalitet strejken igenom. Detta var ett exempel på frågan om vad som var möjligt att genomföra samt att rätta sig efter detta oavsett vilka känslor som var i svall. (I början av strejken hade strejkvaktpatrullerna farit ut helt obehäpnade, men efter överfall så tog man med sig klubbor o dyl, vilka användes i de olika slagsmål där man blev överfallna av Medborgaralliansen och deras lierade).

¹³⁷ *Burlesk* – vågad show med inslag av såväl buskis som lätt sexuellt fräckt.

¹³⁸ *Mick (Miles) Dunne* (1896–1958). En av den trotskistiska rörelsens grundare. Redigerade senare Teamsters tidning ”Northwest Organizer” (Start april 1935). Ordf för transportarbetaravd. Bland de åtalade vid Minneapolisrättegången 1941, men frikänd.

¹³⁹ *S:t Paul* – en med Minneapolis jämbördig stad på andra sidan Mississippi. Då der var skilda områden juridiskt så var det tills vidare en trygg bas för nödiga aktiviteter.

¹⁴⁰ *Kelly Postal*, (1897–1958). Ansvarig ledare för vart bilar med strejkvakter sändes ut, etc. Efterträdde 1939 Farrell Dobbs som skattmästare för Avd 574. Bland de frikända vid Minneapolisrättegången 1941. Sedan åtalad för att ha fört över fonder från AFL till CIO då transportarbetaravd 574 efter en medlemsomröstning bytte moderorganisation (och fick nytt nr 544). Fick 1943 tio månaders fängelse för detta.

¹⁴¹ *Harry DeBoer* (1903–1992). Nästan dödad av poliskula under strejken. Återfick hälsan efter flera månader på sjukhus. Organisatör för Avd 574 åren 1934–41. Ordförande i Bakery Drivers Council, och bland de som organiserade fram ett avtal åt 250 000 oorganiserade chaufförer. Aktiv i SWP in på 80-talet.

¹⁴² *Ray Rainbolt* (1896–1978). Var med i alla de strider som gjorde Minneapolis till en stad där man kunde arbeta fackligt. Överbefälhavare för fackets ”försvarsorganisation”. Blev efter strejken en av avdelningens 14 heltidsanställda organisatörer. Reorganiserade isutkörarnas fack 1936, valdes till deras ordförande och deltog i fackligt uppbygge på flera platser. Medverkade till att knäcka ett gäng fascister som skulle rensa ut facket. Frikänd vid Minneapolisrättegångarna 1941.

Möjligen må även nämnas att Rainbolt var sioux, ett av de mycket få fall där en med indiansk bakgrund tilläts spela roll inom arbtarrörelsen. Angav själv att han fick mycket av sin politiska skolning genom VR Dunne

¹⁴³ *George Frosig* (–). Jämte Bill Brown den fackliga ledare i Avd 574 som välkomnade bröderna Dunne och de andra trotskistiska organisatörerna. Frosig var avd vice ordf och ingick efter strejkerna tillsammans med Brown, Debbs, Grant och Vincent Dunne i avd styrelse.

¹⁴⁴ *NRA*, National Recovery Act. Instiftades av president Roosevelt 1933; en stor åtgärd för att restaurera kapitalismen, som då gick på knäna [Jämför med det finansiella läget hösten 2008], och som även lyckades rädda storindustri och banker. Tidigare hade utvecklingen fått styras av ”självläkande krafter”. Samtidigt erkände Roosevelt fackföreningarnas rättigheter, men på ett sätt som lika väl kunde avse ska ”gula” fackföreningar, vilket givetvis företagen utnyttjade. I AFL och senare CIO togs detta dock som att ”presidenten vill att ni ska

organisera er!” och man började öka den fackliga organiseringen. Roosevelt fick gott rykte som arbetarvän. Samtidigt inrättades organ för att behandla arbetskonflikter etc (jfr not 119).

Sant är att Roosevelt gav mera understöd och mera nödhjälpsarbeten åt de arbetslösa än någon tidigare president, men samtidigt så sattes under dessa år in flera nationalgardister och poliser emot arbetarna än någonsin förut, vartill de även dödade och skadade flera arbetare än vad som förut skett. De blivande ledarna för CIO trodde emellertid uppriktigt att om man stödde Roosevelt så skulle han stödja dem (”Borgarna får ju stöd om de ger pengar; våra pengar är väl lika goda”). Men samtidigt krävdes det fler strejker för att förvandla nödhjälpsarbetenas naturallöner till kontanta löner; och då NRA stadgade minimilöner så var de olika höga i olika landsändar och ingenstans särskilt höga alls – t ex avlönades man sämre i Södern än i Norr; en situation liknande de svenska nödhjälpsarbetenas regel om att dessa arbeten alltid skulle betalas lägre än vad de fackliga lägstralönerna var på samma ort. Men när krigsansträngningar och rustning sattes igång fanns det tio-femton gånger mera pengar än vid trettioalets kris.

Roosevelt fick mycket stöd av kommunisterna under folkfrontsepoken, men otack är världens lön och Roosevelt kunde använda den kommunistiska politikens tvära svängar till en kampanj mot partiets opålitlighet, så att de under kriget kunde sopas ut ur fackföreningarna (jfr Sverige efter 1939) varpå senare kalla krigets hållning följde.

¹⁴⁵ *New International*. Teoretisk tidskrift startad av CLA juli 1934, nedlagd vid inträdet i SP sommaren 1936, återupptagen då man 1938 bildade SWP (För en tid var James Burnham redaktör). Pga lagteknisk situation så fördes tidskriften vid klyvningen april 1940 till Shachtmans parti, varför SWP istället fick starta (må-nads)tidskriften *Fourth International*. Denna döptes 1956 om till *International Socialist Review*, vilken under sjuttioalet istället kom ut som månatlig bilaga till partiets veckotidning *The Militant*.

¹⁴⁶ *Kväkare*. Religiös frikrykoriktning, ofta bestående av pacifister och fridsamma personer. Å andra sidan var även president Nixon kväkare...

¹⁴⁷ *Louis C Budenz* (1891–1972). Advokat som 1917 blev aktivistledare vid en varudistributionsstrejk i S:t Louis, sedan redaktör för tidningen *Labor Age* (utgiven i nära samarbete med CPLA), kom därvid också med i WPUS. Spelade positiv roll under Toledostrejken, men gick sedan till stalinisterna och blev redaktör för *Daily Worker*. Lämnade CP 1945 för att återföreninga sig med katolska kyrkan. Blev religiös korsfarare mot kommunismen.

Om Salutsky, se not 122.

¹⁴⁸ *Bund*. Judisk socialistisk organisation i Ryssland från slutet av 1800-talet. Även polsk variant. Deltog i ryska socialdemokratiska partikongressen 1903, men ville inte låta sin organisation gå upp i det större partiet, utan stod hellre utanför. Publicerade sig på jiddisch. Den polska organisationen hade oturen att tack vare sin energiska agitation för att judarna inte skulle emigrera till Palestina istället fick se mängder av sina kamrater föras till nazismens utrotningsläger (vilket sedan, bland de överlevande stärkte sionismen).

Med judiska invandrare kom Bund till USA, och judiska federationen fick senare en kommunistisk och en socialistisk del (jfr not 34, 38, 109 om socialistiska jiddishtidningar i USA)

¹⁴⁹ *Moissaye J Olgin* (1874–1939). Immigrerade till USA från Ryssland 1915. Gav strax innan oktoberrevolutionen ut en promensjevnikisk bok. Ledde 1921 en splittring av SPs judiska federation över till CP, blev redaktör för partiets judiska tidning *Freiheit*, i bitter fraktionsstrid med Bittelman. Olgin stödde kampen mot legalisering. Skrev 1935 partiets officiella antitrotskyistiska broschyr ”Trotskyism: Counterrevolution in disguise” (Trotskyismen: Den förklädda kontrarevolutionen).

¹⁵⁰ *Arbetarrådet* och andra liknande fall: Jfr not 104 och 47, samt 7, 23 och 24.

¹⁵¹ *J Lewis Engdahl* (1884–1932) 1920-21 med i SPs vänsterflygel, gick sedan med gruppen Arbetarrådet till CP, biträdande redaktör för partiets tidning *Daily Worker* 1924-27, partiets representant vid Komintern 1927-28, samt efter partiets uteslutning av Cannon m fl 1928 ledare för partiets arbete med ILD, internationella arbetarhjälp.

¹⁵² *Sidney Hook* (1902–1989). Studerade för John Dewey vid Columbia University. Stod i början av 30-talet nära CP, var efter tyska sammanbrottet 1933 i diskussioner om att bilda ett ickestalinistiskt kommunistparti, vilket ledde honom till AWP. Följde dock inte detta parti ihop med CLA utan gick till socialisterna. Stödde trotskisternas inträde i SP, men flirten blev kort och blev själv höggersosse. Gick särskilt inom filosofin till angrepp mot marxismen, skrev en bok där han jämförde fascism och kommunism (”The Hero in History”, 1943), stödde kalla kriget och publicerade flera antikommuistiska eresp antimarxistiska verk. Rektor vid New York University’s filosofiska fakultet Vägrade att hjälpa de under McCarthyperioden förföljda.

¹⁵³ *Class Struggle* (Klasskampen). Tidskrift startad i New York våren 1917 efter ett möte mellan nya vänstern samt Bucharin och Trotskij. Var framförallt de engelsktalandes organ. Trotskij försökte vid samma tid göra den ryskspråkiga tidningen *Novij Mir* till vänsterns organ, och spelade alltså redan innan oktoberrevolutionen en stor roll för att rikta in SPs vänster på den framväxande ryska revolutionen.

¹⁵⁴ En intressant detalj är här att fast Mustes parti hetat American Workers Party ville han nu att det nya partiet inte skulle ha namnet America – det fanns ju både nord- och syd- samt olika kulturer. Argumentet tog och istället blev det markeringen med United States.

¹⁵⁵ *Alexander Bittelman* (1890–1982) Via ryska federationen med i den första grupp som lämnade SP för kommunismen, var kvar i detta första parti även sedan Ruthenbergs fraktion lämnat detta och gått till CLP (jfr not 10). Notorisk fraktionsmakare. Hade egen subfraktion i den judiska federationen, låg i strid med Olgin och Lore, var tillsammans med Cannon och Lovestone bland de ledande i kampen för att legalisera partiet, ingick i partiets styrelse. Tog ställning för Foster/Cannon-fraktionen, sedan Foster. Då han läste ryska var han lyhörd för stämningar i det ryska partiets ledning och följde dessa till 100 %. Skrev flera av partiets broschyrer under 20-talet (var bl a huvudförfattare till ”The Right Danger in the American Party”, vilken även undertecknades av Cannon, Foster och Bill Dunne, vilken sedan publicerades i första numret av *The Militant*, en historisk ironi emedan Bittelman då var antitrotskist. Ingen massarbetare, men fyllde en stor funktion i partiets inre arbete. 1960 utesluten för ”revisionism”.

¹⁵⁶ *Eduard Daladier* (1884–1970). Bildade 1933-34 två kortvariga franska regeringar. Stödde folkfrontsregeringens tillkomst. Bildade egen regering efter folkfrontens fall. Förklarade krig när Hitler överföll Polen. Fängslad under kriget, tidvis hållen i Tyskland. Sånade inflytande efter kriget.

¹⁵⁷ Intressant nog använder Cannon här ordet ”longhand” för detta att skriva något för hand (men knappast skrivmaskin). Ordet står i uppenbar motsats till ”shorthand”, dvs stenografi. Man kan tänka sig att han i föredragets stund även pekade mot den som just då stenograferade.

¹⁵⁸ *Natalja Sedova* (1882–1962). Född i Ukraina, blev radikal på 1890-talet. Gick med i Lenins Iskra-grupp i Schweiz. Efter Trotskijs flykt från Sibirien hans andra hustru, levde med honom till hans död. Deras två barn mördades av stalinisterna på 30-talet. Aktiv vid revolutionerna 1905 och 1917. Arbetade för skolningskommissionen. Bodde efter Trotskijs död kvar i Mexico. Började 1941 bli kritisk mot vissa drag i Fjärde internationalens politik (hon menade bl a att Sovjet hade börjat bli statskapitalistiskt, en teoretisk beskrivning som varit aktuell i olika omgångar och bl a livligt omhuldades av det tidiga 70-talets svenska maoister). Bröt med Internationalen 1951. Dog i Frankrike.

¹⁵⁹ *Albert Glotzer* (1908–1994). En av kommunistpartiets ungdomsledare, under tjugotalet med i Cannon-fraktionen, utesluten ur partiet 1928, en av CLAs grundare, med i första nationella kommittén. Stödde Abern och gick 1940 med denne till Shachtmans WP. Var under 30-talet en av Trotskijs medhjälpare, medverkade i Dewey-kommissionen som stenograf (hans yrke var rättegångstenografi) samt skrev ut kommissionens rapporter. Följde Shachtman till SP och var vid 70-talets slut med i Social Democrats USA, en grupp långt till höger som då samarbetade med republikanerna.

¹⁶⁰ *Rosa Luxemburg* (1870–1919) Gick 1887 med i ett polskt socialistparti, riktade genom sin kamp in detta på ett fackligt pionjärarbete. 1893 slogs partiet samman med andra grupper till Polska Socialistpartiet. Exil i Zürich 1889, fick där kontakt med Plechanov och Axelrod m fl exilryssar vilket gav henne tillfälle att fördjupa sig i marxistisk teori. Skrev senare bl a ett utkast till partiprogram, där hon gjorde upp med anarkism, blanquistisk reformism och ekonomism (vilket då präglade partiet) samt strävade efter att binda samman det slutliga målet med partiets dagskamp.

Tog strid med de nationalistiska ”socialpatrioterna”, och menade att de polska arbetarna inte skulle söka enhet med borgerliga nationalisterna utan de ryska och tyska arbetarna i en internationell kampanhet. Rosa insåg dock kanske inte den psykologiska betydelse som nationalitetsfrågan kunde ha i ett imperium som förtryckte ”hundra folk”. Lenin, som annars höll med Rosa i det mesta, kritiserade henne om detta, och menade att det var de ryska och tyska arbetarnas plikt att arbeta för Polens rätt till separation.

Efter sin doktorsexamen blev Rosa en lysande agitator i de polska regionerna valet 1908. Stod snart i den socialdemokratiska debattens centrum. Opponerade mot Bernsteins revisionister, vilka stöddes av det tyska partiets framväxande byråkratiska apparat. Rosa menade att dagskampen måste kopplas till makterövringen, och nyckeln i hennes strategi var de kvantitativa termernas plötsliga övergång till kvalitativa. Rosa gjorde flera ekonomiska arbeten och analyserade bl a konkurrenslagarnas betydelse för att skärpa kapitalismens periodiska kriser på en begränsad världsmarknad. Knöts 1907 till partiskolan i Berlin.

Rosa var kritisk mot Lenins partisyn och menade att han överbetonade ledningens kontroll över partiet. Lenins syn grundade sig på nödvändigheten av att knyta ihop kampen och Rosas på hennes hopp om masskampens utveckling (i Tyskland). Hon väntade sig, i perioder av hårdnande klasskamp spontana massrörelser oberoende av den officiella ledningens planer. Lenins styrka låg häri att foga samman avantgarde-arbetare i fasta kärnor kring ett väl definierat program, att inte bara vänta på framtiden. Rosa arbetade fram en syn liknande Trotskijs på den ryska revolutionen, vilken som hon uppfattade det skulle bli socialistisk, ”proletariatets revolutionära diktatur med stöd av bönderna”. Samtidigt varnade hon för att bönderna skulle bli opålitliga allierade så fort de fått sina primära behov ordnade.

Kom inför världskriget i skarp opposition mot partihögern, och arbetade tillsammans med ett fåtal kamrater i det tyska partiet (bl a Karl Liebknecht, Franz Mehring, Clara Zetkin) samt det polska partiet och bolsjevikerna i fortsatt krigsmotstånd. Rosas fraktion av partiet spred egna tidningar och flygblad, och själv fängslades hon 1915 för detta. 1 maj 1916 sammankallades den första massaktionen mot kriget. 10 000 arbetare samlades i Berlin och den tvångsinkallade Liebknecht ropade, iförd uniform ”Ned med kriget! Ned med regeringen”, vilket gav honom

fängelse. Domen följdes av massiva protester där bl a 55 000 ammunitionsarbetare strejkade, men regeringen lyckades kväsa oppositionen, bl a genom tvångsinkallelser. Den sociala oron fortsatte dock att växa kriget igenom. Rosa hälsade den ryska revolutionen med förtjusning, men gav inte bolsjevikerna okritiskt stöd (Se boken "Den ryska revolutionen", bl a tryckt på svenska 1968, vilken bok hon dock inte gav ut själv och på några punkter tänkte korrigeras). Hon varnade för att göra dygd av nödvändigheten och menade bl att jordens fördelning till bönderna istället för ett förstatligande av godsens skulle skapa framtida problem, men diskuterade inte hur en mera sofistikerad jordreform skulle ordnas.

Vid den spontana folkresningen i Berlin 1918 befriades Rosa Luxemburg ur fängelse. Vid denna resning tycks ledningen för det ur SPD utträdde USPD (Kautsky m fl) bl a ha överskattat massornas revolutionära tänkande samt underskatta SPDs inflytande, och underlät att skicka in sina mest framstående ledare (Liebknecht o Luxemburg) i den med SPD gemensamma regeringsbildningen. Rosa började nu propagera för en strategi liknande Lenins i Ryssland varvid man bildade ett Spartacusförbund, men fann inget direkt gehör för detta. Istället kom den något förhastade revolten att lida nederlag i början av 1919, och Luxemburg samt Liebknecht och flera andra mördades i tillfångataget skick.

¹⁶¹ *Ungerska revolutionen*. 1919 ledde Bela Kun en kortlivad ungersk sovjetrepublik. När denna störtats gick han i landflykt i Sovjet, men blev 1937 utrensad och avrättades.

¹⁶² *Larry Turner* (T är pseud för Trainor) (1905–1975). Med i CLA från 1933, 1938 vald till SWPs nationella kommitté. Under 50- och 60-talen organisator i olika städer från västkust till ostkust.

¹⁶³ Betr PP – se noterna 16, 91, 104.

¹⁶⁴ *Moskvarättegångarna* (särskilt 1936 och 1938) nämns i flera noter och får i övrigt anses vara allmänt kända (se fr a not 3, delrubrik IIIe internationalen).

Mängder av ledande kommunister fälldes för påhittade brott. Många arkebuserades och resten hamnade i olika arbetsläger (där också många omkom). Intressant nog trodde stora delar av svensk maoistisk vänster ännu på 70-talet att dessa rättegångar var helt OK och de fälldas skuld "bevisad". Protokollet för första Moskvaprocessen 1936 återutgavs 1971 gm Partisanförlaget, där man kan studera åklagarnas teknik (finns på marxistarkivet: [Protokoll från 1936 års Moskva-rättegång](#))

¹⁶⁵ "*Criminal Syndicalism*" – en lag som illegaliserar mycket av vad strejkande gör.

¹⁶⁶ *Nonpartisan Labor Defense* (NPLD). Etablerades i början av 1934, då en från Italien flydd kolgruvearbetare Belussi fängslats och hotades med utvisning till Mussolinis Italien. Då han var trotskist så vägrade det stalinistiskt styrda International Labor Defense att hjälpa honom. NPLD organiserade då en kampanj där bl a Cannon, Muste, Max Eastman och Sidney Hook var aktiva och lyckades få förvisningen ändrad till valfritt land (Latinamerika), varpå även pengar samlades in.

När stalinisterna även vägrade att hjälpa till Tyskland utvisningshotade landsflyktiga kommunister och socialister vilka inte var av rätt partifärg, så fortsatte NPLD sitt arbete. 1936 slogs organisationen samman med det av socialisterna ledda Workers Defense League.

¹⁶⁷ *New Leader*. Veckotidning utgiven i New York, där även Cannon är merparten av här berättad tid. Formellt socialdemokratisk, uttrycker i själva verket synvinklar från Demokratiska partiet, tar gärna ställning för amerikanska UD samt på sin tid emot Sovjet. På 30-talet skrev man att trotskism och stalinism var samma sak.

¹⁶⁸ *National Unemployment League*. Se not 91.

¹⁶⁹ *Lincoln och Minneapolisrättegångarna* Abraham Lincoln refereras i Socialism inför rätta, svenska bokutgåvan sid 93 (orig titel Socialism on Trial). Omnämmandet är helt kort och utgår från behovet att rekrytera soldater emot slavstaternas resning mot unionen. En poäng med slavfrågan var att industrin hade mera nytta av att kunna anställa "fria" arbetare vilka arbetade för tvånget att överleva istället för att såsom ägda och mycket ofta även övervakade djur producera åt sin ägare.

Minneapolisrättegångarna berör många av de personer som nämns i olika noter och följde på en razzia som polisen gjorde mot SWPs högkvarter i Minneapolis och S:t Paul juni 1941. Motivet för denna åtgärd var den s k Smith-lagen från 1940, Smith-Gag-Act, med syfte att motverka organisationer som med våld avsåg att störta USAs regering, men som i hög utsträckning riktades mot yttrandefriheten. Arresteringarna tillgreps dock inte förrän Transportarbetareförbundets centrale ledare Daniel J Tobin år 1941 kommit i konflikt med den SWP närstående fackföreningsstyrelsen i Minneapolis, frågor som bl a gällde ett motstånd mot Roosevelts sätt att börja förbereda krig, och där Avd som ett svar sökte sig till den andra huvudorganisationen CIO, där Avd 574 då fick nr 544.

I denna razzia arresterades 29 SWP-are och transportarbetare i Avd 574 samt åtalades vid en rättegång i oktober. Som bevis mot de åtalade lades bl a fram en mängd böcker som tagits i beslag i fackets lokal, t ex Kommunistiska Manifestet och annat som kunde köpas i normala bokhandlar. Åtalet koncentrerades kring frågan om väpnad resning (ett försök till åtal pga vapeninnehav misslyckades dock). Målet gjordes av de anklagade till plattform för en bredare politisk mobilisering och särskilt inom CIO gick många fack till de åtalades försvar. Denna kampanj leddes av Warren K Billings, James T Farrell, Rose Karsner, A J Muste, Max Shachtman samt George Novack. Nämnas kan här även att Billings tillsammans med T Mooney år 1916 blev

gripen och fängslad för ett påstått bombhot. En stor kampanj fördes för deras frigivande, som dock dröjde ända till 1939 (liknande mål förekommer i USA än). JT Farrel var författare, Karsner Cannons sambo, Muste och Shachtman hade förut varit i samma parti som Cannon men hade lämnat detta, Novack skulle långt framöver tillhöra SWPs främsta skribenter).

18 av de åtalade dömdes (av dessa så nämns i denna bok Cannon, Coover, DeBoer, Dobbs, Vincent Dunne, försvarsadvokat Goldman, Morrow och Skoglund) till 12 mån fängelse, men samtliga släpptes i förtid pga gott uppförande.

¹⁷⁰ *Philip Scheidemann* (1865–1939). Tysk socialdemokratisk ledare, i tysk riksdag 1903–33- Ingick vid första världskrigets slut i tyska regeringen. Proklamerade (i en situation av social oro där krafter även var igång för ett kommunistiskt styre) 9 november 1918 tysk parlamentarisk republik. Blev republikens förste rikskansler. Ingrep mot Spartakisternas resning, under vilken Liebknecht och Luxemburg greps och mördades. Vägrade 1919 att underteckna Versaillesfreden och avgick som minister. Ledde socialdemokraternas riksdagsgrupp till 1933. Emigrerade efter Hitlers makttillträde.

¹⁷¹ *Gustav Noske* (1868–1946). Tysk socialdemokratisk ledare, blev 1918 riksvärnsminister och ledde nedsländet av spartakistupproret.

¹⁷² *Karl Liebknecht* (1871–1919). Ledde de tyska socialdemokraternas vänsterflygel. Den förste som röstade emot krigskrediter i riksdagen. Tvångsinkallades för sin antimilitarism, och fängslades för att ha deltagit i en antikrigsdemonstration 1916. Befriades ur fängelse vid novemberoroligheterna 1918, blev en av kommunistpartiets grundare. Deltog i Berlinresningen 1919 (Spartakustupproret) och fängslades igen, men blev då tillsammans med Rosa Luxemburg mördade (under Noskes och Scheidemanns ansvar).

¹⁷³ *Oberoende organ*. Inom partiet kunde oppositionsfraktioner ge ut egna interna diskussionsbulletiner, men här avses offentliga organ. Flera år senare var ett samgående aktuellt mellan Shachtmans WP och Cannons SWP, men bl a genom Shachtmans krav på tidning för sin egen ståndpunkt blev detta inte av. Cannons ståndpunkt kan dock diskuteras, för t ex drev han under tiden inom SP (föredrag 11) en sådan oberoende tidskrift, och inom detta parti fanns även flera andra särskilda fraktionsorgan. Hur stor skillnad som det var mellan Shachtmans linje och Cannons är dock inte här känd i detalj.

¹⁷⁴ *Randskolan* (1906–1957). Grundad som SPs officiella partiskola. Vid skolans nedläggning såldes dess omfattande bibliotek till New York City och ingick sedan i NY Universitys bibliotek.

¹⁷⁵ Burnham lämnade det nybildade partiet bara någon månad efter 1940 års splittring. Han sade då upp bekantskapen med marxismen och gick sedan snabbt åt höger. Burnhams avskedsbrev publicerades aldrig av WP men finns återgivet i Trotskijs [Till marxismens försvar](#) (Partisanförlaget, Borås 1972).

¹⁷⁶ *Norman Thomas* (1884–1968). Sex gånger SPs presidentkandidat (1928–48), präst och ledare för SPs Militanttendens. Medverkade även i tidskriften Nation. År 1958 gick Shachtmans WP åter in i Thomas SP.

¹⁷⁷ *Förbundsarken* – ett av israeliternas heligaste föremål under gammaltestamentlig tid och markerade förbundet mellan Gud och Israels folk. Förvarades i det innersta rummet av Jerusalems tempel, ”det allra heligaste”.

¹⁷⁸ *Daniel Dubinsky* (1892–1982). Socialdemokratisk ledare för International Ladies Garment Workers Union (Kvinnokonfektionsfacket). Lämnade SP 1936 och förde samma år förbundet till CIO. Ut därifrån igen 1938, sedan in i AFL 1940. Ledare även för det 1936 startade American Labor Party, vilket gav stöd åt Roosevelt, men ledde 1944 en sprängning där han sedan grundade New York Liberal Party.

¹⁷⁹ Abern hade här uppenbart kalkylerat med en partisplittring, men kom i så fall att kalkylera fel. Inför omröstningen vägrade hans grupp i nationalkoimmittén att deklarerat ifall de skulle följa ett majoritetsbeslut och gå med i SP, men då Jack Weber uttalade sitt stöd för detta så räddades partiet som enhet. Som tack för detta så vägrade Abern att låta honom kandidera till partiets nationella kommitté, men han fick ändå en sådan plats genom att majoritetsgruppens drog tillbaka en av de sina. (Weber var med i partiet ett femtontal år men lämnade det vid världskrigets slut). För detaljer se: *The Struggle for a Proletarian party*, sid 41-45 [[Kampen för ett arbetarparti](#)]

¹⁸⁰ *Sam Gordon* (1910–1982). Gick med i CLA 1930, stödde Cannon 1932–33, invald i nationella kommittén 1934. En av SWPs mer långvariga ledare och arbetade under 2a världskriget som Fjärde internationalens ledare den tid organisationen var placerad i New York, senare aktiv för FI i Storbritannien då han pga immigrationslagarna hade utvisats från USA. Aktiv i rörelsen fram till 60-talet.

¹⁸¹ *Arnold Johnson* (1904–1989). Sedan han lämnat WPUS aktiv i CP ännu på 60-talet då han t ex var CPs representant i vietnamkrigsrörelsen.

¹⁸² [Kampen för ett arbetarparti](#) (Bokförlaget Röda Rummet Stockholm 1979, orig titel *The Struggle for a proletarian party*). Obs att originalupplagan innehåller en rad brev och artiklar som gör denna utgåva betydligt mera omfattande än den svenska. Brevet är alla skrivna under fraktionskampens gång fram till Shachtmaniternas avsnörning 27-29 sep 1940.

¹⁸³ *Sittstrejkerna*. Det rörde sig en hel del i Europa vid denna tid. Säkilt i början av spanska inbördeskriget ockuperades många gods och industrier och sattes under arbetarstyre. I Jugoslavien och Polen ockuperades kolgruvor, grekiska tobaksarbetare, gruvarbetarna i Wales, Skottland och Frankrike använde framgångsrika

ockupationsstrejker, i Indien stod kampen inom textilbranschen. Pga ockupationsvågorna kunde företagen inte sända in strejkbrytare.

¹⁸⁴ *Spanska revolutionen* (jfr not 98).

Litteratur, t ex George Orwell "Hyllning till Katalonien" (flera utgåvor) resp Cesar M Lorenzo "Syndikalismen vid makten" (1972) samt Felix Morrow [Spanien 1931-1937](#) – revolution och kontrarevolution (1976) [på marxistarkivet].

¹⁸⁵ *John Dewey* (1859–1952). Amerikansk pedagog och filosof ("lära genom att göra"), professor vid Columbia University. Hans pedagogiska idéer fick stort anseende. En annan av hans grundtankar är att skolan ska anpassa eleverna till det rådande samhället. Filosofiskt ett slags pragmatiker (Trotskij polemiserar mot honom i [Deras moral och vår](#)).

¹⁸⁶ *Morrow's böcker* är på svenska sammanförda till en volym (Felix Morrow [Spanien 1931-1937](#) (Röda Rummets förlag, 1976, finns på marxistarkiv.se).

¹⁸⁷ *Labor Action* – vid partisplittringen 1940 tog Shachtman detta namn på WPs agitationstidning. Utgavs veckovis.

¹⁸⁸ *War Labor Board*. När kriget kom blev det gyllne dagar för kapitalet. Sedan Pearl Harbor anfallits av japanerna kunde man fylla hur många orderböcker som helst med beställningar på båtar, flyg, kulor, krut och kanoner som ju också måste förnyas så fort de skjutits ner under kriget. Kapitalet satte i hög grad priserna själva (man hade många av sina egna i regeringsagenturerna). Arbetarnas löner måste emellertid hållas nere, fackföreningarna desarmeras (utrensning av kommunister med stöd av bl a Taft-Harley-lagen; att fackliga funktionärer varje år måste skriva under på att de inte var kommunister eller trodde på våldsam revolution) och i detta var Sidney Hillman en av Roosevelts främsta medhjälpare. War Labor Board inrättades på Roosevelts personliga begäran och fick stor makt över konflikter på det fackliga området. Avtal slöts om strejkförbud samt införande av skiljedomsinstitut.

¹⁸⁹ "*Munkorgslag*". Här genomfördes något i stil med vad som i SP kallades demokratisk centralism – att grupper med lägre roll än partiledningen inte fick hålla en offentlig avvikande linje. Trotskisterna motsatte sig införandet av denna regel, enär SP var mycket heterogent och att en sådan regel här bara skulle vara ett byråkratins redskap i partiarbetet, istället för att uttrycka partimajoritetens linje, vilken minoriteten då måste följa tills annat beslut tagits av partiet.

¹⁹⁰ *Trotskister i bilindustrin*. Denna fraktion skulle dock i huvudsak förloras för SWP några år in på femtiotalet: Inom SWP hade 1953-54 utvecklats en minoritet som följde Fjärde internationalens internationella majoritetsriktning, vilken utgick ifrån Michael Pablos teori om att ett nytt världskrig var på gång. De var bl a centerade kring denna bilarbetargrupp, och sökte under det kalla krigets påfrestningar lättare politiska arbetsvillkor, vilket här resulterade i att de gick ur och bildade en egen organisation. Denna bestod dock inte någon längre tid.

¹⁹¹ *Oehleriterna*, se not 94.

¹⁹² Se "Till marxismens försvar"

¹⁹³ Cannons brev, samt ett antal majoritetsfraktionsdokument etc finns återgivna i en rad volymer som "The struggle for a proletarian party" (delvis översatt som [Kampen för ett arbetarparti](#), se not 181) samt i "The Socialist Workers Party in World War II" (New York 1975)